NUMMER 2 • MAART/APRIL 2016 • PRIJS € 5,99

Jazzism

Bonnie Raitt
Terug in het ritme

Gil Scott-Heron
Jazzpoëet en hiphoppionier

Afscheid van Earth Wind & Fire-oprichter
Maurice White

Django Reinhardt
Godfather van de gipsyjazz

Phronesis
pakt stevig door

Het nieuwe festivalseizoen
Kamasi Washington
wijst de weg

Winter Jazzfest New York, Joey Alexander, Plaistow, Marutyri, Doek Festival, Bob Whitlock & Chet Baker, Makaya McCraven, Tord Gustavsen & Simin Tander, Jazzstad Praag, Tini Thomsen, Scott LaFaro, Toronzo Cannon, Matthew Halsall, Eriksson Delcroix, Vincent Houdijk, Kaapverdië in Rotterdam

AP 8 717953 239518 00216

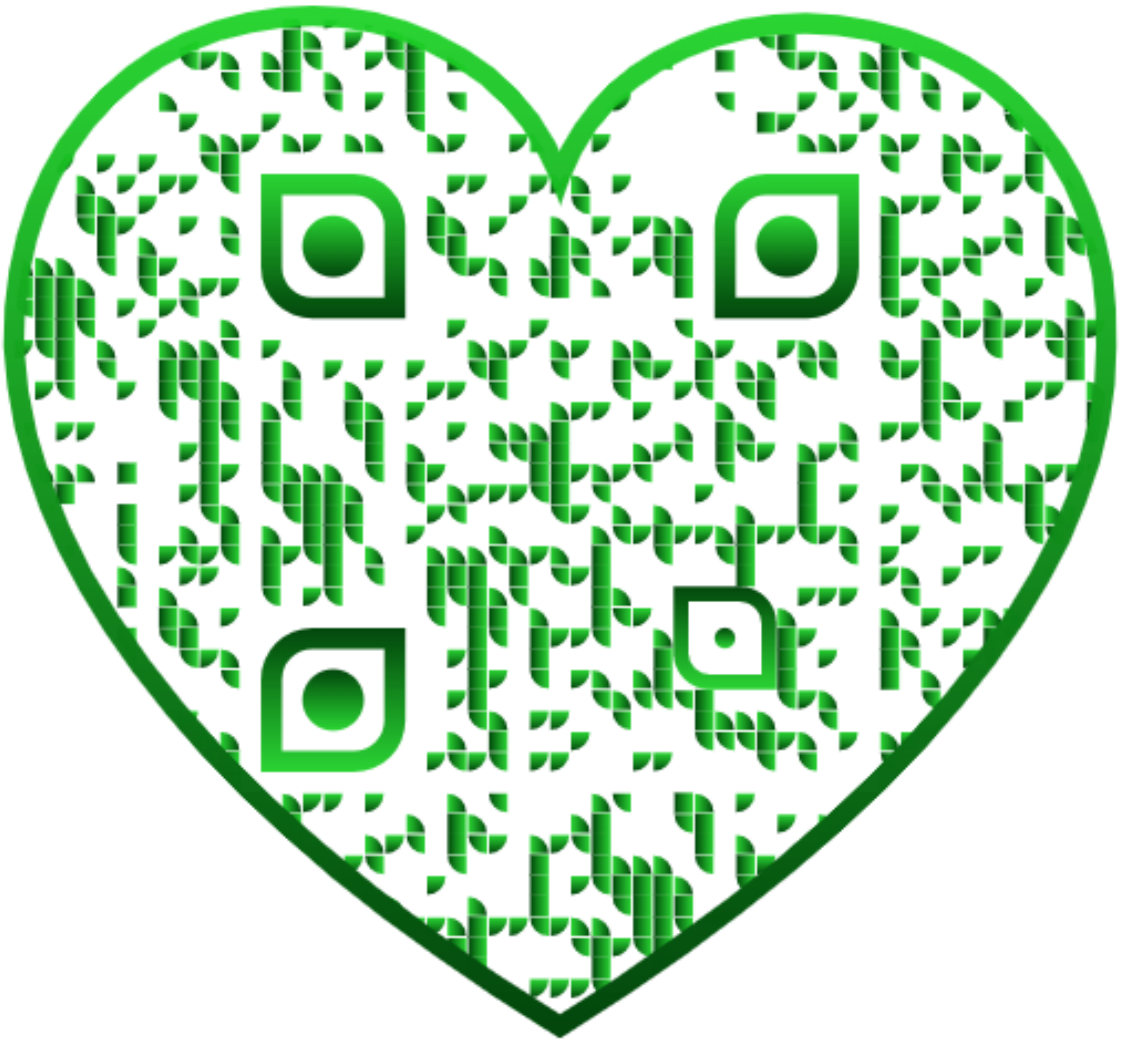

SUBLIME FM

fresh jazzy sounds

DAB+ radio

90.7 fm

MOBILE app

www.sublimefm.nl

LET'S LIME
THINGS UP

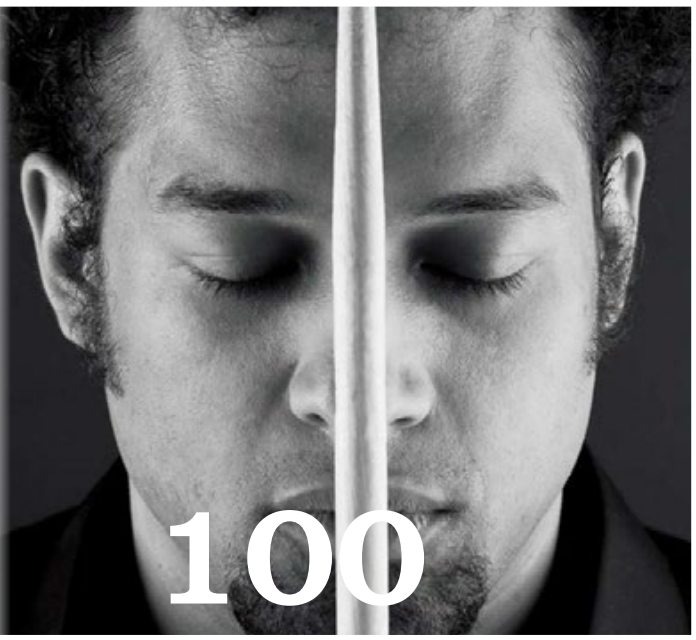

6 Festivalseizoen
8 I.M. Maurice White
10 Tini Thomsen
11 Hotline: Broken Brass Ensemble
12 Plaistow
14 Marutyri
16 Toronzo Cannon
19 Eriksson Delcroix
20 So Sez Co
22 Vincent Houdijk
24 Matthew Halsall
26 Big in Belgium: David Linx
29 Jonge Held: Gijs Idema
30 Joey Alexander
34 Phronesis
40 Winter Jazzfest New York
46 Kamasi Washington
52 Django Reinhardt
58 Reisreportage: jazzstad Praag
66 Doek Festival
70 Rewind: Roepaen Reggae
72 Outdoors
74 Audio: Yamaha CD-NT 670 DAB+
76 Mantels Must Haves
78 Jazz Not Jazz
80 Cd-recensies
94 Vinylrecensies
95 Giovanca's Vinyl Choice
96 Bebop Business
98 Collector: Frank Sinatra
100 Makaya McCraven
104 Gil Scott-Heron
110 Bonnie Raitt
114 Kaapverdië in Rotterdam
118 Bob Whitlock en Chet Baker
122 Tord Gustavsen en Simin Tander
126 Minor Master: Scott LaFaro
130 Leve als Neve

Heel Holland juicht

Oké. Radio 6 is nu non-stop gegaan, Bowie vertrokken op zijn eeuwige Space Oddity-trip (“Hier zweef ik rond in mijn tinnen blik, ver boven de maan, planeet aarde is blauw en er is niets dat ik kan doen”) en Earth Wind & Fire komt gewoon op North Sea Jazz de boel op stelten zetten, nu definitief zonder voorman Maurice White. Life goes on. Vooral hier in de Lage Landen. Gelukkig kon, godbetert, de zalvende roerganger Albert Verlinde de gelovigen voorgaan in een oproep aan Jet Bussemaker: kom eens over de brug met die subsidie voor het Metropole Orkest. Dit naar aanleiding van de met een Grammy bekroonde samenwerking met het supercollectief Snarky Puppy. Heel Holland juicht. *World’s leading pop & jazz orchestra* komt nota bene uit Nederland... En mogen we een beetje trots zijn, mag ik dat zeggen? Ja, dat mag ik zeggen. Je ziet ze hier bijkans sneller dan in hun thuishavens; de Kamasi’s, Hargrove’s, GoGo Penguins en Kneedelusen van deze aardkloot. En een project, zoals meestermuzikant Todd Rundgren onlangs presenteerde in Groningen samen met het Noord Nederlands Orkest, is ook alleen hier financieel van de grond te trekken, je hebt er maar één Co voor nodig. Holland is cool, alle gedonder ten spijt. Neem saxofoniste Susanne Alt. Op haar nieuwe plaat *Saxify* weet ze meer dan dertig gastmuzikanten die eerder werkten met James Brown, Earth Wind & Fire en Tower Of Power aan zich te binden. Of neem New Cool Collective, dat in Nippon op tournee gaat met Mark Reilly. Of Benjamin Clementine, die op Koningsnacht in de hoofdstad aantreedt met het Koninklijk Concertgebouworkest, of de aanstaande Nederlandse jazzexpeditie naar Zuid-Afrika. Stond Dizzy niet gewoon in De Tor in Enschede te blazen? Viel Chet niet uit een Amsterdams hotelraam? Woonde Nina Simone niet in Nijmegen? Mensen, dit is een tof muzieklandje. En als menig buitenlandse kraker fijntjes aangeeft zo’n fraai jazzmedium als Jazzism nog nooit elders gezien te hebben, dan gloei je toch collectief even van trots. Nog niet overtuigd? Je hebt het bewijs nu in handen.

Paul Evers

Coverfoto:
Kamasi Washington door Andreas Terlaak

BCM
Esp 101, 5633 AA Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.bcm.nl

UITGEVER
Eric Bruger

MARKETING EN PR
Kristin Bruger
marketing@bcm.nl

ADVERTENTIES
Peter Schrijver
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
Mob.: 06 - 53 21 15 35
p.schrijver@bcm.nl

AANLEVEREN ADVERTENTIES
BCM, Sia Eltink
Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
support@bcm.nl

REDACTIEADRES
BCM / Jazzism
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
Tel: 040 - 844 76 44
www.jazzismmagazine.nl
info@jazzism.nl

HOOFDREDACTEUR
Paul Evers

EINDREDACTIE
Nicole van Hoof
Annie van der Velde
Dietmar Terpstra (cd's)

MEDEWERKERS
Sonja Alferink, Mischa Andriessen, Mark Bink, Tom Beetz, Ad Bijleveld, Rik van Boeckel, Henning Bolte, Fred van Doorn, Pieter Franssen, Koen Graat, Marcel Haerkens, Jean-Paul Heck, Guuz Hoogaerts, Herman van der Horst, Iddo Havenga, Dick Hovenga, Coen de Jonge, Willem Jongeneelen, Kris Keijser, Lotte Krijnen, Amanda Kuyper, Hans Mantel, DJ Maestro, Marie-Claire Melzer, Ruud Meijer, Jef Neve, Monte La Rue, Angelique van Os, Giovanca Ostiana, Leo Polak, Kees Smallegange, Sjeng Stokkink, Marlies Strik, Tim Sprangers, Jan Jasper Tamboer, Dietmar Terpstra, Georges Tonla Briquet (België), Jeroen de Valk, Jasper van Vugt, Ken Vos, Bert Vuijsje, Rien Wisse

FOTOGRAFIE
Tom Beetz, Paul Bergen, Govert Driessen, Dirk W. de Jong, Jos Knaepen, Joost Leijen, Joke Schot Photography, Carolien Sikkenk/Photoline, Hans Speekenbrink, Andreas Terlaak

CONCERTAGENDA
Kris Keijser
jazzagenda@gmail.com

DTP
Marcha van den Einden, Marjanne Gielen, Patrick Hoogduin, Rik Janssen, Nicole Lennards, Eric Waterschoot, Daniëlle Bouman, Sharon Schlenter, Lindsey Schlenter

DRUK
PreVision, Eindhoven

DISTRIBUTIE
Aldipress

ABONNEMENT
Een jaarabonnement voor zeven nummers kost € 41,15.
Bel voor een abonnement:
Tel: 085 7600237 (8.30 - 12.30 uur)
Postbus 1392
5602 BJ Eindhoven
abonnement@bcm.nl | www.jazzismmagazine.nl
Een abonnement kan elk gewenst moment ingaan en kan twee maanden voor de vervaldatum schriftelijk worden opgezegd.

DISCLAIMER
De uitgever kan op generlei wijze aansprakelijke worden gesteld voor eventueel geleden schade door foutieve vermelding in het blad. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfi lm of welke andere wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het festivalseizoen

Kamasi Washington staat op North Sea Jazz

North Sea Jazz Festival

Het North Sea Jazz Festival (8, 9,10 juli) heeft inmiddels een groot aantal namen van artiesten vrijgegeven. Bijna te veel om op te noemen, maar we doen het wel:

Snarky Puppy, Antonio Sanchez & Migration, Branford Marsalis Quartet met Kurt Elling, Steps Ahead Reunion Band, Sabrina Starke, Donny McCaslin, Pat Metheny & Ron Carter, Walter Trout, Mehldau Scofield Guiliana, Joe Bonamassa, Simply Red, Gregory Porter, STUFF., Christian Scott, Diana Krall, Buddy Guy, The Roots, Pat Metheny & Ron Carter, Anderson .Paak, Chick Corea's 75th Birthday Celebration, Colin Stetson & Sarah Neufeld, Jill Scott, Earth Wind & Fire, Level 42, Eliane Elias, Marc Johnson & Billy Kilson, Miguel, Flying Lotus, Kamasi Washington met het Metropole Orkest, Thundercat, Vintage Trouble, Kneedelus (Kneebody & Daedelus), Jameszoo Quintet, Dr. Lonnie Smith, Hiromi: The Trio Project feat. Anthony Jackson & Simon Phillips, Steven Wilson, Jacob Collier, Con Brio, Cécile McLorin Salvant & The Aaron Diehl Trio, Henri Texier Sky Dancers 6, Kenny Barron & Dave Holland, Charles Lloyd New Quartet featuring Jason Moran, Reuben Rogers and Eric Harland, Cory Henry The Revival & The Funk Apostles, Steve Lehman Octet en The Jones Family Singers, en Anthony Hamilton... ben je er nog?
Info: northseajazz.com

Transition Festival Utrecht

En vergeet tot slot niet binnenkort het Transition Festival in Vredenburg Utrecht (26 maart) te bezoeken. Naast de eerder genoemde acts (waaronder Maalouf, Cohen, Guiliana) behoren Robert Glasper, King, Logan Richardson, Bachar Mar-Khalifé, De Beren Gieren en Reinier Baas & Jesse van Ruller tot de laatste toevoegingen van het toch al ijzersterke programma.
Info: transitionfestival.nl of tivolivredenburg.nl

Avishai Cohen

is geopend

Jazeker, de jazzfestivals - groot en klein - komen er weer aan en het belooft nu al een super jazzy zomer te worden.

Gent Jazz

In België laten ze zich natuurlijk niet onbetuigd. Het Gent Jazz Festival (7-17 juli) heeft met de komst van Ibrahim *'Kalthoum'* Maalouf en onder anderen Scott Colley, Mark Turner & Clarence Penn, Kamasi Washington, Terence Blanchard featuring The E-Collective, Ibeyi en Kneedelus (Kneebody & Deadelus) de eerste acts van de altijd veelbelovende affiche bekend gemaakt. Binnenkort meer.
Info: gentjazz.com

Ibrahim Maalouf

Jazz in Den Bosch

Dan heeft ook het grootste gratis jazzfestival van ons land, Jazz in Duketown (13 t/m 16 mei) de eerste namen voor deze 43e editie gecommuniceerd. Onder meer saxofonist Kenny Garrett Quintet, Simon Phillips (Toto), Protocol, ECM-trompettist Mathias Eick Quintet, Lage Lund Trio, Plaistow en het Belgische Nordmann treden met Pinksteren op. Van eigen bodem komen bekende zangeressen als Sabrina Starke, Lilian Vieira (Zuco 103) en Karsu. De slotact van het festival is Caro Emerald. De tachtig optredens tijdens Jazz in Duketown vinden plaats op meer dan tien podia in de historische Bossche binnenstad.
Info: jazzinduketown.nl

Wicked Jazz Sounds Festival

Jazzminnend Nederland kan op zaterdag 25 juni naar de NDSM-werf in Amsterdam-Noord voor het Wicked Jazz Sounds Festival. De tweede editie heeft mooie acts als Typhoon, Kraak & Smaak, Benjamin Herman, Bruut!, Koffie, Lorrén, Paul van Kessel, Kauw, Phil Horneman en Gallowstreet aangekondigd. Jazz, funk, soul, hiphop, groove, swing en aanverwante stijlen vormen de rode draad, gepresenteerd door Wicked Jazz Sounds en Jongens van de Wereld. Dit jaar kunnen bezoekers drie podia verwachten. Daarnaast is er een cultureel randprogramma, eten en speciaalbieren. Het tweede podium wordt gehost door Nightcare, een jonge jazzclubevenementenorganisatie zonder vaste plek.
Info: wickedjazzsoundsfestival.com

Music Meeting Nijmegen

Festival Music Meeting maakt de eerste namen bekend voor haar 32e pinkstereditie (14, 15, 16 mei in Park Brakkenstein), vol bijzondere muziek uit de hele wereld. Cory Henry, de producer achter het Grammy-winnende Snarky Puppy voert de lijst aan, gevolgd door St Germain. Daarnaast ook de Cubaanse timbakoning Manolito Simonet, de Griekse Savina Yannatou & Primavera En Salonico, Dawn Of Midi en Pat Thomas & Kwashibu Area Band.
Info: musicmeeting.nl

Cory Henry

IN MEMORIAM

Maurice White (1941 - 2016)

ER HEERST BETREKKELIJKE STILTE ROND HET HEENGAAN VAN EARTH, WIND & FIRE-OPRICHTER MAURICE WHITE OP 4 FEBRUARI DIT JAAR. NA HET OPDROGEN VAN DE POPHITS, IN DE LOOP VAN DE JAREN TACHTIG, LIJKEN DE GROTERE MEDIA EN HET GROTE PUBLIEK HEM REEDS UIT HET OOG VERLOREN TE ZIJN. VANUIT MUZIKANTENKRINGEN ZIJN DE REACTIES ECHTER OVERWELDIGEND. EN OOK ZIJN TROUWSTE, ZWARTE PUBLIEK HERDENKT HEM IN STIJL.

Op de dag dat zijn overlijden bekend wordt, rijdt de zwarte bevolking van Los Angeles en masse rond in open auto's waaruit keihard de muziek van Earth, Wind & Fire schalt, als eerbetoon aan de voorbeeldige muzikant en producer. De man die voor een belangrijk deel de hoogst inspirerende soundtrack van hun leven heeft verzorgd. Op sociale media volgen eindeloos veel rouwuitingen, vooral ook van collega-artiesten die er, zeer ongebruikelijk, vaak lange epistels aan wijden. De status van Maurice White in zijn 'eigen' gemeenschap is die van een absolute grootheid. Een immer bescheiden gentleman doch muzikaal gigant. In een vroeg interview (1975) beschrijft hij zijn ambities in de muziek zelf al zeer treffend: "Van jongs af aan heb ik het gevoel gehad dat ik op een of andere manier iets wilde overbrengen en delen. Als een soort prediker. Toen ik wat ouder werd, ging ik me ook steeds meer dingen afvragen, over wat het doel van onze aanwezigheid is en de diepere lagen van ons bestaan."

Halverwege de jaren zestig studeert hij muziek in Chicago en verdient prima de kost als studiodrummer bij Chess Records, waar hij werkt met sterren als Willie Dixon, Etta James en Ramsey Lewis. Maurice is ook een verwoed lezer en bestudeert religie, filosofie, astrologie en gaat veel reizen. Eind jaren zestig vormt hij zijn eerste eigen groep The Salty Peppers, die na een paar singles wordt omgedoopt in Earth, Wind & Fire. White is de belangrijkste songschrijver voor die nieuwe formatie en hij tracht zoveel mogelijk levenslessen vast te leggen in de muziek. Die bevat van meet af aan allerlei esoterische en magische symboliek en vormt ook muzikaal een unieke fusie die voordien nog niet op dit niveau bestaat. White: "We waren in essentie jazzmuzikanten maar speelden soul, funk, gospel, blues, jazz, rock en dansmuziek. En op een of andere manier is dat pop geworden. We hadden een decennium achter de rug waarin we experimenteerden, onze geest verrijkten en bewust werden van onze plek in de kosmos. Ik wilde dat soort ervaringen in de muziek overbrengen. Een universele boodschap van liefde en saamhorigheid verspreiden. Met spirituele waarde, maar zonder opdringerig te zijn."

Spectaculaire shows

White is een van de leadzangers van de groep en bespeelt ook de kalimba, een Afrikaanse duimpiano, die zeer karakteristiek zal worden in het EW&F-geluid. Na twee aardige albums voor Warner komen de grote successen bij Columbia. Vanaf 1972 wordt de harde EW&F-kern gevormd door Maurice, zijn jongere broer Verdine (bas) en zanger Philip Bailey, met zijn opvallende hoge falsetstem. De groep groeit uit tot de meest succesvolle funk- en soulformatie van haar tijd en toert eindeloos de wereld over. Hun shows zijn ronduit spectaculair. Ze bevatten naast de gigantische band, inclusief de befaamde blazerssectie The Phenix Horns, allerlei vuur- en lichteffecten, duizelingwekkende choreografieën en voor die tijd zeer geavanceerde mechanische trucages. Er worden tot halverwege de jaren tachtig bijna jaarlijks albums gemaakt die enorme hits opleveren: *Shining Star, Fantasy, September* en *Boogie Wonderland*. Maurice zal in de loop der tijd ook veel platen produceren voor anderen waaronder The Emotions, Deniece Williams, zijn oude broodheer Ramsey Lewis en popsterren als Barbra Streisand en Cher. In 1985 maakt White zijn enige soloalbum, dat geen groot succes wordt.

Producer

Eind jaren tachtig dienen zich bij hem voor het eerst ernstige ziekteverschijnselen aan. Maurice blijkt Parkinson te hebben en dat brengt hij in 2000 zelf uiteindelijk naar buiten, vlak voordat EW&F toetreedt tot de Rock and Roll Hall of Fame. Hij is dan al sinds 1995 gestopt met toeren en dat leidde tot veel speculaties. "Ik had er genoeg van er niet over te praten." meldt hij daarover. "Met Parkinson heb je meer rust nodig. En veel optreden is dan gewoon te zwaar. Ik heb mijn eigen studio laten bouwen en ben me meer gaan toeleggen op productiewerk voor Kalimba Music, dat was ik toch al van plan." Ook blijft hij zich intensief met het EW&F-plaatwerk bemoeien, dat wel minder frequent verschijnt. Hoewel de groep met die platen geen groot publiek meer bereikt, zijn de liveshows nog altijd zeer groots en opwindend. Het fraaiste project waar White de laatste jaren als producer bij betrokken is, betreft het compilatiealbum *Interpretations: Celebrating The Music Of Earth, Wind & Fire* (2007). Daarop zingen allerlei, deels jongere, artiesten van naam en faam als Chaka Khan, Kirk Franklin, Angie Stone, Meshell Ndegeocello, Dwele en Lalah Hathaway de bekendste en beste composities van Earth, Wind & Fire. De tijdloze klanken die dan al vele generaties bekoren. Muziek waarop tot in lengte van dagen gelachen, getrouwd, gehuild en gedanst zal worden.

KEES SMALLEGANGE

TINI THOMSEN

Creativiteit voert de boventoon

IN HAAR WERK KAN HET ER CHAOTISCH AAN TOEGAAN, MAAR ZE KOMT ALTIJD MET EEN MUZIKALE OPLOSSING. VOOR BARITONSAXOFONIST EN BASKLARINETTIST TINI THOMSEN IS WANORDE ONLOSMAKELIJK VERBONDEN AAN CREATIVITEIT. SOMS WERKT DIE TEGEN HAAR, MAAR VAAK ONTSTAAN OOK MOOIE DINGEN.

Dat was twee jaar geleden zo, toen de Duitse haar debuutalbum *MaxSax* opnam en een verpletterende entree maakte als soloartiest. Zowel energieke rockers als intellectuele jazzcats omhelsden de plaat en de pers sprak lovend. Thomsen speelt baslijnen, ritmes en melodieën op haar bartionsax die de geïnteresseerde luisteraar niet onberoerd laten en gitarist JB Meijers plus een onverzettelijke ritmesectie doen de rest.

Livesound

Eind maart komt Thomsen met de opvolger, die grotendeels in het verlengde van *MaxSax* ligt. "De eerste plaat werd laagje voor laagje geproduceerd, nu hebben we meer een livesound ontwikkeld dankzij de optredens. We hebben alles gezamenlijk opgenomen, waarbij alleen de slagwerker apart zat. De muziek is wat ingewikkelder dan voorheen, met uitgebreid akkoordenwerk. Wel zitten er weer een paar lekkere catchy tunes in met hitpotentie. De bezetting is nu anders, jammer, want ik werk graag zo veel mogelijk met dezelfde mensen. Ik ben heel blij met de inbreng van altsaxofonist Nigel Hitchcock, die een grote reputatie geniet als topsessiemuzikant en de *bandsound* compleet maakt. Ik ben nog in onderhandeling met een groot Duits label, en streef ook naar een release op vinyl. Een rondreis met het album volgt in Duitsland."

Kiezen

Tegen die tijd heeft Thomsen er een tour op zitten met het New Rotterdam Jazz Orchestra. "In dat orkest maak ik onderdeel uit van de bassectie met contrabas en tuba en krijg ik verder af en toe een solootje." Toen ze bij Dr. John in de blazerssectie zat, mocht ze veelvuldig soleren en speelde zich daarmee flink in de kijker, niet in het minst bij de pers. Optredens bij Matthijs van Nieuwkerk volgden. "Bij New Cool Collective ben ik ook vaste vervanger van David Kweksilber, die druk is met zijn eigen carrière." In het Metropole Orkest is ze sowieso een vaste waarde, maar de weelde is zo groot dat Thomsen af en toe moet kiezen bij welk ensemble ze zich vervoegt. Ze neemt komende zomer ook deel als arrangeur en stilist aan een suite uit *Peter en de Wolf* op het Jazz Baltica Festival en doet een aantal concerten in het kader van de MTV Unplugged Tour in de Duitse versie. En alsof dat allemaal nog niet genoeg is, is ze ook nog actief in The Kyteman Orchestra.
Met haar chaotische hoofd moet ze in Nederland alles zelf regelen, in Duitsland werkt ze met een manager. Een ongeleid projectiel is Thomsen niet, het is de creativiteit die de boventoon voert, ondanks of misschien wel dankzij de chaos.

JAN JASPER TAMBOER

FOTO: JENS VAN DER VELDE

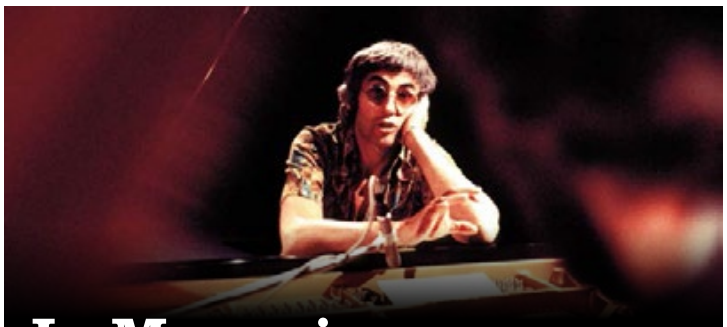

In Memoriam Paul Bley (1932-2016)

Zijn laatste album *Play Blue* was pas het derde soloalbum uit zijn loopbaan. Toch was de bejaarde Bley nog speels genoeg om zich een grapje in de titel te permitteren: *Play Blue* is een anagram. De geboren Canadees staat als avant-gardist bekend, maar hij was ook sterk in de traditie geworteld. Zijn eerste plaat maakte hij in 1953 met drummer Art Blakey en bassist Charles Mingus. Vijf jaar later trok Bley een aantal rasechte avant-gardisten aan, voor een gig in Los Angeles: Don Cherry, Ornette Coleman en Charlie Haden. Nadat hij had gespeeld met Sonny Rollins sloot Bley zich aan bij het Jazz Composers Guild. Bley was onder meer gehuwd met orkestleider Carla Bley en bassiste Annette Peacock. Met de laatste woonde hij vanaf 1966 enige tijd in Loosdrecht. De onverstoorbare Paul Bley bleef zijn leven lang een eigenzinnige revolutionair.

COEN DE JONGE

Muskee in museum

In het Drents Museum in Assen viert men dat Harry Muskee (oftewel Cuby) dit jaar 75 jaar zou zijn geworden. In die periode is er in en rond Assen ook veel blues te horen. De zanger overleed in 2011, maar wordt toch steeds meer als een waarachtig icoon van de Drentse volksziel gezien. Tot en met 17 april zijn er twee tentoonstellingen in het museum. *Window Of My Eyes* (een overzicht van zijn leven en werk) en *Blues From Heaven*, een foto-expositie van fotograaf en jeugdvriend Rudy Leukfeldt. Aansluitend op de tentoonstelling is er ook een boek geschreven door radiomaker Albert Haar, met wie Muskee enkele reizen naar de roots van de blues ondernam. De vormgeving is van Aat Doek, die ook de inrichting van de expositie verzorgde.

COEN DE JONGE

Albert Haar: Window Of My Eyes – 75 jaar Harry 'Cuby' Muskee, W Books, Zwolle
ISBN 978 94 625 8124 1, € 29,50

Tentoonstelling: Drents Museum Assen, 17 januari tot en met 17 april

HOTLINE MET...
Broken Brass Ensemble

BROKEN BRASS ENSEMBLE TRAPT ZIJN CLUBTOUR EN HET FESTIVALSEIZOEN AF TIJDENS HET TRANSITION FESTIVAL OP 26 MAART. NA HET UITBRENGEN VAN DEBUUTALBUM *BRASSHOPPER* EN VERSCHILLENDE TOURS IN HET BUITENLAND WILLEN DE ACHT HEREN ZICHZELF OPNIEUW IN NEDERLAND PROFILEREN. GROOTSTE WENS: WEER OP NORTH SEA JAZZ, ZOALS IN 2014. EEN GESPREK MET TROMBONIST ARJEN ATTEMA.

Hoe ziet jullie optreden tijdens de eerste editie van Transition Festival eruit?
"Het wordt een voorproefje, we gaan aan de slag met nieuwe stukken."

Hoe klinkt dat nieuwe materiaal?
"We willen de echte New Orleans-sound anders gaan gebruiken. We behouden de thema's wel, maar niet de letterlijke muzikale stijl. We ontdekken zo veel nieuwe muziek, dat is allemaal inspiratie. De nieuwe nummers zijn veel meer een geheel."

Kunnen we nu snel een opvolger van 'Brasshopper' verwachten?
"Eerst laten we remixen maken van *Brasshopper*-tracks door verschillende producers, bijvoorbeeld Pushin Wood Soundsystem, electroduo Cairo Liberation Front, A.R.T en Engelse producer Mr. Scruff. Bij ons draait het om het blaasinstrument, dus het is gaaf om onze muziek aan iemand te geven die er een andere feel aan geeft. De eerste remix komt eind maart uit, de andere volgen later in het voorjaar."

Rico, Benjamin Herman en Ruben Hein en Benjamin Herman werkten mee aan 'Brasshopper'. Welke artiesten staan er nog op het wensenlijstje?
"Ik weet niet of we in de toekomst weer samenwerkingen aangaan, maar we vinden het wel erg tof om te doen. Op mijn persoonlijke verlanglijstje staan een goede Nederlandse act als De Staat en een internationale ster als Gregory Porter."

Bands met jullie blazersbezetting zijn sinds enkele jaren ruimschoots vertegenwoordigd op jazzfestivals. Wat is volgens jou het succes van de bezetting?
"Ik denk dat het vooral goed is voor de diversiteit voor een festival. De basis van een 'gewone' band is meestal de bassist, samen met de drummer. Door de bas door een sousafoon te vervangen, krijg je meteen een andere sfeer en een ander plaatje. Daarnaast is het ook goed voor het imago van de blaasmuziek. Wij laten zien dat je met een bezetting van bijna alleen blazers heel andere toffe dingen kunt doen."

NICOLE VAN HOOF

FOTO: RUBEN VAN VLIET

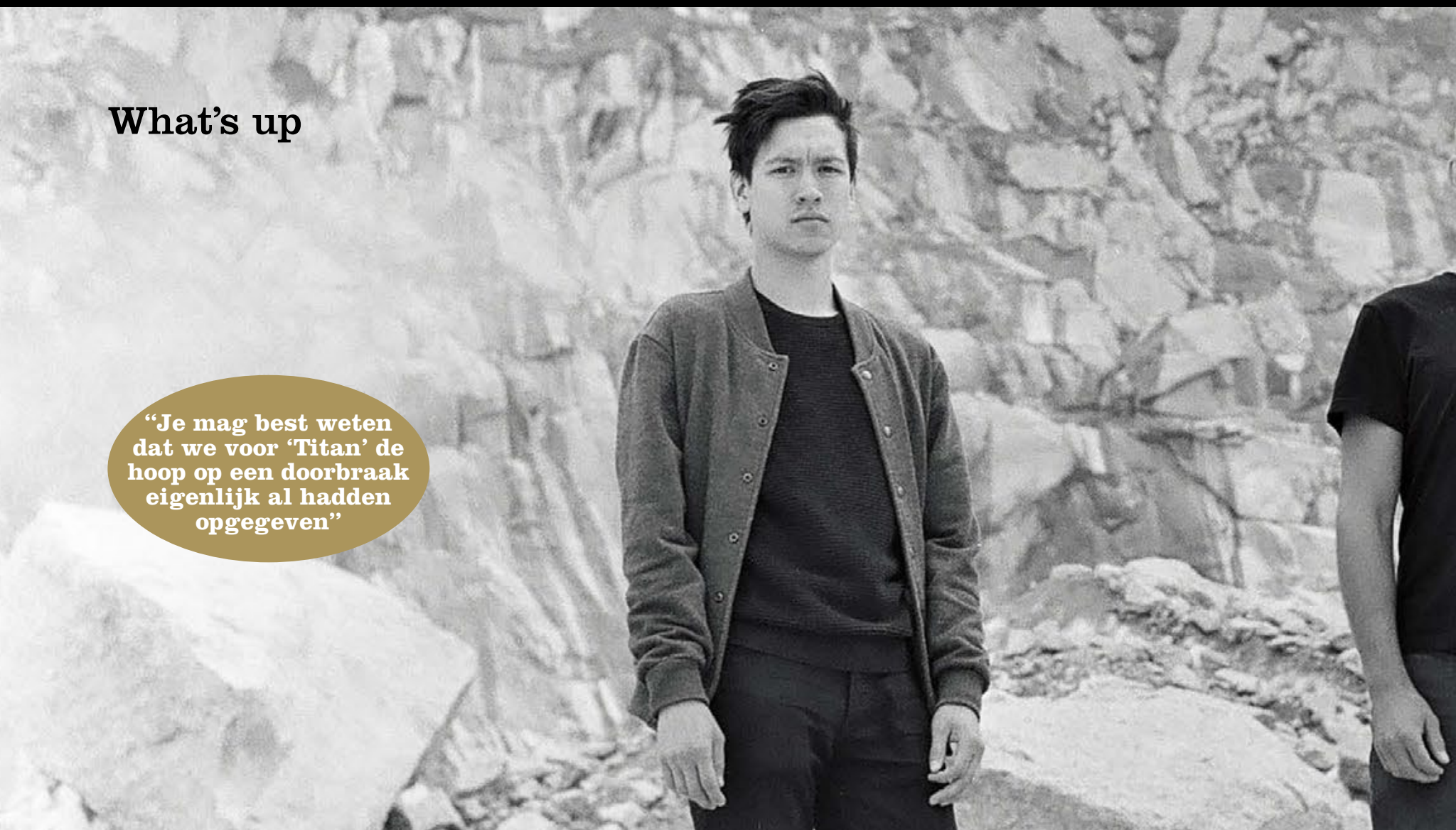

"Je mag best weten dat we voor 'Titan' de hoop op een doorbraak eigenlijk al hadden opgegeven"

PLAISTOW

Melkweg als uitgangspunt

EEN VAN DE GROTE JAZZVERRASSINGEN VAN HET AFGELOPEN MUZIEKJAAR WAS DE DOORBRAAK VAN PLAISTOW. EERST MET HUN ONLANGS VERSCHENEN ALBUM *TITAN*, DAT EEN VERSLAVENDE BLEND VAN JAZZ EN ELECTRO LAAT HOREN, EN DAARNA MET VERPLETTERENDE LIVEOPTREDENS DIE NEDERLAND OP ZIJN KOP ZETTEN.

Met het overweldigende *Titan* viel ineens alles op zijn plek. Pianist Johann Bourquenez zette wederom de lijnen voor het nieuwe album uit. "Eigenlijk begon alles voor *Titan* met de heldere sterrennachten die we in Zwitserland zo goed kennen. Ik verbeeldde me via de sterren het almachtige heelal en droomde daar muziek bij. De oneindige melkweg als uitgangspunt en de maan Titan (de grootste maan van Saturnus) in het bijzonder. Ik begon met het schrijven en nam de muziek thuis op met alle instrumenten en computermogelijkheden die ik om me heen kon vinden. Hoewel ik altijd het merendeel van Plaistow-composities schrijf, kun je deze opzet zeker solistisch noemen. Normaal komen Cyril (Bondi, drums, red.) en Vincent (Ruiz, bas, red.) veel eerder in het proces in zicht en werken we composities samen uit, maar nu liet ik die pas aan hen horen toen ze al af waren. Natuurlijk mochten ze er vervolgens nog flink mee stoeien, maar de structuren waren overduidelijk. Wat toen gebeurde, steeg boven mijn eigen verwachting uit, ook al weet ik dat we inmiddels een sterke muzikale band met elkaar hebben. Tijdens de opnamen van dit album werd ik erg bewust van de geweldige muzikanten die Cyril en Vincent zijn, maar ook van onze volledig eigen manier van muziek maken, die we in de afgelopen tien jaar hebben gecreëerd. Hoe raar het in deze structuur ook klinkt, maar de composities kregen pas echt kleur toen we ze met zijn drieën gingen spelen."

Vervreemdend

De muzikale structuren van het trio zijn altijd uitdagend en echt anders geweest. "Hoewel we alle drie een basis in de jazz hebben, bevreemdt het ons steeds weer dat we een jazztrio genoemd worden. De muziek die we maken zou ik eerder tot minimalistisch en zelfs electro willen rekenen. Voor mij ligt het maken van jazz - mannen als Monk en Jarrett zijn mijn helden -

FOTO: MEHDI BENKLER

behoorlijk ver weg. Ik ben veel meer beïnvloed door techno. Het langzaam opbouwen van een compositie, die met steeds nieuwe motieven - afkomstig van piano, bas of drums - opbouwen tot een spannende climax – dat creëert voor mij een ultiem muzikaal gevoel. De manier waarop we spelen is volledig anders, voor velen zelfs vervreemdend te noemen. De bas speelt bijvoorbeeld soms maar twee tonen of ik demp het piano-geluid steeds weer af met een hand in de klankkast."

The Necks

"We worden de afgelopen jaren volop vergeleken met een trio als Dawn of Midi, omdat zij iets soortgelijks doen. Toch vind ik dat we onvergelijkbaar zijn. Zij zoeken echt de electrokant op met een drummer die geen bekkens gebruikt - het ritme komt dus puur uit de hihat, toms en snare - en een bas die duidelijk op de groove hangt. Wij hebben daarentegen een haast monotone bas en in Cyril een drummer die juist voluit gaat in zijn ritmes en die de boel daarmee soms vreselijk opstookt. Het geluid van die afgedempte piano en het laag voor laag opbouwen in een tegendraadse stijl is trouwens niet nieuws. De revolutionaire bandleden van The Necks uit Sydney bouwen daar al decennialang hun muziek op. Zij verdienen de eer met dat geluid. Daarom noem ik ze in elk interview. Vanaf de jaren tachtig zijn zij een grote inspiratie voor me geweest. Zij hebben mij gemaakt tot wat ik nu met Plaistow ben."

Erkenning

Dat Plaistow met hun muziek Zwitserland op de kaart zet als spannend jazzland, bevreemdt Bourquenez. "Ik probeer al jaren te begrijpen wat Zwitserland als jazzland voorstelt, maar ik ben er nog niet achter gekomen. Beetje vreemd, omdat ik er al best lang woon. Natuurlijk zijn er genoeg goede muzikanten maar ze maken zich niet echt zichtbaar. Dat is misschien niet eerlijk om te zeggen. Wij willen echt wat anders maken, daarmee zijn we niet echt Zwitsers, denk ik. We hebben de mazzel gehad dat we nu de erkenning krijgen waar we al jaren op hopen. Je mag best weten dat we voor *Titan* de hoop op een doorbraak eigenlijk al hadden opgegeven. Ik begon met schrijven voor dit album vanuit de dwarse gedachte: als dit niks wordt, dan maar niet. Dan ga ik maar iets heel anders doen. Met Plaistow maken we echt de muziek die we willen en misschien wel moeten maken met elkaar. Concessies doen we niet. Des te fijner om te weten dat we nu waardering krijgen. En om op Zwitserland terug te komen, misschien is het wel tijd om eens in een ander land of andere stad te gaan wonen en te kijken wat dat voor effect heeft op de manier waarop ik muziek maak. Een mooie nieuwe uitdaging."

DICK HOVENGA

MARUTYRI
Spannende nieuwe klanken

IN HUN ANDERHALFJARIG BESTAAN STONDEN ZE OP NORTH SEA JAZZ, WAREN ZE MEERMAALS TE GAST BIJ *DE WERELD DRAAIT DOOR* EN SLEEPTEN ZE EEN RADIO6 SOUL & JAZZ AWARD IN DE WACHT. MARUTYRI IS KLAAR VOOR 2016 EN GAAT MET HUN DEBUUTALBUM *INNER MOVEMENTS* OP VOLLE KRACHT VOORUIT.

Het was een vliegende start voor de jonge mannen van Marutyri, de vrolijke achtmansformatie uit Rotterdam. Hun opzwepende, swingende en uitbundige liveperformance van funk, fusion en jazz zorgt regelmatig voor vergelijkingen met bands als Snarky Puppy en Electro Deluxe. Niet verkeerd natuurlijk, hoewel bandleider Rik van der Ouw (bas/compositie) daar anders naar kijkt: "We werken met hetzelfde concept als Snarky Puppy, maar de composities zijn heel anders. Ik begrijp de associatie omdat de bezetting en sound vergelijkbaar zijn."

Marutyri's muziek spreekt tot de verbeelding en bestaat uit pakkende blaas- en ritmearrangementen met stevige grooves. Niet iets wat zo weggespeeld wordt. Opmerkelijk is dat het repertoire in een korte tijd staat als een huis. "We kennen elkaar van het conservatorium (Codarts) en zaten daarvoor in het bandje Jared Grant, vernoemd naar de gelijknamige zanger. Toen Jared zijn eigen weg insloeg, wilden wij als band samen verder. Wel met blazers als aanvulling. Het klikte snel en we hadden in korte tijd bruikbare composities klaarliggen. Zodoende konden we onze twee ep's, *The First One* (2014) en *The Tribe* (2015) opnemen."

Hecht team

De bandnaam springt in het oog, maar is ook lastig te onthouden. Het is een samentrekking van de voornamen van muzikanten Maurice Slot (drums), Ruud van Halder (gitaar), Thijmen Oberink (piano) en Rik van der Ouw (basgitaar), zonder verdere betekenis. Marutyri is vooral een vriendenclub die op hoog niveau wil spelen. De ritmesectie woont samen in een studentenhuis en de hele band zoekt elkaar geregeld op. "Maar niet alleen om te spelen, hoor", zegt Van der Ouw. "Ik schrijf het liefste alleen aan de piano. Het is wel ideaal wanneer er een partij ingespeeld moet worden: dan loop ik naar boven, klop ik op de deur en heb ik een gitarist. Dat is makkelijk en snel werken. Maurice, Ruud, Thijmen en ik spelen al ruim vier jaar samen vanwege onze studie en dat kun je wel horen." Met die basis vormt de groep ook een hecht en georganiseerd team. De bassist legt uit dat ze tot eind 2015 alles zelf hebben geregeld, van concerten tot pr. Dat resulteerde in mooie optredens op onder andere het North Sea Jazz Festival, Jazzy Tiel en SummerJazz Leiden. In april staan ze in Tilburg en daarna presenteren ze hun debuutalbum *Inner Movements* in Bird Rotterdam. Ook staat Jazz in Duketown op de agenda.

"De ritmesectie woont samen in een studentenhuis"

Onderscheidend

"De nieuwe plaat wordt meer een conceptueel album waarop de stukken meer in elkaars verlengde liggen. De plaat bevat een mix van oude funk en spannende nieuwe klanken. Het geheel klinkt wat symfonischer, met strijkers erbij, en Benjamin Herman is gastsolist. We schrijven niet zozeer vanuit de jazztraditie, eerder vanuit pop en klassieke muziek. Daardoor zijn wellicht suiteachtige vormen in onze stukken te herkennen. Denk aan intro's of outro's die slechts een keer voorbij komen. We hebben weinig standaard 32-matenschema's en onze soloschema's staan soms volledig los van de basis van de song, dus in die zin onderscheiden we ons wel van anderen. Zo zoeken we ons eigen geluid."

ANGELIQUE VAN OS

FOTO: ERIK VAN NIEUWLAND

Soepele Loueke

FOTO: MATHIEU BITTON

Lionel Loueke trad op met onder anderen Herbie Hancock, Esperanza Spalding en Robert Glasper. Ooit werd hij geprezen als '*a gentle virtuoso*' (New York Times), maar op zijn recente, door B.B.King en Jimi Hendrix geïnspireerde album *Gaïa* laat gitarist Loueke een ruiger, sterk op rock geënt geluid horen. Hij riep de hulp in van bassist Massimo Biolcati en drummer Ferenc Nemeth, waarmee hij ook zijn Blue Note-debuut *Karibu* opnam. De meest complexe maatsoorten klinken als soepele grooves in de handen van deze drie perfect op elkaar ingespeelde vrienden. Meemaken, dit concert op 3 april aanstaande in het Amsterdamse Bimhuis! Helemaal met een Jazzism-korting via de link op *bimhuis.nl* (actiecode Jazzism), zitplaatsen voor € 14,- in plaats van € 20,- en staanplaatsen voor € 12,- in plaats van € 17,-.

Wade brengt Scott-Heron

Vocale jazzbelofte Charenée Wade uit Brooklyn, New York nam ooit deel aan twee Thelonious Monk Vocal Awards. De tweede keer werd ze net tweede achter haar vriendin Cécile McLorin Salvant. Wade staat bekend om haar improvisaties en swingende grooves. Haar klassieke jazzsound houdt het midden tussen Betty Carter en Sarah Vaughan. Op haar nieuwe album brengt ze, met hulp van onder meer Marcus Miller, een jazzy ode aan Gil Scott-Heron en Brian Jackson. Op 2 april te zien in de North Sea Jazz Club. Je kunt hier als Jazzism-lezer met korting bij zijn: via de link op *northseajazzclub.com* (actiecode Jazzism) betaal je geen € 19,- maar € 16,-.

Een must: Phronesis

Lees alles over 'een van de spannendste bands ter wereld', het Brits-Deense pianotrio Phronesis in deze editie van Jazzism. Hun concert wil, nee, moet je meemaken, want ook het nieuwe album *Parallax* wordt ten gehore gebracht. Op 8 april aanstaande staat de groep in LantarenVenster Rotterdam. Met de link op *lantarenvenster.nl* (actiecode Jazzism) kun jij, als Jazzism-lezer, met korting dit concert bijwonen: geen € 16,- maar € 13,-.

FOTO: PETER VAN BREUKELEN

NOG GEEN ABONNEMENT? MET DE SPECIALE CODE OP BOVENGENOEMDE CONCERTKAARTJES KRIJG JE KORTING OP EEN JAARABONNEMENT JAZZISM: GEEN € 41,15 MAAR € 25,-.

Me Dunkt

HEDENDAAGSE JAZZBESPIEGELINGEN VAN TIM SPRANGERS

Jazz en beats...

Ze waren en zijn er in overvloed: op dance gestoelde bands die onder de noemer jazz volle zalen trekken. Het begon ergens bij St Germain, zo'n twintig jaar geleden, en het lijkt op een stroming die geen einde kent. De combinatie is van goud. Rustig meedeinen op een beat met een lekkere saxsolo erbovenop en een zuiver zingende zanger(es) die de jazzklankkleur en - techniek meester is. Een grote groep mensen houdt ervan, gaat naar clubs en festivals om deze lounge, acid jazz of jazzhouse te horen. Ook nu nog, terwijl het concept zijn noviteit heeft verloren.

Tevens zijn er bergen met dj's die als ondertitel het jazzgenre gebruiken. Met dit in het achterhoofd luister je er met gefronste wenkbrauwen naar. De platendraaier kan met deze verwijzing toch niet doelen op de blazerssectie die af en toe opdoemt. We horen funk, soul of latin... en de constante beat overlapt alles. Waarom wordt 'jazz' dan genoemd in de muziekomschrijving? Het woord bekt natuurlijk lekker en draagt een tijdloze stoerheid met zich mee. Voor velen staat het voor verlokkende thema's als vrijheid, roken en sex. Maar erger: velen denken daadwerkelijk jazz te maken of te draaien.

Welnu, een oproep aan al deze gebruikers: stop met het ondoordacht gebruiken en misbruiken van de term jazz. Jazz met beats ís geen jazz. De kern van het genre ligt juist in het omzwerven van de beat en het spelen met ritme(s). Luister eens naar de Afrikaanse oervormen van jazzmuziek uit bijvoorbeeld Mali, Nigeria en Ghana. Die *interlocking* ritmes, waarin virtuoos om de beat wordt geswingd... dát is pas ideale dansmuziek.

FOTO: CHRIS MONAGHAN

TORONZO CANNON

"Ik kijk dagelijks naar de Afro-Amerikaanse samenleving"

BLUESARTIESTEN DIE WORDEN GECONTRACTEERD DOOR HET TOONAANGEVENDE PLATENLABEL ALLIGATOR HEBBEN VAAK DE ULTIEME STAP NAAR EEN GROTE LOOPBAAN GEZET. DE LINKSHANDIGE ZANGER-GITARIST TORONZO CANNON (48) TEKENDE VOOR ZIJN VIJFDE ALBUM *THE CHICAGO WAY* EEN CONTRACT BIJ HET IN ZIJN THUISSTAD CHICAGO GEVESTIGDE LABEL. DE DEAL KONDIGDE HIJ AAN TIJDENS EEN VERSCHROEIENDE SHOW VOOR HONDERDDUIZEND MENSEN OP HET CHICAGO BLUES FESTIVAL IN JUNI 2015.

Cannon groeit op in Chicago's South Side, vlakbij de legendarische club Theresa's Lounge, de vaste hang-out van bluesicoon Junior Wells (1934-1998) als die niet op tournee is. Hij kijkt weleens naar binnen omdat oom Richard Cannon er een dubbele functie (barkeeper en invallend drummer) heeft. Tijdens thuisfeesten worden platen van Muddy Waters en Howlin' Wolf gedraaid, maar ook de soul van Tyrone Davis en Johnnie Taylor komt voorbij. "Uiteindelijk heb ik nooit in Theresa's gespeeld, want de club sloot in 1983", zegt Toronzo tijdens een ontmoeting in Chicago. "Toen ik als twintiger begon te spelen, zag ik Little Jimmy King, Albert King en Jimi Hendrix op video's. Net als ik allemaal linkshandig en regelmatig spelend op een Gibson Flying V. Dat werd mijn uitgangspunt. Man, die hoge tonen van die gitaren: wow."

Bus

In tot dusver vijf cd's met vrijwel uitsluitend eigen werk vermijdt hij angstvallig cliché's van zelfbeklag over verloren liefdes en povere omstandigheden. "Ik ben al ruim twintig jaar chauffeur op een CTA-bus in Chicago. Als de verkeerslichten op rood staan, pak ik mijn notitieblok. Op basis van die aantekeningen schrijf ik mijn teksten. De route loopt over South California Avenue, waaraan de grote gevangenis Cook County Jail is gevestigd. Ik zie mensen met enkelbanden de bus verlaten, observeer de gebeurtenissen op straat en kijk dus dagelijks naar de Afro-Amerikaanse samenleving. Hoewel ik over drie jaar sterk vervroegd met pensioen kan, ben ik helemaal gewend aan mijn dubbelleven. Als ik in het weekend heb opgetreden of ik kom op zondag terug van een buitenlands tourtje van een week, zit ik op maandagochtend weer op mijn lijndienst."

"Live grijpen we weleens terug naar de meest *freaky licks* van Hendrix"

Mijn ding

"We zien veel jonge, opkomende bands binnen de clubscene van Chicago. In de grotere clubs werken ze als voorprogramma voor ons, maar op kleinere podia halen ze urenlang zelf het onderste uit de kan.

Op *The Chicago Way* speel ik niet meer zó nadrukkelijk in de Hendrixstijl, maar live grijpen we weleens terug naar de meest *freaky licks* van Hendrix. De titel van het album verwijst naar het feit dat ik hier ben opgegroeid met blues en er mijn ding mee heb gedaan. Bovendien verwijzen zowel de titel als de cd-cover naar de hier in 1987 opgenomen film *The Untouchables*."

RIEN WISSE

TRANSITION

Jazz
Festival
Utrecht

IBRAHIM MAALOUF
RED & BLACK LIGHT

AVISHAI COHEN
TRIO

ROBERT GLASPER
EXPERIMENT

ROY HARGROVE
QUINTET

PETER BRÖTZMANN,
ERIC REVIS & NASHEET WAITS

TORD GUSTAVSEN
feat. **SIMIN TANDER**

MARK GUILIANA
JAZZ QUARTET

GOGO PENGUIN

YURI HONING
ACOUSTIC QUARTET

NIK BÄRTSCH'S MOBILE

KING

LOGAN RICHARDSON

STUFF.

GARY BARTZ

BACHAR MAR-KHALIFÉ, DIMAMI
MAKAYA MCCRAVEN, SONS OF KEMET
DE BEREN GIEREN, BOI AKIH
ERIC REVIS TRIO feat. **KRIS DAVIS**
TEMKO, BROKEN BRASS ENSEMBLE
REINIER BAAS & JESSE VAN RULLER
TOM BEEK KWINTET, **TEUS NOBEL** KWINTET
GIDEON VAN GELDER LIGHTHOUSE

TIVOLIVREDENBURG
UTRECHT
26 MAART 2016

Tickets: €47,50
Transitionfestival.nl

TIVOLIVREDENBURG
I.S.M. NORTH SEA JAZZ

concept & design: Loudmouth.nl

JAZZISM TIPT… Odei Al-Magut

Het gebeurt niet vaak dat er een jonge trombonist komt bovendrijven die zich als solist manifesteert en daar ook de capaciteiten voor heeft. Eén van de redenen is dat de trombone qua bereik en snelheid bovengemiddeld lastig is als solo-instrument. De pas 22-jarige Rus Odei Al-Magut, bezig aan een masterstudie aan het Amsterdams conservatorium, heeft deze capaciteiten: technisch ijzersterk en een indrukwekkend bereik. In het spel van dit 'studiemonster' zijn invloeden van onder anderen Roy Hargrove en Conrad Herwig te horen. Odei heeft een brede interesse en is bewust bezig met eigen ideeën en een eigen sound. Daarnaast ontwikkelt hij zich ook als componist.
Trombonedocent Bert Boeren over Odei: "Het is maar eens in de twintig jaar dat je zo'n talent tegenkomt." Odei is een muzikant met een interessante toekomst voor zich. Momenteel is hij te zien in Nederland met onder meer het Northern European Jazz Orchestra, collectief BOSCO en zijn eigen jazzkwintet.

DAAN BOGERS

FOTO: MIKE BREEUWER

Kyteman opent Robeco SummerNights 2016

Op vrijdag 1 juli opent Kyteman de 28ste editie van de Robeco SummerNights (tachtig concerten van 1 juli - 31 augustus) in Het Koninklijk Concertgebouw, Amsterdam. Samen met het Radio Filharmonisch Orkest en het Groot Omroepkoor brengen Kyteman en zijn Orchestra een jamsessie waarin jazz, hiphop, opera en minimal music elkaar ontmoeten.
Het programma van komende zomer is zeer gevarieerd. Naast de klassieke programmering met topsolisten en -orkesten is er bijvoorbeeld filmmuziek, kun je liggend van Bach genieten en wordt de Grote Zaal omgetoverd tot jazzclub: stoelen eruit, zitjes erin en optredens van onder meer Margriet Sjoerdsma, Lilian Vieira en de Portugese zangeres Maria Mendes. Benjamin Herman en gipsygitarist Robin Nolan spelen in de stijl van Django Reinhardt & Hot Club de France. Jan Menu (baritonssax) en Cor Bakker eren hun held Gerry Mulligan. Karsu wordt gevolgd door *A Tribute To Europa's First Lady Of Jazz, Rita Reys* van het Jazz Orchestra of The Concertgebouw samen met pianist Peter Beets en Fay Claassen. Een van Afrika's grootste jazzzangeressen, Tutu Puoane, staat op het podium met Tineke Postma. Afsluiters zijn Eric Vloeimans en de Cubaanse pianist Ramón Valle.
Voor info en tickets: www.robecosummernights.nl

Benjamin Clementine

Check ook dit: Koningsnacht 2016 (26 april) viert het Concertgebouworkest met de donkere stem van Benjamin Clementine. Van clochard in Parijs tot Mercury Prize – binnen luttele jaren wist de Britse zanger wereldwijd muziekliefhebbers te betoveren. Zijn intieme songs zijn scherpzinnig, poëtisch en melancholiek. Nu zijn ze georkestreerd door Jules Buckley en worden ze uitgevoerd door het Concertgebouworkest onder leiding van Brad Lubman.

ERIKSSON DELCROIX

Van de roze wolk af

BJORN ERIKSSON IS DE MAN ACHTER DE BLUEGRASSMUZIEK VAN DE FILM *THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN.* NATHALIE DELCROIX ZINGT OOK IN HET MET FOLK OPGEGROEIDE TRIO LAÏS. ALS ERIKSSON DELCROIX NEMEN ZE PERSOONLIJKE LIEDJES OP DIE ALS COUNTRY NOIR OMSCHREVEN ZOUDEN KUNNEN WORDEN.

Het was liefde op het eerste gezicht in 1999, backstage bij het festival in Dranouter. Hij was daar als bandlid van Zita Swoon, zij als zangeres van Laïs. Ze konden hun ogen niet van elkaar afhouden, maar er was nog wel een klein probleem: ze hadden beiden nog een relatie. De liefde voor elkaar bleek te sterk. In 2007 maakten ze samen een eerste alternatieve countryplaat, onder de naam The Partchesz. Dat was een niet bestaand Engels woord, dat uitgesproken in Antwerps dialect klinkt als 'de paardjes'. Eriksson: "De muziek was deels elektronisch. Ik vind de zaak verknippen, veldopnamen gebruiken en de boel remixen nog altijd heel tof." Dat album bleef grotendeels onopgemerkt. *For Ever* (2014), uitgebracht onder de naam Eriksson Delcroix werd wel een enorm succes. "Dat had ongetwijfeld te maken met de nasleep van *The Broken Circle Breakdown*. De film won bijna een Oscar en de met de acteurs uit de film geformeerde liveband verkocht een paar jaar lang alle zalen uit, tot Olympia in Parijs aan toe. Ik voelde me net een Beatle, toen ik daar opkwam. Het publiek ging helemaal los. Het was een mooie tijd. Vorig jaar oktober gaven we de laatste shows. Het stoppen van die band voelde als het met beton volstorten van een goudmijn."

Donkere sferen

Het publiek associeert Eriksson met het succes van die muziek. Dat leverde ook zijn eigen band veel belangstelling en optredens op. "We hebben na de release van *For Ever* ook heel veel gespeeld en daarmee veel harten veroverd. Ik ben erg blij met de crew. We kunnen met dat zevental heel veel kanten op." Dat zal nodig zijn, want het nieuwe album *Hearts Out Of Its Mind* klinkt anders, donkerder dan de voorganger. *For Ever* gaat over het levensverhaal van het verliefde koppel, nu draait het album om verlies en meer muzikaal experiment. "Bij het maken van *For Ever* zaten we nog op die roze wolk. Huisje, boompje, kindje. Muziek maken is een instinctief creatief proces. De toestand van het afgelopen jaar, waarin we een groot verlies te verwerken kregen, speelde daarin een grote rol. De basis legde ik in een klein huisje met een visvijver in Wuustwezel. Zonder elektriciteit, zodat ik alleen met mijn gitaar aan de gang moest. Het experimenteel inkleuren met de band gebeurde later. Die donkere sferen waren er toen al. Vanaf de new wave, elektronische muziek uit de eighties en de acid sprak dat geluid me al aan. Ik heb me ook altijd meer aangesproken gevoeld door het outro van *Strawberry Fields Forever* van The Beatles dan door hun popliedjes zelf. Het heeft een donker album opgeleverd. Ik ben vooral benieuwd hoe de songs zich live gaan evalueren, want op het podium stralen we wel degelijk veel positieve energie uit."

WILLEM JONGENEELEN

FOTO: KOEN BAUTERS

Nieuws

Dutch Jazz Competition

De inschrijving van de Dutch Jazz Competition is geopend. Jonge talentvolle Nederlandse jazzgroepen kunnen zich via de website dutchjazzcompetition.com aanmelden voor de elfde editie van de tweejaarlijkse Dutch Jazz Competition. De finale van dit landelijke concours vindt plaats op 10 juni in het Bimhuis in Amsterdam, voorafgegaan door halve finales in Paradox Tilburg (3 juni) en TivoliVredenburgs Cloud Nine (5 juni) in Utrecht. De winnaar wordt niet alleen de door een vakjury geselecteerd , in 2016 zal ook een publieksprijs worden uitgereikt. De ingezonden muziek wordt beoordeeld door een vakjury van onder meer programmeurs en critici. Meedoen aan de Dutch Jazz Competition 2016 betekent kans maken op een uitgebreid pakket aan praktische prijzen, waaronder een geldprijs, programmaspots in festivals en deelname aan de voorronden van de Euroradio Jazz Competition.

Loran Witteveen won de Dutch Jazz Competititon in 2014 met zijn kwintet.

So Sez Co!

Themakanaal NPO Soul & Jazz vult het gat van Radio 6 fraai op, vooral dankzij de avondprogrammering van de NTR. Andrew Makkinga neemt de weekdagen voor zijn rekening, Co de Kloet presenteert elke zaterdag en zondag CoLive!, met liveopnames van nieuw talent en grote namen. Op Jazzism.nl steeds een unieke, gratis download. Enjoy!

"Na de succesvolle Jazzism-serie Ambassador's Choice, die ik met veel passie maakte samen met Mijke van Wijk, mag ik jullie nu per nieuwe editie een gratis download meegeven van muziek die ik op dit moment van belang vind. Tijdens het project *The Records* van de Keep An Eye Foundation hoorde ik de nieuwe bezetting van EvenSanne XL. Unieke muziek van het hoogste niveau. Ga naar jazzism.nl voor de download en overtuig jezelf."

Titel: *Still*
Tekst: Sanne Huijbregts
Muziek: EvenSanne

Sanne Huijbregts - zang (loops, effects & xylofoon)
Eran Har Even - gitaar (loops, effects)
Itai Weissman - EWI (electric wind instrument, red.)
Philippe Lemm - percussie

CoLive! Elke zaterdag en zondag van 19.00 tot 21.00 uur bij de NTR op NPO Soul & Jazz, colive@ntr.nl

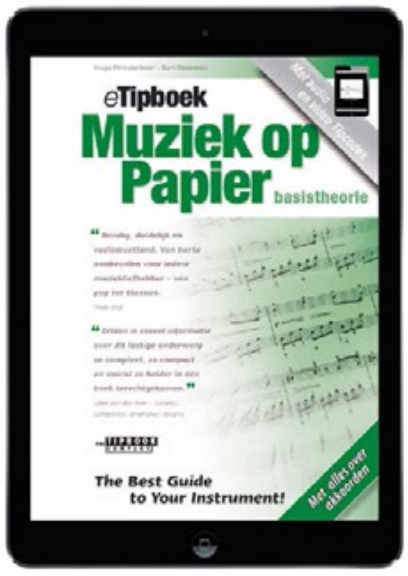

Muziekmethodes

De muziekmethodes van Tipboek bestaan al bijna twintig jaar. Vijftien boekreeksen verder biedt Tipboek nu ook een app voor iPad, iPhone en Android-tablets en -smartphones: *eTipboek*. De preview van het boek is gratis (de eerste vijftig pagina's). Het hele boek (220-250 pagina's) is te downloaden voor € 6,99, ruim vijftig procent goedkoper dan het papieren boek. Daarbij kun je ook de laatste Jazzism digitaal bekijken en heb je ook nog extra video's en links die je kunt gebruiken om het optimale uit het instrument te halen. Een instrument leren bespelen doe je dus tegenwoordig op verschillende manieren. Tipboek biedt tevens interviews met experts en zo'n twintig tot zestig audio-voorbeelden, ook af te spelen offline. Topmuzikanten als César Zuiderwijk, Hans en Candy Dulfer en Jan Akkerman roemen de keuze van de informatie. *Info: tipboek.com*

JAZZFEST GRONAU

29.04. - 08.05.2016

PROGRAMM

www.jazzfest.de

Bürgerhalle, 29.04.2016, 20.00 Uhr
WDR Big Band Cologne feat. Steps Ahead
mit: Mike Mainieri, Chuck Loeb, Bill Evans, Anthony Jackson & Steve Smith

Ev. Stadtkirche, 30.04.2016, 20.00 Uhr
Dauner & Dauner

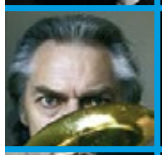

Bürgerhalle, 01.05.2016, 17.00 Uhr
Jan Garbarek Group
feat. **Trilok Gurtu**

Ev. Stadtkirche, 02.05.2016, 20.00 Uhr
Michael Wollny Trio

Cinetech-Kino, 03.05.2016, 21.00 Uhr
Shantel & Bukovina Klub Orkestar

Bürgerhalle, 04.05.2016, 20.00 Uhr
Roger Hodgson formerly of **Supertramp** support: Salip & friends

Bürgerhalle, 05.05.2016, 20.00 Uhr
Candy Dulfer
The Brand New Heavies

Innenstadt, 06.05.2016, 20.00 Uhr
Nacht der Nächte (20 Bands „live")
Jazz, Blues, Soul, Funk, Boogie, Swing, Balkan-Beat etc.

Bürgerhalle, 07.05.2016, 20.00 Uhr
Gregor Meyle
Sophie Hunger

Tickets: www.eventim.de oder Touristik-Service Gronau,
Fon 02562/99006 · info@stadtmarketing-gronau.de
Info: Kulturbüro Gronau GmbH, Fon 0 25 62 / 7 18 70

FOTO: EDDY WESTVEER

VINCENT HOUDIJK

"Voor mij is alles energie"

"IK MOEST OP MIJN TENEN LOPEN", ZEGT HOUDIJK. "NA EEN KLASSIEKE STUDIE STROOMDE IK IN OP DE JAZZOPLEIDING BIJ FRITS LANDESBERGEN IN HET VIERDE JAAR. IK VOELDE ME ZO'N GROENTJE." INMIDDELS IS VIBRAFONIST VINCENT HOUDIJK (1981) GELOUTERD, MAAR HIJ WORDT NOG STEEDS ALS EEN AANSTORMEND TALENT GEZIEN.

Hij weet niet waarom hij is verkozen tot Young VIP, maar heeft wel zijn vermoedens. "Ik speel een ongebruikelijk instrument en doe dat met een eigen stijl." Houdijk kwam in beeld bij de organisatie van de Young VIP Tour toen hij eigenlijk al zo jong niet meer was. Jaarlijks kiezen de programmeurs van alle belangrijke jazzpodia in Nederland twee artiesten of acts die zij op dat moment het veelbelovendst vinden. In 2016 zijn dat Houdijk en pianist Rogier Telderman, die gezamenlijk een uitgebreide tournee door het land krijgen aangeboden.

Houdijk heeft ervoor gezorgd dat hij met het oog op de serie optredens een album uit heeft, *Vortex*, waarvan hij de nummers tijdens de tour speelt. "*Vortex* is live opgenomen in Paradox Tilburg met mijn vaste formatie VinnieVibes. Ik prijs me gelukkig met een band die bestaat uit formidabele muzikanten als saxofonist Floris van der Vlugt, gitarist Aaron Raams, bassist Sven Happel en slagwerker Haye Jellema. Als onderdeel van een crowdfundactie kon het publiek aanwezig zijn bij de opnamen. De zaal barstte uit zijn voegen."

"Ik ben niet stijlvast en pik overal wat van mee"

Debuutalbum

"Het heeft me zeven jaar gekost om mijn debuutalbum *15* te maken; het componeren, opnemen en produceren van *Vortex* duurde niet meer dan een paar maanden. Met schrijven alleen ben ik drie weken bezig geweest. De tijdsdruk was enorm, omdat alles klaar moest zijn voor de optredens in april en mei. De officiële release in het Bimhuis is op 2 april, daarna gaan we op tournee. Buiten de Young VIP Tour om probeer ik meer optredens te regelen, maar dat is een worsteling. Er staan zoveel bands te dringen en het aantal speelplekken is beperkt. Hoewel ik vijfduizend vrienden op Facebook heb en mijn concerten herhaaldelijk uitverkocht zijn, blijft het lastig om programmeurs te overtuigen. De Young VIP Tour is dus zeer welkom."

"Ik heb bij *Vortex* gebruik gemaakt van een soort elektronische vibrafoon en een elektrische basgitaar, wat een diepere sound oplevert. Mijn eigen stijl klinkt erin door, met invloeden uit klassieke hoek, wereldmuziek, tango en pop, waarnaast specifiek Snarky Puppy een inspiratiebron was. Ik ben niet stijlvast en pik overal wat van mee, zo sta ik in het leven. Dat geldt niet alleen voor muziek, maar ook voor andere aspecten in mijn bestaan. De term 'vortex' betekent draaikolk en is eveneens verbonden aan een vorm van energetische therapie waarin ik mij verdiept heb. Voor mij is alles energie, ook muziek. Dat is de essentie van het leven."

JAN JASPER TAMBOER

DE ROMA

JOOLS HOLLAND & HIS RHYTHM & BLUES ORCHESTRA

8 APR

VIJAY IYER TRIO + ROBIN VERHEYEN NY QUARTET

18 MEI

En verder:

4 MEI	TAJ MAHAL
5 MEI	GREAT LAKE SWIMMERS
6 MEI	ZUCO 103
11 MEI	RONNIE SPECTOR
13 MEI	META & THE CORNERSTONES
31 MEI	GRAHAM NASH
12 JUN	DANIEL ROMANO

DE ROMA: TURNHOUTSEBAAN 329, B-2140 ANTWERPEN, BELGIË • **INFO & TICKETS:** WWW.DEROMA.BE • +32(0)3 600 16 60

MATTHEW HALSALL

“Dit is mijn Don Cherry-periode”

MATTHEW HALSALL HEEFT DE BRITSE JAZZ DE AFGELOPEN JAREN EEN FLINKE SCHOP ONDER DE KONT GEGEVEN. ALS TROMPETTIST GAF HIJ DE JAZZ EEN MOOIE ‘SPIRITUAL TOUCH’ IN DE LIJN VAN COLTRANE , ROACH EN MILES. MET HET DOOR HEM OPGERICHTE PLATENLABEL GONDWANA RECORDS BRACHT HIJ, NAAST ZIJN EIGEN WERK, OOK JONGE BANDS ALS GOGO PENGUIN EN MAMMAL HANDS PROMINENT VOOR HET VOETLICHT.

Nu GoGo Penguin naar het grote Blue Note is vertrokken en het nieuwe door Hallsal geproduceerde album van Mammal Hands klaar is, is er weer tijd voor Matthew Halsall zelf.

Het in november verschenen album *Into Forever* is wederom een fraai album vol onvervalste souljazz. Matthew Halsall vertelt uitvoerig over zijn eigen muzikale stappen: “Het enorme succes van GoGo Penguin - het trio verkocht van hun tweede album *V2.0* ruim twintigduizend exemplaren - is voor een klein platenlabel als Gondwana bijna niet te behappen. Dus na een aantal enorm drukke jaren begon vorig jaar eindelijk een periode van terugkijken en overzien. Het was het duidelijk dat er een tweede album van Mammal Hands moest komen. Maar ik wilde me ook weer op mijn eigen band gaan richten.”

Live

“Ons voorlaatste album *When The World Was One* (2014) werd onverwacht een grote hit. Vooral op vinyl bleek het een klapper. De liveoptredens bleven daarnaast ook maar komen en we groeiden naar zalen van

“Ik denk dat Into Forever een samensmelting is van wie ik muzikaal ben geworden”

vijfhonderd bezoekers, in plaats van tweehonderdvijftig. Live kunnen we nog meer laten zien en horen waar we toe in staat zijn. Natuurlijk helpt het geweldig dat we een grote en opvallende band hebben en dat Cinematic Orchestra-drummer Luke Flowers en Submotion Orchestra-toetsenman Taz Modi daarin spelen. Zij geven met hun ervaring ons Gondwana Orchestra een enorme drive mee. Maar vergis je niet in wat Rachael Gladwin (harp) de band voor sound geeft en hoe Luke gepusht wordt door het spel van Gavin Barras (bas). We worden als band met de jaren en door het vele spelen alleen maar beter. Strakker, maar tegelijkertijd avontuurlijker", aldus Matthew.

Souljazz

Op het nieuwe album *Into Forever* speelt Matthew opvallend weinig trompet. "Dat is niet bewust, maar met het produceren van mijn eigen albums en die van de andere bands op Gondwana groeide de behoefte op me als producer en arrangeur te verdiepen. Mijn grote liefde voor *spiritual jazz* had ik al eerder flink kunnen uitleven en nu wilde ik meer de souljazzkant uitdiepen. Souljazz zonder vocalen leek me ondenkbaar, dus ik heb me volop op het schrijven van souljazzsongs gericht en deze met instrumentale composities afgewisseld. Juist het toevoegen van strijkers wilde ik heel graag. Ik denk dat *Into Forever* daarmee echt een samensmelting is van wie ik muzikaal ben geworden. Het is alles waar ik binnen de muziek van hou: het maken van muziek, het spelen voor anderen, het draaien van platen, het aan anderen laten horen van platen en het creëren van muziek in de studio of muzikanten laten beseffen dat ze nog betere muziek kunnen maken. Het is trouwens grappig dat ook jij begint over het feit dat er zo weinig trompet op het album te horen is. Ik denk dat ik het op dit album gewoon niet zo vond passen. Nou ja, op het moment van schrijven en opnemen dan. Ik merk dat ik nu juist weer mijn kans pak om dat live in te halen. Zelf noem ik dit zelf mijn 'Don Cherry-periode'. Bij mijn eerdere werk luisterde ik veel naar Dizzy Gillespie en Miles die met John en Alice Coltrane en Pharoah Sanders speelde."

Nieuw gemixt

"Nadat ik vorig jaar mijn vierde album *Fletcher Moss Park* (officieel uit 2012, red.) op vinyl uitbracht en dat een groot succes was, heb ik de afgelopen maanden ook het album daarvoor, *On The Go* (2010, red.), opnieuw gemixt. Nu ik er eindelijk het geld voor had om dat eens goed te doen, hoorde ik zoveel meer. Ook in mijn spel, en zo kreeg ik zin mijn prominente rol in de band als instrumentalist weer op te eisen. Precies op tijd dus om de komende maanden met de band, op tour door Europa, optimaal te gaan vlammen."

DICK HOVENGA

FOTO: SIMON HUNT

In deze serie tast onze Jazzism België-correspondent de grenzen af en belicht de Belgische jazz.

DAVID LINX

Afwijken van het verwachtingspatroon

MANNELIJKE JAZZVOCALISTEN DIE DE CROONERCLICHÉS ONTWIJKEN, ZIJN ZELDZAAM. DAVID LINX BEWIJST NOG MAAR EENS MET TWEE RECENTE OPNAMEN DAT HIJ TOT DIE UITZONDERINGEN BEHOORT.

De uitdrukking "*he has what it takes*" past perfect bij David Linx (1965). De man heeft het allemaal: talent, charisma, stijl, visie en een scattechniek die hij zelf omschrijft als vocale improvisatie. "Mijn ideeën zou ik nooit kunnen concretiseren met enkel de traditionele scatklanken. De samenwerkingen met artiesten als Steve Coleman en Aka Moon waren daarbij bepalend. Een van mijn grote voorbeelden, naast Ella Fitzgerald, was Betty Carter. Zij week af van het principe om met haar stem een instrument na te bootsen en legde de focus op het pure improviseren. Als zanger mag je echter nooit thema en tekst volledig achterwege laten, want dan wordt de rol van vocalist heel wazig. Vandaar het belang van de jazz-geschiedenis. Die ken je nooit genoeg. Van meet af aan koos ik er persoonlijk voor om af te wijken van de traditionele verwachtings-patronen zonder echter het verleden te verloochenen."

FOTO: MARCO MERTENS

Knokken

David Linx heeft ondertussen een internationale carrière uitgebouwd. Vooral in Frankrijk wordt hij op handen gedragen. Maar het was altijd knokken, ook vandaag nog. "Van instrumentalisten wordt geappreciëerd dat ze vooruitstrevend zijn en experimenteren. Het vocaal publiek is echter blijven steken in de jaren zestig. Zeker als de economie slecht draait, gaat men zich vastklampen aan zekerheden zoals de vocale jazz uit het verleden. Niet dat die zangers slecht zijn, maar ik voel mij hierdoor niet aangetrokken. Mij interesseren vooral artiesten als Sidsel Endresen en Maria João. Het is echter moeilijk vandaag de dag luisteraars bij elkaar te krijgen voor zang die avontuurlijk is, die stoort blijkbaar."

"Het is moeilijk luisteraars bij elkaar te krijgen voor zang die avontuurlijk is"

Poëtisch

Sinds 1992 is er de nauwe band met pianist Diederik Wissels. De twee bouwden een eigen dialectiek op die tot de dag van vandaag nog steeds verder uitgediept wordt. *The Whistleblowers* is hun meest recente opname. Uiteindelijk is dit een vervolg op *Heartland* (2001). Niemand minder dan Paolo Fresu verleende tweemaal zijn medewerking. Het is een sterk staaltje van de poëtische taal die Linx zo sterk hanteert, als zanger maar ook als tekstschrijver en componist. Fresu is niet de enige bekende naam in het cv van Linx. Onder de grote internationale sterren met wie hij het podium en of de studio deelde, vinden we Ibrahim Maalouf, Meshell Ndegeocello, Marc Ribot, Craig Street, Mark Murphy en Toots Thielemans. Hij heeft ook al jaren een sterke band: het Brussels Jazz Orchestra. Na *A Different Porgy, Another Bess* en *Changing Faces* verscheen begin dit jaar hun gezamenlijke ode aan niemand minder dan Jacques Brel. Linx geraakt er grandioos mee weg dankzij zijn persoonlijkheid. "Indien je grote voorbeelden als monumenten behandelt, sta je snel op straat. Ik zing niet met schrik, maar met plezier. Er ging wel een grondige voorbereiding aan vooraf. En het werd geen hommage maar een viering."

GEORGES TONLA BRIQUET

MUZIEK
MRT/APR

VR 18 MRT	STEVE LEHMAN QUINTET
ZA 19 MRT	WOLFERT BREDERODE TRIO
ZO 20 MRT	RUTHIE FOSTER
DI 21 MRT	JOE LOVANO CLASSIC QUARTET
VR 25 MRT	SONS OF KEMET
ZA 26 MRT	JOSEE KONING & BATIDA
7,14,21 MRT	LES IN JAZZ - VERA VINGERHOEDS (UITVERKOCHT)
VR 1 APR	SILJE NERGAARD
ZA 2 APR	PC QWINTETT - PIERRE COURBOIS 75 JAAR
VR 8 APR	DE HOUDINI'S & ANTON GOUDSMIT
ZA 9 APR	TINEKE POSTMA & GREG OSBY
ZO 10 APR	PHRONESIS
DO 14 APR	NIK BÄRTSCH MOBILE
ZA 16 APR	HERMAN, BEETS, JACOBS, BENNINK
MA 18 APR	JOSÉ JAMES
VR 22 APR	POOGIE BELL BAND
ZA 23 APR	GERALD CLAYTON TRIO
ZA 30 APR	VINNIEVIBES & ROGIER TELDERMAN TRIO

Bekijk het programma van mei online!

Otto Reuchlinweg 996 Rotterdam (Wilhelminapier)

www.lantarenvenster.nl/nieuwsbrief

LANTAREN VENSTER

PaRaDox

Programma Highlights

www.paradox-tilburg.nl

maart

vr 18 Bart Wirtz Quintet

wo 23 Broken Brass Ensemble

vr 25 Fraanje - Goudsmit - Mahall - Rohrer

wo 30 Avishai Cohen Trio

april

vr 01 Zhenya Strigalev "Never Group"

za 02 Rambags - Stadhouders - Lijbaart

wo 06 Van Kemenade invites ... Bowie - Wierbos - Boudesteijn

vr 08 Phronesis

za 09 Marutyri

wo 13 Nik Bartsch's Mobile

vr 15 Vinnie Vibes & Rogier Telderman Trio

za 16 Eric Vloeimans Oliver's Cinema

zo 17 Tineke Postma & Greg Osby 'Sonic Halo' Quintet

wo 20 VLEK

vr 22 Jef Neve Solo

vr 29 Roberto Rodriguez plays the music of John Zorn

za 30 Red Snapper

mei

vr 06 Tutu Puoane Sextet

wo 18 TEMKO

vr 20 Reinier Baas vs Princess Discombobulatrix

za 21 The Houdini's ft. Anton Goudsmit

vr 27 Eric Vloeimans, Kinan Azmeh & Jeroen van Vliet

Telegraafstraat 62 | Tilburg | 013 5432266

Als er oorlog uitbreekt zou ik ~~nooit~~ vluchten.

Wie op zoek is naar de waarheid, moet wel durven twijfelen.

We hebben allemaal een andere kijk op het leven. Onze eigen waarheid. Maar stel dat we door de ogen van een ander konden kijken. Zouden we dan twijfelen aan onze eigen waarheid? Bij Trouw vinden we dat je in de zoektocht naar de waarheid moet durven twijfelen. Twijfel is onlosmakelijk verbonden met denken en daarom zien we het als een kracht. Twijfel laat ons elke dag met een open blik naar de wereld kijken, zodat we elke dag het nieuws met verdieping kunnen brengen.

2 weken gratis
stopt automatisch

Ga naar trouw.nl/gratis

deVerdieping Trouw

Misschien wel de beste krant van Nederland

JONGE HELDEN

Fotograaf & schrijver Govert Driessen portretteert aanstormend talent

“De vrijheid niet alleen te begeleiden maar de stukken ook in te kleuren en naar eigen smaak vorm te geven, is wel te gek”

Gijs Idema

Gitaar
Den Haag, 29 juli 1996

OPLEIDING

2013 - heden: Conservatorium van Amsterdam, derde jaar

BANDS

Gijs Idema Trio
Cas Jiskoot - bas
Tim Hennekes - drums

Sena Nationaal Jeugd Jazz Orkest
o.l.v. Martin Fondse

Anna Serierse Quartet
Anna Serierse - zang
Cas Jiskoot - bas
Tim Hennekes - drums

Laura & Strings
Laura Dooge - zang
William Barrett - bas

PRIJZEN

Winnaar Prinses Christina Jazz Concours, 2014

www.gijsidema.com

“Op mijn achtste moest ik op pianoles, maar had daar weinig lol in. Later nam mijn moeder eens een basgitaar mee naar huis, dat was een schot dichter bij de roos: we ruilden de bas in voor een gitaar en zo is het begonnen. Ik luisterde veel rock, maar op les bij Olaf Tarenskeen leerde ik noten lezen en klassiek, voordat hij me zachtjes richting jazz pushte. Ik deed auditie bij drie conservatoria en de keuze viel op het Constervatorium van Amsterdam. De sfeer op school sprak me erg aan, maar van doorslaggevend belang waren de docenten: Jesse van Ruller, Maarten van der Grinten en Martijn van Iterson.

Ik was zeventien in mijn eerste jaar, dus ik woonde nog bij mijn ouders in Den Haag. Voordeel was dat ik ‘thuis’ alle jamsessies mee kon maken. In Den Haag zijn meer sessies én veel minder gitaristen dan in Amsterdam. Je kunt natuurlijk ontzettend veel leren van ervaren musici als Simon Rigter en Gary Kavanagh. Grote ‘gitaarhelden’ zijn op dit moment Peter Bernstein en Jesse van Ruller. Peter speelt anders dan ieder ander die ik ken: ontzettend lyrisch, erg gericht op de melodie en de dynamíek. Dingen waar ik zelf erg mee bezig ben en heel hard op oefen. Bij Jesse klopt gewoon het hele plaatje. Het maakt niet uit met wie hij speelt, wiens muziek of in welke stijl – zijn eigen sound, zijn frasering, zijn gevoel voor melodie en harmonie springen er altijd uit en hij blijft altijd zichzelf.

Sinds het begin van dit schooljaar speel ik veel als duo met verschillende zangeressen. Heel leuk en uitdagend, want je vormt in je eentje de volledige ritmesectie. Juist daardoor is het heel lonend. De vrijheid niet alleen te begeleiden maar de stukken ook in te kleuren en naar eigen smaak vorm te geven, is wel te gek!

Mijn eigen trio bestaat inmiddels anderhalf jaar. We spelen veel eigen stukken en arrangementen van standards. Cas ken ik al heel lang, we hebben een grote muzikale en persoonlijke klik én hij is een hele goede bassist. Tim en ik vonden elkaar helemaal via het Festival Youth Jazz Orchestra, waar we een paar gezamenlijk projecten deden. Met het trio hopen we op termijn een cd op te nemen, daar zijn we nu voor aan het sparen. Misschien starten we daar ook wel een crowdfunding voor op.”

Joey Alexander

“Jazz is voor iedereen, zeker voor kinderen”

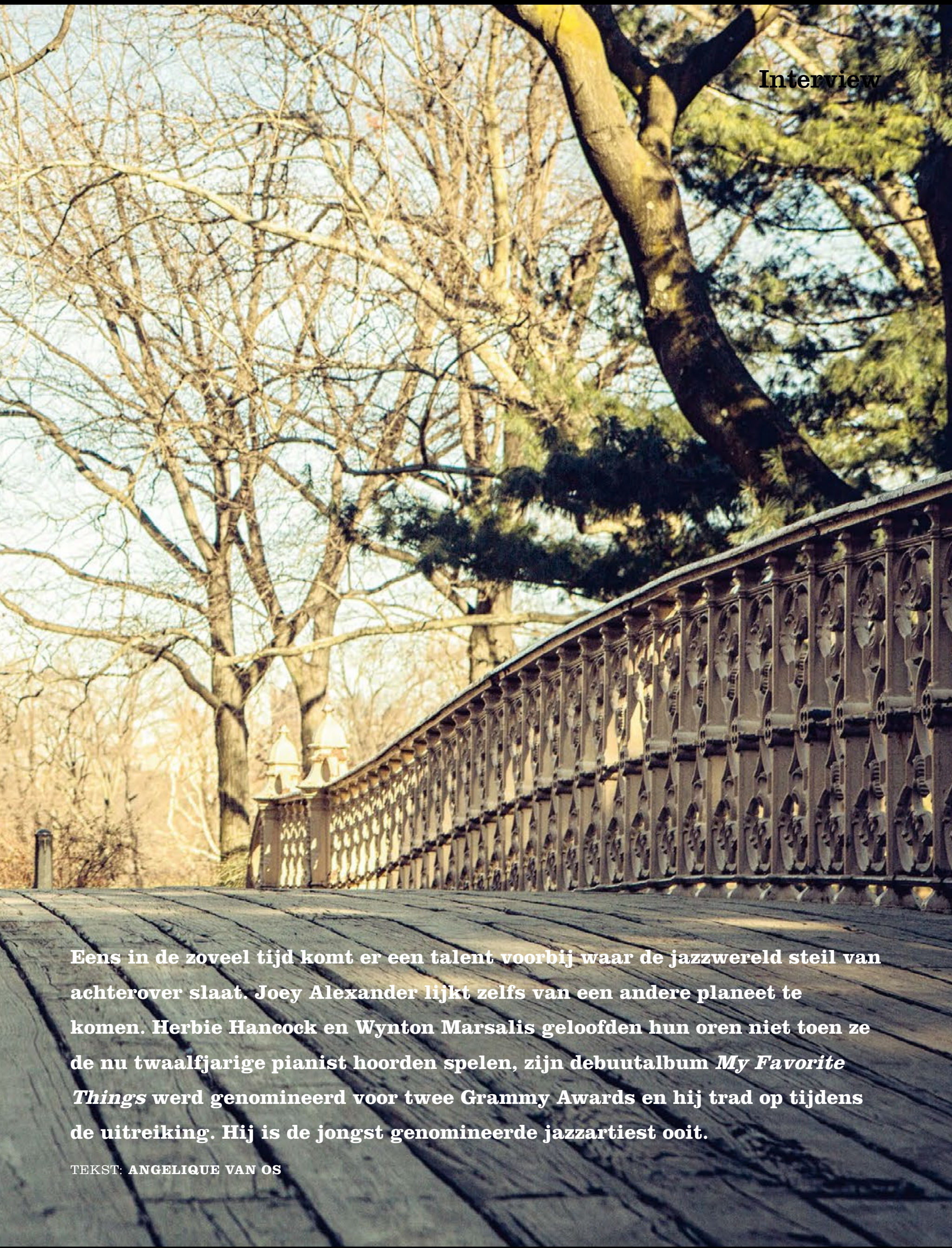

Eens in de zoveel tijd komt er een talent voorbij waar de jazzwereld steil van achterover slaat. Joey Alexander lijkt zelfs van een andere planeet te komen. Herbie Hancock en Wynton Marsalis geloofden hun oren niet toen ze de nu twaalfjarige pianist hoorden spelen, zijn debuutalbum *My Favorite Things* werd genomineerd voor twee Grammy Awards en hij trad op tijdens de uitreiking. Hij is de jongst genomineerde jazzartiest ooit.

TEKST: **ANGELIQUE VAN OS**

“In mijn moeders buik hoorde ik al Duke Ellington, Louis Armstrong en Monk”

“In jazz hechten we veel waarde aan een eigen sound, aan identiteit. We bedenken immers muziek. Er zijn kids rond de vijftien, zestien die dat in zich hebben, maar wat Joey kan, dat heb ik nog nooit gehoord. Dat heeft nog nooit iemand gehoord!” De presentator van CBS’ *60 Minutes* is even sprakeloos en kijkt Wynton Marsalis verbaasd aan. “Dat heeft nog nooit iemand gehoord?”, herhaalt hij hakkelend. “Nee, niemand uit de scene heeft zo’n jonge musicus - zo begaafd op harmonisch gebied, met zo veel muzikale kennis - horen spelen. Hij heeft een dusdanige eigen identiteit en het vermogen om iets samenhangends te bedenken in de context van tijd. Jazz is volwassen muziek, kinderen begrijpen dat niet snel.” Joey zit stilletjes naast zijn mentor. Het zijn overtuigende uitspraken van Marsalis. Na het kijken van een willekeurige video van dit talent, is zonder twijfel duidelijk dat Joey Alexander een uitzonderlijke gave heeft. Een gave van God, vindt hij zelf, en hij is er erg dankbaar voor. Het verhaal wordt nog opvallender door de achtergrond van Joey. De jongen woont sinds twee jaar met zijn ouders in New York, maar van origine komt hij uit Denpasar, Bali. Dat is bijzonder, want Indonesië heeft nauwelijks tot geen jazzgeschiedenis. De liefde voor deze muziek is te danken aan Joey’s vader, een amateurmuzikant die veel klassieke jazzplaten draait. “In mijn moeders buik hoorde ik al Duke Ellington, Louis Armstrong en Monk”, zegt Joey aan de telefoon met een charmant Indonesisch accent. In diverse interviews vertellen zijn ouders dat hun kind hyperactief was en ze hem rond zijn zesde graag iets wilden geven waarin hij zijn expressie kwijt kon. Het werd een piano/keyboard, want Joey vindt de klank mooi. Al snel blijkt dat Joey begrijpt hoe hij het instrument moet bespelen. Binnen *no time* speelt hij op zijn gehoor mee op de platen van zijn vader, zoals Monks *Well You Needn’t*. Een jaar verder is er al dusdanig veel progressie dat hij mee kan doen op lokale jamsessies. Ze verhuizen van Bali naar Java en naar Jakarta, zodat Joey zich verder kan ontwikkelen. Zonder leraar weliswaar, want hij ontdekt alles zelf. Waarom is dat eigenlijk? “Ik heb wel wat lessen gevolgd, maar ik vind het leuker om alles zelf uit te vogelen”, zegt Joey grinnikend.

Wervelstorm

Op een Unesco-bijeenkomst in 2011 speelt de achtjarige Joey met een van zijn helden, Herbie Hancock. Het is een leuke ontmoeting, maar het opent verder geen deuren. Toch gaat het snel, want de grote festivals zijn in aantocht. In 2012 staat de pianist op het Java Jazz Festival en het Kopenhagen Jazz Festival. In 2013 speelt hij op het Master-Jam Fest in Odessa, dat tweehonderd deelnemers heeft, en wint uiteindelijk deze internationale improvisatiewedstrijd. Wanneer trompettist Wynton Marsalis een tip krijgt om deze jongen te checken, belandt Joey in een wervelstorm. Marsalis is dusdanig onder de indruk dat hij hem uitnodigt voor een groot gala in het Jazz at Lincoln Center, New York. Daar blijft het niet bij, want Marsalis omarmt hem als zijn nieuwe protegé en brengt hem in contact met veel belangrijke mensen.

Betere muzikant

Het debuutalbum *My Favorite Things* (2015) is genomineerd voor een Jazz Grammy in de categorie Beste Album en Joey is zelf genomineerd voor Beste Solo. Hij is de jongste genomineerde ooit. Natuurlijk vindt hij dat spannend en bedankt netjes iedereen. De plaat is qua repertoire wellicht wat minder spannend, maar wat Joey met stukken als *Giant Steps*, *Somewhere Over The Rainbow*, de gelijknamige titel en *Lush Life* doet, is van grote klasse. Hij maakt zich de nummers eigen en dat is met John Coltrane’s *Giant Steps* alleen al een enorme uitdaging. Joey houdt dan ook van arrangeren. Hoe pakt hij een compositie als *Lush Life* bijvoorbeeld aan? “Ik blijf eigenlijk dicht bij de basis, harmoniseer het een beetje. De song is van zichzelf al mooi, dus ik voeg er kleine smaakjes aan toe.” *Ma Blues* is een eigen compositie, die de pianist al op zijn tiende schreef. Omdat hij zich zo snel ontwikkelt, is het stuk al behoorlijk veranderd. “Ik denk dat vooral de ritmesectie anders klinkt nu. Elke keer als ik speel, gaat het een beetje beter.” De bescheidenheid van Joey is aandoenlijk. Ook wanneer we over zijn rol als bandleider en studio-ervaring praten, want *My Favorite Things* was zijn eerste opname. “Ik ben de bandleider, maar zo voelt het niet. Ik overleg en geef iedereen ruimte. Ik sta overal voor open. In de studio heb ik veel geleerd. En het is een eer om met grote muzikanten te spelen, zoals Larry Grenadier (bas, red.), Ulysses Owens Jr. (drums, red.) en producer Jason Olaine. Ik ben er een betere muzikant door geworden. Alles is

anders in de studio: de focus en hoe je met elkaar speelt." Joey geeft korte antwoorden, met lange pauzes ertussen. Alsof hij over elk woord nadenkt. Hij klinkt heel volwassen, zeker als hij antwoordt op de vraag wat hij zo mooi vindt aan jazzmuziek en composities als *Giant Steps* en *My Favorite Things*: "Jazz spelen is moeilijk, bijvoorbeeld het werk van Monk. Ik vind het wel erg mooi. Jazz is vrijheid. Je kunt oneindig improviseren, het je eigen maken. En als je iets leuk vindt, dan gaat het makkelijker. In *My Favorite Things* is veel ruimte, daar kan ik van alles invullen."

01 Visum

Zelf is Joey vrij nuchter en relaxed over alle (media) aandacht die nu op hem gevestigd is. Hij wil maar één ding: muziek maken. Nu hij permanent in New York woont, kan dat ook makkelijker. Het is ongetwijfeld een grote stap geweest, ook voor de ouders van Joey, om hun thuis te moeten achterlaten. Achteroom Rudie Urbach woont in Nederland en adviseerde Joey's ouders hun droom te volgen. Dat werd dus New York. Hij vertelt dat het in beginsel onduidelijk was hoe alles geregeld moest worden met visa en verblijfsvergunningen. Gelukkig kreeg de familie begeleiding van Motéma Music, het label waaronder Joey onder contract staat. In zijn paspoort staat '01 visum', dat wordt uitgegeven voor uitzonderlijke talenten. "De Indonesische ambassadeur in Washington is een groot fan van Joey en in het begin logeerden ze regelmatig op de ambassade", vertelt Urbach. Zelf kent Urbach zijn achterneefje nog maar kort. Toen hij in 2013 zijn stamboom aan het uitzoeken was, bleek hij familie te zijn. Een jaar later ontmoetten ze elkaar in Nederland. Hij is erg gesteld op zijn neefje: "Joey leeft echt voor de muziek, dat voel je. Hij is wel jong en heeft weinig meegemaakt, maar hij weet mij te raken met zijn muziek."

In Nederland?

Opa Rudi, zoals Joey hem noemt, bracht hem in contact met trompettiste Ellister van der Molen en Rob van Bavel. Joey speelde zelfs een paar nummers mee in de theatershow *New York Round Midnight* en jamde in het Bimhuis met een aantal conservatoriumstudenten. Het North Sea Jazz Festival bleek ook interesse te hebben, maar qua schema's paste het destijds niet. Misschien dit jaar? Joey: "Het is een grote droom om op North Sea te spelen, dus ik hoop het!"
Het is nog even afwachten of Joey Alexander binnenkort in Nederland live te zien is. Dat we veel van hem zullen gaan horen is zeker, want de jonge muzikant schijnt zijn tweede plaat al te hebben opgenomen, verklapt zijn oom. De opvolger moet in het najaar verschijnen. Tussen alle hectiek door probeert Joey ook vooral een 'normaal kind' te zijn. "Ik studeer natuurlijk wel twee, drie uur per dag en ik krijg thuisscholing. Verder lees ik graag, speel soms tennis en heb mijn speelgoed. Muziek maken doe ik natuurlijk het liefst. Ik hoopt dat ik in de toekomst met andere musici mag optreden, zoals Christian McBride en Brian Blade. En ik wil natuurlijk veel toeren met mijn band, zelf muziek schrijven en arrangeren, dat is het mooiste wat er is. Jazz is voor iedereen, zeker voor kinderen. Want kinderen zijn juist vrij en maken plezier." J

"Als je iets leuk vindt, dan gaat het makkelijker"

Phronesis

Kiest voor een vrijere vorm

Met het album *Life To Everything* uit 2014 brak het creatieve jazztrio Phronesis door naar een groter publiek. De zalen werden uitverkocht op basis van de indrukwekkende muzikale kwaliteiten van het trio. Het nieuwe album *Parallax* was op komst toen de mogelijkheid zich voordeed om het trio op de voet te volgen.

TEKST: **DICK HOVENGA** FOTO'S: **PETER VAN BREUKELEN**

“We hadden geen flauw idee wat we in een dag in de Abbey Road Studios konden bereiken”

In de binnentuinen van M - Museum Leuven werd vorige zomer het festival M-idzomer gehouden. Als afsluiter stonden de Belgische gitaarlegende Philip Catherine en bassist Avishai Cohen met zijn trio geprogrammeerd. Het was ook de plek waar Phronesis alvast wat nieuwe, erg spannende composities liet horen. Het trio, Jasper Høiby (bas), Ivo Neame (piano) en Anton Eger (drums), was in blakende vorm en pakte muzikaal stevig door. Ondanks de veertig minuten die ze maar mochten spelen, maakten ze des te meer duidelijk dat ze exceptioneel goede muzikanten zijn. Ze speelden live bekende nummers en vermengden deze slim met de nieuwe composities *Stillness, OK Chorale* en *Rabat.* Die tracks klinken in eerste opzet nog spannender dan hetgeen ze op hun vorige albums vastlegden. Het werd duidelijk dat de band maximaal groeit: Høiby is met zijn strakke pulserende spel misschien wel de beste bassist van zijn generatie, Eger sluit daar in kwaliteit naadloos op aan als even stuwende als vindingrijke slagwerker. Pianist Neame valt op in het grote aanbod van geweldige pianisten met zijn eigenzinnige, soms raadselachtige spel en Hancock-achtige wendingen. Het maakt Phronesis nog interessanter. Alles aan het korte optreden in België klopte.

Complete sets

Het is 18 oktober als Phronesis de fameuze Abbey Road Studio 2 in Londen induikt. Exact die studio waar de leden van The Beatles zich vestigden nadat ze besloten geen optredens meer te doen en zich volledig op het maken van muziek te storten. Het blijkt voor de mannen van Phronesis de juiste plek. “We hadden geen flauw idee wat we in een dag in de Abbey Road Studios konden bereiken en hoeveel we konden opnemen”, vertelt Høiby na een dag in de studio. “We hebben dus maar in complete sets de composities gespeeld die we in ons hoofd hadden voor het nieuwe album. Vanaf het moment dat we de studio binnenkwamen tot aan de eerste ronde koffie speelden we met volledige concentratie en zonder druk. We werden getroffen door de overweldigende sfeer en speelden alsof we een liveconcert gaven. Eigenlijk ging het net zoals bij onze vorige twee albums. Tot onze grote verrassing kwamen we er na twee sets achter dat de opnamen fantastisch klonken en dat we ze echt niet beter konden krijgen. Dus vroegen we ons hardop af wat we met de overige acht uur studiohuur moesten doen. We hebben toen maar lekker doorgespeeld en zijn blijven opnemen. Heel relaxed dus. Uiteindelijk hebben we *Parallax* wel uit die eerste twee sets samengesteld.”

Bigbandbewerking

De derde keer dat we Phronesis spreken, is tijdens het London Jazzfestival, eind november. Het jazztrio gaf op de laatste dag van het festival een speciaal concert met de Frankfurt Radio Bigband in de Guildhall School, een van de conservatoria van de stad. Julian Argüelles heeft het geheel opgezet en georkestreerd met als basis de composities van Phronesis. Het was een overweldigend optreden en door de hoeveelheid instrumenten van het orkest kregen de composities een extra dimensie. “Het was een grootse ervaring om dit zo te doen”, vertelt drummer Eger na afloop. “De plannen lagen er al heel lang, maar het was - zowel voor ons als voor de bigband - onmogelijk om het snel uit te voeren. Door London Jazzfestival werd de gelegenheid geboden en het geld beschikbaar gesteld om met een groot orkest te werken en konden we aan de slag. Het was heel spannend twee dagen te mogen werken met deze geweldige bigband, vooral ook omdat Julian fascinerende bewerkingen heeft gemaakt van onze composities. Hij heeft ze zo bewerkt dat we er zelf flink mee aan de slag moesten om ze weer eigen te maken.
Tijdens het hele project was het zeker zo interessant muzikanten uit de bigband solo’s te horen spelen over onze composities heen. Het was een prachtige ervaring.”

Ontwikkeling

Voordat *Parallax* uitkomt (release is begin april), spreken we Jasper Høiby opnieuw. Hij is enthousiast over het nieuwe album. “We hebben het in Abbey Road Studios goed gehoord: die eerste twee registraties klopten volledig toen we het album afmixten in Kopenhagen. De sound was ook helemaal geweldig. Ik ben echt supertevreden met hoe het nieuwe album klinkt”, vertelt hij telefonisch. “Nu ik het nieuwe album veel heb beluisterd, ben ik vooral erg blij met de ontwikkeling die we als trio hebben doorgemaakt de afgelopen jaren. Omdat ik de oprichter ben en me heel verantwoordelijk voel, schreef ik in het begin vrijwel alle composities. Dat is tijdens het maken van dit laatste album behoorlijk veranderd, omdat Ivo en Anton ook composities aanleverden die zij goed vonden passen bij Phronesis. Die stukken bleken uitstekend te werken en waren ook heel verfrissend. We schreven alle drie vanuit ons eigen instrument, waardoor de manier van een compositie invullen steeds weer volledig anders was. Dat gaf automatisch meer diversiteit in ons geluid. Ik denk daarom ook dat we ons per album flink zullen blijven ontwikkelen. We willen niet alleen aan elkaar laten zien dat we de beste composities kunnen schrijven, maar ook dat we moeilijke passages gemakkelijk kunnen laten

Phronesis v.l.n.r.: Ivo Neame, Jasper Høiby en Anton Eger

klinken. Dat vergt heel veel oefening, maar deze manier van werken geeft ook een groot voldaan gevoel", vervolgt Høiby. "Het klopt volledig met ons idee van hoe Phronesis moet zijn. Het verbaast ons nog iedere keer als we worden aangekondigd als pianotrio, terwijl we dat absoluut niet zijn. Iedere muzikant is in Phronesis even belangrijk, we krijgen allemaal evenveel tijd om te laten horen waar we als muzikant staan."

Vanuit idee werken

"Voor *Parallax* hebben we ook onze manier van opnemen veranderd", vertelt Høiby verder. "Eerst stuurden we de composities of ideeën van composities met digitale bestanden naar elkaar toe. Om er alvast eens naar te kijken en te bedenken wat te spelen. Anton schreef de stukken zelfs helemaal uit. Een ongelooflijk tijdrovende klus, omdat hij heel bewerkelijke stukken schrijft. Voor *Parallax* hebben we een vrijere vorm gezocht en veel meer vanuit het idee van een compositie gewerkt. We begonnen veel eerder in het proces de nieuwe, nog niet geheel volmaakte, composities ook in livesets te verwerken om tot een definitieve vorm van de compositie te komen. Nou ja, een definitieve vorm kennen we natuurlijk in de jazz niet. Dat zou het saai maken en daar houden we niet van. Je moet jezelf en elkaar wel muzikaal blijven uitdagen om te blijven groeien. *Parallex* is het album dat met de vorm van de dag op 18 oktober 2015 werd opgenomen en laat horen waar we op die datum als trio muzikaal stonden. Een prachtige startdatum tegelijktijd om verder te gaan met nieuwe muzikale uitdagingen. Soms heb ik het idee - net na de opnamen van een nieuw album en vlak voor de release daarvan - dat we nog maar net begonnen zijn en dat de toekomst in volle glorie voor ons ligt. Dat is een fantastisch gevoel." J

"Je moet jezelf en elkaar wel muzikaal blijven uitdagen om te blijven groeien"

Voor nieuwe abonnees:

Snarky Puppy's Family Dinner Volume Two

ter waarde van € 22,50

&

2 Tickets voor Wicked Jazz Sounds Festival

op zaterdag 25 juni 2016, Amsterdam-Noord

2 Tickets ter waarde van € 48,-. Meer festivalinfo op pagina 7 van dit blad

+ 7x Jazzism

Neem nu een jaarabonnement voor € 41,15 + gratis cd en 2 Tickets voor Wicked Jazz Sounds Festival of € 5,- korting!

Abonneren?

Telefoon: 085 7600237 (ma-vrij van 8.30 tot 12.30 uur, lokaal tarief) | E-mail: abonnement@bcm.nl

www.jazzism.nl

Jazzism is een uitgave van Uitgeverij BCM, Postbus 1392, 5602 BJ Eindhoven

Saxgigant Colin Stetson vormde samen met bassist Bill Laswell een uniek duo.

FOTO: JETT DROLETTE

Winter Jazzfest

Bingewatching in de Big Apple

Half januari verzamelden zo'n zevenduizend jazzliefhebbers zich in New York voor de twaalfde editie van Winter Jazzfest. Verspreid over tien verschillende podia presenteerde dit vijfdaagse festival meer dan 125 concerten. Wij trokken naar de Big Apple voor een bedwelmende bedevaart van geïmproviseerde, experimentele en avontuurlijke muziek.

TEKST: **PIETER KOTEN**

New York is dan wel niet de bakermat van de jazz (met die eer gaat New Orleans strijken), de stad ademt wel jazz uit al zijn poriën. Geen enkele andere stad spreekt zo tot de verbeelding bij jazzaficionado's. Elke doordeweekse avond staan tientallen concerten geprogrammeerd en clubs als Village Vanguard, The Stone of Smalls gelden als ware referenties. Eénmaal per jaar barst de stad helemaal uit zijn voegen tijdens Winter Jazzfest. Dit festival startte in 2005 als een ééndaags showcasefestival om lokale artiesten onder de aandacht te brengen bij internationale programmatoren tijdens de Arts Presenters Conference (APAP), het grootste netwerkevent voor professionals uit de *performing arts*. Vandaag is dit festival niet meer louter gericht op professionals, maar is het uitgegroeid tot een volwaardig publieksfestival en betrouwbare barometer. Nadruk ligt nog steeds op de Amerikaanse scene, maar de organisatoren durven ook al eens over de landsgrenzen kijken. Initiatiefnemer Brice Rosenbloom: "We willen de vinger aan de pols houden en tonen hoe rijk de scene is. We zoeken daarbij ook altijd naar nieuwe projecten. Of die artiesten nu rechtstreeks van school komen of al veertig jaar bezig zijn, doet er dan niet toe. We willen een staalkaart bieden van wat er vandaag leeft in de scene."

The next big thing

De klemtoon van de programmatie ligt niet zozeer op echte publiekstrekkers, wel op *the next big thing* en precies dit maakt het voor fijnproevers zo interessant. Daarnaast is het festival het uitgelezen moment om nieuwe projecten of premières te spotten, waardoor het ook een must is voor programmators, zoals Frank Bolder (North Sea Jazz Festival, Lantarenvenster). "Ik pikte 26 showcases mee en dat is een verdomd goeie score. Dit festival is een unieke kans om veel nieuwe projecten live te zien en afspraken te maken met agenten en collega's. Voor de programmatie van North Sea Jazz houd ik altijd veel rekening met wat ik hier te zien krijg." Ook

"We willen de vinger aan de pols houden en tonen hoe rijk de scene is"

Drummer Dave King van The Bad Plus kreeg als artist in residence de eer om het festival met het nodige tromgeroffel te openen met zijn band Happy Apple.

FOTO: BART BABINSKI ©2016

“Dit festival is een unieke kans om veel nieuwe projecten live te zien”

voor een agent als Mike Bindraban (Good Music Company) is dit festival een absolute must. “Het is voor ons interessant om te spotten wat er volgend seizoen ‘in’ kan zijn. Daarnaast proberen we hier ook onze bands geboekt te krijgen, wat dit jaar aardig gelukt is met maar liefst zes acts. Doordat alle belangrijke spelers uit de creatieve muziekindustrie hier aanwezig zijn, is dit ook zakelijk uiterst belangrijk.”

De formule heeft ook succes bij het publiek – dit jaar was het festival grootser dan ooit en telde het meer dan zevenduizend bezoekers met opvallend veel jongeren. Een verklaring hiervoor is de relatief lage toegangsprijs. Een pasje voor de tweedaagse marathon kost 75 dollar, een prikje als je beseft dat je voor een concertticket in de Village Vanguard makkelijk 35 dollar neertelt. Daarnaast is jazz ook hier vandaag meer dan ooit ‘hot’. Brice Rosenbloom verklaart dit succes: “Jazz wordt steeds meer relevant buiten het klassieke clubcircuit. Kijk maar naar de invloed van jazz op het werk van Kendrick Lamar, het belang daarbij van de bijdrage van een artiest als Kamasi Washington en de impact daarvan op zijn carrière.” De tweede avond van het festival zou overigens volledig gewijd worden aan Kamasi Washington (met special guests), maar helaas moest hij dit annuleren omwille van een gebroken enkel. Maar alleen kniesoren die daarom malen als je diezelfde avond alleen al in Manhattan concerten kan meepikken van Joshua Redman, Shai Maestro of de fantastische Matana Roberts. “*Every night in New York is a jazz festival*”, zo luidt het cliché.

Intieme clubs

Jazz beleef je nog altijd het best in de intieme sfeer van een kleine club en dat heeft ook Winter Jazzfest goed begrepen. De concerten vinden plaats in Greenwich Village, in een tiental clubs die allemaal op wandelafstand van elkaar liggen, wat voor een unieke festivalsfeer zorgt. Of zoals The Atlantic het omschreef: “*It’s the closest anyone can get to what Manhattans’s 52nd street must have been in the fifties heyday.*” De openingsavond in Le Poisson Rouge was meteen een schot in de roos en een mooie staalkaart van de filosofie van het festival. Met Happy Apple, Colin Stetson & Bill Laswell en The Ex stonden drie acts geprogrammeerd die resoluut kozen voor een energieke en avontuurlijke set. Drummer Dave King van The Bad Plus kreeg als *artist in residence* de eer om het festival met het nodige tromgeroffel te openen met zijn band Happy Apple. Dit trio uit Minneapolis bestaat ondertussen meer dan twintig jaar, maar is niet echt een *working band*. Concerten zijn dus eerder schaars, maar met een later dit jaar te verschijnen nieuw album lijkt het

erop dat ze opnieuw het heft in handen willen nemen. Daarna volgde meteen al één van de vele hoogtepunten van het festival: een uniek duo van saxgigant Colin Stetson en bassist Bill Laswell. Ze brachten een hypnotiserende set, waarbij ze elkaar uitdaagden om platgetreden paden te verlaten. Stetson liet zijn sax kreunen en huilen, Laswell drapeerde daar hallucinerende baslijnen tussen die de sfeer van zijn eerdere werk met Material opriepen. Twee dagen later, in de fantastische setting van de achttiende-eeuwse Judson Memorial Church, bracht Stetson opnieuw een memorabel concert met violiste Sarah Neufeld. Minder viriel, maar minstens even verbluffend en overrompelend. De afsluiter van de openingsavond bevestigde nogmaals dat ook New York vandaag de dag het jazzgenre afgestoft heeft. The Ex programmeren op een jazzfestival is een moedige keuze, maar tegelijk heeft dit collectief met zijn nederpunk wel altijd aansluiting gehad bij de improvisatiescene. Hoe dan ook, een fantastische afsluiter van een adembenemende (en vaak loeiharde) openingsavond.

Dubbele marathon

De signatuur van Winter Jazzfest is natuurlijk de dubbele marathon op vrijdag en zaterdag, een

Mark Guiliana droeg 2014 op aan: "De man die kort geleden overleed en die ik enorm zal missen."

CREDIT JETT DROLETTE

menu van zestig concerten per avond met keuzestress als enige valkuil. Kiezen is verliezen en voor elk goed concert moet je er wel minstens twee even goede aan je voorbij laten gaan. Een strak strijdplan is een must, maar evengoed moet je in de loop van de avond improviseren omdat je

ECM haalt de band met de VS aan met nieuwe releases van onder meer het Chris Potter Quartet hier met Marcus Gilmore op drums.

CAROLINE CONEJERO PHOTOGRAPHY

FOTO: CAROLINE CONEJERO

De carrière van Ibrahim Maalouf staat in de VS nog in de kinderschoenen. Hier met Mark Turner op sax.

FOTO: CAROLINE CONEJERO

Kiezen is verliezen en voor elk goed concert moet je er wel minstens twee even goede aan je voorbij laten gaan

ergens langer blijft hangen. Bingewatching als zoete zonde; je ziet en hoort meer muziek dan een mens eigenlijk kan absorberen. Het Duitse ECM Records haalt opnieuw de band aan met de Amerikaanse scene, met releases van Vijay Iyer, Chris Potter of Mark Turner. Geen toeval dus dat precies dit label twee avonden lang in de kijker stond met maar liefst dertien acts. Het label maakte ook van de gelegenheid gebruik om nieuwe projecten voor te stellen. Zo was er het Ensemble Kolossus van bassist Michael Formanek, een band met een twintigtal *all-stars* in zijn rangen. Of de wereldpremière van het nieuwe kwartet van trompettist Avishai Cohen, met de release van zijn ECM-debuut *Into The Silence*, waarmee hij in maart uitvoerig toert door Nederland en België. Daarnaast presenteert deze marathon een mooi evenwicht tussen traditionele jazz en een smeltkroes met andere genres. Wel wint het aandeel van cross-over de afgelopen jaren sterk aan belang en dat is des te opvallender in een stad die gepokt en gemazeld is in de traditionele jazz. The Bitter End - één van de oudste clubs van New York, waar onder meer Bob Dylan, Norah Jones en Curtis Mayfield op het podium stonden - was helemaal volgepakt voor het concert van Terrace Martin. Deze saxofonist uit Los Angeles is onder meer gekend in de hiphopscene als producer (Kendrick Lamar, Snoop Dogg) en presenteerde hier als bandleider voor het eerst zijn eigen werk in New York. Zijn set ging van stevige hardbop naar funk en gospel en naar elektronische souljazz, waarbij hij zijn saxofoon inruilde voor synthesizer en vocoder. Een gevarieerde set van een artiest die zich niet laat vatten in een hokje. Het is alvast uitkijken naar het album *Velvet Portraits*, dat later dit jaar verschijnt.

Ook Makaya McCraven is zo'n veelzijdig muzikant. Deze drummer-producer uit Chicago maakte met zijn album *In The Moment* één van de albums van 2015 en tijdens Winter Jazzfest bewees hij dat zijn '*organic beat music*' ook live beklijft. Met zijn strakke en meeslepende set pakte hij het publiek helemaal in. Voor Downbeat (*impressive*, *inspiring*) was dit één van de absolute topmomenten van het festival en Billboard riep hem uit tot één van hun *'5 artists to watch*'. McCraven toert met deze band voor het eerst in Nederland en België in de maand maart: mis dit niet! Een paar dagen later bewees McCraven dat hij ook sterk geworteld is in de traditie. In de volgepakte Mother's Ruin bracht hij

een stomende improvisatieset met zijn soulmates van het label International Anthem, waaronder de werkelijk fenomenale saxofonist Nick Mazzarella. Stomende hardbop en stevige freejazz, gedrenkt in een saus van Chicago's underground.
Nog meer beklijvende sets zagen we van de Japanse trompettist Takuya Kuroda, die nieuw materiaal voorstelde, Dawn of Midi (akoestisch minimalisme met de energie van elektronische muziek) en Cyrus Chestnut, die met zijn *African Reflections* een opzwepend concert bracht. Ook te noteren is het eerste concert ooit in New York van het Britse GoGo Penguin, dat met het nieuwe album *Man Made Object* een indrukwekkend Blue Note-debuut leverde.

Revival

Zaten er dan helemaal geen grote namen in het programma? Toch wel en het (ook jonge) publiek wist dit meer dan te smaken. Dr. Lonnie Smith, de ondertussen 73-jarige Hammond-organist, stelde zijn nieuw album *Evolution* (Blue Note Records) voor en bewees dat hij niets aan kracht heeft ingeboet. The Bad Plus speelde een *late night surprise gig* (al wist iedereen wel wat te verwachten door de aanwezigheid van Dave King als artist in residence) en bracht naar goede gewoonte een dwarse jazzset met de energie van een rockoptreden. En wat te denken van Ibrahim Maalouf? Hij is dan wel een ware publiekstrekker in Europa, in de VS staat zijn carrière nog in de kinderschoenen. Deze missie leek alvast geslaagd met een concert op Winter Jazzfest en daarnaast ook nog concerten in Dizzy's Jazz Club en Drom. Maar de absolute topper bij de 'klassiekers' was toch wel het optreden van Sun Ra Arkestra. Bandleader Marshall Allen is ondertussen 91 jaar oud, maar liet zijn veertienkoppige band boven zichzelf uitstijgen. Een fantastisch mix van freejazz, swing, gospel en afrobeat. *Space* was meer dan ooit *the place*!
Tot slot nog dit. Het festival vond plaats enkele dagen na het overlijden van David Bowie, die de laatste twintig jaar van zijn leven in New York woonde. De stoep voor zijn huis, ook in Greenwich Village, was herschapen tot een bloementapijt en dagelijks vonden er intieme, spontane herdenkingsmomenten plaats. Als jazz momenteel een zoveelste revival meemaakt, is dit deels ook te danken aan Bowie die voor zijn laatste album *Blackstar* samenwerkte met jazzmuzikanten uit de New Yorkse scene. Het was duidelijk dat dit gevoel sterk leefde bij het aanwezige publiek en de artiesten. Niet in het minst bij iemand als drummer Mark Guiliana, één van de muzikanten waarmee Bowie samenwerkte. Tijdens Winter Jazzfest speelde hij met zijn kwartet een begeesterende set in een volgepakt Subculture. Zijn song *2014* droeg hij op aan: "De man die kort geleden overleed en die ik enorm zal missen." J

Stomende hardbop en stevige freejazz, gedrenkt in de saus van de underground van Chicago

De wereldpremière van het nieuwe kwartet van trompettist Avishai Cohen.

FOTO: BART BABINSKI ©2016

FOTO: MIKE PARK

Kamasi Washington
“Jazz geeft een bevrijdend gevoel”

Bam! Met een enorme knal bestormde saxofonist Kamasi Washington in 2015 de jazzwereld met zijn driedubbelaar *The Epic*. Binnen enkele maanden veranderde zijn status van gewaardeerde sideman naar bejubelde frontman. Kreten als ‘redder’ en ‘messias’ van de jazz vlogen door de lucht. Washington doet dit jaar in ieder geval North Sea Jazz aan. Maar gaat hij, die ook in popmuziekkringen wordt bejubeld, deze zomer ook de popfestivals ‘verjazzen’?

TEKST: **KOEN GRAAT**

In tal van eindejaarslijstjes van vorig jaar stond hij fier bovenaan: *The Epic*, de driedubbel-cd van saxofonist Kamasi Washington (1981) en zijn vriendenband The Next Step. Recensenten kwamen woorden tekort om het nieuwe magnum opus van de hedendaagse jazz te omschrijven. In jaren had jazz niet zo fris, hip, open-minded en vernieuwend geklonken. Het was precies wat het innovatieve en avontuurlijke platenlabel van Steven Ellison (Flying Lotus), Brainfeeder, voor ogen had. Bij de release van *The Epic* liet het label weten dat Washington “afrekent met jazz als afgeschreven relikwie en jazz weer nieuw, spannend en gevaarlijk maakt.”

Redding of retro?

Slechts heel voorzichtig klonk er onder de lawine aan loftuigingen zo links en rechts een kritischere noot. Zo schreef recensent Ted Panken in het Amerikaanse tijschrift DownBeat over het materiaal op The Epic: “Het is moeilijk te geloven dat Washington het idee van jazz als afgeschreven relikwie mede heeft ondertekend. Hij is een geweldige improvisator, beïnvloed door Charlie Parker, Gene Ammons, Eddie Harris alsook door Teddy Edwards, John Coltrane, Pharaoh Sanders, Wayne Shorter en Joe Henderson.”

Los van de kwaliteiten van Washington als saxofonist, waarover vriend en vijand het wel eens zijn, hangt het er maar net van af welke bril je opzet wat betreft de originaliteit van *The Epic*. Is het oude wijn in nieuwe zakken? Hier wat modale patronen en energieke solo’s à la Coltrane, daar wat pakkende hardbopthema’s in de stijl van Art Blakey’s Jazz Messengers. Dan nog wat funk- en jazzgrooves in de stijl van Archie Shepp op *Attica Blues* en Defunkt en zie daar: *The Epic*. Of ga je dan voorbij aan de eigentijdse elementen op het album en hebben we hier wel degelijk te maken met een hele nieuwe visie op jazz. Of zelfs met ‘de redder van de hedendaagse jazz’, zoals de Volkskrant Kamasi Washington portretteerde, waarbij verder niet duidelijk werd gemaakt op welke manier de jazz überhaupt in nood zou verkeren. Los van de vraag of je nu wel of niet overtuigd bent van *The Epic* als vernieuwend monument in de jazz, het blijft een prestatie van jewelste wat de 34-jarige saxofonist heeft klaargespeeld. Met lange solo’s waarin de noten je in sneltreinvaart om de oren vliegen, lukt het hem toch om een heel nieuw en jong publiek aan te spreken. Op festival Le Guess Who in Utrecht gaan twintigers compleet uit hun dak op hard swingende bop, alsof er zich een nieuwe muzikale hemel heeft geopenbaard.

“Natuurlijk waren er gangsters, maar er waren ook toffe mensen die van toffe muziek hielden”

“Een nieuw album betekent een nieuw statement”

Zoete koek

“Tja, lastig om te verklaren”, zegt Kamasi Washington weifelend. “Ik heb de meest uiteenlopende muziekstijlen gespeeld. Wat ik nu doe is ontegenzeggelijk jazz, maar wel met veel subtiele verwijzingen naar andere genres waardoor het toch herkenbaar klinkt. Volgens mij draait het om twee dingen. Er zijn de onderbewuste elementen in muziek waar niet veel over wordt gesproken. Dan heb ik het bijvoorbeeld over frasering, de benadering van een groove of tonaliteit. Dat zit in de muziek en is bij mij beïnvloed door allerlei muziekstijlen die mensen tof vinden. Daarnaast geeft jazz een bevrijdend gevoel. Dat kom je tegenwoordig weinig tegen in andere muziek. Volgens mij is het de combinatie van die factoren.” Maar dan nog: hoe kan het dat luisteraars die nauwelijks affiniteit hebben met jazz, de lange en snelle solo’s van Washington en consorten voor zoete koek slikken? “Dat is het onderbewuste, subtiele deel van het verhaal.” Washington zingt tot drie keer toe hetzelfde melodietje, maar telkens net op een andere wijze. “Het gaat niet om wat je speelt, maar hoe je het speelt. Het draait niet om toonhoogten of harmonieën, maar om de frasering van de noten. Dat maakt het persoonlijk. De verschillende muzikale achtergronden van mij en mijn bandleden spelen daarin onbewust een belangrijke rol. Vaak vind je een nummer tof, maar weet je niet waarom. Nou, daarom. Dat denk ik althans, maar tegelijkertijd weet ik het ook niet zeker.”

Invloed van het verleden

Hoewel Washington het niet concreet kan benoemen, voelt hij dat er een kentering gaande is in de perceptie van jazz. “Jazz is er altijd geweest. Alle bandleden van James Brown waren jazzmuzikanten. Ik heb in de band gespeeld van Snoop Dogg, allemaal jazzmuzikanten. Jazz is verweven met tal van andere muziekvormen, maar jazz in pure vorm wordt door het grotere publiek afgewezen. Toch denk ik niet dat het de muziek is. Het had meer te maken met de uitstraling van jazz als iets dat over het verleden gaat. Dat het moeilijke, cerebrale muziek is waarbij je moet nadenken en waarvan je niet kunt genieten. Volgens mij is die opvatting wel aan het veranderen. Ik weet ook niet hoe dat idee is ontstaan, want jazz gaat juist over vrijheid en gevoel.” Uiteraard heeft Washington wel een idee waar de gedachtegang van jazz als muzikaal erfgoed vandaan komt, aangezien trompettist Wynton Marsalis deze opvatting al jaren van de daken schreeuwt. “Het komt zeker uit die hoek. Wynton Marsalis kan wel roepen dat de jazz eindigde met Louis Armstrong, maar wat mij betreft zijn dat woorden zonder betekenis. De muziek is de muziek. Muziek komt vanuit mensen en elke generatie bewandelt een eigen pad. Het interesseerde Miles Davis echt niet hoe Louis Armstrong over hem dacht. De esthetiek van geïmproviseerde muziek is van het verleden, heden en de toekomst. Waarom zou je de nadruk moeten leggen op het verleden? Dat is volgens mij juist de reden waarom veel mensen jazz links lieten liggen. Dat is aan het veranderen. Mensen stellen zich meer open. Ze horen het terugkomen bij iemand als Kendrick Lamar en worden nieuwsgierig. En verder moeten we het publiek niet belasten met allerlei muzikale termen. We moeten gewoon muziek maken. Natuurlijk is er de invloed van het verleden, dat geldt voor alles in het leven. Maar je pakt iets wat al is gedaan en gaat er vervolgens zelf mee aan de

BRAINFEEDER: NIEUW JAZZLEVEN AAN DE WESTKUST

Na de enorme populariteit van de West Coast Jazz in de jaren vijftig doofde de creatieve vlam in de regio Californië zo’n beetje uit. Enkele individuele successen daargelaten. New York was en bleef hét bolwerk voor spannende, vernieuwende en originele jazzontwikkelingen, vaak als cross-over met andere stromingen. Maar aan de hand van Steven Ellison (1983) maakt de ‘westcoast’ een opvallende comeback. Dat doet Ellison niet alleen op het podium als Flying Lotus, maar vooral ook als eigenaar van het platenlabel Brainfeeder, dat hij in 2008 lanceerde. Daarop verschenen afgelopen jaar albums als *The Beyond/Where The Giants Roam* van Thundercat, *The Epic* van Kamasi Washington en *Kneedelus*, een opwindende samenwerking tussen producer Daedelus en de jazzgroep Kneebody. Jazz, hiphop, elektronica: bij Brainfeeder vloeit alles samen in een heel eigen sound. Of zoals drummer Makaya McCraven - ook iemand die werkt met een combinatie van akoestische en elektronische muziek - het omschrijft: “Flying Lotus verkoopt enorm veel platen aan een jonger publiek met muziek die niet alledaags is. Maar jongeren zetten hun oren open en gaan er in mee. Hij laat zien dat jazz niet *smooth* hoeft te zijn om een breder publiek te bereiken. Dat is inspirerend.”

slag." Overigens vindt Washington niet dat hij alleen op kruistocht is als redder van de jazz. "Mensen als Robert Glasper, Christian Scott, Thundercat – er zijn momenteel veel jazzmuzikanten die er zo in staan."

Muzikale visie

Washington verleende door de jaren heen zijn muzikale diensten aan uiteenlopende namen als Snoop Dogg, Kendrick Lamar, Lauryn Hill en Stanley Clarke. Wereldsterren dus, waarbij de saxofonist altijd de muziek moest vertalen die iemand anders in zijn of haar hoofd had. Dat het nu volledig om zijn eigen muzikale visie draait, noemt hij een groot geschenk. Dat *The Epic* ook nog door zo velen wordt omarmd, maakt het alleen maar mooier. Iets wat voor de Amerikaan zelf toch ook wel als een verrassing is gekomen. "Echt waar, ik wist niet of mensen mijn muziek een eerlijke kans zouden geven. Laten we wel wezen: het is hoe dan ook jazz, het is veel en het is lang. Het is zeker niet de muziek waar veel naar wordt geluisterd. Maar ik had wel het vermoeden dat mensen het zouden kunnen waarderen als ze er echt voor zouden gaan zitten. Ik woon in Los Angeles, een enorme stad met veel verschillende mensen en culturen. Er is altijd wel ergens iets gaande. Ik heb mijn muziek gespeeld in de meest uiteenlopende clubs – van rock tot hiphop. Uiteindelijk gaf het publiek zich altijd over aan onze muziek. Zelfs mensen die voor een dj kwamen en helemaal niet op livemuziek zaten te wachten, gingen overstag."

South Central L.A.

Het leven en de muziek van Washington zijn verweven met de stad Los Angeles. De saxofonist groeide op in South Central, een wijk met een zeer slechte reputatie. Maar ook een wijk waarin hij schoonheid ontdekte, onder meer in de muziek. "Toen ik een jaar of zeven was, vond ik mijn buurt gewelddadig en gevaarlijk. Ik zag bendes, drugs en dat soort dingen. Er is veel druk om je daarmee te identificeren, om zelf een gangster te worden." Met muziekdocenten als ouders werd Washington al op jonge leeftijd richting de muziek gedirigeerd. Maar meer dan wat vrijblijvend aanklooien op drums, piano en klarinet was het in eerste instantie niet. "Mijn vader had het altijd over muziek, maar tot mijn elfde had ik geen interesse. Toen kreeg ik van mijn neef een verzamelbandje met opnames van Art Blakey en Lee Morgan. Vanaf dat moment begon ik muziek serieus te nemen. Ik volgde een speciaal muziekprogramma op school dat als doel had om kinderen los te weken van het gangsterideaal. Toen mijn zelfbeeld eenmaal veranderde, veranderde ook mijn blik op de buurt waarin ik woonde. Natuurlijk waren er gangsters, maar er waren ook toffe mensen die van toffe muziek hielden. Ik ontdekte Leimert Park waar allerlei kunstenaars, dichters en muzikanten

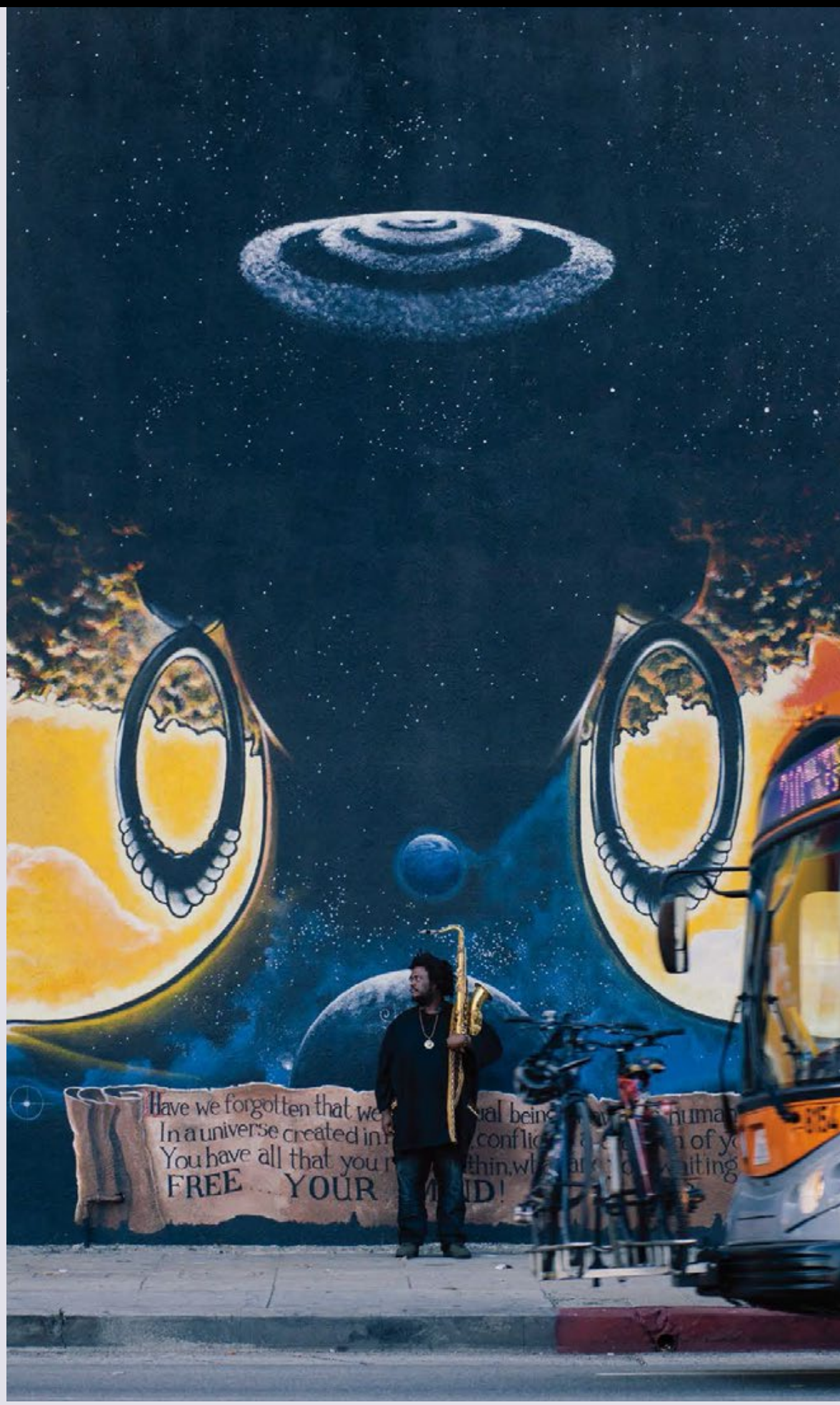

elkaar ontmoetten. Dus ja, het was een gevaarlijke, maar ook een mooie plek." Washington switchte van klarinet naar altsaxofoon en later naar tenor, toen hij eenmaal was overgestapt naar een middelbare school waar de focus op muziek lag en waar alleen altisten rondliepen. "Er werd gevraagd of iemand thuis een tenor had. Zonder het mijn vader te vragen, nam ik zijn tenorsaxofoon mee. Hij werd woedend toen hij dat ontdekte, maar tot op de dag van vandaag speel ik op die sax." Als de vader van Washington later die avond tijdens het concert op Le Guess Who het podium op wandelt om zich aan te sluiten bij de band

VR 13 MEI
David Virelles met
MBÓKÒ QUARTET
de Bijloke
puur muziek

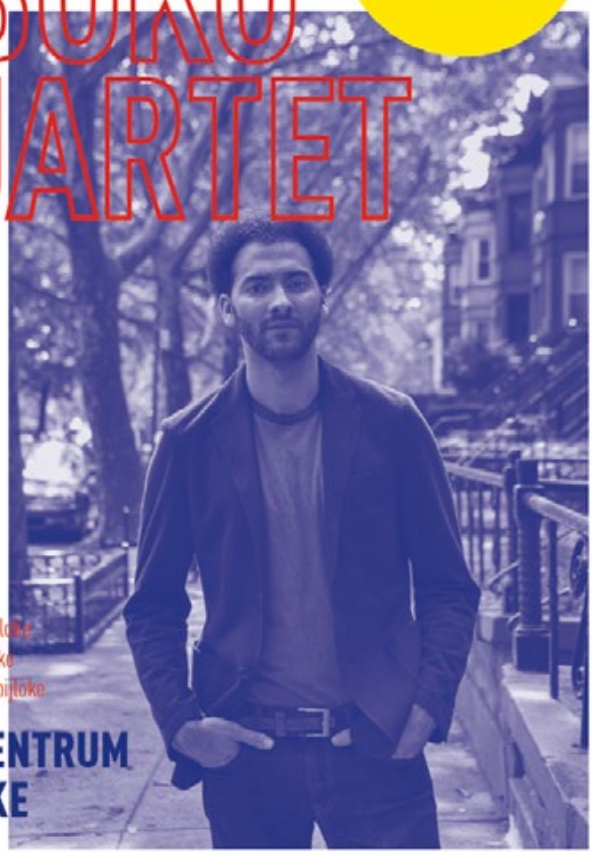

Reserveer nu
debijloke.be
09 269 92 92
Volg ons op
facebook.com/debijloke
twitter.com/debijloke
instagram.com/debijloke
MUZIEKCENTRUM
DE BIJLOKE

Beleef jazzism
nu ook op
de IPAD!

Available on the App Store

Duke Ellington
The Suites
Such Sweet Thunder
The River
door
Calefax
bassist
Tony Overwater
en slagwerker
Wim Kegel
za 30 april Rotterdam De Doelen
zo 1 mei Utrecht TivoliVredenburg
wo 1 juni Amsterdam Bimhuis
www.calefax.nl

van zijn zoon, blijkt ook de familierelatie de tenorruzie te hebben overleefd.

Vrienden

Via de kerk van zijn oom, waar hij zijn eerste optredens gaf, en zijn middelbare school belandde Washington al snel in het speelcircuit. Vanaf zijn veertiende treedt hij op in clubs en struint hij sessies af door de hele stad, veelal met vrienden uit de buurt die nu ook weer deel uitmaken van The Next Step, zoals bassist Stephen 'Thundercat' Bruner en drummer Tony Austin. "De sound van onze band is absoluut South Central Los Angeles, of in ieder geval L.A. in het algemeen. We hebben bijna allemaal gospel gespeeld in de kerk. Vervolgens kwamen we in Leimert Park in aanraking met avant-gardejazz van Ornette Coleman, Art Ensemble of Chicago en Gerald Wilson. We groeiden op met een mix van soul, gospel en avant-garde. Daarnaast hebben we allemaal onze eigen specialiteiten binnen The Next Step. De één heeft meer r&b en hiphop gespeeld, de ander meer rock of latin. In New York heb je specialisten. Je doet het één of het ander. In L.A. willen de meeste muzikanten zo veel mogelijk verschillende dingen doen."

Opvolger

Alsof de muzikale horizon van Washington niet breed genoeg is, zijn er ook nog de klassieke invloeden op *The Epic*, waar strijkers en koor voor een groots en bombastisch geluid zorgen. "Mijn muzikale leven bestaat uit twee uitersten. Aan de ene kant heb ik compositie gestudeerd en geschreven voor grotere ensembles en kamermuziekbezettingen. Aan de andere kant heb ik mijn band waarin niets vastligt en dingen op het moment zelf gebeuren. Beide werelden wilde ik combineren. De band wilde ik echter niet in het keurslijf van een compositie of arrangement stoppen, want dat zou effect hebben op ons spel. De arrangementen voor strijkers en koor heb ik dus later om de muziek heen geschreven." Voor liefhebbers die de 170 minuten muziek op *The Epic* al helemaal grijs hebben gedraaid en toe zijn aan nog meer Kamasi Washington, is er goed nieuws. Nog dit jaar wil de saxofonist de studio in voor een opvolger. "De muziek op *The Epic* dateert alweer uit 2011. Sindsdien ben ik in muzikaal opzicht veranderd en gegroeid. Ik heb nieuw materiaal geschreven dat ik graag wil opnemen." Voor zijn debuutalbum nam de Amerikaan aanvankelijk ruim honderd nummers op en wist dat met veel pijn en moeite te reduceren tot de zeventien nummers op de driedubbelaar, nog altijd een kleine drie uur aan muziek. Toch denkt hij niet dat er veel materiaal dat toen is afgevallen geschikt is voor zijn nieuwe plaat. "Een album is een statement. Een nieuw album betekent een nieuw statement." J

"Jazz is verweven met tal van andere muziekvormen, maar jazz in pure vorm wordt door het grotere publiek afgewezen"

FOTO: MIKE PARK

Django Reinhardt in 1953

Django Reinhardt

Paganini van de gitaar

Sommige jazzgenres lijken de eeuwigheid te hebben, andere weer niet. Zo zijn er bitter weinig jongeren die zich nog aan dixielandmuziek willen wagen. Bij de spaarzame dixie-concerten is de leeftijd zeventigplus: verstening is dus in zicht. Heel anders ligt dat bij de erfenis van Django Reinhardt (1910-1953). Jonge muzikanten bij de vleet, zoals laatst op het Django Festival in Amsterdam. Is het de gipsyswing of is het verhaal rond Django zo fascinerend?

TEKST: **COEN DE JONGE** FOTO'S: **HOLLANDSE HOOGTE**

Violist Stéphane Grappelli was in 1931 bezig op het krappe podium van de club La Croix du Sud toen hij benaderd werd door een donkerharige heer in een soort gangsterkostuum. "Bent u Monsieur Drappelli?" De violist bevestigde dit met enige argwaan – hij kende deze types, ze wilden altijd iets verkeerds. Maar deze man wilde over de muziek praten. Hij vertelde dat hij in een woonwagen woonde aan de rand van Parijs en Grappelli was zo nieuwsgierig geworden dat ze voor de volgende zondag een afspraak maakten. Het was meteen gezellig in dat woonwagenkamp bij de Port Saint-Denis. "Django speelde de melodie met zijn eerste twee vingers, de sterkste vingers van de hand. Daardoor had hij zo'n geweldig geluid. Hij was sowieso erg sterk en had zich op een of andere manier aan zijn handicap aangepast, waardoor hij onmogelijke dingen kon doen met die twee vingers." De hand van Reinhardt was toen al ernstig gekwetst. Na een lange revalidatie had hij zich toch als gitarist bekwaamd, een resultaat van grote wilskracht, want voor een kreupele jongeman was er in de Roma-gemeenschap geen plaats. Of het werd een leven als bedelaar. Hoe kwam Django aan die mismaakte hand?

Kunstbloemen

Als de jonge gitarist 's avonds naar zijn werk moest, wilde hij daar piekfijn arriveren. Het zigeunerkamp buiten de stadswallen - ook wel Le Zone genoemd - was niet bestraat en rond zijn woonwagen was het vaak een grote modderpoel. Het was dus lastig om enigszins toonbaar aan te komen in de *boîts du nuit*. Daarom droeg zijn lieve vrouw Bella hem op haar rug van de woonwagen tot de plek waar het plaveisel begon, zo kreeg hij geen besmeurde schoenen.

"Django speelde de melodie met zijn eerste twee vingers"

Django met zijn broers tijdens een feestje in 1945

Mensen als Django zaten nooit bij de pakken neer

Vervolgens liep Django dan naar Montmartre, waar hij vaak speelde. Een paar jaar eerder zag het er naar uit dat Django helemaal niet meer zou optreden. Hij was toen bezig om zijn reputatie te vergroten – niet alleen als gitarist, maar ook als behendig gokker. Daarnaast had hij allerlei handeltjes. Zoals de geweldige hoeveelheid kunstbloemen die op een avond naar zijn woonwagen was gebracht, bedoeld de volgende dag te verkopen bij de begraafplaats – er was een jonge Manouche (Franse Sinti, red.) overleden. Toen Django van zijn werk in de nachtclub Le Java thuiskwam, hoorde hij allerlei geritsel onder de handelswaar. "Weer die verrekte ratten", riep hij. De zwangere Bella werd wakker en stak een kaars aan om beter te zien. Die verkruimelde in haar handen en de lont viel op het celluloid waar de bloemen van waren gemaakt. De zaak vatte vlam en explodeerde. De behuizing stond vrijwel direct in brand. Bella rende met brandende haren de deur uit en Django wikkelde snel een doek om zijn linkerhand en probeerde nog wat te blussen. Een onbegonnen zaak, en hij sloeg zich door het brandende inferno naar buiten. Daarna bekeek hij zijn verwondingen. Zijn rechterbeen was ernstig verbrand. En zijn linkerhand was niet meer dan een klomp zwart vlees.

Oefenen

Hoewel de artsen eerst bedacht hadden dat zijn been moest worden geamputeerd, leerde hij er een dikke anderhalf jaar later toch weer een beetje op lopen. Men had geen fiducie in de hand van de gitarist. De derde en vierde vinger zou hij nooit meer kunnen gebruiken. Maar mensen als Django zaten nooit bij de pakken neer. Toen zijn broer hem op zijn ziekbed een gitaar had bezorgd, begon de kreupele gitarist als een bezetene te oefenen, ondanks de vreselijke pijnen die hem kwelden. Hij ontwikkelde een techniek die zijn gekwetste vingers zou ontzien. Na een half jaar had hij zijn vroegere vingervlugheid herwonnen. Na een poosje was Django weer met zijn gitaar te vinden in cafés en tuinen waar muziek kon worden gemaakt. Niet alleen in Parijs, ook in Toulon en Cannes, waar hij in de zomer van 1930 met zijn broer naartoe trok. Hun broodwinning: muziek, kaartspelen en nu en dan bedelen. Na de zomer van 1931 speelden ze weer in Parijs, waar Django vaak

ging luisteren in de Croix du Sud in Montparnasse. Daar werkte die jonge violist met de naam Grappelli bij het orkest van Andre Ekyan. Als er even niets voor hem te doen was, oefende Django met behulp van platen van Louis Armstrong, zoals hij later zou doen met platen van Charlie Parker. Hij probeerde de cornetsolo's van Satchmo zo goed mogelijk na te spelen. Die nieuwe, ongebonden klinkende muziek sloot veel beter aan bij zijn ideeën dan de musettemuziek, de tango's en walsjes die van hem werden verwacht. Niet voor niets was een van zijn eerste platen de *Tiger Rag*, die hij met onder meer zijn broer Nin-Nin (Joseph) eind 1934 opnam. En met violist Stéphane Grappelli. Dat gezelschap heette toen al Le Quintette du Hot Club de France. De naam kwam van een club die was opgezet door een stel Franse fans van de Amerikaanse jazz. Zelfs beroemdheden als Coleman Hawkins en Benny Carter kwamen langs. In 1934 groeide de behoefte aan een soort huisorkest. Er was een groepje enthousiastelingen uit het orkest van Louis Vola die altijd al met elkaar aan het jammen waren, en daaruit werd Le Quintette gevormd. De leden: Django Reinhardt, Stéphane Grappelli, Joseph 'Nin-Nin' Reinhardt, Roger Chaput en Louis Vola zelf. Via grootscheepse mond-tot-mondreclame kreeg de groep een enorme schare bewonderaars. Naast de Franse jazzfans kwamen er ook Amerikanen op af. Ze waren allemaal opgetogen over een Europese groep die een unieke vertaling van de geest van de jazz had gevonden. Gitaarliefhebbers hoorden eindelijk iemand die met zijn instrument de rol van een blazer had opgeëist. Een echte solist.

Zielsverwanten

Reinhardt en Grappelli waren muzikale zielsverwanten. Dat betekende niet dat ze een rimpelloze vriendschap hadden. Ze waren constant aan het bakkeleien. Dat ging vrijwel altijd over randverschijnselen. Wie stond bovenaan op de posters bijvoorbeeld. Grappelli was erg op de penning en daar ontstonden vaak ruzies over. Daar kwam nog bij dat de heren door allerlei contracten gebonden waren aan verschillende platenmaatschappijen. De ene keer moest de groep daarom onder de vlag Django Reinhardt Et Le Quintette in de studio staan, de andere keer onder de naam Stéphane Grappelli And His Hot Four. Een nietsvermoedende omroeper van een Amerikaans radiostation kwam daar ook achter, toen Le Quintette in 1937 voor de eerste keer op de radio in de VS te horen zou zijn. Toen het moment daar was en de aankondiging klonk, vloog Reinhardt op en beende de studio uit. *"From Paris we now bring you the music of Stéphane Grappelli and his Hot Four."* Dat was genoeg voor de gitarist om een eind te maken aan deze historische gebeurtenis. Na veel gesoebat keerde hij op zijn schreden terug, maar hij vergaf het Grappelli nooit. De violist op zijn beurt ergerde zich ook behoorlijk aan de levensstijl van Django, die nooit iets anders opgestoken had dan wat hij in zijn gemeenschap had geleerd: gisteren is voorbij, morgen kun je honger hebben. "Hij was heel sterk een man van het heden", zei Grappelli er in 1954 over. "Hij leefde altijd in het moment zelf. Hij kon niets van tevoren plannen, zelfs niet voor de volgende dag, want op die dag kon hij in een andere stemming zijn en anders denken over wat we hadden afgesproken." Maar Grappelli noemde hem ook 'de Paganini van de gitaar'.

Ongehavend

Het had trouwens een haartje gescheeld of de loopbaan van Django Reinhardt was in 1943 weer abrupt afgebroken. De gitarist had zijn buik vol van de Duitse bezetting. Waarschijnlijk was het hem duidelijk geworden dat hij door zijn achtergrond in gevaarlijk vaarwater zat. Hij probeerde te ontsnappen naar Zwitserland en dacht een veilige vluchtroute te hebben gevonden. Toen Django in een café een afspraak had met de gids die hem zou begeleiden, kwam er een Duitse patrouille langs. Uiteraard werd iemand die eruitzag als Django altijd gefouilleerd; uit zijn zakken kwam een brief van een Zwitserse impresario en zijn lidmaatschapskaart van de Engelse muzikantenvakbond. Een spion dus, volgens de logica van de Duitsers. Django werd naar een officier gesleept, die hem eens flink zou ondervragen. Dat pakte echter anders uit. De militair was een jazzfan die al voor de oorlog een verwoed verzamelaar was

Als de jonge gitarist 's avonds naar zijn werk moest, wilde hij daar piekfijn arriveren

Met Stephan Grappelli, Eugene Vees, Roger Grasset, Django Reinhardt en Joseph Reinhardt

Hot Club Quintet in 1937. Van links naar rechts: Joseph Reinhardt, Django Reinhardt, Eugene Vees speelt gitaar en Stephane Grapelli op viool

van de platen van Le Quintet Du Hot Club de France. De arrestatie liep met een sisser af. Zwitserland werd het dus niet en toen hij het nog eens probeerde, hield een douanebeambte hem tegen, omdat hij - niet zwart en geen Jood - er in zijn ogen niet als een vluchteling uitzag. De gitarist kwam desondanks redelijk ongehavend door de oorlog. In moeilijke omstandigheden wist hij zich te redden, een eigenschap die hem met de paplepel was ingegoten; iemand van de Manouche-familie had geleerd zich er in allerlei situaties doorheen te slaan. Django was bijvoorbeeld zeer bedreven in het stelen van kippen, een vaardigheid die in Roma-kringen hoog werd aangeslagen. Maar ook als illegaal visser op forel was de gitarist befaamd, vooral door zijn techniek van *pêcher à la chatouille*, oftewel viskietelen. Dan kon je ze zo uit het water slaan. Lukte dat onverhoopt toch niet, dan ving Django een *niglo*. Zigeuners aten die met smaak op, terwijl de Franse burgers zo'n egel absoluut niet op hun bord wilden hebben. Nadat de geallieerden Parijs in augustus 1944 hadden bevrijd, kon Django spelen waar hij wilde. De Amerikanen waren gek op hem en hij trad ook op met allerlei formaties van de bevrijders. Meestal was de gitarist te vinden in nachtclubs als de Tabarin, soms ook in grotere zalen zoals de Olympia. Een mooi verhaal gaat over een jonge GI die zich in Parijs bij het pand van de Hot Club de France vervoegde met de vraag waar hij Reinhardt kon horen. Die zat op dat moment in Marseille. "Hoe laat gaat de trein daarheen?", was de volgende vraag. De soldaat had daar trouwens Django niet met het befaamde Quintette van de Hot Club kunnen horen, want zijn '*brother in arms*' Stéphane Grappelli was in 1939 ziek in Londen achtergebleven en had daar de oorlogsjaren doorstaan. Pas in het najaar van 1945 stak Django Het Kanaal over om met Grappelli verenigd te worden. Op hun eerste plaatopname sinds jaren speelden ze *Echoes Of France*, oftewel de *Marseillaise*. De frontlinie van Le Quintette was voorlopig weer compleet.

Abbey Road en Carnegie Hall

Als Django en Grappelli samen speelden, waren de andere beslommeringen verdwenen. Dan spraken ze hun samen geconstrueerde taal. Ondanks hun onderlinge antipathieën zochten ze elkaar steeds weer op. Ze hadden bijna zeven jaar niet meer samen gespeeld. De bedoeling was om Le Quintette weer samen te brengen, een initiatief waar de BBC ook een grote rol in speelde. Er kwamen radio-uitzendingen, jamsessies en op 31 januari 1946 stonden Grappelli en Django eindelijk weer samen in een studio op Abbey Road nr. 3. De muziek klonk als vanouds, ze vonden elkaar muzikaal moeiteloos. Maar dat was de oppervlakte. Er waren toch zaken veranderd.

DE EEUWIGE DJANGO?

Met de muziek van Django Reinhardt kun je een heel leven doen. Zoals de Nederlandse *beat poet* Simon Vinkenoog, die Django Reinhardt voor het eerst hoorde in de hongerwinter van 1944. "Mijn moeder had altijd de radiodistributie aan. Django Reinhardt, Stéphane Grappelli, Hubert Rostaing, Alix Combelle en hoe ze nog meer mochten heten. Op sommige ogenblikken is muziek redding, van heel dichtbij zo uit en te na datgene vormgevend waarmee je bezig bent." Hoewel hij in zijn leven ook veel psychedelische popmuziek hoorde, greep Vinkenoog als oudere vaak weer terug op Django, en niet alleen omdat het de muziek van zijn jeugd was. Diezelfde fascinatie kom je tegenwoordig tegen bij jonge musici als Kim Hoorweg, Benjamin Herman, Robin Nolan, de Rosenbergs uiteraard en zelfs een clubje jonge honden uit Japan: het Tokyo Django Collective. Die groep was eind januari ook aanwezig bij de tweede versie van het meerdaagse festival Django Amsterdam, dat werd gehouden in muziekcafé Kapitein Zeppos. Een rijk programma, een uitverkocht festival, maar hoe verklaar je die belangstelling? Waarschijnlijk hiermee: de muziek van Django biedt nog steeds mogelijkheden voor vernieuwing. Het is gitaarmuziek, dus interessant voor jongeren. Benjamin Herman: "Men associeert Django met bohemiens en Parijs in de jaren dertig en veertig. Uiteraard spelen de films van Woody Allen ook een grote rol."

Grappelli: "Ik voelde dat er een andere Django was, meer volwassen en toch abrupter dan ooit. Ik was er verbaasd over hoe hij veranderd was." Ooggetuigen hadden het gevoel dat er iets gebroken was. Waarschijnlijk kwam het mede door zijn eigenzinnige karakter dat de tournee, die Reinhardt in 1946 door de Verenigde Staten maakte met het orkest van Duke Ellington, allerlei problemen opleverde. Toen de slotavond in Carnegie Hall daar was, was de gitarist op de afgesproken tijd nergens te bekennen. Naar eigen zeggen was hij verdwaald, maar volgens zijn familie vonden ze hem in een biljartzaal. Zijn hoofd stond op dat moment meer naar biljarten dan naar gitaarspelen was zijn verklaring. Het kan ook zijn dat Django ernstig teleurgesteld was over de ontvangst in de VS: jazz bleek een veel marginaler positie te hebben dan hij gewend was. De elektrische gitaar waarop hij moest spelen, beviel hem helemaal niet. En hij sprak geen woord Engels, dat ergerde hem ook.

Bebop

In de jaren daarna was Django erg onzeker over de muzikale weg die hij wilde volgen. Hij experimenteerde bijvoorbeeld onder de titel *Django's Music* met een veel grotere bezetting dan Le Quintette. Langzamerhand ging het samenspel met Grappelli hem knellen. Anders dan de violist zocht hij naar aansluiting bij de patronen van de bebop. Ze ondernamen in 1949 nog wel samen een tournee naar Italië, maar daar scheidden hun wegen zich voortijdig. Nadat Django zich een tijdje in zijn woonwagen had teruggetrokken, kwam hij terug met muziek die met recht Manouche-bebop genoemd kan worden. Dat had hem kennelijk na zijn bezoek aan de VS voor ogen gestaan. Hij speelde zo met de broers Hubert en Raymond Fol en Pierre Michelot in Club St. Germain. Ondertussen had hij zich gevestigd in Samois-sur-Seine, waar hij zich vooral ontspande door te vissen en te biljarten. Soms zat hij tot drie uur 's nachts aan de rivier: "Hier is de echte muziek te vinden!" Maar zijn eigen muziek bleef hem ook bezighouden, hij nam alles op wat hij speelde in het dorpscafé. In die jaren klaagde Django regelmatig over de vreselijke hoofdpijnen die hem teisterden. Soms ging dat samen met een verlamd gevoel in zijn hand, het spelen was dan onmogelijk. Op 15 mei 1953 kreeg hij een beroerte, op het terras van café Chez Fernand. De gitarist overleed een dag later in het ziekenhuis van Fontainebleau. Zijn Amerikaanse collega en bewonderaar Les Paul betaalde een deel van de uitvaart. J

37ste editie Festival Django Reinhardt in Samois-sur-Seine
22 -26 juni 2016

FOTO: WILLIAM P. GOTTLIEB

Django klaagde regelmatig over de vreselijke hoofdpijnen

Django reisde in 1946 naar New York, op de middelste foto met David Rose en op de onderste foto met Duke Ellington.

Jazz in het midden van Europa

Praag pakt uit

De altijd wat slaperige Praagse jazzscene heeft de afgelopen jaren een flinke schop onder de kont gekregen. Dat is mede te danken aan twee mannen die hun spaarpot omkeerden en een toonaangevend label en een succesvolle club realiseerden. Maar laten we ook de vele getalenteerde musici uit 'de nieuwe Tsjechische school' niet over het hoofd zien.

TEKST: **LEO POLAK** FOTO'S: **JOOST LEIJEN**

Monumentaal: de Kleine Zijde, oftewel de linkeroever van de Moldau met rechts de Praagse Burcht.

Milan Svoboda (met hoed) en zijn sextet op het podium in Jazz Republic.

Uniek en een beetje ongezellig: de ingang van Jazz Republic zit in een metrostation.

Stel je eens voor: een jazzclub in het drukste metrostation van Amsterdam of Rotterdam. In Praag hebben ze het. Dat wil zeggen: de ingang van Jazz Republic bevindt zich in een hal van het metroknooppunt Mustek, anderhalve straat van het wereldberoemde Oude Stadsplein. We stappen een nogal grote ruimte binnen, eerder een soort feestzaal dan een jazzclub. Desondanks op het podium: Milan Svoboda, componist, dirigent, arrangeur en docent, maar vooral ook pianist en daarom nu achter de toetsen als leider van zijn sextet, met onder anderen trompettist Michal Gera in de gelederen. En dat zijn dan, zomaar op een donderdagavond, meteen twee bekende namen binnen de Tsjechische jazz. Terwijl we een uurtje eerder om de hoek al een andere pianoveteraan, Emil Viklický, aan het werk hebben gezien.

Forse inhaalslag

In zekere zin staat op de hierna volgende pagina's een vergelijkend warenonderzoek over Praag. Een decennium geleden was ditzelfde reportageteam namelijk ook in deze prachtstad aan de Moldau (Vltava in het Tsjechisch). We troffen er een kleine, bijna timide jazzscene aan. Praag zelf maakte een wat suffe indruk, alsof de dagelijkse monotonie van het toen allang verdwenen communisme er nog een beetje naijlde. Een citaat uit het artikel dat we destijds maakten: "Er rijden naar onze maatstaven weinig auto's rond, oude trams ratelen door het centrum, de bestrating oogt met zijn kinderhoofdjes ronduit vooroorlogs." Welnu, die trams en kinderhoofdjes zijn er nog steeds, maar ook in Praag moet je tegenwoordig echt goed uitkijken dat je niet door glimmende BMW's of Audi's van de sokken wordt gereden. En de binnenstad ziet er onmiskenbaar eenentwintigste-eeuws uit. Ook het

Emil Viklicky hier aan het werk in Agharta...

...met drummer Jiri Stivin.

lokale jazzleven blijkt een forse inhaalslag te hebben gemaakt. Tientallen jaren werd het gedomineerd door Reduta, de club die in 1957 openging en het toneel was van literaire cabaretavonden die geleidelijk tot jamsessies uitgroeiden. Later programmeerde het staatsimpresariaat Pragokoncert er optredens van Dave Brubeck, Cecil Taylor en Wynton Marsalis, om maar eens een paar grootheden te noemen. Maar het laatste echte hoogtepunt in de lange en roemruchte geschiedenis van Reduta vond goed beschouwd alweer in januari 1994 plaats, toen Bill Clinton er tijdens een officieel bezoek aan Tsjechië van leer trok op zijn sax.

Bekering

Direct naast Reduta bevindt zich het even stijlvolle als prettige Café Louvre. We ontmoeten er gitarist David Doruzka, een van de vooraanstaande muzikanten in de hedendaagse Tsjechisch jazz. Hij vertelt: "Op mijn dertiende ging ik naar een concert van Pat Metheny. Dat was de eerste jazzgitarist die ik echt goed vond, want daarvoor luisterde ik vooral naar Eric Clapton en Jimi Hendrix. Vervolgens heb ik me in Wes Montgomery en Jim Hall verdiept, en ook in meer hedendaagse gitaristen als John Scofield, Bill Frisell en Kurt Rosenwinkel." Kort na zijn 'bekering' begon Doruzka met een kwartet in Praag op te treden. En in 1997, toen hij pas zeventien was, vroeg tenorsaxofonist Karel Ruzicka hem om mee te spelen op diens album *You Know What I Mean*. Datzelfde jaar bezocht Doruzka in het noorden van Tsjechië een workshop van het befaamde Berklee College of Music. "Aan het einde daarvan werden studiebeurzen uitgedeeld en ik was een van de gelukkigen. Maar voordat ik naar Boston kon vertrekken, moest ik eerst nog wel even mijn middelbare school afmaken." In de VS had hij onder anderen Joe Lovano, Christian McBride en Joshua Redman als leermeesters. Na Boston woonde Doruzka een jaar in New York, waar hij zijn debuut-cd *Hidden Paths* opnam, en in 2005 keerde hij via Parijs terug naar Praag. Daar is hij inmiddels niet alleen als veelgevraagd musicus actief, maar ook als docent aan drie academies; twee in Praag en eentje in Brno. "Het is eigenlijk te veel, zeker nu ik een zoontje heb. Ik moet minder les gaan geven."

Het lokale jazzleven blijkt een forse inhaalslag te hebben gemaakt

Het Nationaal Theater

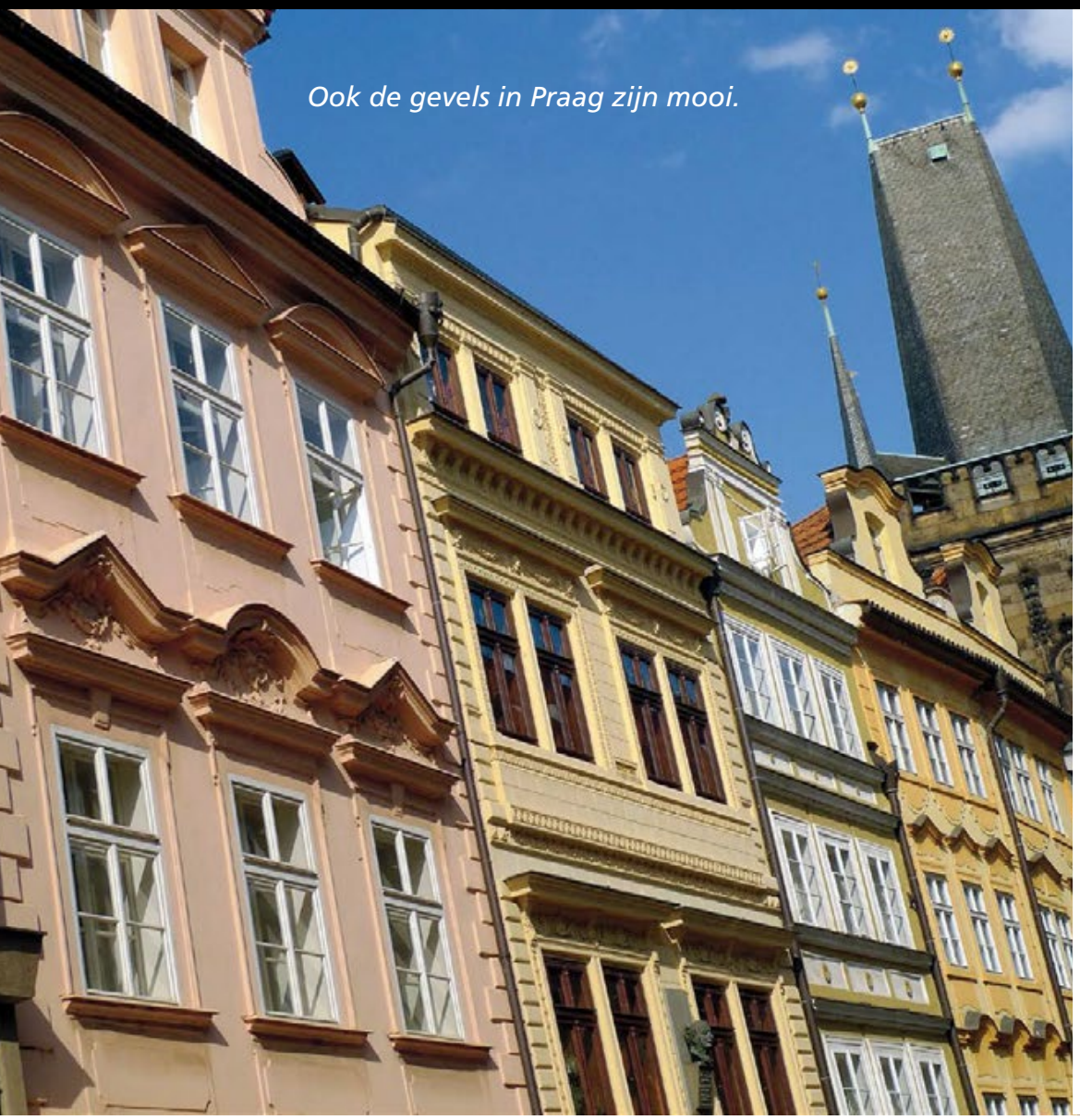

Ook de gevels in Praag zijn mooi.

Soep met brood? Nee, brood met soep.

Eeuwenoud ritme: het astronomische uurwerk aan het Oudestadsplein.

Reduta werd zoals gezegd een broeinest van muzikaal verzet

Emigratiegolf

Menig muziekliefhebber in Tsjechië kent de naam Doruzka. Davids vader, journalist en radiopresentator Petr Doruzka, is de grootste wereldmuziekexpert van het land. Grootvader Lubomir Doruzka heeft zelfs een bijna legendarische status. Hij kreeg het tijdens de nazi-overheersing van Tsjechoslowakije voor elkaar om een, uiteraard clandestien, jazztijdschrift te maken. Op dat moment was een van de grondleggers van de jazz in het land, de Joodse trompettist Fritz Weiss, al naar het concentratiekamp Theresienstadt gestuurd, om uiteindelijk in Auschwitz te worden vermoord. Pianist en componist Jaroslav Ježek, bijgenaamd de 'Tsjechische Gershwin', had de wijk genomen naar New York, waar hij in 1942 op 35-jarige leeftijd aan een chronische nierziekte overleed. Na afloop van de oorlog zag het er dus somber uit voor de jazz in Praag. Toch volgde een korte bloeiperiode, onder meer doordat veel muzikanten regelmatig konden optreden in de nabijgelegen Amerikaanse bezettingszone in Duitsland. Een van hen: Jan Hammer senior, een vibrafoon en contrabas spelende arts. In 1948 was het op allerlei gebieden uit met de pret. De communisten grepen de macht, en die waren ook nog eens heel gehoorzaam aan Moskou. Pas in de jaren zestig liet het regime de teugels wat vieren, mede daardoor kon Lubomir Doruzka eindelijk bovengronds over jazz publiceren. Reduta werd zoals gezegd een broeinest van muzikaal verzet. Maar in augustus 1968 verpletterden troepen van het Warschaupact deze voorzichtige democratisering, de zogenoemde 'Praagse Lente'. Jonge, veelbelovende muzikanten, onder wie toetsenist Jan Hammer (junior) en de bassisten George Mraz en Miroslav Vitous, keerden hun vaderland de rug toe en emigreerden naar de VS. Voor de Tsjechische jazz betekende dat een aderlating met langdurige gevolgen, stelt David Doruzka. "Leg het maar naast de situatie in Polen. Belangrijke Poolse musici als Krzysztof Komeda en Tomasz Stanko bleven wel in hun land wonen. Het culturele klimaat was er dan ook wat losser dan in Tsjechoslowakije. Ze konden naar het buitenland reizen en Amerikaanse artiesten mochten in Polen optreden. Op die manier ontstond daar een heel sterke jazztraditie, en dat merk je er tot op de dag van vandaag." Geen wonder dat Doruzka graag met Poolse artiesten samenwerkt. Zo zit hij in de band van jazzvocaliste Aga Zaryan. Op het album *Light Year* van de Pools-Tsjechische formatie Inner Spaces heeft hij een prominente gastrol en zijn tweede cd, het in 2008 verschenen *Silently Dawning*, maakte hij met een Poolse ritmesectie en de Zweedse zangeres Josefine Lindstrand.

Wakker geschud

Dit wil niet zeggen dat er in Praag en omstreken, anders dan in Polen, de afgelopen halve eeuw helemaal geen fatsoenlijke jazz te horen was. Fluitist Jiri Stivin, pianist Karel Ruzicka senior en diens eerdergenoemde vakbroeder Emil Viklicky

Minder oud, maar even onvermoeibaar: Reduta.

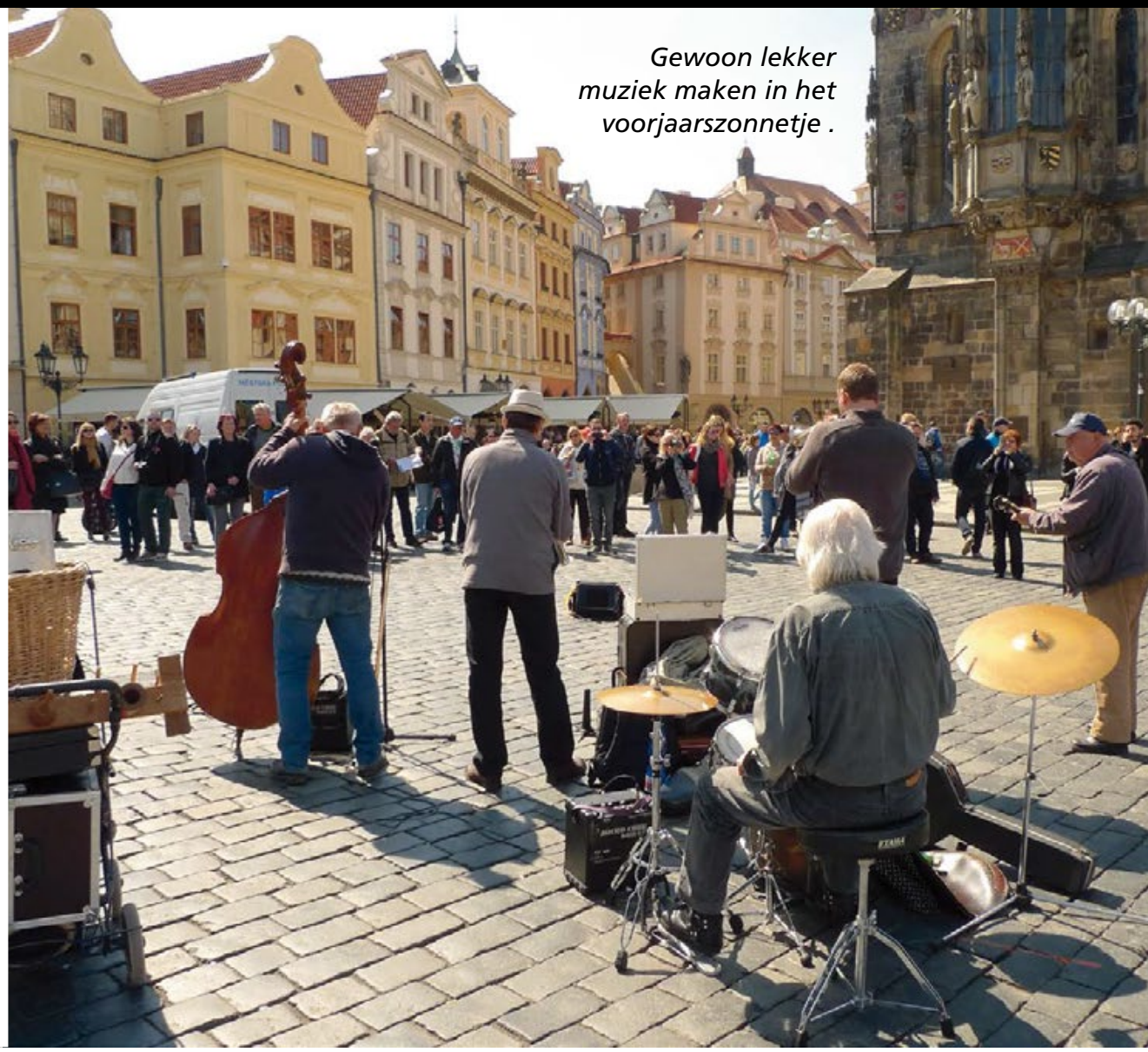

Gewoon lekker muziek maken in het voorjaarszonnetje .

timmerden zowel lokaal als internationaal aan de weg. De Tsjechisch-Russische componist Vadim Petrov had in de jaren zestig het Volksconservatorium opgericht, waar onderwijs op het gebied van dansmuziek en jazz werd gegeven. Tegenwoordig draagt deze academie de naam van jazzpionier Jaroslav Jezek. De bigband ervan staat onder leiding van Milan Svoboda, die we hierboven ook al tegenkwamen. Toch was volgens David Doruzka een westerse impuls nodig om de Praagse jazzscene echt wakker te schudden. "Halverwege de jaren negentig kwamen er duizenden jonge Amerikanen naar Praag. Want het was hier voor hen zo goedkoop dat ze gewoon een paar maanden in de stad rond konden hangen. Er zaten ook muzikanten tussen. Misschien niet de allerbeste ter wereld, maar je hoorde meteen dat ze anders speelden dan wij. Voor mij was het heel leerzaam om met ze te jammen. En vanaf dat moment wilde ik in Amerika gaan studeren." Wat Doruzka dus deed, net zoals nog een aantal jeugdige jazzmuzikanten. Anderen zwermden uit naar Frankrijk of Scandinavië. "Alles wat ze daar leerden, brachten ze op den duur mee terug naar Praag", zegt Petr Ostrouchov, grondlegger en eigenaar van het label Animal Music. "Daardoor ontstond hier een concentratie aan talent. En hoewel ik helemaal geen jazzliefhebber pur sang ben, werd ik toch nieuwsgierig naar die muziek. Ik liep alle clubs af en kwam in contact met musici."

Per ongeluk

Ostrouchov (43) is al heel lang muzikaal bezig. Naar eigen zeggen leerde hij zichzelf klassiek gitaar spelen. Hij zat in een ska- en reggaeband en heeft de muziek voor twaalf speelfilms gecomponeerd. Maar in het dagelijks leven is Ostrouchov advocaat. "Geen strafzaken en dergelijke, hoor. Ik regel onder meer auteursrechten voor de plaatselijke vestigingen van Sony en Universal Music, en natuurlijk voor Supraphon, de grootste Tsjechische platenmaatschappij." Hoewel het voor Ostrouchov door zijn contacten in die wereld makkelijker was om Animal Music van de grond te krijgen, benadrukt hij dat het label in wezen per ongeluk geboren werd. "Ik kende de organist Ondrej Pivec. Hij had een kant-en-klaar album, gemasterd en al, waar niemand brood in zag. Ik vond het prima muziek en besloot hem te helpen om er een plaat van te maken. Als eenmalig project. Maar op het feestje na de presentatie van die cd, *Never Enough*, heb ik twee andere jongens toegezegd om ook hun platen op de markt te brengen. Dat waren David Doruzka en de bassist Jaromír Honzák, die binnen de Praagse scene als een soort goeroe voor de jongere muzikanten functioneert."

Noordelijke melancholie

Bijna negen jaar later heeft Animal Music een catalogus met een vijftigtal fraai geproduceerde en smaakvol vormgegeven cd's. Hier en daar wordt zelfs gesproken van het 'Tsjechische ECM'. Ostrouchov

Er was een westerse impuls nodig om de Praagse jazzscene echt wakker te schudden

noemt dat enigszins overdreven, maar hij begrijpt waar de vergelijking vandaan komt. Muzikaal gezien zijn er wel degelijk raakvlakken, want ook Tsjechische jazz kan enigszins melancholiek klinken. "Dat klopt", vindt Ostrouchov, en hij kaart de 'noordelijke' invloeden aan waarover David Doruzka het heeft. "Veel van onze muzikanten hebben in Polen gestudeerd, waar de invloed van de Scandinavische jazz altijd heel groot is geweest, of in Kopenhagen en Oslo. Dat laat natuurlijk zijn sporen na." Daarnaast zijn er ondertussen typische Animal Music-artiesten. Bassist Honzak bijvoorbeeld (die ook Ostrouchovs klankbord is), diens collega Tomas Liska, saxofonist Lubos Soukup (lid van zowel Inner Spaces als het ensemble Points), en uiteraard David Doruzka. "Eigenlijk wil ik vier albums per jaar uitbrengen", zegt Ostrouchov. "Maar dan loop ik weer tegen allerlei fantastische dingen aan en worden het er toch zes. Of acht."

Hij is trouwens niet de enige Praagse advocaat die op een gegeven moment besloot geld in de plaatselijke jazzscene te steken. Vladimir Lederer (tevens vastgoedmakelaar én jazzfanaat) keerde zo'n zeven jaar geleden zijn spreekwoordelijke spaarpot om en maakte daarmee Jazz Dock mogelijk. Deze club - zonder twijfel de beste en meest actuele die Praag op dit moment heeft - is gevestigd in een nieuwe, strakke locatie aan de Moldau. Of beter gezegd: in de Moldau. Op een paar meter afstand passeren de rondvaartboten. De afwezigheid van directe buren betekent dat concerten en festiviteiten hier tot diep in de nacht door kunnen gaan. Dankzij de financiële ondersteuning van Lederer hebben in Jazz Dock artiesten als Lee Konitz, Miguel Zenon en Uri Caine op het podium gestaan. En daarnaast natuurlijk elke week muzikanten uit de 'nieuwe Tsjechische school'. Want hoe mooi deze twee

WAARHEEN IN PRAAG?

Bijna alle Praagse jazzclubs bevinden zich in het gebied rond het Oude Stadsplein. De twee uitzonderingen: Jazz Dock en U Maleho Glena, beide op de Kleine Zijde, oftewel de linkeroever van de Moldau. Maar zelfs dat is binnen loopafstand. (En taxi's zijn in Praag relatief goedkoop.)

Jazz Dock
Ligt enkele honderden meters ten zuiden van de beroemde Karelsbrug aan het water. Jazz Dock heeft binnen een paar jaar een stevige reputatie verworven en is in Praag dé plek om hedendaagse jazz te horen. Wordt door het eveneens jonge en avontuurlijke label Animal Music dan ook voor al zijn cd-presentaties gebruikt.
www.jazzdock.cz/en

Agharta
Ging volgens de overlevering een dag na de dood van Miles Davis open en werd vernoemd naar diens live-album uit 1975. In het middeleeuwse gewelf waarin deze club zit, stonden alle grote namen uit de internationale jazz op het podium. Insiders hebben ondertussen zo hun twijfels over Agharta. Maar daar hoef je je als buitenlandse bezoeker natuurlijk niks van aan te trekken.
www.agharta.cz

Reduta
Elke stad heeft zijn klassieke jazztempel, en in Praag is dat Reduta. "Als je wilt weten hoe het er hier onder het communisme uitzag, moet je daarheen gaan", zegt gitarist David Doruzka, die tegelijkertijd toegeeft dat de mensen van de club hun best blijven doen om een aantrekkelijk en afwisselend programma in elkaar te zetten.
www.redutajazzclub.cz

U Maleho Glena
Bevindt zich aan de voet van de heuvel met de Praagse Burcht en geldt al heel lang als een Praags jazzbastion. Kleine, ondergrondse club die volgens onze informatie draait op het geld dat in het restaurant erboven verdiend wordt. Verwacht hier geen muzikale revoluties; wel bijvoorbeeld de uitmuntende pianist Najponk (Jan Knop) die standards vertolkt.
malyglen.cz

Jazz Time
Hanteert ook het restaurant/jazzclubmodel. Het programma is vaak wat onduidelijk, maar reken vooral op jamsessies door studenten van de plaatselijke jazzacademie, en die heeft al de nodige talenten voortgebracht.
www.jazztime.cz

Jazz Republic
Deze 'jazz & blues club & bar' is een initiatief van de voormalige manager van Reduta. De ingang zit in de hal van een groot metrostation, wat misschien verklaart waarom Jazz Republic een niet al te sfeervolle indruk maakt. "En toch", zo vindt een Praagse collega, "hebben ze de boel op de een of andere manier aan de praat gekregen."
www.jazzrepublic.cz

Jazz Boat
'Listen, taste, look' luidt hier het motto. 's Avonds op een restaurantboot tweeënhalf uur over de Moldau varen terwijl gelouterde jazzmusici drie sets ten gehore brengen. We kunnen ons ergere manieren voorstellen om te tafelen…
www.jazzboat.cz

De cd's van het label Animal Music zijn te bestellen via en.animalmusic.cz/catalogue.

privé-initiatieven ook zijn, zonder een flink reservoir aan vers talent was er het afgelopen decennium in Praag geen stevig gewortelde jazzscene ontstaan. Met een eigen, laten we zeggen Midden-Europese sound die liefhebbers van avontuurlijke muziek zeker aan zal spreken. David Doruzka, wiens derde langverwachte album dit jaar uitkomt, concludeert dan ook: "We hoeven ons nu nergens meer voor te schamen." J

Deze reportage kwam tot stand met medewerking van CzechTourism (www.czechtourism.com), Avantgarde Prague (www.avantgarde-prague.com), Czech Airlines (www.csa.cz) en Barceló Hotels (www.barcelo.com).

Jazz Dock is nieuw en strak.

Het Points Septet in Jazz Dock.

We naderen de jazzhotspot van Praag…

Iedereen naar Agharta? Dan wij ook.

Jazzbastion: U Maleho Glena

De Karelsbrug richting de Oude Stad.

De Jazz Boat mag 's avonds de Moldau weer op.

Doek Festival
Verbonden door eigenheid en openheid

Van 29 april tot en met 4 mei vindt in Amsterdam de veertiende editie van het Doek Festival plaats, een jaarlijks evenement waar de crème de la crème van de internationale impro komt spelen. Het thema dit jaar is *Amsterdam-Berlin-Chicago: Capitals of Improvisation.*

TEKST: **MARIE-CLAIRE MELZER**

Bedenker van het thema dit jaar is impromusicus en Doek-bestuurslid Oscar Jan Hoogland. Hij staat in de voorhoede van de Amsterdamse improscene, hij leidt meerdere groepen en organiseert evenementen als de Eddie & The Eagles-avonden: "Daar wordt heel hard gedanst op wilde sexy impromuziek." Hoogland is een van de meest avontuurlijke jazzpianisten van dit moment. Zowel de piano als de jazz worden door hem regelmatig verlaten om andere terreinen te verkennen. Zijn lievelings-woorden zijn wisselwerking en diepte. Hoogland geldt ook als een bruggenbouwer en is niet te beroerd om, voor wie het nog niet weet, even uit te leggen wat impro is: "In een improvisatie wordt opeens een rare noot gespeeld en die noot is als een eend die op een tram stapt: die eend hoort daar niet, of althans, je verwacht 'm daar niet. Als toeschouwer kan het zijn dat je ontroering voelt en denkt: o, die arme eend, zo helemaal alleen in de tram, maar het kan ook zijn dat je nieuwsgierigheid wordt gewekt: wat zal die eend nu gaan doen? Die rare noot in de improvisatie heeft hetzelfde effect als die eend: hij kan ontroering of nieuwsgierigheid prikkelen, maar hoe dan ook doet hij iets met jou, als publiek." Hoogland reisde de afgelopen tijd veelvuldig naar Berlijn en Chicago om van de lokale scenes te proeven, contacten te leggen, mee te spelen en, uiteindelijk, musici naar Amsterdam te halen voor het Doek Festival. In samenspraak met de andere Doekers vroeg hij de beste groepen van dit moment, en stelde ook, geheel in Doek-traditie, speciaal nieuwe ensembles samen voor het festival.

Waarom zijn juist Amsterdam, Berlijn en Chicago op dit moment bruisende impristeden? Wat verbindt ze? En waarin onderscheiden ze zich?

De steden

Hoogland: "Amsterdam heeft een lange traditie van impro, die eind jaren zestig is begonnen met mensen als Misha Mengelberg, Han Bennink en Willem Breuker. Inmiddels is alweer een vierde generatie opgestaan met gitarist Jasper Stadhouders, slagwerker Onno Govaert en internationale musici als de saxofonist John Dikeman, allen Doek-leden. Juist omdat Nederland nauwelijks een eigen volksmuziek heeft, is de muziekcultuur hier altijd naar buiten gericht geweest, gericht op het absorberen van invloeden van buitenaf om daar vervolgens wat eigens mee te doen. Op een ironische en speelse manier, en ook met ruimte voor andere dan de gebruikelijke instrumenten: Amsterdamse draaiorgels naast Amerikaanse jukeboxen, een Schotse doedelzak naast een Ghanese kologo.
Berlijn is uitgegroeid tot een bruisende improstad met dagelijks minstens vijf concerten. De stad is al jaren failliet en er is veel vrije ruimte ontstaan waardoor kunstenaars van over de hele wereld naar Berlijn trekken en er ontzettend veel gebeurt. De improvisatietaal is streng en donker, net als de stad zelf. In Berlijn draait het vaak om klankimprovisaties op de vierkante millimeter gekoppeld aan juist een schaalvergroting van de gecomponeerde vorm van het stuk. Je hoort heel lang hetzelfde minuscuul

Oscar Jan Hoogland

FOTO: MAARTEN KERKHOF

Omdat Nederland nauwelijks een eigen volksmuziek heeft, is de muziek-cultuur hier altijd naar buiten gericht geweest

opgebouwde klankveld en dan ineens, baf, verandert de structuur drastisch. Alsof je heel lang, met je neus op de stenen, een muur hebt gevolgd en ineens het volgende huis begint. Die huizenblokken in Berlijn zijn lang, rauw en donker. En Chicago, ja, daar komt de jazz vandaan! Die connectie, the roots, dat voel je als je daar bent. De musici die wij gevraagd hebben om op het Doek Festival te komen spelen, zoals Mike Reed, Jason Adasiewicz en Jason Roebke zijn uit duizenden te herkennen: ze zoeken het avontuur. De Amsterdamse improscene met haar vrije benadering van jazz en enorme eigenheid van de spelers is een grote inspiratiebron voor de scene in Chicago en zo is de cirkel rond. Er zijn twee dingen die alle musici in het ABC-festival met elkaar gemeen hebben: ze zijn allemaal uniek en uit duizenden te herkennen en kunnen allemaal met iedereen samen spelen. Amsterdam, Berlijn en Chicago worden met elkaar verbonden door eigenheid en openheid."

Kiem gelegd

Carolyn Muntz, organisator van het Doek Festival, was erbij toen de kiem gelegd werd voor de samenwerking tussen Amsterdam en Chicago. "Zo'n vijftien jaar geleden speelde de Amsterdamse groep Available Jelly in Chicago, ik was daarbij en in het publiek stonden ook Mike Reed en Jason Adasiewicz, jonge broekies toen. Er ging er een wereld voor ze open: dat je zo vrij kon spelen! Nu vormen zij de voorhoede van de improscene in Chicago. Naar aanleiding van dat concert is er een samenwerking ontstaan die nog steeds voortduurt, zij komen vaak hier spelen en de Amsterdamse musici daar." Ook zo'n vijftien jaar geleden werd de stichting Doek opgericht, om de samenwerking tussen impomusici te bevorderen en speelmogelijkheden te creëren, inmiddels is het ook een platform. Carolyn Muntz reageerde op de vacature voor organisator. Muntz: "Ik ben eigenlijk musicoloog en speelde in mijn geboorteland Australië in popbandjes. Met impro kwam ik pas in aanraking door Doek. Ik vond het al meteen intrigerende muziek en het duurde niet lang voor ik helemaal gegrepen was. Impro is een manier van leven. Alle musici die bij Doek zijn aangesloten komen rond van hun muziek, maar als dat niet zou lukken, zouden ze er een baantje bij nemen: ze zouden nooit muzikaal een compromis willen doen uit financiële overwegingen."

Uit Chicago en Berlijn

Hoogland heeft, in samenspraak met de andere Doekers, een divers programma samengesteld. Uit Chicago neemt hij het Jason Roebke Octet mee, waar ook Mike Reed en Jason Adasiewicz in spelen: "Als ik jazz speel, dan citeer ik toch een beetje, maar als zij jazz spelen, dan is het echt. Zij zíjn jazz en hebben een natuurlijke autoriteit op

Tristan Honsinger

Mike Reed

De muzikanten van Okapi

dat gebied." Drummer en componist Mike Reed is een sleutelfiguur van de improscene in Chicago. Hij is een drummer die de beboptradities als geen ander kent en van daaruit nieuwe, spannende wegen inslaat: voor een Blakey-roffel draait hij zijn hand niet om, maar die is bij hem slechts uitgangspunt, een begin voor wat nieuws. Reed leidt meerdere eigen groepen en speelt mee in de groepen van Jason Roebke en Jason Adasiewicz. Daarnaast organiseert hij vele kunst en jazzevenementen en is hij de oprichter van het Pitchfork Music Festival en van jazzclub Constellation. In Constellation zal dit jaar, als primeur, een voorproefje van het Amsterdamse Doek Festival plaatsvinden. Jason Roebke is op dit moment een van de meest gevraagde bassisten in Chicago en daarbuiten. Hij wordt geroemd om zijn precieze en tegelijkertijd gewaagde spel en zijn mooie toon. Hij komt naar Amsterdam met zijn octet dat verder nog bestaat uit Greg Ward (altsax), Keefe Jackson (tenorsax), Jason Stein (basklarinet), Josh Berman (cornet), Jeb Bishop (trombone), Jason Adasiewicz (vibrafoon) en Mike Reed (drums). Een derde belangrijke figuur uit Chicago is de eerdergenoemde Jason Adasiewicz, die aan de vibrafoon een geheel eigen, rock-'n-roll-achtige invulling geeft: woest en spetterend, maar toch altijd melodieus en met inventieve improvisaties. Uit Berlijn nodigde Hoogland onder meer de groep Hook, Line & Sinker uit. Hoogland: "Hook, Line & Sinker is weer een heel ander verhaal. Dat is die strenge Berlijnse muziek, maar dan speelt opeens de Amerikaanse cellist Tristan Honsinger daar een prachtige melodie doorheen. Of hij staat plots op om de meest onvoorspelbare dadaïst naar de kroon te steken met een uitroep als: '*That was the end of the blue period!*'"

Amsterdammers

Dan zijn er natuurlijk de bands uit Amsterdam, zoals het Michael Moore Octet met onder meer trombonist Wolter Wierbos, dat de traditie van het *instant composing* voortzet. Het gloednieuwe trio Warelis/De Joode/Govaert, bestaande uit pianist Marta Warelis, bassist Wilbert de Joode en slagwerker Onno Govaert. En het bijzondere gezelschap Okapi, met clavichord (Hoogland), doedelzak en accordeon (Genevieve Murphy), papier (Jochem van Tol), laptop (John van Oostrom), synthesizer (Harpo 't Hart), elektrische gitaar (Jasper Stadhouders), gongs (Mei Yi Lee), sirenes (Paul Koek) drums (Frank Rosaly) en vocalen (Ibelisse Guardia Ferragutti). Van het tienkoppige ensemble gaat een Velvet Underground-achtige spanning uit, die vooral live tot zijn recht komt. Okapi speelt op de slotavond die sowieso heel spannend belooft te worden. In de woorden van de organisatie: "Omdat dan de ontwikkelingen van "de drie *Capitals of Improvisation* tot een kookpunt zullen komen op een nog geheime locatie." J

"Chicago, ja, daar komt de jazz vandaan"

Jason Adsiewicz

FOTO: ZIGA KORITNIK

Roepaen Reggae

De rafelranden van de jazz

BEELD EN TEKST: TOM BEETZ

Jazz is een kleine speler in de muziekwereld, de blues is nog kleiner en reggae - de jazz van Jamaica - is hier bijna onzichtbaar. Behalve dan in Roepaen, de muziektempel van het gehucht Ottersum in de kop van Limburg.

Misschien dat je een reggaefestival kan verwachten in Amsterdam in de Melkweg of Paradiso, maar in Ottersum? Het is een klein geheim, maar Roepaen - een voormalig klooster in het rijke Roomse Limburg - is een fijnproeverspodium dat sinds 2004 gemiddeld twee concerten per week geeft en waar vaak niet de minsten optreden. Er is veel pop te horen, maar ook singer-songwriters, jazz en klassiek. En nu dus reggae en ska. Dit festival moet nog ontdekt worden, maar deze derde editie maakte al gebruik van twee zalen met zes bands en twee dj's. Het geheel werd bijeengehouden door MC Le Prince, die de groepen met een enthousiasme en flair aan- en afkondige alsof hij in een uitverkocht Ahoy stond. De incrowd

Mooie intense soulfulle reggae van Aron Tekle, zanger bij Roots Creation.

Een tevreden roker is geen onruststoker.

Junior Kenna liet hiphop en reggae een verbond sluiten.

reggae-liefhebbers uit de grote steden hadden de weg naar Ottersum nog niet gevonden, zodat er geen typisch rastapubliek was, maar meer het Brabantse en Limburgse buurtbewonerspubliek dat niet vies is van een gezellig avondje dansen op opzwepende ska en dub. Wie wel met rastahaar werd gesignaleerd was, zonder uitzondering, een artiest. Verder voldeed dit festival helemaal aan de eisen van reggae waar de geest van Bob Marley boven zweefde, inclusief de inrichting van een Green Room, waar onbeperkt geblowd kon worden.

Verrassing

Het spits werd al vroeg in de middag afgebeten door JamTown, een old-school sixties en seventies ska- en reggaecollectief uit Amsterdam. Het was nog lang niet vol, maar nadat ze meldden dat het er voor hen niet toe deed of ze voor duizend of voor twee mensen speelden, slaagden ze erin de eerste voeten van de vloer te krijgen. Roots Creation en later Tommy Tornado, met de uit Keulen afkomstige band The Clerks, schuurden meer aan tegen de jazz- en funkkant van ska en reggae. De muziek van saxofonist Tommy Tornado was eigenlijk gebaseerd op oude rhythm-and-blues en funky jazz, overgoten met een skasausje. Je zou kunnen zeggen een typische feestband met de diepgang van een platbodem. Interessanter was Rude Rich and the High Notes, waarvan de zanger zijn mooie warme stem leende aan de popmuziek van de jaren zestig waarbij de band super strakke reggae en ska-motieven speelde. Zeker zo strak speelde de band bij Junior Kenna, wellicht de grote verrassing van dit festival. De jonge Kenna rapte in hiphopstijl en gaf de reggae daarmee een nieuwe impuls. Het mooie van deze kruisbestuiving is dat die de muziek een eigen karakter geeft, zoals dat in Jamaica niet mogelijk zou zijn.

Scherpe teksten

Dit aardige en ook wel bijzondere festival werd voor een inmiddels moegebeukt publiek besloten met Raphael, een van de beste reggaezangers van dit moment. Deze zoon van een Italiaanse moeder en Nigeriaanse vader zong met de Belgische band Asham. Asham heeft een zeer relaxte manier van spelen die Raphael alle ruimte geeft om zijn scherpe teksten naar voren te brengen. Van alle artiesten was hij degene die het dichtst bij de artistieke nalatenschap van Bob Marley stond, en wat dat betreft was een betere afsluiting nauwelijks denkbaar. J

Reggae kan ook worden vermengd met pop, zoals Rude Rich And The High Notes bewees.

Rapper Junior Kenna (met pet), MC Le Prince en Gille (drummer bij Kenna) nemen de tijd om te poseren.

Positive Vibration Jaman! In de Green Room werden gratis vloeitjes verstrekt.

Hoogtepunt van het festival was Raphael met muziek die dicht stond bij de aartsvader van de reggae Bob Marley.

Concert & Festival Tips

FOTO: INES KAISER

Jazzfest Gronau

In Gronau (Duitsland) wordt de 28e editie gehouden van een van de leukste festivals met jazz, blues, soul en verwante stijlen. Dit jaar op het programma onder anderen de WDR Big Band Cologne feat. Steps Ahead, Jan Garbarek Group, Dauner & Dauner, Michael Wollny Trio, Shantel & Bucovina Klub Orkester, Roger Hodgson (ex-Supertramp), Candy Dulfer, The Brand New Heavies en Sophie Hunger. Een aanrader is de *Nacht Der Nächte* op 6 mei, waarbij het centrum wordt omgetoverd tot een groot muziekfestijn. Meer info: jazzfest.de

29 april - 8 mei Gronau, Duitsland

Louis!

In de theatervoorstelling *Louis!* over trompettist Louis Armstrong wordt met muziek, film en *spoken word* een reis gemaakt door het leven van deze legendarische muzikant. Trompettist Michael Varekamp, zangeres Joy Wielkens en een liveband met onder meer saxofonist Ben van den Dungen laten zien en horen wat de invloed van 'Satchmo' is op later gemaakte muziek. Meer info: legendsofmusic.nl

12 mei Paard van Troje, Den Haag
13 mei North Sea Jazz Club, Amsterdam
21 mei De Meester, Almere

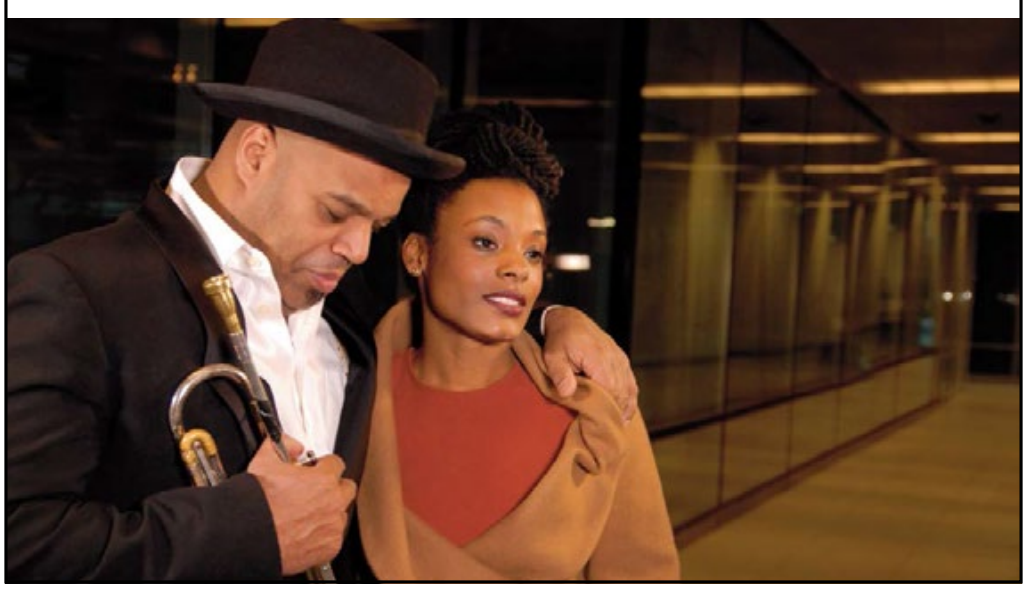

Stevie Wonder

Songs In The Key Of Life

Het muzikale meesterwerk *Songs In The Key Of Life* van Stevie Wonder is een van de mijlpalen uit de popgeschiedenis. Met onvergetelijke wereldhits als *Sir Duke, Isn't She Lovely, Pastime Paradise* en meer. In een spectaculair, ritmisch en visueel plaatje nemen regisseur Jos Thie (ook van Armin van Buuren en Jochem Myjer), de drie solisten Sabrina Starke, Erica Yong, Ricardo Burgrust en een uitgebreide band u mee naar de essentie van de 21 prachtige songs op dit album. *Songs In The Key Of Life* is de eerste van een reeks albums dat door het nieuwe gezelschap 'Legendary Albums Live' de komende jaren in het theater zal worden uitgevoerd.

Voor het grote aantal data in maart, april en mei: legendaryalbumslive.nl

Gary Bartz

Saxofonist Gary Bartz is een waar icoon. Hij speelde met Max Roach, Art Blakey & the Jazz Messengers, Miles Davis (in diens elektrische periode), John Coltrane, Keith Jarrett en vele anderen. Als leider flirtte hij al vroeg met rootsmuziek en funk, maar keerde uiteindelijk toch weer terug naar 'rechttoe rechtaan jazz'.

25 maart *North Sea Jazz Club*, Amsterdam

TEKST: **KRIS KEIJSER**

Dr. Lonnie Smith & het Jazz Orchestra of the Concertgebouw

Dit voorjaar doet het Jazz Orchestra of the Concertgebouw onder leiding van Dennis Mackrel een speciale clubtour met de authentieke meester van het Hammond B3 orgel, Dr. Lonnie Smith. Samen met James Brown is Lonnie de meest gesamplede artiest in de dansmuziek. Klassiekers als *Spinning Wheel, Think!* en *Dancin' In An Easy Groove* staan op vele dansplaten. Tijdens deze tour vindt de release plaats van de eerste JOC-Smith-lp: *I Didn't Know What Time It Was*. Soultalent Sarah-Jane staat in het voorprogramma.

14 april Tivoli Vredenburg, Utrecht
15 april Luxor Live, Rotterdam
16 april Paard van Troje, Den Haag
17 april Patronaat, Haarlem

Ack van Rooyen

Tot aan de zomer presenteert JazzPodium Amersfoort een serie bijzondere jazzconcerten bij Stadspodium de Observant. Nu is het de beurt aan senior maestrotrompettist Ack van Rooyen (85). Het Jeroen Manders/Ack van Rooyen Kwintet is opgebouwd rond de stijl van Acks spel: sensitief, met de oren wijd open, snel van begrip, met een gevoel voor zowel swing en traditie als vernieuwing.

3 april Observant, Amersfoort

Calefax brengt Ellingtons suites

Het Nederlandse rietblazerskwintet Calefax brengt twee suites van jazzicoon Duke Ellington op de planken. *Such Sweet Thunder* uit 1957 zijn twaalf stukken die elk een aspect behandelen van het rijke leven van William Shakespeare. In *The River*, als Ellington zich een religieus geïnspireerd componist betoont, wordt de eeuwige watercyclus vertolkt. Calefax wordt in deze concerten versterkt door bassist Tony Overwater en slagwerker Wim Kegel.

30 april De Doelen, Rotterdam
1 mei TivoliVredenburg, Utrecht
1 juni Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam

Roy Hargrove

Het is altijd een speciale belevenis wanneer een ster van het kaliber Roy Hargrove optreedt. De Amerikaanse trompettist wordt geroemd om zijn imposante toon en hij vindt zijn weg in elk genre. Jazz en bop zijn belangrijke pijlers in zijn muziek, waarbij hij vaak verrassend afwijkt richting funk, hiphop en latin.

26 maart Transition Festival, Tivoli Vredenburg, Utrecht
27 maart Bird, Rotterdam
28 maart Bimhuis, Amsterdam

Yamaha CD-NT 670 DAB+

Spelverdeler

Natuurlijk, we hebben te maken met een cd-speler, maar feitelijk gaat het om een intelligente spelverdeler die dankzij MusicCast met gulle hand een scala aan verschillende muziekstukken door het hele huis weet te strooien.

Het maakt deze nieuwe Yamaha feitelijk niet uit waar de muziek precies vandaan komt. Luisteren naar Spotify dan wel een andere streamingdienst? Of misschien toch naar een radioprogramma, een op de telefoon opgeslagen track, een langspeelplaat (!), een draagbare muziekspeler? En oh ja, er kan natuurlijk ook gewoon naar een cd worden geluisterd.

Twee voorbeelden van MusicCast-componenten die door de cd-speler draadloos van signaal voorzien kunnen worden: de ISX-80 en de WX-030 van Yamaha.

Inclusief DAB+

Immers, om te beginnen is de 670 een cd-speler, maar dan wel een exemplaar met aan de achterzijde een paar onverwachte aansluitingen. Naast de bekende ‘line-out’, die er om vraagt met de versterker te worden verbonden, is er een aansluiting met het bijschrift ‘network’. De cd-speler verwacht langs die weg met de router van het thuisnetwerk te worden verbonden. Op een aansluiting vlak daar in de buurt, wordt de meegeleverde antenne geschroefd, zodat de speler zich draadloos in verbinding kan stellen met componenten, zoals draadloze luidsprekers, die passen binnen het MusicCast-systeem van Yamaha. Daarmee kan de cd, die tot voor kort alleen was te horen via de bestaande hifi-set, ook in een andere ruimte worden beluisterd. Maar er is meer. Wat te denken van zowel een analoge als een digitale ingang. Die treffen we ook niet op iedere cd-speler aan. Een en ander houdt in dat het signaal van externe bronnen, zowel analoog als digitaal, de speler in kan worden gestuurd. Niet alleen om via de aangesloten hifi-installatie te beluisteren. Nee, de Yamaha is ook in staat al die signalen naar een elders in huis opgestelde luidspreker te sturen. En, zo moeten de ingenieurs van het Japanse concern hebben gedacht, als we nu toch bezig zijn, stoppen we er maar meteen een FM/DAB+-ontvanger in, zodat de uitzendingen van alle favoriete radiozenders analoog of digitaal binnengehaald, vervolgens digitaal door het hele huis gestuurd kunnen worden. Het brede pakket aansluitingen wordt gecompleteerd door een handige usb aan de voorzijde. Tenslotte zijn er zaken als AirPlay en Bluetooth aan boord. Muziek vastgelegd op een telefoon, computer of tablet laat zich daardoor eveneens draadloos en dus gemakkelijk weergeven. Hetzelfde geldt voor hetgeen ervanaf internet wordt betrokken. Zeg maar in welke ruimte welke muziek moet klinken en de CD-NT 670 DAB+, zoals de compacte speler voluit wordt genoemd, krijgt het voor elkaar.

Yamaha levert de CD-NT 670 DAB+ in zwart en zilver. De antenne achterop legt de basis voor een betrouwbare muziekdistributie in- en om het huis.

YAMAHA CD-NT 670 DAB+

aansluitingen:	line in/uit, digitaal in (optisch), antenne (FM/DAB+), WiFi, USB (voorzijde), LAN
tuner:	FM en DAB+ (30+30 voorkeuzezenders)
bestandsformaat:	max. 24 bit 192 kHz (geen DSD)
afmetingen (bxhxd):	314x70x338 mm
gewicht:	2,9 kg
winkelprijs:	€ 429,-

info: www.yamaha.nl

Gratis app

Hoewel er een afstandsbediening wordt meegeleverd, vindt de controle over het systeem toch grotendeels plaats vanuit de gratis MusicCast app van Yamaha. Na het downloaden komt de installatie spelenderwijs tot stand. De cd-speler wordt, nadat de connect-toets erop is ingedrukt, snel gevonden, waarna kan worden aangegeven in welke ruimte deze zich bevindt. Wij kozen voor de huiskamer, terwijl de fraaie ISX-80 (€ 449,-) en de compacte WX-030 (€ 299,-) die ons voor deze test eveneens ter beschikking waren gesteld, in respectievelijk de slaap- en de werkkamer werden ondergebracht. Aantikken van de ruimte en het vervolgens kiezen van een van de beschikbare bronnen, is voldoende de gewenste muziek in die kamer ten gehore te laten brengen. Terwijl de in de speler geplaatste schijf ook beluisterd kan worden in de slaapkamer, stuurt de 670 met gemak muziek naar de hifi-set die hij via AirPlay vanuit de iPad binnen krijgt. In de werkkamer zijn Spotify-tracks te horen die deze spelverdeler van Yamaha via de iPhone van internet plukt. Kortom, de 670 is weliswaar een cd-speler, maar veel meer het centrum van een draadloos muzieksysteem. Expertise op terreinen als draadloze communicatie en digitale signaalprocessing, door Yamaha in het verleden in ruime mate opgedaan, komen nu goed van pas. Het netwerk is uiterst stabiel, er is sprake van een hoogwaardige signaalverwerking (tot 24 bit en 192 kHz) en de bediening wijst zich in feite vanzelf. Daarnaast legt de speler de basis voor een zeer compleet aanbod: Bluetooth en AirPlay, analoog- en digitaal-in, FM en DAB+ radio, cd en usb, plus natuurlijk internet. Muziek betrokken van al die signaalbronnen kan door de speler zelf

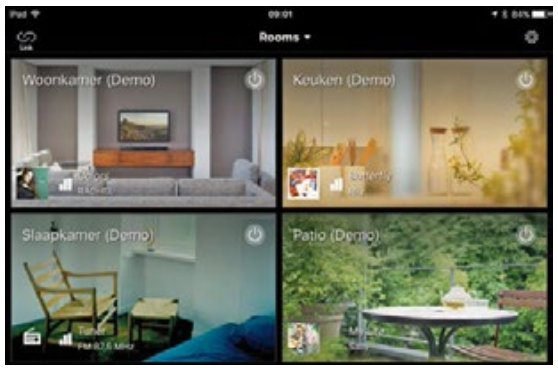

De overzichtelijke app maakt de bediening eenvoudig: kies een ruimte, kies in het volgende scherm een muziekbron, klaar.

richting hifi-installatie worden gestuurd, maar leuker is natuurlijk de volstrekt draadloze verdeling er van in en om het huis. Dat kan echter alleen in de richting van MusicCast producten van Yamaha. Daarvan levert de Japanse fabrikant er nu al een groot aantal, waaronder een receiver, verschillende luidsprekers, een soundbar voor onder de tv en ga zo maar door. Dat assortiment wordt de komende jaren verder uitgebreid.

Conclusie

De Yamaha CD-NT 670 DAB+ is naast een uitstekende cd-speler vooral spelverdeler. Toegegeven, MusicCast is niet het enige thans beschikbare draadloze muzieksysteem, maar gezien de stabiliteit, de betrouwbaarheid en met name de kwaliteit van de weergave, misschien wel het beste. Bovendien is het een belangrijk voordeel dat de bestaande hifi-installatie onderdeel wordt van het systeem.

TEKSTEN: AD BIJLEVELD

Michelinmuziek

Audio wordt steeds belangrijker, voor iedereen. Niet alleen wil je op de fiets naar je werk naar je iPod luisteren, of thuis naar je stereo-installatie of draadloze Playbar; ook in een winkel of restaurant is een subtiel achtergrondmuziekje - of muzak, muzikaal behang, zoals dat dan heet - geen overbodige luxe. Sterker nog, die ‘geluidsondersteuning’ is essentieel, anders krijg je namelijk een zogeheten ‘dode ruimte’ waarin elk ander geluid dan muziek veel nadrukkelijker en dus storender klinkt. Vanwege de weerkaatsing van de muren krijg je een kakofonie. Die weerkaatsing moet je zien ‘op te eten’.
In goede samenspraak met binnenhuisarchitect François Hannes van Sennah Interieur uit Nuenen zijn wij van Remkes beeld & geluid onlangs aan de slag gegaan om Restaurant Wiesen in Eindhoven in een krappe maand tijd van een volledig audiopakket te voorzien. Een enorme uitdaging, want hoe kun je zo’n ruimte het mooiste laten klinken? Welteverstaan met apparatuur waarmee de architect ook blij is. En hoe kun je ervoor zorgen dat de klanten het gesprek dat gevoerd wordt bij het naastgelegen tafeltje niet letterlijk kunnen volgen? Want dat is voor beide partijen bloedirritant.
Relatief moet de muziek dan best ‘aanwezig’ spelen, maar toch op zo’n level dat het niet storend is, niet overheersend. Zeker een restaurant als Wiesen, bekroond met een Michelinster, wil een romantische sfeer hebben, waar je in alle rust kunt genieten. We hebben besloten de speakers in het akoestische plafond te plaatsen, volledig in overeenstemming met het ontwerp van François Hannes, in dezelfde kleur en in lijn met de verlichting, en de subwoofers in de zijmuren. Dat gaat puur op inzicht: je bestudeert de bouwtekening en weet precies waar je wat moet plaatsen. Ook dát is mijn vak. Steeds meer bedrijven vinden akoestiek gelukkig belangrijk – en dat is een goede zaak, voor iedereen.

ROBERT REMKES

Mantels Must Haves

Er zijn van die platen die je nu eenmaal moet hebben. Bassist, musicoloog, presentator en jazzspecialist Hans Mantel maakt een keuze uit een enorme stapel must have jazzschijven. Hij bespreekt de muziek en zoekt naar het verhaal achter de opnames.

Deel #30

FOTO: JOKE SCHOT

George Russell Sextet, *Ezz-thetics,* New York, 8 mei 1961, Riverside OJCCD-070-2

Componist en pianist George Russell heeft een grote invloed gehad op de naoorlogse jazz zoals die in de periode onmiddelijk na de bebop in New York werd gespeeld. Russell, in 1923 in Cincinnati, Ohio geboren, speelde aanvankelijk drums, maar hij besloot na het horen van drummer Max Roach zijn drums de deur uit te doen. Toen hij een opname van Thelonious Monks *Round Midnight* hoorde, was dat de aanleiding om naar New York te verhuizen en zich als componist en arrangeur op de nieuwe muziek te storten. Al snel behoorde Russell tot het selecte gezelschap van musici dat nieuwe paden wilde bewandelen en wilde voortbouwen op de mogelijkheden die zich door de bebop hadden geopenbaard. De harde kern van die groep waren musici die het *midtown* appartement van arrangeur Gil Evans als verzamelplaats hadden, zoals onder anderen Miles Davis, Gerry Mulligan, John Lewis en Lee Konitz. Het is ook met deze groep geweest dat later (in 1949) de fameuze *Birth Of The Cool* opnamen zouden worden gemaakt. Russell begon in die jaren aan een zoektocht waarvoor de aanleiding een opmerking van Miles Davis was geweest. *"I want to know all the changes"*, had Miles gezegd. Russell wist heel goed dat Miles alle akkoorden al van binnen en van buiten kende en hij maakte daaruit op dat het Miles' z'n bedoeling was om een nieuwe en ruimere opvatting van akkoorden en akkoordrelaties te vinden. Dat zette Russell op het pad dat uiteindelijk zou leiden tot zijn levenswerk, *Lydian Chromatic Concept of Tonal Organisation,* waarvan de eerste druk in 1953 verscheen. In de jaren daaraan voorafgaand had Russell met verschillende eigen bands gewerkt en was hij ook piano gaan spelen. Maar net als Gil Evans koos hij er vaak voor te dirigeren en de piano door anderen te laten bespelen. Musici als Bill Evans, Art Farmer, Milt Hinton, Barry Galbraith, Paul Motian en John Coltrane waren in die jaren studenten van Russell en ook veel in diens bands te horen. Inmiddels had Russell gestaag verder gewerkt aan zijn concept, waarvan de kern was dat jazz gespeeld kon worden op basis van toonladders in plaats van op akkoorden of harmonieën. Het *Lydian Chromatic Concept* verkende de 'verticale' relatie tussen akkoorden en toonladders en het was de eerste, oorspronkelijke theorie die uit de jazz voortkwam. Het zijn ook Russells concept en de codering daarvan geweest die de bron vormden voor de modale stijl van spelen zoals die later door Miles Davis onder andere met *Kind Of Blue* zou worden gepopulariseerd. In die zin was Russells concept (net als dat van Lennie Tristano) een radicaal afscheid van de bebop en de manier waarop die gespeeld werd. In 1957 had Russell de plaat *The Jazz Workshop,* opgenomen waarop pianist Bill Evans te horen is. Evans was een toegewijde fan van de muziek van Russell en had kort daarop diens ideeën meegenomen naar Miles Davis, in wiens band hij speelde. Russells *Lydian Chromatic Concept* was bedoeld om improvisatoren meer mogelijkheden te bieden en niet om hen beperkende regels op te leggen.

Uitgekristalliseerd

Dit kwam allemaal op een geweldige manier bij elkaar in 1961 toen George Russell met een nieuw sextet een plaat opnam voor Riverside. Russell had al eerder onder eigen naam een handvol platen gemaakt met verschillende eigen bezettingen, maar het sextet dat op *Ezz-thetics* speelt, is heel bijzonder. Een trouwe aanhanger van Russells benadering, David Baker, speelt hier trombone. Don Ellis, die in de jaren zestig en zeventig met zijn bigband beroemd zou worden door zijn verregaande muzikale experimenten met ongebruikelijke maatsoorten en elektronica, is de trompettist op deze plaat. De muziek van George Russell lijkt altsaxofonist en basklarinettist Eric Dolphy te passen als een handschoen. Dolphy hield ervan om uitdagende muzikale situaties op te zoeken en het nieuwe George Russell Sextet was een uitstekende gelegenheid voor deze onverschrokken avonturier. Russell speelt zelf piano op deze plaat en de enig overgebleven musicus uit een eerdere editie van het sextet is drummer Joe Hunt. Voor de 21-jarige bassist Steve Swallow (hier nog op contrabas) was dit zijn eerste plaatopname. Het paradepaardje van de plaat is natuurlijk *Ezz-thetic*, dat in een hoog tempo wordt gespeeld waardoor de lange vorm van het stuk wat minder opvalt. Aan de stukken en aan de arrangementen is goed te horen dat rond deze tijd het concept van Russell al volledig was uitgekristalliseerd. Iets dat overigens ook geldt voor het formidabele spel van Dolphy – hij speelt met een enorme overtuiging in zijn zeer eigen idioom. De stukken en de volgorde waarop ze op de plaat voorkomen, zijn met zorg gekozen. Het tweede stuk is Miles Davis' *Nardis* dat, net als andere stukken, door Russell fraai werd gearrangeerd. Het is op de hele plaat opvallend hoezeer Russell uit de buurt van de Gil Evans-manier van orkestreren blijft en hoe hij erin slaagt om steeds op de rand van het toelaatbare in de tonaliteit te balanceren en constant verschuivende klanken in onverwachte posities tegenover elkaar zet. In dat opzicht lijken Russell en Thelonious Monk meer op elkaar. Russell noemde wat hij nastreefde weleens 'pantonale' muziek. In ieder geval heeft deze plaat een weldadig veelkleurig palet, waarin allerlei intensiteiten en muzikale kleuren over elkaar tuimelen en in elkaar oplossen om daarna weer scherp te contrasteren. Het derde stuk *Lydiot* is het meest conventioneel klinkend en wordt opgevolgd door Russells stuk *Thoughts*, dat een staalkaart lijkt te zijn van alle essentiële onderdelen van de muziek van George Russell. David Bakers *Honesty* is een compositie met een diepe bluesfeel die precies het juiste tegenwicht vormt op de juiste plek tussen de andere stukken en met een prachtig arrangement van *Round Midnight* wordt de plaat afgesloten. Het is een feature voor Dolphy die de melodie fraai met zijn eigen lyriek vertolkt.
Ook in retrospect is er na zoveel jaren niets gewoon geworden aan de muziek van George Russell.

Weldadige opfrisser

Het is een mooi tijdsdocument en soort viering van het helemaal anders, maar heel mooi doen. En voor iedereen die van jazz houdt, is een onderdompeling in deze muziek een weldadige opfrisser voor je oren. Voor sommigen is het misschien even doorkomen, maar daarna wil je er niet meer uit. Een ontdekking waarvan je wilde dat je hem eerder had gedaan. Dat zijn de leukste momenten van het beluisteren en ontdekken van muziek.

HANS MANTEL
info@hansmantel.com

JAZZ NOT JAZZ /#02

De Jazz Not Jazz 10 zet de tien meest invloedrijke en actuele platen op het gebied van jazz op een rij. Niet gebaseerd op verkoopcijfers, maar op de smaak van de voorhoede van de vaderlandse jazzscene. Dj's, organisatoren, programmeurs, muzikanten, programmamakers en journalisten bevolken het colofon. De Jazz Not Jazz 10 bevat muziekgenres die door jazz beïnvloed zijn, want jazz wordt door ons zo breed mogelijk benaderd. Daarom misstaan soul, funk, blues, world, broken-beats, hiphop en singer-songwriters niet in de lijst. Kortom: de Jazz Not Jazz 10 is jouw barometer in een muzikaal omvangrijk landschap. Met naast gevestigde namen meer dan genoeg ruimte voor nieuwe initiatieven.

Een nieuwe lente komt eraan, het nieuwe geluid ook. Trots aan kop: zanger en rapper Brendon Paak Anderson. Hij was al op het Dr. Dre-album *Compton* te horen, maar nu op eigen benen als **Anderson .Paak** bewijst hij een belangrijke nieuwkomer te zijn. Met een prikkelende mix van r&b, hiphop, aan de seventies verwante elektronica en een stemgeluid dat aan d'Angelo refereert, is er maar één advies: checken, deze man. Hij wordt op de voet gevolgd door trompettist **Avishai Cohen.** Deze smaakmaker blijft ons verrassen, ditmaal met zijn debuut op ECM: *Into The Silence*, opgedragen aan zijn vader. Hij laat zijn instrument op een warme emotionele manier spreken en voert daarmee zijn uitmuntende kwartet overtuigend aan. De impressionistische composities staan in de beste Miles Davis-, Tony Williams- en Don Cherry-traditie, maar dan helemaal van nu. Met hun derde album zet het Britse trio **GoGo Penguin** de stijgende lijn krachtig door. Jazztronica van de bovenste plank, verwant aan Cage, Bad Plus, Debussy en Aphex Twin, maar inmiddels met een volstrekt eigen idioom. We schreven er in Jazzism al over, binnenkort de grote doorbraak. Klasse! Gelukkig heeft **David Bowie** zijn nalatenschap nog even veiliggesteld in deze JazzNotJazz en terecht: *Blackstar* blijft een indrukwekkend meesterwerk, voor nu en altijd. **King** is het damestrio Anita Biass en de tweelingzusjes Amber en Paris Strother. Prince, Badu en Questlove zijn al fan en jaren na hun debuut-ep is er dan eindelijk het album *We Are King*: een heus droomdebuut van dit *vocal harmony*-trio uit Los Angeles. Anita Baker, *eat your heart out*! Het creatieve Britse jazztrio **Phronesis** brak met de vorige plaat, *Life To Everything*, al flink door naar een groot E.S.T.- en Bad Plus-publiek. Met deze nieuwe schijf *Parallax* gaat deze opgaande lijn alleen maar verder omhoog: prachtplaat. Al sinds zijn soundtrack voor de blaxploitationfilm *Black Dynamite* uit 2009 doopt componist en multi-instrumentalist **Adrian Younge** zijn hiphopsoul in een flink portie 'trippy wah-wahfunk'. Eigentijds retro, zeg maar, met hulp van onder andere Bilal en Raphael Saadiq. De opvolger van *Family Dinner* van het supercollectief **Snarky Puppy** is gelukkig ook in deze top tien terug te vinden: opnieuw volkomen terecht, want overdonderend goed, zoals eigenlijk altijd. En over Snarky Puppy gesproken: bandlid/toetsenist **Bill Laurance** laat op zijn derde soloalbum met zijn eigen band lekkere diepe grooves los, waarbij dance en Afrikaanse percussie centraal staan. Topplaat weer. Als hekkensluiter ditmaal *The Gamble* van **Nonkeen** (de Duitse toetsenist/componist Nils Frahm), die staat ex aequo met **The James Hunter Six**' *Hold On* en **Nik Bärtsch Mobile** met *Continuum*), Mooie, warme elektrosynthjazz, net zo mooi als Floating Points. En daarmee een sfeervolle afsluiter van deze JazzNotJazz.

PAUL EVERS

Anderson .Paak
Malibu (Steel Wool)

Avishai Cohen
Into The Silence
(ECM)

GoGo Penguin
Man Made Object
(Blue Note)

David Bowie
Blackstar (Sony)

King
We Are King (King)

Phronesis
Parallax (Edition)

Adrian Younge
Something About April II
(Linear Labs)

Snarky Puppy -
Family Dinner Volume Two (Universal)

Bill Laurance -
Aftersun (GroundUP Music/Universal)

Nonkeen -
The Gamble (R&S)

COLOFON JAZZNOTJAZZ10
Aan deze editie van de JazzNotJazz10 werkten mee: Mike Bindraban (GoodMusicCompany), Frank Bolder (LantarenVenster, NSJF), Jaap Brienen (dj), Wiboud Burkens (Concertzender, JNJ Radio), Benny Clasier (De Werf, Brugge), Guido van Dieren (Bird, NSJClub), Koen Graat (November Music, Jazz in Duketown, Verkadefabriek), Sander Grande (Mojo/NSJF), Jean-Paul Heck (Jazzism, Soundz), Guuz Hoogaerts (bossaboogie.com), Phil Horneman (Wicked Jazz Sounds), Dick Hovenga (Jazzism), Gijsbert Kamer (Volkskrant), Pieter Koten (Vrijstaat O, Storm!, Oostende), Marcel Kranendonk (Jazz Enter), Amanda Kuyper (NRC Handelsblad), Ruud Meijer (HP/De Tijd, Jazzism, Luister, Revolver), Niels Nieuborg (NSJClub), Onno Post (LantarenVenster, Muziekweb.nl), Huub van Riel (BIMhuis), Davey van Robays (Gent Jazz) Monte la Rue (Jazzism), Onno Post (LantarenVenster), Etienne de Smet (jazz030.nl), Tim Sprangers (Groene Amsterdammer), Bartho van Straaten (Paradox), Merijn Tiemesen (Sublime FM) Arie Verstegen (De Boerderij)

SELECTIE INDIVIDUELE LIJSTJES

MIKE BINDRABAN (GOOD MUSIC COMPANY, STATE-X NEW FORMS)

1. David Bowie - *Blackstar* (Columbia)
2. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
3. Makaya McCraven - *In The Moment* (International Anthem)
4. Cory Henry - *The Revival* (GroundUP/Universal)
5. 30/70 Collective - *Cold Radish Coma* (Moontown)
6. Claffy - *Claffy* (Ropeadope)
7. Bill Laurance Project - *Aftersun* (GroundUP/Universal)
8. Nick Mazzarella - *Ultraviolet* (International Anthem)
9. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
10. Immix Ensemble & Vessel - *Transition* (Erased Tapes)

FRANK BOLDER (LANTARENVENSTER, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)

1. Phronesis - *Parallax* (Edition)
2. Nik Bärtsch's Mobile - *Continuum* (ECM)
3. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
4. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
5. Bill Laurance - *Aftersun* (GroundUP/Universal)
6. Manu Katché - *Unstatic* (Anteprima)
7. Rokia Traoré - *Né So* (Nonesuch)
8. Bachar Mar - *Khalifé-Ya Balad* (InFiné)
9. Tord Gustavsen, Simin Tander, Jarle Vespestad - *What Was Said* (ECM)
10. Dr. Lonnie Smith - *Evolution* (Blue Note)

JAAP BRIENEN (DJ, PROGRAMMAMAKER)

1. The James Hunter Six - *Hold On!* (Daptone/V2)
2. Ed Motta - *Perpetual Gateways* (Membran)
3. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
4. Lilian Vieira - *Tanta Coisa* (Coast to Coast)
5. Snarky Puppy - *Family Dinner Volume Two* (Universal)
6. The Soul Snatchers - *Where Y'At* (Social Beats)
7. Rokia Traoré - *Né So* (Nonesuch)
8. Dr. Lonnie Smith - *Evolution* (Blue Note)
9. Hidden Jazz Quartett - *Raw And Cooked* (Agogo)
10. Erik Truffaz Quartet - *Doni Doni* (PLG)

KOEN GRAAT (NOVEMBER MUSIC, JAZZ IN DUKETOWN, VERKADEFABRIEK)

1. Amir ElSaffar Two Rivers Ensemble - *Crisis* (Pi)
2. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
3. Tomeka Reid Quartet - *Tomeka Reid* (Thirsty Ear)
4. Yaron Herman - *Everyday* (Blue Note)
5. Diminished Quartet - *Station One* (Hermes)
6. Kneebody & Daedelus - *Kneedelus* (Brainfeeder)
7. Ches Smith, Craig Taborn, Mat Maneri - *The Bell* (ECM)
8. Girls in Airports - *Fables* (Edition)
9. Harris Eisenstadt - *Canada Day IV* (Songlines)
10. Splashgirl - *Hibernation* (Hubro)

SANDER GRANDE (MOJO, NORTH SEA JAZZ FESTIVAL)

1. Nik Bärtsch's Mobile - *Continuum* (ECM)
2. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
3. Joris Roelofs - *Amateur Dentist* (Pirouet)
4. David Bowie - *Black Star* (Columbia)
5. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
6. Phronesis - *Parallax* (Edition)
7. Jameszoo - *Fool* (Brainfeeder)
8. Henri Texier - *Sky Dancers* (Label Blue)
9. King - *We Are King* (King)
10. Marcus Strickland's Twi-Life - *Nihil Novi* (Revive/Blue Note)

GUUZ HOOGAERTS (BOSSABOOGIE.COM)

1. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
2. Adrian Younge - *Something About April II* (Linear Labs)
3. Max Graef Band - *DOG* (Money Sex)
4. The Gospel Sessions - *Volume II* (Excelsior)
5. Floating Points - *Eleania* (Pluto)
6. Eddie Hazel - *Game, Dames & Guitar Thangs* (Light in the Attic)
7. Chester Watson - *Past Cloaks* (POW)
8. Diverse artiesten - *Aloha Got Soul* (Strut)
9. Rim Kwaku Obeng - *Too Tough* (BBE)
10. King - *We Are King* (King)

PHIL HORNEMAN (WICKED JAZZ SOUNDS)

1. King - *We Are King* (King)
2. Kyle Hall - *For Joy* (Wild Oats Music)
3. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
4. The Incognito Traveller - *Movements Of Migration* (BBE)
5. Cecilia Stalin - *The Love* (ep, No Label)
6. Yusef Rumperfield - *Jazz In Motion* (TBG)
7. Various Artists - *Praise Poems Volume 3* (Tramp)
8. Marta Ren & The Groovelvets - *Stop Look Listen* (Record Kicks)
9. Pollyn - *Distress Signals* (Pollyn Music)
10. OST - *The Rubble Kings* (Mass Appeal)

DICK HOVENGA (JAZZISM)

1. Phronesis - *Parallax* (Edition)
2. Marc Mommaas, Nikolaj Hess - *Ballads And Standards* (Sunnyside)
3. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
4. Nonkeen - *The Gamble* (R&S)
5. Jan Balke - *Warp* (ECM)
6. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
7. Vlad Nedelin - *Postante* (VNmusic)
8. Submotion Orchestra - *Colour Theory* (Counter)
9. Anat Ford Trio & Gianluigi Trovesi - *Birdwatching* (ECM)
10. Matthew Hallsall and The Gondwana Orchestra - *Into Forever* (Gondwana)

GIJSBERT KAMER (VOLKSKRANT)

1. David Bowie - *Blackstar* (Sony)
2. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
3. Gogo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
4. Bill Frisell - *When You Wish Upon A Star* (Okeh)
5. Lucinda Williams - *The Ghost Of Highway 20* (Highway 20)
6. Charles Lloyd & The Marvels - *I Long To See You* (Blue Note)
7. Snarky Puppy - *Family Dinner Volume Two* (Universal)
8. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
9. Diverse Artiesten - *Saint Etienne Present Songs For The Carnegie Deli* (Ace)
10. Chris McGregor & The Castle Lager Big Band - *Jazz/The African Sound* (Jazzman)

PIETER KOTEN (VRIJSTAAT O., STORM!)

1. Avishai Cohen (t) Quartet - *Into The Silence* (ECM)
2. LABtrio feat. Attias & Hoffman - *The Howls Are Not What They Seem* (Outhere)
3. Kaja Draksler, Susana Santos Silva - *This Love* (Clean Feed)
4. Linus + Økland, Van Heertum - *Felt Like Old Folk* (Smeraldina Rima)
5. Book of Air - *Fieldtone* (Subrosa)
6. The Necks - *Vertigo* (ReR Megacorp)
7. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
8. Nonkeen - *The Gamble* (R&S)
9. Robin Verheyen - *A Look Beyond* (Challenge)
10. André Brasseur - *Lost Gems From The 70's* (SDBAN)

MARCEL KRANENDONK (JAZZ ENTER)

1. John Zorn – *Inferno* (Tzadik)
2. Matt Mitchell - *Vista Accumulation* (Pi)
3. Tomeka Reid Quartet - *Tomeka Reid* (Thirsty Ear)
4. Avishai Cohen (t) - *Into the Silence* (ECM)
5. Ivo Perelman, Mat Maneri, Tanya Kalmanovitch - *Villa Lobos Suite* (Leo)
6. Keiji Haino, Jim O'Rourke, Oren Ambarchi - *Tea Time For Those Determined To Completely Exhaust Every Bit Of This Body They've Been Given* (Black Truffle)
7. Brian Chippendale, Mats Gustafsson, Massimo Pupillo - *Melt* (Trost)
8. Albert Ayler - *Bells & Prophecy Expanded Edition* (ESP Disk)
9. Louie Belogenis, Dave Douglas, Bill Laswell, Tyshawn Sorey - *Little Buddha* (Tzadik)
10. Kaja Draksler, Susana Santos Silva, - *This Love* (Clean Feed)

AMANDA KUYPER (NRC HANDELSBLAD)

1. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
2. Tord Gustavsen, Simin Tander, Jarle Vespestad - *What Was Said* (ECM)
3. Jack Garratt - *Phase* (Island)
4. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
5. David Bowie - *Blackstar* (Columbia)
6. Haty Haty - *High As The Sun* (V2)
7. Jérémy Dumont Trio - *Resurrection*
8. STUFF. - *STUFF* (Buteo Buteo)
9. Dr. Lonnie Smith - *Evolution* (Blue Note)
10. Brad Mehldau - *10 Years Solo Live* (Warner)

NIELS NIEUBORG (NORTH SEA JAZZ CLUB)

1. Adrian Younge - *Something About April II* (Linear Labs)
2. The Arcs - *The Arcs VS The Inventors Vol.1* (Nonesuch)
3. Ed Motta - *Perpetual Gateways* (Membran)
4. Esperanza Spalding - *Emily's D+Evolution* (Concord)
5. Rokia Traoré - *Né So* (Nonesuch)
6. Gilles Peterson's Havana Cultura Band - *Havana Club Rumba Sessions* (Brownswood)
7. Jon Benjamin 'Jazz Daredevil' - *Well I Should Have...* (*Learned How To Play Piano)* (Subpop)
8. Snarky Puppy - *Family Dinner Volume Two* (Universal)
9. Alfredo Rodriguez - *Tocororo* (Mack Avenue)
10. Dr. Lonnie Smith - *Evolution* (Blue Note)

ONNO POST (LANTARENVENSTER, MUZIEKWEB.NL)

1. Marcus Strickland's Twi-Life - *Nihil Novi* (Revive/Blue Note)
2. Snarky Puppy - *Family Dinner Volume Two* (Universal)
3. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
4. Brandee Younger - *Wax & Wine* (Revive)
5. Bill Laurance - *Aftersun* (Ground Up/Universal)
6. Nonkeen - *The Gamble* (R&S)
7. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
8. Gilles Peterson's Havana Cultura Band - *Havana Club Sessions* (Brownswood)
9. Kneebody & Daedelus - *Kneedelus* (Brainfeeder)
10. Imarhan - *Imarhan* (City Slang)

HUUB VAN RIEL (BIMHUIS)

1. Mary Halvorson - *Meltframe* (Firehouse)
2. Ches Smith, Craig Taborn, Mat Maneri - *The Bell* (ECM)
3. Achim Kaufmann, Frank Gratkowski, Wilbert de Joode - *Oblengths* (Leo)
4. Ran Blake - *Chabrol* (Impulse)
5. Hasse Poulsen - *The Langston Project* (Das Kapital)
6. Ivo Perelman, Matthew Shipp - *Callas* (Leo)
7. Bill Frisell - *When You Wish Upon A Star* (Okeh)
8. Almeida, Duynhoven, Klein - *Vibrate In Sympathy* (Clean Feed)
9. Lawrence Butch Morris - *Possible Universe: Conduction 192* (NuBop)
10. Cecil Taylor - *Complete Live At The Cafe Montmartre* (Solar)

DAVY VAN ROBAYS (GENT JAZZ)

1. GoGo Penguin - *Man Made Object* (Blue Note)
2. James Hunter Six - *Hold On!* (Daptone)
3. Avishai Cohen (t) - *Into The Silence* (ECM)
4. Kneebody & Daedelus - *Kneedelus* (Brainfeeder)
5. David Bowie - *Blackstar* (Columbia)
6. BRZZVLL - *First Let's Dance* (Zephyrus)
7. Nonkeen - *The Gamble* (R&S)
8. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
9. Ibrahim Maalouf - *Kalthoum* (Impulse!)
10. Tortoise - *The Catastrophist* (Thrill Jockey)

MONTE LA RUE (JAZZ DELUXE)

1. Alex Puddu - *In The Eye Of The Cat* (Schema)
2. DJ Maestro presents Nina Simone - *Little Girl Blue Remixed* (Jezebel)
3. Orgone - *Beyond The Sun* (Colemine)
4. Khruangbin - *The Universe Smiles Upon You* (Night Time)
5. Karl Hector & The Malcouns - *Can't Stand The Pressure* (Now Again)
6. Buffalo Brothers - *Fresh From The Horn* (Buffalo)
7. Lettuce - *Crush* (Lettuce)
8. My Neighbour Is - *RiotWax* (Cold Busted)
9. Nicole Willis & The Soul Investigators - *Happiness In Every Style* (Timmion)
10. The New Mastersounds - *Made For Pleasure* (One Note)

TIM SPRANGERS (JAZZISM, DE RUIMTE, DE GROENE AMSTERDAMMER)

1. The Thing - *Shake* (The Thing)
2. Mike Reed People, Places & Things - *A New Kind Of Dance* (482)
3. Cantate Urio Orchestra - *Lover* (Klein)
4. Harmen Fraanje, Brice Soniano, Toma Gouband - *Shades Of Blue* (Astropi)
5. Linus + Økland, Van Heertum - *Felt Like Old Folk* (Smeraldina-Rima)
6. Achim Kaufman, Frank Gratkowski, Wilbert de Joode - *Oblengths* (Leo)
7. Erlend Apneseth Trio - *Det Andre Rommet* (Hubro)
8. The Necks - *Vertigo* (ReR)
9. Pumporgan - *Make With The Feet* (Trytone)
10. Duo Van Otterloo Van Veenendaal - *No Trace* (Brokken)

MERIJN TIEMESSEN (SUBLIME FM)

1. Esperanza Spalding - *Emily's D+Evolution* (Concord)
2. Brooklyn Funk Essentials - *Funk Aint Ova* (Dorado)
3. King - *We Are King* (King)
4. Matthew Hallsall & The Gondwana Orchestra - *Into Forever* (Gondwana)
5. Submotion Orchestra - *Needs* (Counter)
6. Anderson .Paak - *Malibu* (Steel Wool)
7. Andra Day - *Cheers To The Fall* (Warner)
8. Izzy Bizu - *A Moment Of Madness* (Sony)
9. Charlie Puth - *Nine Track Mind* (Warner)
10. Raury - *All We Need* (Columbia)

Cd's

African Head Charge
Untitled (eerste vier albums)
On-U Sound/V2
WAVE/DUB/FUNK
****1/2

African Head Charge is een van de vele projecten van Adrian Sherwood, het jongere dubbroertje van ambientmeester Brian Eno (zelfs uiterlijk lijken deze Britten op elkaar). In 1981 ging studiowizzard Sherwood een samenwerking aan met de in Ghana geboren percussionist Bonjo I (Bonjo Iyabinghi Noah) en niet voor niets heette hun debuutalbum *My Life In A Hole In The Ground* (naar Eno & Byrne's *My Life In The Bush Of Ghosts* van eerder dat jaar). Daarmee vonden ze een nieuwe dubstijl uit, vol originele samples, die sterk genoeg bleek om er in de loop der jaren meer dan vijftien albums op te bouwen. De eerste vier zijn nu heruitgebracht, afzonderlijk op vinyl en op deze dubbel-cd. Dit stelt nieuwkomers in staat, een makkelijke inhaalslag te maken voor deze belangwekkende muzikale gebeurtenis. En degenen die al op de hoogte c.q. in het bezit waren van deze bezwerende muziek worden er met zo'n welkome re-issue nog eens prettig aan herinnerd. De titels van de overige drie albums zijn *Environmental Studies* (1982), *Drastic Season* (1983) en *Off The Beaten Track* (1986). Ruim dertig jaar later klinkt de muziek van African Head Charge nog even fris en hedendaags!
Sjeng Stokkink

Harry Allen
Something About Jobim
Stunt Records
BOSSA NOVA
***1/2

"*A slow motion atmosphere*", zo noemt bassist (en initiatiefnemer) Rodolfo Stroeter de muziek op deze cd van tenorsaxofonist Harry Allen. Hoewel hij staat op naam van Allen, maar als je de tekst in de inlay mag geloven is het toch vooral Stroeter die de kracht erachter is. Het zoveelste album met muziek van Jobim: kan dat nog iets toevoegen aan wat we al in de kast hebben staan? Jazeker! Stroeter en de zijnen (pianist Helio Alves, drummer Tutty Moreno en zangeres/gitariste Joyce) hebben juist niet de grootste hits opgezocht, maar kozen muziek van Jobim uit platen die daar niet zozeer op gericht waren. Albums uit de jaren zeventig als *Tide* en *Stone Flower*. Weliswaar begint men met de bekende song *Dindi*, maar verder gaat het om stukken als *Captain Bacardi, Mojave* en *Tema Jazz,* sophisticated bossa nova met een jazzgevoel.
Coen de Jonge

Alma Afrobeat Ensemble
It's Time
Slow Walk/Xango
AFROBEAT/FUNK
****

Elk land heeft zijn eigen afrobeatgroep en dit is het alweer derde album van de beste uit Spanje. AAbE werd opgericht in 2003 door gitarist Aaron Feder in nota bene Chicago, maar in 2006 verhuisde hij naar Barcelona om de groep met lokale muzikanten voort te zetten. In 2010 verscheen het debuutalbum *Toubab Soul* in eigen beheer, maar hun tweede album *Life No Get Dublicate* verscheen in 2014 op het Slow Walk label en terecht steeg de groep in populariteit. Met dit derde album is de cirkel rond, want hun nieuwe vocalist Joe 'Olawale' Psalmist werd geboren in Lagos, Nigeria. De tienkoppige groep uit Barcelona doet hierop niet langer onder voor Afrikaanse evenknieën en biedt zelfs meer, want na vier nieuwe tracks volgen er nog eens vijf tracks die door evenveel dj's werden gepimpt in fantasievolle remixen, waarbij bluesharmonica, psychedelica (check track 6, *DWB Breakdown* van DJ Quiet Cool), hiphop en meer werd geïmplementeerd. Dit alles maakt *It's Time* tot een muzikale belevenis van de bovenste plank.
Sjeng Stokkink

VanBinsbergen
Playstation
Buzz/Brokkenrecords/Challenge
MODERN CREATIVE
****1/2

Een pleisterplaats om je muziek te spelen. Dit album geeft een indruk van de achtkoppige groep die gitariste Corrie van Binsbergen in maart 2014 bijeen had gebracht voor het BrokkenBal. De helft van de muziek stamt uit dat concert; vijf andere stukken werden op 6 mei 2015 in Toonzaal den Bosch voor de VPRO opgenomen. Op dat moment werd de groep inmiddels betiteld als Vanbinsbergen Playstation. De leidster slaagde erin om waarachtige keien naar haar Playstation te krijgen, zoals trombonist Joost Buis, die ook de enige vaderlandse niet-Vanbinsbergencompositie aanleverde: *Basil Outside.* Daarna komt *Als Mijn Hart De Weg Volgt*, waarin een doeltreffende Ellingtonesque growlpartij klinkt. Morris Kliphuis is de tweede koperblazer; de rieten zijn in handen van Mete Erker en Miguel Boelens. Die laatste geeft aan de sound van Johnny Hodges een moderne draai in *A Flower Is A Lovesome Thing,* de enige jazzstandard op dit fraaie album.
Coen de Jonge

Jon Balke
Warp
ECM Records
AVANT GARDE
****

Jon Balke is de meest veelzijdige Noorse muzikanten, dat heeft hij de afgelopen decennia wel bewezen. Met zijn nieuwe album *Warp*, zijn tweede solopianoalbum voor ECM, maakt hij wederom grote indruk. Gemakzuchtig wordt hij vaak een jazzpianist genoemd, maar Balke heeft met *Warp* natuurlijk een wederom andersoortig solopianoalbum gemaakt zoals we die kennen. Dat flikte hij ook al erg fraai met voorganger *Book Of Velocities* uit 2007 waarop de muziek, knap beïnvloed door de moderne Hongaarse componisten als Kurtág

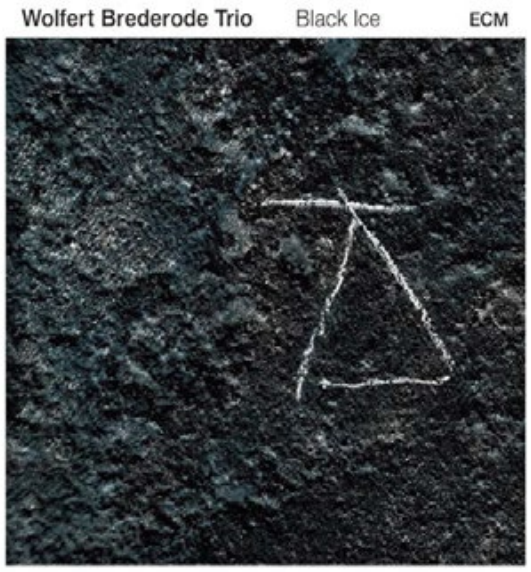

Wolfert Brederode Trio
Black Ice
ECM
JAZZ
****1/2
Het is maar weinigen gegeven om albums op te nemen voor ECM Records. De kwalificaties die je daarvoor nodig hebt, vereisen een opvallend hoge standaard. Dat de Nederlandse pianist Wolfert Brederode al twee albums voor het label maakte, zegt dan ook al meer dan genoeg. Na twee uitdagende albums met een internationaal kwartet was het tijd voor verandering. Brederode keerde terug naar de triovorm en vroeg Gulli Gudmundsson, die al bas speelde in zijn eerste trio, mee te spelen. Hij nam drummer Jasper van Hulten mee. Gudmundsson is afkomstig uit IJsland, maar woont sinds 1992 in Nederland. Met Manfred Eicher, grote man bij ECM, als stimulator heeft het trio dertien composities vastgelegd. De sfeer op het album is ingetogen en de productie ruimtelijk. Van Hulten speelt avontuurlijk, sober en steeds in balans met de compositie. Zodoende komen de kwaliteiten van Brederode schitterend uit de verf. Zijn spel is gevarieerd, prominent in melodielijnen en geeft ruimte aan zijn medemuzikanten. Immer rijk aan ideeën maakt hij op *Black Ice* duidelijk dat hij van grote internationale klasse is. Meesterlijke uitgave.
Dick Hovenga

and Ligeti, al net zo vervreemdend klonk. *Warp* is een album met net zo'n verrassende uitwerking. Op de voorgrond klinkt steeds het avontuurlijke prachtspel van Balke en op de achtergrond hoor je, soms bijna verstopt, spannende soundscapes en prachtige, sfeervolle, vaak tekstloze zang of een fraaie verdwaalde gitaar. Hoewel de nadruk knap op het spel van Balke blijft liggen en op de emoties die zijn spel veroorzaakt.
Dick Hovenga

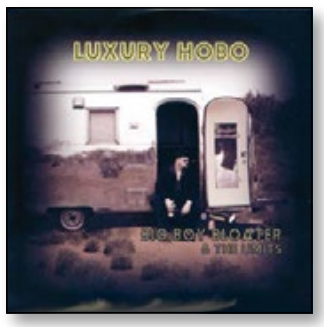

Big Boy Bloater & The Limits
Luxury Hobo
Provogue
ROCK/POP
***
Steeds meer bluesfestivals komen met muziek van dit type op de proppen. Wie op de muziek van deze Engelse viermansformatie een etiket wil plakken, kan kiezen uit rock, pop of het vaak gebruikte roots. Ondanks de aanwezigheid van slidegitaar in een song als *It Came Out Of The Swamp*, moet érg ruim worden gedacht om hierin een spoortje blues te horen. In *Devils Not Angels* trekt Bloater (zang, gitaar) een solo die nooit zó zou hebben geklonken als hij Chuck Berry niet had gehoord, terwijl *I Love You (But I Can't Stand Your Friends*) vooral doet denken aan de Stones. Dat is een compliment, er zijn immers slechtere voorbeelden denkbaar. *The Devils Tail* is gelardeerd met slidegitaar en een in de verdrukking gemixte elektrische piano. Bloater is niet overmatig met talent bedeeld en klinkt live wellicht meer spannend dan op deze nogal vlakke productie.
Rien Wisse

Charles Bradley
Changes
Dunham/V2
SOUL/FUNK
***1/2
Charles Bradley bevindt zich nog steeds in het warme bad dat Thomas Brennick en zijn Menahan Street Band voor hem vormden vanaf zijn 62ste. *Changes* is alweer het derde album van deze gouden combinatie en eigenlijk zou het helemaal geen kwaad kunnen wanneer dit album als bonus ook een cd met de instrumentale versies zou bevatten. Niet om daarmee iets af te doen aan de kwaliteit van Bradley als zanger, want die wordt per album beter en vooral eigener, maar om aan te tonen hoe goed deze blanke funk- en soulaficionado's uit New York hun vak verstaan. Vanwege het bewogen verleden van Bradley klinken zijn vocalen uiterst doorleefd, zoals het soul betaamt. Opvallend is zijn cover van Deep Purple's *Changes*, niet voor niets het titelnummer. Het eigen nummer *Change For The World* sluit daar mooi op aan. Charles Bradley zal met dit album zijn status van kampioen laatbloeier zeker continueren en ook de Nederlandse podia weer volop bevolken met zijn trouwe begeleiders.
Sjeng Stokkink

Braskiri
Killing The Mozzarella
Berthold Records
MODERN CREATIVE
****
Lyrisch en experimenteel, dat zijn sleutelwoorden voor de muziek van Braskiri. Het kwartet bestaat nu uit trompettist Bert Lochs, tubaspeler Steffen Granly, pianist Dirk Balthaus en slagwerker Wim Kegel – een viertal dat tot stand kwam na een aanloop vanaf 2009, toen Lochs en Balthaus gingen samenwerken met tubaïst Daniel Herskedal. Na een mini-cd die het huidige kwartet maakte in 2014 was het tijd voor het echte werk. De geboren Limburger Lochs speelt al bijna dertig jaar samen met Dirk Balthaus, dus de samenwerking is totaal intuïtief geworden. De negen stukken zijn overigens allemaal van de trompettist. Zoek niet teveel achter de titel *Killing The Mozzarella*: dat zeggen Lochs en zijn zoon tegen elkaar als ze zo'n zakje met een mes doorboren. De combinatie trompet (of bugel), tuba en piano is niet erg courant, maar biedt veel mogelijkheden voor klankschakeringen en verrassende harmonieën. En voor lyriek, zoals in *Elegy*.
Coen de Jonge

Brzzvll
First Let's Dance
Zephyrus
DANCE, FUNK & IMPRO
****1/2
Na *Engines* van vorig jaar is dit het vijfde album van het grotendeels Antwerpse Brzzvll geleid door

Cd's

saxofonist Vincent Brijs. Met Kongo heeft het helaas weinig te maken, maar de muziek bestaat uit smakelijke dansbare zwarte grooves die op een opvallend losse manier worden geproduceerd. Ouderwetse fusion, droge funk, zoete soul en vroege hiphop zijn de ingrediënten voor de vette ritmes. Die losse speelwijze en de gezonde neiging om wat vrije improvisaties en psychedelica in het geheel te mengen, maken Brzzvll tot iets bijzonders in het dancecircuit en ook spannend voor meer avontuurlijke muziekliefhebbers. Als gast zorgt de New Yorkse rapper en dichter Amir Sulaiman in enkele stukken voor geloofwaardig somber sociaal engagement. Het mooiste nummer is misschien *Lucid Lucia* waarin de meeste van bovengenoemde deugden samenkomen. Een minpuntje is de onnodig gecomprimeerde opnamekwaliteit die de gevarieerde klankkleur geen recht doet.
Ken Vos

Marleen Bijleveld
Swing! Jazz voor alle leeftijden
Souldust/www.marleen-bijleveld.nl
NEDERLANDSE VOCAL JAZZ
***
Kind of kleinkind binnenkort jarig? En ze willen maar niet naar jazz luisteren? Daar heeft zangeres Marleen Bijleveld wat op gevonden. Ze maakte met een septet (waarin trompettist Gerben Klein Willink, altsaxofonist Bart Wirtz, trombonist Loek Boudesteijn en pianist Rein Godefroy) een album met twaalf in het Nederlands vertaalde standards. Zo wordt *Making Whoopee* nu *Woepie* (raden waar dat op slaat), *Fly Me To The Moon* verandert in *Lui Liedje* en *Lichtjes Uit* is haar versie van *Buona Sera*. "*Hee! Is dat ook jouw ding/Jazzmuziek met een swing*", dat soort teksten zet Bijleveld in om de jeugd voor jazz te winnen. Of het lukt weet ik niet, maar de vraag is ook legitiem of wij volwassenen het mooi vinden. Het is opgewekt swingende muziek waarvoor het septet heeft gekozen, daar valt niemand een buil aan. Bijlevelds teksten zijn meestal geestig, maar ze nadert soms het randje van meligheid. Ze zingt ze zeker met veel enthousiasme.
Coen de Jonge

Joe Bonamassa
Blues Of Desperation
Provogue/Mascot/PIAS
BLUESROCK
****
Al op zijn vorige platen greep Joe Bonamassa terug naar de massieve bluesrock, waar hij aan het begin van zijn carrière furore mee maakte. Zijn toch al imponerende gitaartechniek heeft ondertussen behoorlijk aan impact gewonnen. Op zijn nieuwste studioalbum schudt hij pakkende riffs van gepantserd staal en hyperventilerende solo's weer uit zijn mouw alsof het niks is. Vaste producer Kevin Shirley (Led Zeppelin, Iron Maiden) heeft er voor geopteerd om twee drummers in te zetten en dat knalt behoorlijk de speakers uit. In de al dan niet met derden geschreven songs weet Bonamassa de clichés die aan het genre kleven handig te omzeilen. Zo horen we in *No Good Place For The Lonely* een strijkorkest, is *The Valley Runs Low* een verrassend soulnummer met fraai dameskoortje, krijgt het titelnummer een Oosters tintje mee en het jazzy Living Easy een scheurende saxsolo. Slotakkoord *What I've Known For A Very Long Time* is dan weer een ouderwetse bluesslijper. Zo volledig en gevarieerd klonk bluesrock zelden.
Marcel Haerkens

Toronzo Cannon
The Chicago Way
Alligator (V2)
BLUES
****1/2
De reputatie van de Chicagose zanger-gitarist Toronzo Cannon breidt zich uit als een olievlek. Deze eerste cd op Amerika's grootste blueslabel Alligator is, na twee albums in eigen beheer en twee voor Delmark, de ultieme bevestiging van zijn talent. De schijf met uitsluitend vers door Cannon geschreven nummers, start met een vloeiende lick in Albert King-stijl. Over een basis van Hammond, bas en drums volgt het funky *Bad Contract*, dat is doorspekt met gepeperd gitaarwerk. In *Walk It Off* treft hij, een uurtje eerder thuis dan normaal, zijn actief overspelige vrouw aan. De gewapende vechtpartij die volgt, wordt beslecht onder het motto *'The Chicago Way'*. Krachtige zang, vinnig en gevarieerd gitaarwerk, eigenzinnige teksten, sterke songs en een gelikte productie onderstrepen dat in Cannon één van de toekomstige bluesgrootheden schuilt.
Rien Wisse

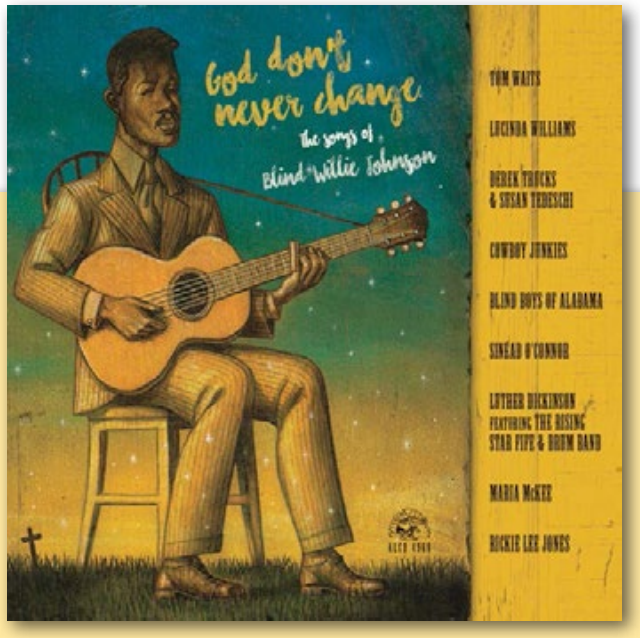

Diverse artiesten
God Don't Never Change - *The Songs Of Blind Willie Johnson*
Alligator (V2)
BLUES
****
Hoewel de Texaanse straatzanger-slidegitarist Blind Willie Johnson (1897-1945) eind jaren twintig slechts dertig opnamen maakte, was zijn gospelblues van invloed op Led Zeppelin, Clapton en Dylan. Zeventig jaar na het definitieve afreizen van de man met de kolengruisstem en het hamerende, huilende slidegitaarspel is er alsnog dit eerbetoon. Tom Waits, Lucinda Williams, Derek Trucks & Susan Tedeschi, Cowboy Junkies, Blind Boys Of Alabama, Sinéad O'Connor, Luther Dickinson, Maria McKee en Ricky Lee Jones vormen de *all star*-cast. Waits zet overtuigend de stem van Johnson op in *The Soul Of A Man* en *John The Revelator*, de anderen interpreteren met slidegitaar als centraal thema. Trucks speelt indrukwekkend slide in *Keep Your Lamp Trimmed And Burning*. Johnsons originele opname van *Dark Was The Night – Cold Was The Ground* ging in 1977 via ruimteschip Voyager de kosmos in. Met deze ode herleeft Johnson hier. En hoe!
Rien Wisse

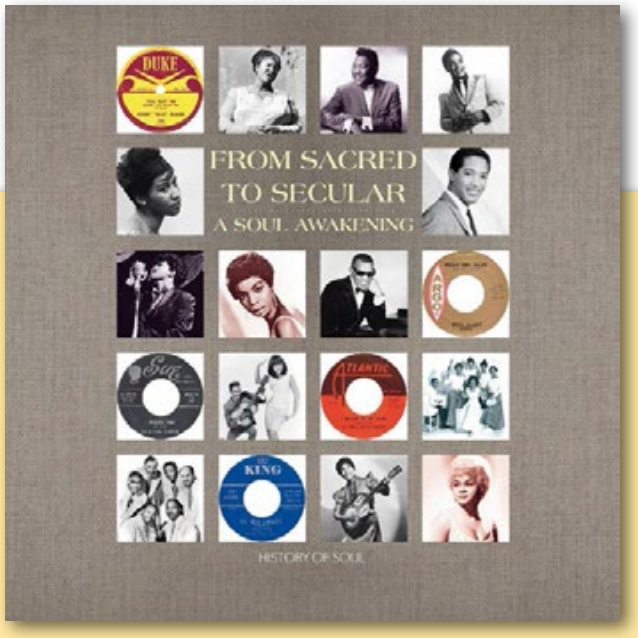

Diverse artiesten
From Sacred To Secular 8CD-box
History Of Soul/Konkurrent
GOSPEL/SOUL
*****
Dat alle goede soulmuziek voortkomt uit gospel is alom bekend, maar zelden werd dit zo treffend en uitgebreid in beeld gebracht als hier. Twee oude rotten uit het vak - Nick Duckett (hij speelde nog bongo's op Little Stevie Wonder's hit *Fingertips*) en Stewart Tippett (oprichter van het History Of Soul-label) - stelden deze box samen, met acht overvolle cd's (altijd tegen de tachtig minuten) en 36 pagina's booklet vol beschrijvingen. Het beluisteren van de 231 gekozen tracks (waaronder vijf nooit eerder uitgebrachte) vergt dus meer dan een complete werkdag! Om nog maar te zwijgen van het enorme aantal juweeltjes daartussen. Ze pakten het chronologisch aan en begonnen met eind jaren twintig gospel- en bluesnummers (Bessie Smith en Blind Willie Johnson dienen zich direct aan), waarin de vervoering hoogtij viert. En vervoering is het hoogste goed bij de muziekbeleving; een concertzaal op zijn best benadert de sfeer van een Afro-Amerikaanse kerkdienst van weleer. Het onderscheid tussen *hard gospel, jubilee* en *spirituals* wordt uiteengezet en geïllustreerd. Met de migratie van uiteindelijk vijf miljoen Afro-Amerikanen vanuit het Noord- Amerikaanse zuiden naar de grote steden in het noorden greep ook hun muziek om zich heen op een manier die de totale populaire (blanke) muziek beïnvloedde. Met duidelijke voorbeelden worden er verbanden gelegd die aantonen waar oorspronkelijke acts als Ray Charles, Little Richard en Sam Cooke met The Soul Stirrers de mosterd haalden. Het essay van de samenstellers bevat na een verhelderende inleiding acht hoofdstukken: gospel (waarin componist Thomas Dorsey een grote rol speelt), blues, *early soul pioneers, soul sisters, southern soul,* New Orleans, het noorden en Detroit, maar de acht cd's lopen daar niet synchroon mee, al zijn die ook chronologisch, met 1962 als laatste jaar. Maar liefst elf pagina's zijn gevuld met fototjes, afgewisseld met platenhoezen en posters; dit illustreert tegelijkertijd ook de toewijding van de samenstellers. En dat allemaal voor minder dan zes tientjes in de winkel! Meer weten? Google: *'History of Soul: Stewart Tippett'.*
Sjeng Stokkink

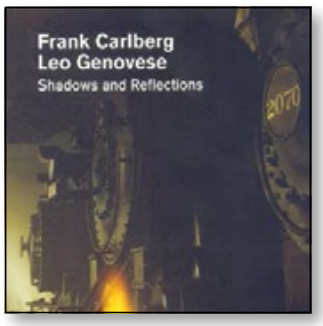

Frank Carlberg & Leo Genovese
Shadows and Reflections
Red Piano Records
JAZZ
****
Fins-Amerikaanse pianist en componist Carlberg is in Nederland vooral bekend vanwege zijn composities en bewerkingen van composities voor het Clazz Ensemble. Leo Genovese is ook pianist en werkzaam in New York en omstreken, maar oorspronkelijk afkomstig uit Argentinië. Op een stuk van de Argentijnse componist Cuchi Leguizamón na zijn alle stukken van dit album van Monk of stukken van Carlberg geïnspireerd op Monk. De nadruk ligt vooral op de harmonische aspecten van Monk, minder op de ritmische kwaliteiten van zijn muziek. Aangezien beide musici verschillende overlappende toetseninstrumenten bespelen, is vaak moeilijk te onderscheiden wie wat speelt. Carlberg speelt piano, Fender Rhodes en Farfisa-orgel, Genovese Fender Rhodes, Farfisa en orgel. De samenwerking is alleen daarom fascinerend, want de musici geven elkaar flink de ruimte om stilistisch heel onbevangen te improviseren. Inderdaad weer een Monk-tribuut, maar dan van een heel bijzondere soort.
Ken Vos

ContraContra
Wrakjuweel
Bastaard Platen
PUNKJAZZ
****
Op het gebied van dwarsgetuigde muziek zijn we in Nederland wel wat gewend, met schurende ensembles als De Kift, Stuurbaard Bakkebaard, en Willem Breuker kon er ook wat van. In die rijke traditie mogen we ContraContra ook scharen, een band uit het zuiden des lands, die in de punk zijn wortels heeft, maar de boosheid heeft ingeruild voor ongemakkelijke poëzie. De teksten zijn gehuld in wonderlijke titels als *Duisterschoon, Kettinggang, Daderspact, Helleblauw* en *Ankerkracht*, en dat geeft al aan dat de luisteraar het voor de kiezen krijgt. De punkwortels worden niet verloochend middels het soms uitschreeuwen van Daan Mols lyriek, de muziek wordt gevormd door metalige banjo's, atonale gitaren, boormachine en staalwerk. ContraContra is een aanwinst, gaat dat luisteren!
Dietmar Terpstra

Diego Figueiredo
Broken Bossa
Stunt/Challenge
BOSSA/JAZZ
***1/2
Diego Figueiredo is een groot talent en een van de beste gitaristen uit Brazilië. Hij heeft een ongelofelijke timing en techniek. Hier in Nederland is hij wellicht nog niet zo bekend, maar ondertussen maakte hij wel al meer dan twintig cd's, drie dvd's én won al twee keer een prijs op het Montreux Jazz festival. Voor dit nieuwe album schreef hij de meeste stukken zelf. Hij koos voor een sober akoestisch instrumentarium en ieder liedje is net weer even anders. Gastrollen op de cd zijn voor vocaliste Cyrille Aimee en grootmeester op de sax: George Garzone. Hoewel het album verzorgd en subtiel overkomt, heb je wel af en toe het gevoel: wanneer laat hij nou even horen wat hij echt in zijn mars heeft? Aan virtuositeit geen gebrek, maar hij laat ons waarschijnlijk nog even in spanning. Ach ... het komt vast wel, want van deze man gaan we nog heel veel horen.
Etienne de Smet

Anat Fort Trio & Gianluigi Trovesi
Birdwatching
ECM
JAZZ
****
Het is al bijna zes jaar geleden dat de oorspronkelijk uit Tel Aviv afkomstige maar in

Cd's

New York woonachtige Fort met *And If* haar laatste album uitbracht. Die lange stilte had vooral met de drukte bij platenlabel ECM te maken. *Birdwatching* werd namelijk al eind november 2013 in Lugano opgenomen, met haar vaste trio met Gary Wang op bas en Roland Schneider op drums en een nadrukkelijk aanwezige Trovesi. Dat is in het begin even wennen, maar al halverwege het beluisteren van *Birdwatching* valt op hoe bijzonder de samenwerking tussen het trio en Trovesi werkt. Het fraaie triogeluid, met een excellent spelende Fort, krijgt extra kleur door de bijdrage van Trovesi. Zijn soms nadrukkelijke, dan weer stemmige spel laat duidelijk horen dat de muzikanten aan elkaar gewaagd zijn. Het spelplezier en de ervaring van het samenspelen klinkt in alles door. Misschien nog wel het allermooist in het in twee delen gesplitte *Song Of The Phoenix*. Hun beider spel vloeit prachtig in elkaar over en de melodie ontroert.
Dick Hovenga

Melissa Fortes
Sonho De Um Beija-flor
XANGO MUSIC
Kaapverdisch
****
De Kaapverdisch/Nederlandse zangeres Melissa Fortes (backing vocals bij Dina Medina) heeft met *Sonho De Um Beija-flor* (Droom van een Kolibri) een kleurrijk en lichtvoetig debuut uitgebracht. Op dit album, geproduceerd door bassist Danilo Tavares en Sebas dos Santos, zingt ze Kaapverdische stijlen als coladeira en funana en mixt ze de muziek van Cabo Verde met Braziliaanse muziek, jazz en soul. In sommige songs, zoals *Lullaby*, klinkt ze zelfs eerder als een jazzzangeres. Ook *Levam Ma Bo* is jazzy terwijl *Deixa a Chuva Pasar* meer als een mix van Kaapverdisch en Braziliaans klinkt. Heel mooi is het soulvolle *Musica Romantica* waarin ze ook in het Engels zingt met Sandro Lima. Erg goed voor de dansvloer is *Forca d'Mujer*. Net als Dina Medina nam ze een Nederlandstalig nummer op (met haar favoriete zanger Boy Gé Mendes): *Er Is Geen Dag*. Het toont de veelzijdigheid van de zangeres die graag traditionele en moderne muziek met elkaar mixt.
Rik van Boeckel

Tord Gustavsen/ Simin Tander/ Jarle Vespestad
What Was Said
ECM
NU JAZZ/VOCAL
****
De mystieke en minimalistische wereld die de Noorse Tord Gustavsen en de Afghaans-Duitse Simin Tander samenbrengen, werkt bijna meditatief op *What Was Said*. Ingetogen Noorse hymnes dienen als uitgangspunt en zijn door de Afghaanse dichter Hamsaaya vertaald naar het Pashto (Afghaanse taal). Tander vertolkt deze stukken zeer overtuigend, ingetogen, fluisterend soms, altijd met emotionele inleving. Het is een spirituele reis van de musici, waarbij pianist Gustavsen het christendom en het soefisme nader tot elkaar wil brengen. Een moderne, onconventionele bewerking van eeuwenoude Calvinistische tradities, waarbij metaforen aanduiden dat het geen zonde is aardse verlangens met het hemelse te vermengen. Een intense luisterplaat, waarop Gustavsen samen met drummer Jarle Vespestad een kleurrijk pallet creëert en bij vlagen vlamt, zoals in de titelsong en duostuk, *The Way You Play My Heart*. Tander is de muze die met haar fraaie stem diepere lading aan het poëtische geheel geeft. Een sterke drie-eenheid.
Angelique van Os

Ilkka Heinonen Trio
Savu
Rockadillo Records
FOLK/JAZZ/WERELD
****1/2**
Scandinavië kent zo zijn geheimzinnige traditionele instrumenten, als de nyckelharpa (Zweden) hardangerviool (Noorwegen) en de Finse kantele en het wonderlijke strijkinstrument de jouhikko. In de kundige handen van de jonge jouhikkofanaat en creatief genie Ilkka Heinonen levert dit wonderlijk wendbare klankpanelen op. Samen met Nathan Rikki Thompson op contrabas en drummer Mikko Hassinen, die ook een stuk elektronica toevoegt, bouwt Ilkka met strijkstok en jouhikko sterke, beeldende Scandinavische soundscapes. *Saimaa* verbeeldt levendige feesten in de openlucht bij het grootste Finse meer. Maar ook een poëtische versie van Goethes *Erlkönig*, compleet met *sturm-und-drang*-instrumentatie. Ze gaan ten strijde tegen de verdorven mens of in marstempo op weg met -23° C, in een arctisch landschap. Ondertussen krijgt Heinonen de gekste geluiden en klanken uit zijn gebogen lier. Viool, accordeon, cello,

Denise Jannah
Ella!
Fever Music/September
VOCAL JAZZ
****
Haar theatervoorstelling Ella! kende in 2014 een bescheiden aanloop, maar daarna kwam er veel meer belangstelling bij de theaters. Logisch dat er een album moest komen. Denise Jannah maakte de cd met pianist Rob van Kreeveld (en op twee songs Jack van Poll), bassist Hans Mantel en drummer John Engels. Om het feest compleet te maken speelde bugelspeler Ack van Rooyen nog mee op vier stukken. Veertien songs uit het repertoire van Ella Fitzgerald en een eerbetoon (*To Ella*) van Denise Jannah zelf. Ze zingt de standards zeker niet zoals Ella ooit deed, live of op de plaat – Jannah kruipt in haar persoon en wereld maar geeft daar haar eigen draai aan. Zoals *Moonlight In Vermont*, dat een latinbegeleiding meekrijgt en daardoor een heel ander landschap oproept. En het eerste chorus van *Nature Boy* durft ze a capella zingen, naakter dus dan Ella, die er Joe Pass nog bij had. Ook gedurfd: *That Old Black Magic*, dat ze begint als duo met John Engels.
Coen de Jonge

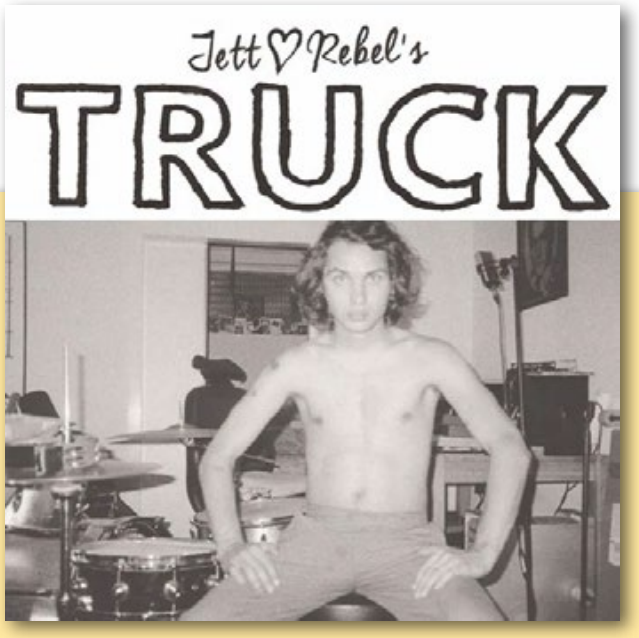

Jett Rebel
Truck
Baby Tiger Records
POP
****
Drie albums belooft Jett Rebel dit jaar te maken, en dat doet hij allemaal thuis. Zelf, op zijn viersporen Tascam-recorder. *Truck* is de eerste, en voor wie is gewend aan gladgestreken confectiepop polderstyle in de zin van Dotan en Kensington zal het op zijn minst even wennen zijn. Zeventwintig tracks bevat *Truck* maar liefst en een aantal komt niet verder dan het schetsstadium. De rest vertoont sterke trekken van de omgevallen popencyclopedie die Tuinstra is, waarin invloeden van Todd Rundgren, The Beach Boys en Prince om voorrang vechten. Het vergt wel een wat getraind oor en enig doorzettingsvermogen, want *Truck* klinkt rafelig en weerbarstig. Wat zeg ik, af en toe is het een zootje. Maar wat bovendrijft, is dat Jett Rebel een buitengewoon getalenteerd muzikant is met een sterke minachting voor gebaande paden. Dat is in hem te prijzen. Laat hem daarom nog maar even klooien, dat meesterwerk komt er wel. De man heeft enorm veel in zijn mars en deze plaat is het aandachtig beluisteren meer dan waard. En hey, *Truck* ligt in de winkel voor nog geen veertien euro, dus een buil valt men zich niet.
Dietmar Terpstra

maar ook geschuur, gescheur en gezaag. Het is werkelijk spectaculair wat zich hier ontvouwt. Ook de jazzy ritmesectie krijgt volop de ruimte, zoals in het uiterst spannende en levendige *Saimaa*. Het trio kan ook grooven, zoals ze op de Womex 14 in Santiago de Compostella lieten horen, in *Rampa James*, een superfunky soundscape.
Pieter Franssen

Lee Hogans
What We Play Is Life
leehogans.com
JAZZ/FUNK/SOUL
****
Meestal zien we maar het topje van de ijsberg, waardoor veel moois buiten ons gezichtsveld blijft. Zoals de muziek van trompettist Lee Hogans. Misschien hebben we hem wel eens gezien bij een trip van Marcus Miller, Maceo Parker of Prince – allemaal mensen die graag een beroep op hem doen. Dit is zijn tweede album. Hogans komt oorspronkelijk uit Atlanta en had graag saxofoon gespeeld, maar dat vond moeder te duur. Het werd een gebutste tweedehands trompet – later een Bach Stradivarius. Hogans is een briljante trompettist, met opvattingen die we ook tegenkomen bij Robert Glasper. In zijn spel herkennen we de erfenis van mensen als Miles, Lee Morgan en Freddie Hubbard zeker, maar hij verpakt die in jasjes uit de rekken van hiphop, funk en soul. Daarnaast gebruikt hij samples van zijn *grandma* en zijn dochtertje. Marcus Miller is ook te horen, onder meer op basklarinet. Rijk album.
Coen de Jonge

The James Hunter Six
Hold On!
Daptone/V2
SOUL/R&B
***½
Gitarist en zanger James Hunter is een Britse *blue eyed* soulzanger die zich al sinds midden jaren tachtig toelegt op retrosoul en r&b, lang voordat Daptone bestond. Eerst als Howlin' Wilf & The Vee-Jays, toen onder eigen naam en nu als The James Hunter Six, omdat deze groep muzikanten hem al ruim twintig jaar trouw bijstaat. Dat is goed te horen. Dit sextet is zo waanzinnig goed op elkaar ingespeeld en kent de ins en outs van het genre zo goed dat je nauwelijks kunt geloven dat dit recente opnamen zijn. Met zijn debuut voor het Amerikaanse retrolabel Daptone is er dan ook niets gewijzigd aan Hunters formule van rauwe r&b (de échte) en sixties soul. Hij maakt elementaire liedjes van hooguit drie minuten, zonder enige opsmuk. Enige wijziging is wellicht James groeiend rafelige stemgeluid, maar dat maakt het geluid alleen maar authentieker.
Kees Smallegange

Robin McKelle
The Looking Glass
Doxie Records/Stilletto
POP/SOUL
***
Op albums als *Introducing* en *Moderne Antique* presenteerde zangeres Robin McKelle zich als een liefhebber van het *American Songbook* en bigbandjazz. Daarna schoof ze door naar de contreien van blues en rock (zoals de cd *Heart of Memphis*) en nu is ze helemaal in het popdomein beland. Op *The Looking Glass* horen we haar in tien eigen liedjes. Vaarwel dus de wereld van Cole Porter, Rodgers & Hammerstein – ze demonstreert dat ze zich nu in de rangen van de singer-songwriters heeft begeven. McKelle (die in Frankrijk behoorlijk aan de weg timmert) maakte de cd in nauwe samenwerking met arrangeur en producer Steve Greenwell, die zijn sporen ook verdiende bij Joss Stone. Als begeleiders werden lieden gekozen die precies weten hoe je popplaten in elkaar zet. Bijvoorbeeld drummer George 'Spanky' McCurdy (Lady Gaga, Kanye) en pianist Ray Angry (Prince, Chaka Khan). Het resultaat is een prachtig gezongen, maar vlak en te gepolijst album dat eigenlijk geen hoogtepunten bevat.
Coen de Jonge.

Mamadou Kelly
Djamila
Clermont Music
MALINESE FOLK
*****
Mamadou Kelly, vroeger begeleider, zanger en gitarist bij Ali Farka Touré, nestelt zich met *Djamila* nog prominenter op de kaart van muzikaal Mali. Zijn desertsound uit Niafunke heeft hij in Woodstock, New York met hulp van keyboards, cello en een extra

Cd's

gitarist een subtiele trance-achtige twist meegegeven, niet in het minst door de bijzondere drive waarmee de Noordmalinese zangeres Leila Gobi de fascinerende sfeer impregneert. Met bijna hemelse vocalen overstijgt ze ruimschoots haar rol als achtergrondzangeres. Mamadou's stem is sonoor, diep en dwingend en stulpt in het titelnummer, gecombineerd met dito bas- en gitaarakkoorden en begeleid met licht knisperende calabash-klapjes, ingetogen maar met een krachtige uitstraling naar buiten. Andere songs, zoals het met cello verstevigde *Dambouri* doen daar weinig voor onder op dit door Christopher Nolan spannend geproduceerde album. Het snijdende djourkelspel van Brehim Cisse geeft deze tracks een hypnotiserende boost. Ali Farka's geest zwerft vooral in de tweede helft danig rond en blijkt de nodige inspiratie voor een absoluut briljant album te hebben gegeven.
Pieter Franssen

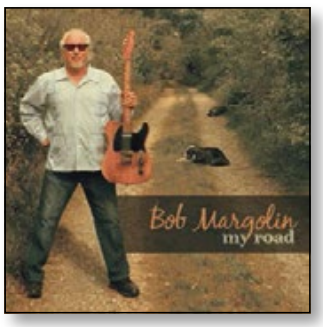

Bob Margolin
My Road
Vizztone/V2
BLUES/AMERICANA
***
Al zo'n halve eeuw timmert Bob Margolin aan de weg, hij stond aan de zijde van Muddy Waters tijdens *The Last Waltz* samen met The Band en mag dus verondersteld worden te weten waar Abraham de mosterd haalt, qua chicagoblues. Dat bleek ook uit *Muddy Waters 100*, John Primers *tribute* waarop Margolin zo'n prominente rol speelde. *My Road* is helaas iets minder overtuigend. Oké, tracks als *My Whole Life* en *I Shall Prevail* zijn behoorlijk elektrificerende bluesjes en het door Sean Costello geschreven *Low Life Blues* mag er ook zijn. Maar met de ballad *More And More* vergaloppeert de oude meester zich deerlijk en over het algemeen had *My Road* wel een iets straffere productionele hand kunnen gebruiken. 't Klinkt allemaal wat dunnetjes. En dat hebben we liever niet bij chicagoblues.
Dietmar Terpstra

Maartje Meijer
Inner Circle
MustHaveJazz/Membran
VOCAL JAZZ/POP
****
Dit is het tweede album van zangeres/pianiste Maartje Meijer na haar debuut *Virgo* (2013). Ze heeft een puik bandje: Maarten Hogenhuis (altsax), Joris Roelofs (basklarinet), Tobias Nijboer (bas) en Joan Terol Amigo op drums. Ook gitarist (en echtgenoot) Jesse van Ruller doet mee op *Inner Circle*: hij schreef mee aan *So Small* en *Just For Show* en was ook de producer. De andere zeven songs zijn van Meijer zelf, behalve *She's Leaving Home* (van Lennon & McCartney). Eén liedje is nederlandstalig: *Als Ik Rennen Mag*. Maartje Meijer studeerde aan het conservatorium van Amsterdam en sloot die studie af met een scriptie over *'counterpoint writing and polyphony in modern music'*; die interesse is ook goed te horen in dit album. Zoals in *The Sun Is Gone*, een ook qua structuur intrigerend stuk, vol wendingen, versnellingen en vertragingen. En de stemmige intro van *Just For Show* is een juweeltje.
Coen de Jonge

The Mighty Yaya
Magnum Sonus
Porcupine/Sonic Rendezvous
GARAGEBLUES & -ROCK
****
Bij hun vorige album was het even slikken voor de aanhangers van de Brabantse bluesman Louis van Empel. Na het titelloos debuut van The Mighty Yaya worden namelijk alle registers nu pas echt vol open getrokken. Zwaar denderende beats, knoestig gitaarwerk en associatieve teksten, die niet bang zijn voor de duivel, vormen een auditief monument waarvan horen en zien vergaat. De blues is echter nooit ver weg. Niet alleen door het rauwe mondharmonicageweld, maar sowieso door de geëtaleerde no-nonsense-attitude, die laveert tussen het punkgevoel van Iggy Pop en de avontuurlijke bluesattaque van The Black Keys. Voeg daarbij de elementaire gitaarriffs die de rock-'n-roll ooit groot hebben gemaakt en klaar is Kees. Het zal aan bluespuristen niet besteed zijn, de muzikale avonturier die zich niet angstvallig vastklampt aan voorbije tijden zal hier veel plezier aan beleven.
Marcel Haerkens

Phronesis
Parallax
Edition Records
JAZZ
****1/2**
Bassist Jasper Høiby, drummer Anton Eger en pianist Ivo Neame – Phronesis kent drie getalenteerde muzikanten die individueel op hoog niveau staan en een hechte drie-eenheid vormen. Met vijf meesterlijke albums hebben ze hun positie in de top van de jazz duidelijk gemaakt. Ze namen *Parallax,* alweer hun zesde album, deze keer niet - zoals hun voorgaande twee - op met livepubliek, maar binnen een dag in de fameuze Abbey Road Studios in Londen. Vanaf de allereerste tonen, als na een drumintro de andere bandleden invallen weet je dat *Parallax* weer zo'n uitdagend jazzalbum wordt. De manier waarop Phronesis jazz benadert, mag dan onderhand duidelijk zijn; de manier waarop de nummers steeds nieuwe verdieping krijgen, blijft adembenemend. Van albumopener *67000 MPH* tot de geweldige afsluiter *Rabat* laat Phronesis wederom horen een exceptioneel trio te zijn dat de basis van de jazz gebruikt om virtuoos een nieuwe standaard te zoeken. Dit gaat niet gepaard met de in de jazz soms zo bekende moeilijkdoenerij, dit voelt juist natuurlijk aan. *Parallax* is daarmee een nieuw hoogtepunt in hun al zo superrijke oeuvre.
Dick Hovenga

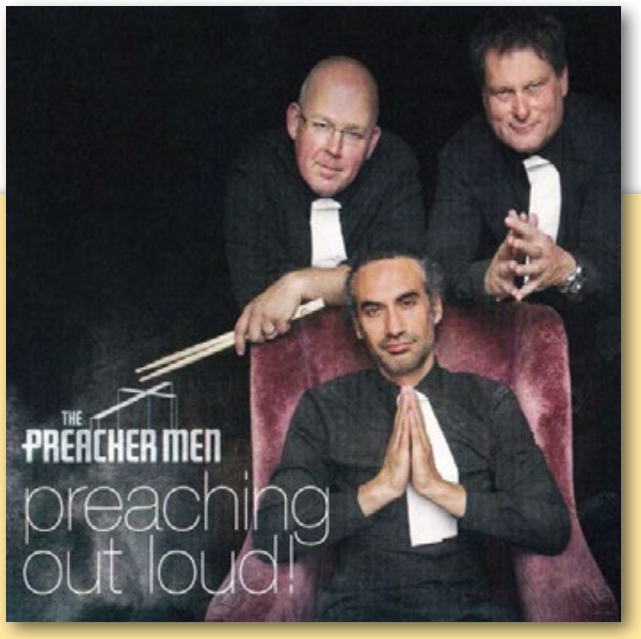

The Preacher Men
Preaching Out Loud!
www.preachermen.com
HAMMOND TRIO
****
Wie zitten achter The Preacher Men? Dat zijn saxofonist Efraim Trujillo, organist Rob Mostert en drummer Chris Strik. Ze zijn geen debutanten, dit drietal had het dus niet nodig om automatisch te grijpen naar het repertoire van Jimmy Smith, Larry Young of Jimmy McGriff. Vijf van de acht stukken zijn eigen brouwsels, en het andere werk bestaat ook niet uit geheide *jazz organ*-stampers. Neem de langzame uitvoering van *I Want A Little Girl,* waarop Ploctones-lid Trujillo zijn gehele saxofoonpalet aanspreekt. Of Horace Silvers *The Show Has Begun*, een stuk uit 1970 van het album *That Healin' Feelin*' waarop geen Hammond te horen was. "*Music for those on the path to higher heights*", zei iemand er ooit over. In handen van The Preacher Men wordt het vette en zeker niet zweverige *soul stuff*. Chris Strik springt in *Stricks Tricks* extra in het oor: het nummer heeft een lekker ranzig thema en er is veel ruimte voor zijn drumcapaciteiten.
Coen de Jonge

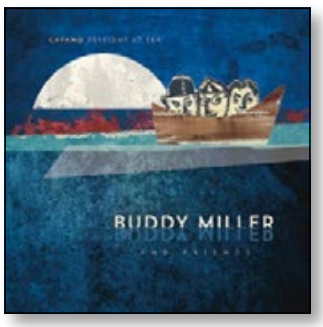

Buddy Miller & Friends
Cayamo Sessions At Sea
New West
AMERICANA
***
Eens per jaar kiest de gerespecteerde singer-songwriter het ruime sop op een cruiseschip, om met medemuzikanten te ontsnappen aan de dagelijkse gang van zaken en onder de zon van de Cariben ontspannen muziek te maken. Een soort bluescruise maar dan met een snik, zeg maar. Vorig jaar gingen onder meer Lee Ann Womack, Kris Kristofferson, Shawn Colvin, Richard Thompson en Lucinda Williams mee. De laatste liet zich de versnaperingen goed smaken, zo lijkt het, getuige het gesproken intro van Gram Parsons' *Hickory Wind*, waar ze nog even aan het idee moet wennen. En om Richard Thompson te horen zingen over de *Wedding Bells* van Hank Williams is een belevenis. *Wild Horses* van The Glimmer Twins krijgt ineens een heel andere lading als het gezongen wordt met het lieflijke stemgeluid van Shawn Colvin. Het is natuurlijk een aangename ervaring om Buddy Miller zo ontspannen aan het werk te horen, en het is de man gegund, maar iets minder Caribische zon mag de volgende keer, en iets meer pit.
Dietmar Terpstra

Marc Mommaas & Nikolaj Hess
Ballads And Standards
Sunnyside Communications
JAZZ
****1/2
Dat Marc Mommaas en Nikolaj Hess muzikanten van uitzonderlijke klasse zijn, weten insiders al jaren. Hun samenwerkingen behoren tot de meest interessante binnen de jazz. De mannen vonden elkaar flink wat jaren terug in New York aan het begin van een glanzende jazzcarrière. Marc afkomstig uit Amsterdam en Nikolaj uit Kopenhagen, beiden net in New York gevestigd om daar de jazzwereld te veroveren, bleken de perfecte muzikale match te hebben en ontwikkelden zich als voorname spelers in de stad van de jazz. Met hun band *Global Motion* maar ook als piano-saxofoonduo van grote klasse. Over de jaren muzikaal internationaal doorgegroeid verrassen ze nu met een album vol ballads en standards. En wat een ongelooflijk genot om deze getalenteerde mannen bekende composities als *Peacocks* (van Jimmy Rowles), *Ask Me Know* (van Monk), *The Shadow Of Your Smile* (van Johnny Mandel), *In A Sentimental Mood* (van Duke Ellington), *Never Let Me Go* (van Jay Livingston), *Boy And Soul* (van Johnny Green) en *Somewhere Over The Rainbow* (van Harold Arlen) naar een andere wereld te horen spelen. Want echt niets dat deze composities - die al zo vaak vertolkt zijn - voorspelbaar zou kunnen maken, wordt aangeraakt. Met bloedmooi spel vinden Mommaas en Hess deze composities volledig opnieuw uit.
Dick Hovenga

Nueva Manteca
Crime!
Borderless
LATIN JAZZ
***1/2
Nueva Manteca is een soort instituut geworden. De grotendeels Rotterdamse formatie onder leiding van toetsenist Jan Laurens Hartong is ook de meest jazzachtige van alle latinbands in Nederland. Met saxofonist Ben van den Dungen, trombonist Ilja Reijngoud en gitarist Ed Verhoeff heb je dan ook veel ervaring in huis. Een beetje onverwacht is dat er geen trompettist of fluitist in de bezetting van zo'n soort band zit. Ook met een thema als misdaadfilmmuziek kan Hartong als arrangeur goed uit de voeten, zoals blijkt op deze live-opname, de twaalfde cd van de groep. Door de Amerikaanse bigbandtraditie van de jaren zestig is er altijd een band geweest tussen latin jazz en (tv-)film. Zo swingt Baantjer toch nog, zoals Tatort al deed. De band klinkt hier helaas niet altijd even sprankelend, mede omdat de arrangementen hier iets te weinig contrasteren. Dat mag trouwens zeker niet gezegd worden van het expressieve conga- en timbalesspel van Nils Fischer.
Ken Vos

New Rumours and Other Noises
The Moonlight Nightcall
Casco Records
IMPRO
****
In dit trio hebben de Nederlandse contrabassist Raoul van der Weide en twee jongere Argentijnse musici elkaar gevonden. Rietblazer Ada Rave en pianist Nicolas Chientaroli, een echtpaar uit Buenos Aires, heeft zich niet zo

Cd's

lang geleden in Amsterdam gevestigd. Het drietal speelt hier spontaan geïmproviseerde muziek die wars is van routines. Chientaroli houdt van metalige, percussieve klanken, Rave van een stevig, rond geluid op de sax en klarinet, met regelmaat desnoods zonder mondstuk. Van der Weide breidt zijn vocabulaire uit met de kraakdoos van Michel Waisvisz en allerlei objecten met verschillende oppervlakken. De vraag met zo 'n open opzet is of de musici erin slagen telkens een gezamenlijke, logische vorm te vinden en dat lukt heel goed. Ook esthetisch is het misschien ook dankzij de buitenissige hulpmiddelen een aangename gebeurtenis. Alleen, ik weet nog niet hoe noodzakelijk deze muziek is.
Ken Vos

Nonkeen
The Gamble
R&S
ELECTRONIC
****
Dat toetsenheld Nils Frahm een band was begonnen, was voor zijn fans groot nieuws. De man die solo niet alleen op plaat maar juist ook op podia altijd intrigeert, zou zich toch niet opsluiten in een bandgeluid? *The Gamble* bewijst dat zijn band Nonkeen wel degelijk om het toetsenwerk van Frahm draait maar nog zoveel meer te bieden heeft. Nonkeen is de band van jeugdvrienden Frederic Gmeiner, Nils Frahm en Sebastian Singwald. Ze maakten al in hun tienerjaren samen muziek maar tot een album komt het nu pas. De afgelopen jaren schreven ze nieuw werk maar gebruikten ze ook oude opnamen. Vier tracks zijn in de remake gegaan en naar deze tijd zijn verplaatst, maar dan wel met dezelfde opnametechnieken. De muziek op *The Gamble* laat een trio muzikanten horen dat instrumenten, geluiden, sfeer en ritmes op een vloeiende manier in elkaar laat overgaan.
Dick Hovenga

Aruán Ortiz Trio
Hidden Voices
Intakt
JAZZ
*****
Het wordt tijd dat deze New Yorks-Cubaanse pianist (1973) doorbreekt bij het grote publiek. In zijn muzikale benadering doet hij denken aan Steve Coleman, die altsaxofonist uit Brooklyn die bebopritmes mathematisch deconstrueert. Het kan geen toeval zijn dat Ortiz ook in Brooklyn woont. Die wiskundige strengheid van Ortiz zou vervelend worden als die niet zoals hier met tussenpozen werd gerelativeerd. Daarnaast kan Ortiz ook swingen, niet in de laatste plaats geholpen door het kleurrijke spel van bassist Eic Revis en drummer Gerald Cleaver, die de jazztraditie nooit uit het oog verliezen. Het leuke aan Ortiz is ook dat hij op gezette tijden een rechtstreeks verband kan leggen tussen Afro-Cubaanse ritmes en zijn moderne jazzreconstructies. Af en toe klinkt de muziek van het trio ongemakkelijk of zelfs een beetje geforceerd, maar de muziek wordt daar door die consistentie alleen maar spannender door. Luister maar eens naar de bewerking van Monks *Skippy*.
Ken Vos

Tico Pierhagen & Efraim Trujillo
Leven Is Bewegen
TVP
LATIN JAZZ
****
Pianist Tico Pierhagen is de leider van het trio Aguabajo dat jazz en in mindere mate klassiek met Colombiaanse roots verbindt. Nederlander Pierhagen werd op zijn achtste geadopteerd uit Colombia, maar heeft kennelijk interesse voor zijn geboorteland behouden. Tenor- en sopraansaxofonist Efraim Trujillo is vooral bekend van The Ploctones en de radioband The Ob6sions, maar hem heb ik ondanks zijn naam nooit eerder in een expliciete latincontext gehoord. Pierhagen behoort tot die musici die weinig op hebben met dissonanten en harmonisch ongemak. Opvallend is ook dat zijn elegante techniek voor een groot deel door een klassieke achtergrond lijkt te zijn bepaald. Zijn composities, oorspronkelijk geschreven voor Aguabajo, zijn origineel, kennen weinig clichés en bieden goede uitgangspunten voor improvisaties. Wat meer ritmische spanning komt hier van Trujillo die wat minder rechtlijnig en expressiever fraseert. De liveopname klinkt ongedwongen en intiem. De helft van de opbrengst is bestemd voor Colombiaanse zwerfkinderen.
Ken Vos

Snarky Puppy
Family Dinner Volume Two
MODERN JAZZ/FUSION
Universal
****
Superband Snarky Puppy heeft het ene avontuur - *Silva* - nog niet achter de rug of het volgende staat alweer voor de deur. De tweede 'familieplaat' staat vol vocale en instrumentale hoogstandjes. De gastenlijst is indrukwekkend, met onder andere duizendpoot Jacob Collier, Becca Stevens, Chris Tuner, Salif Keïta, Laura Mvula met het mystieke *Sing Me To The Moon*, en zelfs David Crosby, met het kwetsbare *Somebody Home*. Opnieuw vervult de band de rol als creatief platform met verve. Accentverschil is dat er nu ook instrumentalisten soleren, zoals Charlie Hunter (gitaar), Jeff Coffin (saxofoon) en Béla Flack (banjo). De muzikaliteit is wederom van uitmuntende klasse, zeker omdat het een liveregistratie betreft. Een kerk in New Orleans werd omgebouwd tot studio en daar namen ze voor een intiem publiek twee shows per avond, drie dagen achter elkaar *Family Dinner* op. Tevens zijn vele culturen vertegenwoordigd en daardoor ook allerlei stijlen. Dat is enerzijds een genot en verwijst naar de smeltkroes van New Orleans. Anderzijds vliegt daardoor de sfeer alle kanten op en sluiten de nummers soms minder mooi op elkaar aan. Toch ga je nog meer van Snarky Puppy houden als je ziet hoe zo'n project achter de schermen tot stand komt, met de bijbehorende documentaire.
Angelique van Os

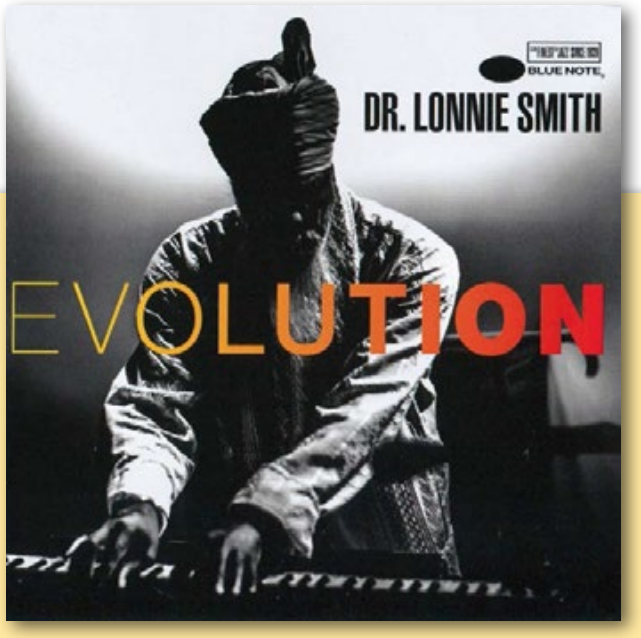

Dr. Lonnie Smith
Evolution
Blue Note/Universal
FUNKJAZZ
****

JOC featuring Dr. Lonnie Smith
I Didn 't Know What Time It Was
Challenge Records/JOC
BIGBAND & ORGAN
****1/2

Hammondorganist Dr. Lonnie Smith (1942) is na 45 jaar terug op het oude nest. In 1970 maakte hij nog een plaat voor Blue Note (*Drives*) en daarna werd het een bonte lijst platenlabels. Het publiek bleef hem live steeds waarderen, en we danken het aan Blue Note-baas Don Was dat de betulbande Lonnie Smith weer thuiskwam. Grappig genoeg greep Smith deels terug op stukken die hij eerder op de plaat zette, zoals het lange openingsnummer *Play It Back* en *Afrodesia*, waarop Joe Lovano meedeed met zijn 'G' mezzosopraansax; veertig jaar eerder speelde hij op hetzelfde nummer ook al mee. Lovano horen we (met tenorsax) nog op de ballad *For Heaven's Sake*. Een andere gast was pianist Robert Glasper, die alleen op *Play It Back* meedeed. Een opwindend album vol funky, vettige maar zeer vitale muziek. Vrijwel tegelijkertijd kwam ook de registratie (op lp) uit van het enerverende concert dat de organist gaf met het Jazz Orchestra of the Concertgebouw op 25 februari 2010 in het Bimhuis. Henk Meutgeert was de dirigent en had ook de meeste arrangementen gemaakt; de andere zijn van Rob Horsting. Het album gaat werkelijk daverend van start met een enorm swingende versie van het titelstuk. Meutgeert liet zich daarbij duidelijk inspireren door de muziek van Jimmy Smith en Oliver Nelson. Fraaie solo's zijn er van trompettist Ruud Breuls (in *Willow Weep For Me*), bassist Frans van Geest (*Too Damn Hot*) en gitarist Martijn van Iterson in *Beehive*. De hoofdrol was natuurlijk voor Dr. Lonnie, maar hij werd groots door het JOC geholpen.
Coen de Jonge

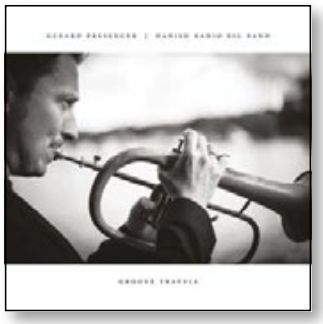

Gerard Presencer + Danish Radio Big Band
Groove Travels
Edition Records
JAZZ
****

Dat de Britse Gerard Presencer een geweldig trompettist is, mag al 25 jaar duidelijk zijn. Zijn carrière kreeg een vlucht met het excellente werk dat hij verrichte voor de wereldwijde hit *Cantaloop* van Us3. Hij was toen nog maar achtien jaar. Zijn nieuwe album *Groove Travels* is een kroon op zijn werk. Over de basis van de te gekke bigband laat hij horen een van de smaakmakers te zijn binnen de Europese jazz. In een afgewogen collectie eigen composities en een fijne versie van Lennon/McCartney's *Eleanor Rigby,* Wayne Shorters *Footprint*s en een prachtversie van Billy Nichols' *I Can't Stop Loving You*. De arrangementen voor de bigband zijn ijzersterk en geven niet alleen Presencer maar ook de leden van de bigband te kans indruk te maken. De Danish Radio Big Band klinkt strak, zwoel en swingend. Het blijkt de ideale basis voor Presencer, die naar hartenlust zijn gevarieerde trompetspel naar grote hoogten trekt.
Dick Hovenga

Tom Rainey Trio with Ingrid Laubrock and Mary Halvorson
Hotel Grief
Intakt
IMPRO
****1/2

Van deze combinatie is dit het tweede album na *Camino Cielo Echo* uit 2011. Daarnaast hebben de musici al in andere bands vaak met elkaar gespeeld, zeker Rainey Laubrock die man en vrouw zijn. De vijf stukken van het live opgenomen *Hotel Grief* zijn spontaan geïmproviseerd, maar van enige twijfel of misverstand is, zoals wel te verwachten was, niets te merken. Hoewel de saxofoniste en de drummer technisch vrij conventioneel te werk gaan, is er aan de rolverdeling niets conventioneels. Rainey kan net zo goed melodieuze veranderingen initiëren als Laubrock, terwijl de laatste ook net zo goed een percussieve rol op zich kan nemen. Gitariste Halvorson is altijd aanwezig, zowel op de achtergrond als in de frontlijn, maar lijkt met haar lichte, meestal lange lijnen zelden het intiatief te nemen. Ze slaagt er in ieder geval in om de muziek extra diepte mee te geven. Interactie op zijn best.
Ken Vos

The River
The Swim Sessions
Sibyl Sings/CDBaby
SINGER-SONGWRITER, POËZIE & IMPRO
****

Opgenomen in 2014 in het Bimhuis, is deze cd een leuke verrassing door de samenkomst van verschillende werelden van expressie. Dichteres, zangeres, gitarist en danseres Lily Kiara past met haar altstem in de traditie van de Europees-Amerikaanse singer-songwriter, maar laat in haar stemmige melodieën de ondersteuning en interventies van improviserende musici toe. Zo spelen hier Felicity Provan (trompet), Joost Buis (trombone), Michael Moore (klarinetten, saxofoons, piano) en Michael Vatcher (drums en percussie), welbekend van de Amsterdamse improscene mee. De toon van Kiara's teksten is hier nogal serieus, maar dat wordt gerelativeerd door het lichtvoetige spel van de andere musici. Een tweede contrast is de compacte, ritmische poëzie van Julyen Hamilton, die ook als voordrager overtuigt. Het is een intrigerende, zeker niet naadloos passende combinatie waarvan je je afvraagt in hoeveel richtingen die zich verder zou kunnen ontwikkelen.
Ken Vos

Cd's

The Rosenberg Trio feat. Mozes & Johnny Rosenberg
La Familia
Coast to Coast
GIPSY SWING
***1/2
Weer zo'n release van The Rosenberg Trio waar je heel opgewekt van wordt. Bijvoorbeeld door het horen van *Smile* (van Charlie Chaplin), een lied dat tegenwoordig vaak wordt opgepakt maar meestal niet in uptempo, zoals de Rosenbergfamilie doet. Of door zanger Johnny Rosenbergs versie van *Dance In The Old Fashioned Way*, dat hij met zo veel feeling brengt dat dames op de eerste rij ervan zouden smelten. Het publiek staat bij deze familie op de eerste plaats, daarom hebben ze ook een snelle medley van *Buona Sera* en *Oh Marie* opgenomen, de hits van Louis Prima die het live altijd zo goed doen. Maar ze zijn niet bang voor wat zwaardere kost. Nino Rota's thema uit de film *The Godfather* is zo'n uitdaging, die eerst als ballad wordt gestart en even later lustig swingt. Daarna horen we *So What* van Miles Davis, dat warempel door broer Mozes zomaar binnen het gipsyterritorium wordt getrokken.
Coen de Jonge

Jesse van Ruller
Phantom - The Music Of Joe Henderson
55 Records
Jazz
****
Hij was al een tijdje uit in Japan en nu dan ook in Europa: de nieuwe cd van Jesse van Ruller. Dit keer vertolkt hij de muziek van Joe Henderson. Hendersons composities worden vaak over het hoofd gezien en dus weinig gespeeld. Van Ruller benadert alle stukken met een geweldig vakmanschap en benut alle harmonische mogelijkheden. De samenstelling van de band is net even anders dan op zijn andere cd's: Clemens van der Feen op bas is gebleven, maar Joost van Schaik op drums is erbij gekomen in plaats van Martijn Vink. Van Ruller is altijd in zijn element als hij met een trio speelt. Zo heeft hij de ruimte om zijn vernuftige *chord melody*-techniek toe te passen. En dat kan hij als geen ander. We zijn veel virtuositeit van hem gewend, maar hij is vooral nog intenser gaan spelen. Luister bijvoorbeeld naar zijn versies van het mooie *Black Narcissus* en *La Mesha.* Andere hoogstandjes zijn *A Shade Of Jade* en *Tetragon.* Zeer zeker een topalbum voor de liefhebber van jazzgitaar.
Etienne de Smet

Mavis Staples
Livin' On A High Note
Anti/Epitaph
SOUL/FUNK
****
Mavis Staples werd geboren in 1940 en ze was acht toen haar vader The Staple Singers oprichtte. Sindsdien heeft zij de aandacht weten vast te houden met haar werk, wat niet veel collega's haar nadoen. Bij recente liveoptredens maakte zij vaak een meer energieke indruk dan haar in het koortje zingende dochter! Ze liep met Martin Luther King, werkte met Curtis Mayfield, was de muze van Bob Dylan en Prince en maakte ook in het nieuwe decennium juweeltjes van albums, met Ry Cooder en Jeff Tweedy als producers. Naast haar rol in The Staple Singers maakte zij al in 1969 haar eerste solo-album. Zestien solo-albums later weet ze nog steeds te verrassen. Hedendaagse collega's als ondermeer Neko Case, Justin Vernon, Nick Cave, Ben Harper, Valerie June, Tune-Yards, Aloe Blacc, Benjamin Booker en M Ward (tevens albumproducer) schreven nummers voor dit album, dat opnieuw uitmunt vanwege haar even unieke als hartverwarmende vocalen en de less is more-presentatie. Het is vaak alsof je bij haar op schoot zit. En de sterke melodieën doen in no-time aan alsof je ze al jaren kent.
Sjeng Stokkink

Esperanza Spalding
Emily D+ Evolution
Concord Records/ Universal
JAZZ/FUNK/ROCK
***1/2
Ze is inmiddels 32, tijd voor reflectie. Het roer om. Esperanza Spalding gaat terug naar haar jeugdige creatieve kant die ze nooit heeft kunnen ontplooien: Emily D is geboren. Haar personage ziet er heel anders uit, lange vlechten, nerdy bril en klinkt ook beduidend rauwer. De muziek is een mix van psychedelische rock, elektro, fusion en funk. En Spalding speelt louter elektrische bas. Volgens eigen zeggen staat D+Evolution symbool voor een tunnel die haar van het verleden naar de toekomst brengt; een conceptalbum waarbij alle composities vloeiend in elkaar overlopen. Basis is een strak powertrio van Spalding met Matthew Stevens (gitaar) en Karriem Riggins (drums), aangevuld door uitgesponnen, soms bijna dissonant koorwerk. De opzwepende opener *Good Lava* zet de toon van Spaldings alter ego. *Unconditional Love* en *Judas* zijn twee mooie midtempo stukken, waarop melodie en ritme elkaar goed afwisselen. Pareltjes zijn *Noble Nobles*, *One* en *Farewell Dolly,* met een sterke link naar Joni Mitchell door de kraakheldere zang. Afsluiters *Elevate Or Operate, Funk The Fear* en *I Want It Now* zijn minder toegankelijk en theatraler. *EmilyD+Evolution* moet een tijdje op je inwerken, wellicht herken je dan ook het kind in jezelf.
Angelique van Os

Supersonic Blues Machine
West Of Flushing, South Of Frisco
Provogue
ROCK/BLUES
***1/2
Rockblues in trioformatie wordt vaak gekenmerkt door een hard, beukend en enigszins hol geluid. Wanneer een tweede harmonisch instrument wordt toegevoegd, klinkt het al meer hecht en melodieus. Dit uit een studiosessie in Los Angeles ontstane trio met Lance Lopez

Lilian Vieira Grupo
Tanta Coisa
Coast to Coast
BRAZIL
****1/2**
Tanta Coisa ('een heleboel') is het tweede album van Lilian Vieira Grupo en verschijnt ongeveer gelijktijdig met de start van haar theatertournee *Brazil Beyond De Bundas*. De cd is met een warme sound geproduceerd door Wiboud Burkens. De songs van *Tanta Coisa* zijn heerlijk Braziliaans. Traditionele samba, MPB, bossa, maracatu, jazz en afoxé biedt het album. Lilian schreef bijna alle teksten zelf, componeerde vooral met gitarist Marijn van der Linden. Ook de andere bandleden (Udo Demandt op drums, Breno Viricimo op bas) droegen hier aan bij. Na de pittige sambafunk in *Samba Wip* volgt de op Jobim geïnspireerde bossa *Vazia* met de sfeervolle inbreng van Gabriel Grossi op de harmonica. In het enigszins weemoedige *Indio* zingt Lilian over de Indianen. Waan je maar in het Amazonegebied! En tenslotte in *Rio* in een meeslepende ode aan een van de oudste sambascholen van de stad in *Estação Primeira.*
Rik van Boeckel

(gitaar/zang), Fabrizio Grossi (basgitaar) en Kenny Aronoff (drums), wordt aangevuld met een Hammond en biedt gastbijdragen van Billy Gibbons, Warren Haynes, Chris Duarte, Eric Gales, Walter Trout en Robben Ford. Snarenridders/zangers die met hun persoonlijke touch garant staan voor variatie. Bovendien geven ze dit rockgeoriënteerde trio een tikje blues mee. Eric Gayles drukt met veel wah-wah zijn stempel op het naar Jimi Hendrix riekende *Nightmares And Dreams*. Trout brengt zowel rustig als snijdend spel in *Can't Take It No More*, terwijl Robben Ford fraai jazzy duelleert met Lopez in *Let's Call It A Day*. Minpuntje: de kop noch staart hebbende instrumental *Whiskey Time*.
Rien Wisse

Steven Troch
Nice 'N' Greasy
Sing My Title/N.E.W.S
BLUES
****
In 2014 won Steven Troch de *King Of Chromatic Bluesharmonica*-titel tijdens David Barretts internationale mondharmonicawedstrijd in Oakland, Californië. *Nice 'N' Greasy* werd in diezelfde staat opgenomen in The Greaseland Studios, San Jose met artiesten die onze zuiderbuur er had leren kennen zoals drummer June Core, (contra) bassist Kid Andersen en de gitaristen Rusty Zinn en Bob Welsh. Geen kleine jongens dus, dit West Coast-ensemble, maar Troch zet dan ook hoog in met twaalf zelfgeschreven songs die niet alleen diverse bluesdisciplines exploreren met zijstraatjes richting reggae en calypso, maar hij trekt ook wat zijn spel betreft alle registers open – van subtiel breekbaar tot chromatisch vet. Bovendien toont de voormalige frontman van Fried Bourbon zich een uitstekende zanger met een karakteristieke stem. "*An original Belgium talent.*", noemt collega-mondharpist Mark Hummel hem in de *liner notes.* En daar is geen woord van gelogen
Marcel Haerkens

Eefje de Visser
Nachtlicht
Eefjes Platenmaatschappijtje
POP
****1/2**
Dit album lijkt eerst een éénvrouwsoperatie van zangeres/componiste Eefje de Visser, maar niets is minder waar, ze heeft veel steun gehad aan mensen als producer/arrangeur Jacob van de Water en drummer Nicky Hustinx. Om daar achter te komen moet je overigens wel moeite doen: de *inlay* is voorzien van piepkleine blauwe letters op een zwarte achtergrond. Je komt er dan achter wat Eefje met haar teksten wil overbrengen, want luisterend naar de cd lukt dat niet altijd – er zit nogal wat echo achter de tien liedjes en de complexe en ingenieuze arrangementen maken de zaak ook niet altijd verstaanbaar. Eefjes songs hebben titels als *Scheef, Mee, Stof, Luister* en *Wel*. Ze hebben dus genoeg aan één woord. Dat geldt niet voor de songteksten zelf; het zijn kleine verhaaltjes over het moderne leven met alle bekommernissen van dien. Een onorthodox project, dat is het.
Coen de Jonge

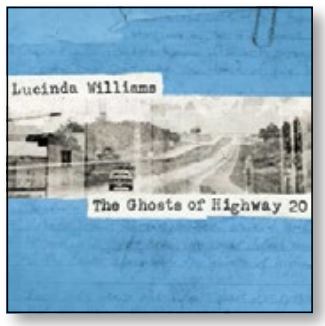

Lucinda Williams
The Ghost Of Highway 20
Highway 20 Records/Bertus
ALT.COUNTRY/SINGER-SONGWRITER
****
Op haar tweede dubbelalbum in anderhalf jaar (!) keert de inmiddels 63-jarige Lucinda Williams meer dan ooit haar blik naar binnen aan de hand van haar verleden, dat ze in het gezelschap van haar dichtende vader doorbracht langs 's Heren wegen in het zuiden van de VS. Ooit was het onhip zuiderling te zijn, nu wordt ze wijd en zijd gewaardeerd, maar het verleden blijft steken. *"I know about the pain, and all that jazz"*, zo mompelt ze met brokkelende stem in *I Know All About It*. En in de ten hemel schreiende blues *Doors Of Heaven* bekent ze af en toe best levensmoe te zijn: *"I'm gonna walk in the glory and tell everyone my story. Open up the doors of heaven, let me in."* Helemaal *southern gothic* wordt het in het titelnummer, waar de geesten uit het verleden nadrukkelijk verhaal komen halen. Williams' poëzie is uiterst sfeerrijk ingebed in de ineengestrengelde gitaren van Greg Leizs en Bill Frisell en men houdt zijn hart vast als haar nog eens dezelfde behandeling te beurt valt als Johnny Cash' *American Recordings*. Ze heeft er inmiddels de statuur voor.
Dietmar Terpstra

Steven Wilson
41/2
Kscope/Bertus
PROG/JAZZ

Cd's

****

41/2 is een zogeheten 'interim release' van alleskunner Steven Wilson, na zijn veelgeprezen *Hand. Cannot.Erase*. en voor zijn nieuwe solowerk, dat voor komend jaar in de planning staat. Nu is 'interim' in het geval van de Brit een zeer relatief begrip, want de voormalig voorman van Porcupine Tree brengt om de haverklap muziek uit, is het niet via Kscope, dan wel via zijn site. Onderschatten moeten we *41/2* dan ook niet, zelfs niet als we weten dat het grotendeels restanten betreft van de *Hand.Cannot.Erase*-sessies. Al in opener *My Book Of Regrets* horen we Wilson op onwaarschijnlijke wijze tekeer gaan op zijn gitaar. *Year Of The Plague,* opgenomen tijdens de *Raven*-sessies in 2012-2013, is merendeels ingespeeld door Wilson zelf op allerhande synths en samplers, samen met pianist Adam Holzman. *Don't Hate Me* is een Porcupine Tree-track, vorig jaar opgenomen tijdens een Europees concert, met de Israelische Ninet Tayeb op vocalen. Onder meer door de jazzy Fender Rhodes van Holzman heeft het nummer duidelijk meerwaarde gekregen. Steven Wilson is er andermaal in geslaagd een uiterst sfeervol album af te leveren.

Dietmar Terpstra

Adrian Younge presents Venice Dawn
Something About April 2
Linear Labs/Bertus
CINEMA/SOUL/FUNK
****

Componist/arrangeur/producer en multi-instrumentalist Adrian Younge verschuilt zich meestal achter zijn producties - hier noemt hij het Venice Dawn - en hij staat nooit op zijn hoezen afgebeeld, dus een duidelijk beeld kreeg je intussen niet van hem. Younge is een Afro-Amerikaan, geboren in 1978, woonachtig in Los Angeles, hij voert de funk altijd hoog in zijn vaandel, schijnt zelfs eigenaar te zijn van een vinylplatenwinkel in *L.A.* en zijn muziek is doorgaans moeilijk te definiëren. Hij bedient zich altijd van gastvocalisten (hier onder meer Bilal, Raphael Saadiq, Laetitia Sadier, Karolina en Loren Oden) en maakt filmische muziek in gewiekste arrangementen en dito productie. Uit het eerste deel van *April* (2012) werd vaak gesampled (door Jay-Z, Common, 50 Cent, DJ Premier) en het verwierf daarmee terecht veel status. Younge is duidelijk iemand die het verleden bestudeert om daarmee de toekomst te scheppen, en de dertien tracks (in 37 minuten) op dit album zijn weer even intrigerend als die van de voorganger. Wel iets lieflijker, en uiteraard minder verrassend voor diegenen die al bij deel een zweerden. Younge vaart nog steeds een eigen koers, en dat siert hem.

Sjeng Stokkink

Dweezil Zappa
Via Zammata'
Megaforce/Bertus
EXPERIMENTELE ROCK/POP
****

Het zag er een tijd lang naar uit dat Dweezil Zappa zich met *Zappa Plays Zappa* voorgoed zou onderdompelen in het werk van zijn vader Frank. Hoewel dit project wereldwijd nog steeds volle zalen trekt, verschijnt nu verrassend zijn eerste studioalbum in tien jaar. Vooral openingstrits *Funky 15, Rat Race* en de metalparodie *Dragon Master* (op een nagelaten tekst van pa) ademen wel heel sterk de familie-erfenis en de onverwachte tempowisselingen en bizarre melodie- en zanglijnen zijn ook niet van de lucht, maar van expliciet epigonisme is geen sprake. *On Fire*, waarin zijn vrouw, kinderen en nichtje de samenzang verzorgen, zou een Beach Boy-song kunnen zijn, in *Malkovich* declameert acteur John zijn eigen tekst, terwijl mariachiblazers, dixieland en bluegrass een merkwaardig verbond sluiten in *Billionaire's Son*. Daarnaast klinken in Dweezils gitaarsoli diens hardrockachtergrond wat prominenter door dan de improvisatie- en experimenteerdrift van zijn vader. Maar dat geldt niet voor de composities als zodanig, want die verschieten constant van kleur. Met *Via Zammata* heeft Dweezil Zappa zichzelf opnieuw uitgevonden. Missie geslaagd.

Marcel Haerkens

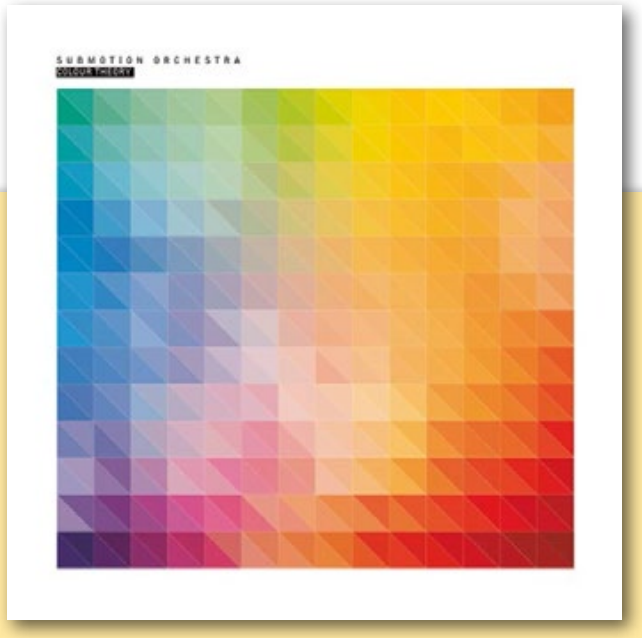

Submotion Orchestra
Colour Theory
Counter Records
ELECTRONIC/JAZZ/DUBSTEP
****

Submotion Orchestra is een collectief Britse muzikanten dat al jaren garant staat voor kwaliteit en dat zijn naam vijf jaar geleden vestigde met het debuut *Finest Hour*. Hun sound, een mix van elektro, dubstep, pop, frisse jazz en de heerlijke stem van frontvrouw Ruby Wood maakte grote indruk. Submotion Orchestra is live een jaar grotendeels Wood-loos (ze is net moeder geworden) en de band permitteert zich voor hun vierde album dus wat extra uitstappen. De instrumentale tracks die de band op hun albums plaatste, waren trouwens al net zo ijzersterk als de songs met Ruby. En met die instrumentale tracks zit het op *Colour Theory* ook weer helemaal goed. Het al eerder uitgebrachte *Kimono* was al zeer fraai en het heerlijke *Amira* en *Illusions* zijn al net zulke spannende muzikale exercities. Slim is dat de band geen vrouwelijke vervanging heeft gezocht, maar juist zangers. In Billy Boothroyd, Andrew Ashlong en Ed Thomas zijn prima stand-ins gevonden. Ook de slotcompositie *Ao* met Catching Flies is een fijne muzikale uitstap. Toch zijn het de wel door Ruby Wood gezongen songs die er het diepst inhakken. *In Gold* is een wonderbaarlijk mooie track die tot het beste behoort dat de band maakte. En ook het daaropvolgende *Red Dress*, met een heerlijk breed uitwaaierend trompetgeluid (bijna mariachi-stijl) is uitzonderlijk goed. In het in duet met Ed Thomas gezongen *Empty Love* trekt Wood alle aandacht naar zich toe.

Dick Hovenga

DUTCH JAZZ 2016 COMPETITION

HET PLATFORM VOOR TOPTALENT

Talentvolle Nederlandse jazzgroepen (gemiddelde leeftijd onder 30 jaar) kunnen zich tot 1 april aanmelden voor deze elfde editie via de website www.dutchjazzcompetition.nl. Nieuw dit jaar in de finale is de invoering van de *Publieksprijs*, daarnaast zal zoals gebruikelijk een vakjury bepalen wie de *Winnaar Beste Groep* van de Dutch Jazz Competition 2016 wordt.

Meedoen aan de Dutch Jazz Competition betekent kans maken op een uitgebreid pakket aan praktische prijzen, waaronder een geldprijs, programmaspots op festivals en deelname aan de voorronden van de *Euroradio Jazz Competition*. De Dutch Jazz Competition wordt mede mogelijk gemaakt door Sena, Prins Bernhard Cultuurfonds, NORMA, Ntb en de mediasponsoren VPRO en NTR.

Halve finales: 3 juni / Paradox, Tilburg
5 juni / Cloud Nine (TivoliVredenburg), Utrecht
Finale: 10 juni / Bimhuis, Amsterdam

WWW.DUTCHJAZZCOMPETITION.NL

BIMHUIS

JAZZ / WORLD / IMPRO

WWW.BIMHUIS.NL

VR 18 MRT ARUÁN ORTIZ TRIO
FEAT. BRAD JONES, CHAD TAYLOR
ZA 19 MRT STEVE LEHMAN QUINTET
ZO 20 MRT JOE LOVANO CLASSIC QUARTET
DO 24 MRT ERIC REVIS TRIO
FEAT. KRIS DAVIS, JOHN BETSCH
VR 25 MRT TUTU PUOANE & TINEKE POSTMA
ZA 26 MRT FRANCO D'ANDREA TRIO & HAN BENNINK
ZO 27 MRT PLAISTOW
MA 28 MRT ROY HARGROVE QUINTET
WO 30 MRT CRISTINA ZAVALLONI SPECIAL DISH
DO 31 MRT DUO BAARS–HENNEMAN & AB BAARS TRIO
VR 1 APR CARTE BLANCHE AVA MENDOZA
ZA 2 APR YOUNG VIPS TOUR:
ROGIER TELDERMAN & VINCENT HOUDIJK
ZO 3 APR LIONEL LOUEKE TRIO
WO 6 APR MATHIAS EICK QUINTET
DO 7 APR KAPOK & ZAPP4
VR 15 APR JON IRABAGON TRIO
WITH BARRY ALTSCHUL & MARK HELIAS
ZA 16 APR THE HOUDINI'S & ANTON GOUDSMIT
ZO 17 APR LOGAN RICHARDSON'S SHIFT
WO 20 APR IIRO RANTALA / MARIUS NESET DUO
DO 21 APR SONIC HALO: TINEKE POSTMA & GREG OSBY
VR 22 APR SÖNDÖRGÖ
ZA 23 APR HERMAN / BEETS / JACOBS / BENNINK
ZO 24 APR OMER AVITAL QUINTET
DO 28 APR GIOVANNI GUIDI TRIO
WO 4 MEI KENNY WERNER TRIO
ZA 7 MEI BILLY HART QUARTET
FEAT. ETHAN IVERSON, MARK TURNER & BEN STREET
MA 16 MEI LAGE LUND TRIO
DO 19 MEI CORY HENRY: THE REVIVAL

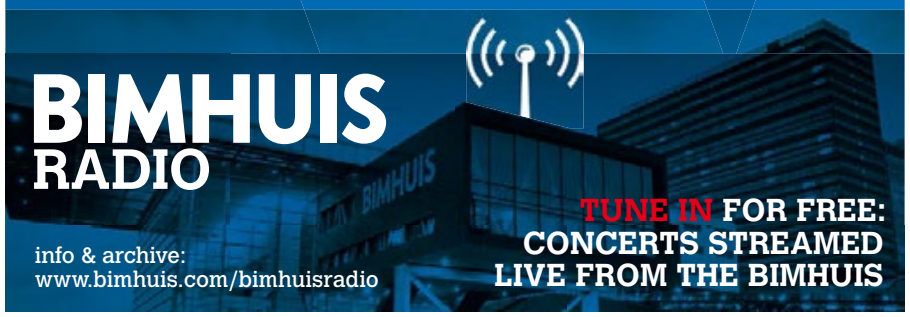

Vinyl

De heropleving van de interesse voor vinyl - het zwarte goud - werd onlangs zelfs voor de kleintjes uiteengezet in het tv-programma Het Klokhuis, want het zijn allang niet meer alleen de grijsharigen die bij vinyl zweren. Jazzism blijft de vinylniche omarmen: Sjeng Stokkink maakte weer een keuze uit het nimmer slinkende aanbod.

Howlin' Wolf
Untitled (The Rocking Chair Album)
Chess/MoV/Bertus
BLUES
*****

Een reus van een man, met een van de meest karakteristieke stemmen uit de blues – dat was Chester Arthur Burnett alias Howlin' Wolf (1910-1976). Hij werd ontdekt door Sam Phillips, die hem achteraf belangrijker noemde dan zijn bekendste ontdekking: Elvis Presley. Al in 1951 en 1952 nam Phillips veel singles op met Wolf in Memphis. Deze singles werden in 2014 opnieuw uitgebracht op twee compilatiealbums getiteld *The Memphis Days*. Pas in 1959 verschenen Wolfs eerste albums *Moaning In The Moonlight* en *Big City Blues*, in 1962 gevolgd door dit titelloze album, dat vanwege de hoes vaak '*the rocking chair album*' werd genoemd. Een zeer welkome re-issue, want voor het Amerikaanse origineel vraagt men inmiddels 240 euro. Hoewel The Wolf doorgaans eigen nummers vertolkte, werd het leeuwendeel op dit derde album geschreven door Willie Dixon, waaronder *Spoonful*, *Wang Dang Doodle* en *The Red Rooster*, dat The Rolling Stones al snel zouden coveren als *Little Red Rooster*. Alleen achter *Who's Been Talking* en *Tell Me* staat C. Burnett. Allemaal puike chicagoblues, Wolf verbleef sinds 1953 in Chicago, met steeds die stem als boeiend middelpunt. In Duitsland verzamelde iemand werkelijk alles van Howlin' Wolf en maakte daar een prachtige website van: wirz.de/music/howlwolf.htm.

Bloomfield/Kooper/Stills
Super Session
Sony/MoV/Bertus
BLUES/JAZZ/POP
****

In 1968 gingen Al Kooper - van The Blues Project en al snel ook Blood Sweat & Tears -, Michael Bloomfield van The Electric Flag en Stephen Stills van Buffalo Springfield samen de studio in om volgens de principes van het jammen een album op te nemen. Helaas lukte het ze niet om alle drie op dezelfde dag aanwezig te zijn, waardoor de leadgitaar op de A-kant door Bloomfield en op de B-kant door Stills werd bespeeld. De jams leverden enkele gedenkwaardige tracks op, met op de Bloomfield-kant het aan John Coltrane opgedragen *His Holy Modal Majesty* (waarop Kooper uit zijn toetsen het geluid van Coltrane's sopraansax tovert) en het Albert King in herinnering roepende *Albert's Shuffle*. Terwijl op de Stills-kant een verpletterend mooie wahwahversie van Donovans *Season Of The Witch* weerklinkt die het origineel doet verbleken. En dan zijn de covers van Dylan, Mayfield en Willie Cobb nog niet eens genoemd! Dit succesvolle album leidde hetzelfde jaar nog tot een *Super Session Live*-dubbelalbum en een jaar later tot het *Kooper Session*-album, met daarop een debuterende Shuggie Otis!

Miles Davis
Get Up With It
Sony/MoV/Bertus
JAZZ
****

In 1969 begon voor Miles Davis een nieuwe creatieve periode, vanwege de invloed die funkzangeres Betty Mabry op hem had. Mabry is beter bekend als Betty Davis nadat ze trouwden in 1968. Deze periode zou meer dan tien funky en elektrische albums opleveren, waarvan deze dubbelaar *Get Up With It* als laatste verscheen in 1974. Vooral gitarist Reggie Lucas en percussionist Mtume - sindsdien een onafscheidelijk duo - kleuren op zes van de acht tracks de begeleiding, maar ook Hancock en McLaughlin waren van de partij, op het funky *Honky Tonk*. Op *Red China Blues* zijn Cornell Dupree en Bernard Purdie te horen, terwijl Wally Chambers op mondharmonica daar het blueseffect aanscherpt. De tracks *He Loved Him Madly* en *Calypso Feeling* beslaan elk een hele plaatkant en duren langer dan een half uur; fluitist David Liebman schittert op beide tracks. Naast trompet speelt Davis op de meeste tracks ook orgel en/of piano. Bassist Michael Henderson is de enige die op alle tracks meedoet, drummer Al Foster wordt op slechts één nummer vervangen door Billy Cobham. Maar Davis voert overal de boventoon met zijn waanzinnig lekkere trompetspel.

Jimmy Scott
The Source
Atlantic/MoV/Bertus
VOCAL JAZZ
****

Het vierde album van deze zanger was zijn enige voor Atlantic en verscheen in 1970. Scott leed aan het Syndroom van Kallmann en bleef zo klein als een kind, met een kindstemmetje, maar was wel 88 toen hij medio 2014 overleed. Nancy Wilson bekende in de hoestekst die zij schreef dat haar stijl - net als die van veel andere jazzzangeressen - sterk door die van *little* Jimmy Scott is beïnvloed. Dat legitimeert meteen ook de titel van dit album. Een songwriter was hij niet, maar wel een ware meester in het vertolken van allerlei standards, meestal ballads. Hij doet dat ook op dit album op verbluffend mooie wijze, begeleid door grootheden als Junior Mance, Eric Gale, Billy Butler, Ron Carter en David Newman, alsmede de onvermijdelijke strijkers. De machtige Joel Dorn produceerde het album en bedacht er een slimme hoes voor. Wie van jazzballads houdt, kan niet om dit album heen!

Ook leuk en net heruitgebracht: De livedubbelaar *Come A Little Bit Closer* van Mink Deville uit 2011, waarop ook diverse opnamen uit ons land staan (Eagle Rock/MoV/Bertus); het vierde album van Dusty Springfield uit 1965, *Oooooweeee!!!* (Universal/MoV/Bertus), Keb Mo's meesterwerk *The Door* uit 2000 (Epic/MoV/Bertus); de dubbelaar *Live At Carnegie Hall* van Stevie Ray Vaughan & Double Trouble uit 1997 (Sony/MoV/Bertus) en het drie kanten tellende livealbum *Where It All Begins* van The Allman Brothers Band uit 1994 (Sony/MoV/Bertus).

GIOVANCA'S VINYL CHOICE

Ergens op een terras in Amsterdam, in een bloedserieus interview over mijn werk als zangeres en ambassadrice voor Plan Nederland, vraagt de journaliste ineens: "Wat is een 'vinylgirl'?" Dat staat inderdaad op mijn Instagramprofiel, maar het klinkt erg grappig uit haar mond.

Vinylgirl is een liefhebber van de warme, nostalgische sound van vinyl, leg ik haar uit. Een verzamelaar zeg maar, een '*cratedigger*'. Denk aan iemand die uren op een boekenmarkt kratten doorspit, op zoek naar een speciale uitgave van een goed boek. Dat heb ik met lp's. En, stel ik gerust, je hoeft geen audiofiel of supernerd te zijn. Je kunt ook gewoon lekker af en toe een mooie plaat kopen zoals je ook goeie wijn koopt.

In *Giovanca's Vinyl Choice* licht ik oude, nieuwe of bijzondere platen uit en ik ben erg benieuwd welke plaat jij in de spotlight wilt zetten. Is dat Chaka, Miles, of is dat een obscure funkplaat die niet onopgemerkt mag blijven? Mail mij jouw tip uit de platenkast op vinylgio@jazzism.nl.
Heb er zin in!

Phyllis Hyman

Ze is een van mijn *all time favorite* zangeressen: Phyllis Hyman, een bijzondere verschijning en als stem en artiest absoluut uniek. Ze was muzikaal, sensueel, theatraal en vooral heel intens. Of het nou jazz, soul of r&b/pop was, of ze nou beltte of scatte, er zat altijd een soort snik, een vleugje drama in. En het was *heartfelt*. Soms lijkt het alsof ze zelfs té veel voelde, want Phyllis Hyman was ook een getormenteerde ziel die op 45-jarige leeftijd een einde aan haar leven maakte. De tumultueuze loop van haar carrière speelde daarbij een grote rol.
Phyllis Hyman bracht tussen 1977 en 1994 verschillende albums uit, werkte onder anderen met jazzlegendes als Pharoah Sanders (een gouden combi!), Norman Connors (iemand met een neus voor bijzonder talent), McCoy Tyner, Lonnie Liston Smith en Stanley Clarke. Ze was vocaal zó sterk - aan *starquality* ontbrak het ook niet - en toch bleef een wereldwijde doorbraak uit die haar in het rijtje met Aretha en Chaka zou plaatsen. En daar hoorde ze wel in thuis!
Tijd daarom voor haar muziek in de spotlight. *But where to start?* Want haar beste songs, de echte juweeltjes, staan verspreid over haar lp's: het zijn steeds drie à vier nummers per album die wat mij betreft geweldig zijn. Dus daarom per uitzondering een Phyllis Hyman quartet.

1. Phyllis Hyman
(Buddha Records - 1977)
Een collector's item. Het is haar solodebuut met topnummers als *I Don't Want To Lose You* en *Loving You, Losing You* maar ook *Children Of The World* (Ik hou van dat soort hippieachtige titels).

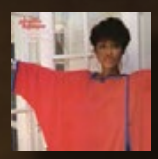

2. Somewhere In My Lifetime
(Arista - 1978)
De titelsong is *beautiful*! Als er iemand melancholische ballads kon zingen was het Phyllis Hyman, maar er staan ook hele toffe, meer funky tracks op als *Living Inside Your Love* en *So Strange*.

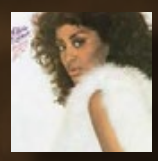

3. You Know How To Love Me
(Arista - 1979)
Oef, goeie titelsong ook weer. Dit was de eerste Phyllis-plaat die ik kocht. Nog steeds verliefd op die hoes en met songs als *Heavenly*, *Give A Little More* en *Complete Me* is het een lp die mij erg geïnspireerd heeft.

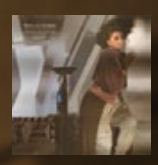

4. Living All Alone
(Phillidelphia International Records - 1986)
Living All Alone was haar succesvolle comeback na een periode van drama en *rehab*. Mijn favoriet op deze plaat is haar vertolking van Bobby Caldwells klassieker *What You Won't Do For Love*.

Over klassiekers gesproken, Phyllis schitterde ook in de Broadway-musical *Sophisticated Ladies* , gebaseerd op de muziek van Duke Ellington. Op de gelijknamige plaat zingt ze *In A Sentimental Mood* waarin ze met haar hezige stem en belachelijk goeie zang een soort kruising is tussen Ella Fitzgerald en Toni Braxton. Phyllis' platen zijn nog goed te vinden. Zeker de lp's vanaf 1979, gewoon in de betere platenzaken van Nederland. Dus *go for it!* En kom je Pharoah Sanders' *Love Will Find A Way* tegen – haar bijdrage op die plaat is geniaal, gelijk meenemen!

Marsalis' music?

In november 1981 interviewde ik Wynton Marsalis voor de eerste keer. Hij was net twintig en een briljante belofte als lid van Art Blakey's Jazz Messengers. Hij sprak zeldzaam zinnig en nam toen al geen blad voor de mond over de zogeheten zwart-Afrikaanse cultuur in Amerika: "Dat is allemaal onzin. Wat zijn zwarte Amerikanen? Wij zijn geen Afrikanen. Begrijp je wat ik bedoel? We zijn hier onder dwang heengekomen en we hebben een andere cultuur doordat we in Amerika terzijde werden geschoven. Daardoor hebben we niet alle voordelen van de westerse cultuur kunnen genieten. Maar we zijn wél westers. Punt uit." Met die gedachtengang liep de trompettist vooruit op de ideologische drieënheid die hij later zou vormen. Albert Murray, Wynton Marsalis en Stanley Crouch: de vader, de zoon en de evangelist van het verlichte denken over jazz, blues en etnisch-culturele verhoudingen in Amerika. Tegen het eind van het gesprek begon hij over zijn muzikale ambities. Ik had hem twee doelstellingen voorgelegd: goed jazztrompet spelen of nieuwe muziek bedenken. Marsalis: "Ja, precies, dat is de test. *The ultimate puzzle*. Als je dat kunt, dan heb je echt iets bijgedragen. "Je kunt Miles-solo's citeren of Fats Navarro citeren of een intelligente solo over de akkoorden van *Giant Steps* spelen, met toespelingen op wat Trane speelde... Ik bedoel, dat is gewoon een kwestie van studeren. Maar zelf iets bedenken, dat is het probleem. Dat is moeilijk. Daarom neem ik mijn hoed af voor jongens als Duke Ellington, Ornette Coleman, Coltrane, *cats that have another way of looking at this shit*.

Misschien lukt mij dat ook, misschien ook niet. Daarom interesseert het me nog, daarom ga ik door met spelen. Kijken of ik dat kan.
In de 35 jaar die sindsdien zijn verlopen, heeft Wynton Marsalis zijn stoutste dromen in menig opzicht overtroffen. Hij is een majeure factor in de Amerikaanse jazz als *artistic & managing director* van Jazz at Lincoln Center, de ook financieel machtige New Yorkse jazzinstelling. De missie-statement van Jazz at Lincoln Center sluit naadloos aan bij Marsalis' opvattingen uit 1981: "*To entertain, enrich and expand a global community for Jazz through performance, education and advocacy. We believe Jazz is a metaphor for Democracy. Because jazz is improvisational, it celebrates personal freedom and encourages individual expression. Because jazz is swinging, it dedicates that freedom to finding and maintaining common ground with others. Because jazz is rooted in the blues, it inspires us to face adversity with persistent optimism*."
Op 8 februari was Marsalis met zijn Jazz at Lincoln Center Orchestra in het Amsterdamse Concertgebouw en dat bood een mooie gelegenheid om zijn tegenwoordige activiteiten te toetsen aan zijn doelstellingen. Het begon 's middags met een hartverwarmend evenement. De big band van het Vossius Gymnasium, normaal onder leiding van Gerrit Jan Binkhorst, kreeg een workshop met Ted Nash, ervaren jazzdocent en altist in Marsalis' orkest. Acht saxofonisten, drie trompettisten, drie fluitisten, vier klarinettisten en een uitgebreide ritmesectie werden een uur lang onderhanden genomen met verhelderende oneliners: "*When you play a note you have to give it life*." "*Always be involved in what's happening, even when you're not playing.*" Daarna was er een openbare, gratis toegankelijke soundcheck in de Grote Zaal, gevolgd door een *question & answer*-sessie met twee bandleden, drummer Ali Jackson en trompettist Kenny Rampton. Het publiek, waaronder een groot aantal middelbare scholieren uit Amsterdam en elders, toonde zich uitermate nieuwgierig en geïnteresseerd. En dan het stijf uitverkochte concert van die avond. Marsalis stond niet voor de band, maar zat gewoon links in de trompetsectie, vanwaar hij wel alle aankondigingen deed. In de loop der jaren heeft hij tientallen cd's met soms bijzonder ambitieuze eigen composities opgenomen (die lang niet altijd juichende recensies of hoge verkoopcijfers opleverden), maar in het Concertgebouw beperkte hij zich tot de oeuvres van Duke Ellington en George Gershwin. Hij had wel verrassende keuzes gemaakt, zoals Ellingtons zelden gespeelde *Braggin' In Brass* en Gershwins prille ragtime-compositie *Rialto Ripples* uit 1917(!). Van twee andere items uit het Ellington-repertoire had ik zelfs nog nooit gehoord (maar dat zal aan mij liggen): Billy Strayhorns arrangement uit 1963 van *Rhapsody In Blue* (waarin de prominente klarinetrol curieus genoeg wordt gespeeld door de baritonsaxofoon), en het langzame Johnny Hodges-nummer *Big Fat Alice's Blues.* Elke vertolking werd op voorbeeldige wijze door Wynton Marsalis ingeleid: kernachtig maar didactisch *to the point*. Zoals bij Don Redmans arrangement van *I Got Rhythm* uit 1932: "Dat was de eerste keer dat je in de jazz een trombonesectie kon horen, drie in plaats van twee trombones."
De vijftienmans band (slechts vier trompetten en drie trombones) speelde enthousiast en voorbeeldig swingend, met soli die zeker in ambachtelijk opzicht imponeerden. Maar een navrante conclusie drong zich achteraf op: de enige twee eigentijdse arrangementen (van Ted Nash en trombonist Vincent Gardner; Marsalis had zelf geen noot bijgedragen) konden muzikaal niet in de schaduw staan van het historische materiaal.
Het woord van Wynton Marsalis uit 1981 geldt nog steeds: "Zelf iets bedenken, dat is het probleem."

BERT VUIJSJE
www.bebopbusiness.com

TIVOLI VREDEN BURG UTRECHT

1 APR PIERRE COURBOIS QWINTET (CLOUDNIGHTS HERTZ SPECIAL)
2 APR REIMBRANDT FRERICHS TRIO FEAT. KLAARTJE VAN VELDHOVEN & ERIK BOSGRAAF
5 APR ZAPP4 & KAPOK
14 APR DR LONNIE SMITH & JAZZ ORCHESTRA OF THE CONCERTGEBOUW
15 APR THE HOUDINI'S & ANTON GOUDSMIT
16 APR TINEKE POSTMA & GREG OSBY
24 APR BEETS - BENNIK - HERMANS - JACOBS
25 APR OMER AVITAL QUINTET
28 APR VINNIE VIBERS & ROGIER TELDERMAN TRIO (YOUNG VIP'S)
7 MEI NEW COOL COLLECTIVE BIG BAND FEAT. THIERNO KOITE
26 MEI MILES! (MET O.A. MICHAEL VAREKAMP & BEN VAN DEN DUNGEN)
29 MEI WOLFERT BREDERODE TRIO

IEDERE VRIJDAGAVOND: CLOUDNIGHTS IN CLUB NINE.
KIJK VOOR HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP
TIVOLIVREDENBURG.NL/JAZZ

JAZZ IN TIVOLIVREDENBURG

Ze zijn GEK.

Ze zijn gek, die jongens van de Tipbook Company. Negen geactualiseerde boeken bomvol informatie over jouw instrument, twee- tot driehonderd pagina's dik en ruim voorzien van foto's en illustraties, voor niet meer dan €1,99 te downloaden via tipbook.com/apps - en dan krijg je er nog een gratis preview bij ook!*

Speciale eTipboek-aanbieding. Normale prijs € 6,99 per titel, te downloaden vanuit de gratis eTipboek-apps. Elke eTipboek-app biedt een gratis preview + gratis magazines en brochures. Papieren Tipboeken kosten € 17,50. Check onze sites voor titels, downloads en meer!

www.tipbook.com
www.tipbook.com/apps

Available on the Android App Store

Available on the App Store

A Voice On Air (1935-1955)

De radiojaren van Sinatra

Eind vorig jaar kwam er een stortvloed aan aandacht voor Frank Sinatra over ons heen. Honderd jaar geleden geboren, je weet wel. Ook de officiële platenlabels grepen hun kans, meestal met materiaal dat iedereen al kent. Maar de set *A Voice On Air* voegt werkelijk iets toe. En enkele songs hebben zelfs een Nederlands tintje.

TEKST: **COEN DE JONGE**

Wat hebben we in handen?
Een pikzwart doosje met op de voorkant een in reliëf uitgevoerd portret. Ook zwart, dus moeilijk te reproduceren. Verder een karton met plaats voor vier cd's, plus een boekje van 58 pagina's. Dat is ook nogal stemmig uitgevoerd, met veel zwart en goud. De opmaak is verzorgd door ene Maria Paula Marulanda, toch een kleurrijke achternaam.

Wat zit erin?
Vier cd's die een chronologisch overzicht geven van Sinatra's loopbaan als radioartiest. De eerste track stamt uit 1935, toen hij zich met de groep The Hoboken Four meldde bij het *Major Bowes Amateur Hour*. Het kwartet zong daarbij het populaire liedje *Shine* en Sinatra scatte er lustig wat omheen. Het leverde een korte tournee op, maar nog geen radiowerk; dat gebeurde pas twee jaar later, toen Sinatra als bandleider (!) van de dixielandband The Four Sharps optrad. De song: *Exactly Like You*. Twee jaar later ging het echt wat voorstellen, met optredens als zanger bij de orkesten van Harry James en Tommy Dorsey. In de loop van 1942 werd Sinatra soloartiest: curieus is in dat opzicht de track (van november 1942) waarop we hem in *She's Funny That Way* horen met het orkest van David Broekman. Jazeker, de man uit Leiden die in 1923 naar Amerika vertrok en daar een succesvol componist werd. Zo schuift deze verzameling verder, via radioshows als *Fame And Fortune, Your Hit Parade*, *Broadway Bandbox*, *Light Up Time*, *Songs By Sinatra* en *To Be Perfectly Frank* – allemaal programma's uit de jaren veertig en vijftig die het publiek aan het toestel kluisterden. Er was nog geen tv, daarom. Er kwamen veel gasten, ook uit de jazz: Nat King Cole, Slim Gaillard, Ziggy Elman. *A Voice On Air* wordt afgesloten in 1955, met enkele commercials. Sinatra had toen net 'de grootste wederopstanding sinds Lazarus' beleefd en was razend druk met platen, tv, films en liveshows. Het tijdperk radio was voorbij.

Gemakkelijk te hanteren?
Geen enkel probleem en dat heeft ook te maken met de voortreffelijke inhoudelijke verzorging van het boekje. Alle songs worden *track by track* beschreven, compleet met datum en de betreffende radioshow. Het is duidelijk dat de samenwerking met The Smithsonian Institute te Washington vruchten heeft afgeworpen. Dat 'nationale museum' brengt trouwens ook zelf nog een cd uit, *Lost And Found*, met 26 songs die *A Voice On Air* niet overlappen.

Kwaliteit?
Het belangrijkste van dit project is het aanvullen van een lacune. Meestal voegen jubileumuitgaven niet echt iets toe en zijn het gemakzuchtige herverpakkingen van het meest profijtelijke materiaal. Dat is hier absoluut niet het geval. Toegegeven, veel tracks in deze compilatie heten dan wel *previously unreleased*, maar waren al - via vaak duistere bootlegs - bekend bij verstokte verzamelaars. Meestal waren dat uitgaven van abominabele kwaliteit. *A Voice On Air* is in alle opzichten voortreffelijk. Het basismateriaal (meestal

originele *master recordings*) had soms flink geleden door de tand des tijds, maar er was een team aan het werk dat de oude platen met liefde en nauwkeurigheid kon behandelen. Het restauratieproces wordt uitgebreid uitgelegd in een essay van Charles L. Granata. Tja, rest nog die pikzwarte uitvoering van de verpakking. Maar misschien vond men dat heel chic...

Verhaal erachter?
In de twintig jaar die deze verzameling overspant, groeide Frank Sinatra uit van een nog zoekende vocalist tot de man die vanaf 1954 de wereld naar zijn hand zette. In de tussentijd was hij als jeugdidool ongelooflijk rijk geworden, maar hij had dat vermogen er begin jaren vijftig compleet doorheen gejaagd. Na zijn comeback in 1954 werd dat allemaal weer anders. Daarbij speelde mee dat The Voice gretig gebruik wist te maken van twee nieuwe media: de langspeelplaat en de tv. Daarnaast ontwikkelde zich nog een indrukwekkende filmloopbaan.
Het is interessant te volgen hoe hij zich eind jaren veertig en begin jaren vijftig staande probeerde te houden via de radio. We komen bijvoorbeeld pianisten tegen die verder in zijn loopbaan geen rol meer zouden spelen. Een daarvan was Graham Forbes, op zijn zeventiende al een chronische alcoholist (net als zijn ouders). Maar hij kon een liedje in *no time* in alle mogelijke toonsoorten spelen. Sinatra werkte met hem rond 1950, toen hij nauwelijks de middelen had om zijn pianist te betalen. De opdracht aan Forbes: *"When I run out of gas, you be there."* Ze namen samen in 1953 mooie versies van *Hello*, *Young Lovers* en *It's All Right With Me* op. Maar zijn excessieve omgang met drank werd zelfs Sinatra te gortig; Forbes werd in Las Vegas ontslagen en werd opgevolgd door Bill Miller. Die diende Ol' Blue Eyes tot het eind.

Compleet?
Nee hoor, dat was onmogelijk. Ook al omdat sommige *lacquer discs* niet meer te repareren waren. Geeft niet, dit is al mooi genoeg.

FRANK SINATRA: A VOICE ON AIR (1935-1955)
Sony/Columbia Legacy

Makaya McCraven
“Improvisatie en compositie zijn hetzelfde”

De manier waarop het album *In The Moment* van drummer Makaya McCraven tot stand kwam, is vergelijkbaar met Miles Davis’ *Bitches Brew*. “Door die opnames te manipuleren, voeg je iets mystieks toe”, aldus de drummer.

TEKST: **KOEN GRAAT** FOTO: **NATHAN MICHAEL**

Dat Makaya McCraven (1983) zijn nieuwe album zou gaan uitbrengen op het progressieve platenlabel International Anthem Recordings was snel beklonken. Dat het iets anders zou moeten worden dan het in 2012 verschenen *Split Decision*, een degelijke akoestische jazzplaat, was ook duidelijk. Maar wat dan? Een duidelijk omlijst plan was er niet, maar besloten werd om de wekelijkse sessie van McCraven in The Bedford, een club in Chicago, als startpunt te nemen. “Een livealbum? De start van een nieuwe band? We wisten niet waar het schip zou stranden. We spraken alleen af dat de sessie elke week zou worden opgenomen door een geluidstechnicus.” Het resulteerde in 28 sessies en bijna vijftig uur muziek. Het knutselen kon beginnen.

Spontane composities

Het was niet zo dat McCraven helemaal geen idee wat hij wilde in The Bedfort. Het idee was juist om geen idee te hebben. Voor de sessies putte de drummer uit een vaste pool van muzikanten, zoals gitarist Jeff Parker, trompettist Marquis Hill en vibrafonist Justin Thomas. Wie er op het podium zou staan, was vooraf bekend, maar wat er zou gaan gebeuren allerminst. “Ik noemde de sessies ‘spontane composities’. We verkeerden publiekelijk in het ongewisse. Ik wilde improvisaties die zouden leiden tot gezamenlijk gecreëerde composities die tevens een houvast zouden bieden aan de luisteraar.” Chicago mag dan een belangrijke bakermat zijn van de vrije impro- en avant-garde-jazz, dat was niet wat McCraven voor ogen had. “Ik zag de improvisaties als ‘vrije composities’ en niet als conventionele freejazz. Als drummer werk ik regelmatig met muzikanten uit de avant-gardescene. Met spelers van de oudere generatie heb ik het er weleens over. Als ik freejazz speel, ben ik dan ook vrij om in een ritme te spelen? Als ik echt vrij zou zijn, moet dat kunnen. Maar meestal loop je juist in de freejazz tegen allerlei grenzen aan en kun je geen vrije keuzes maken. We hebben elementen uit de avant-garde niet vermeden, maar mijn idee was toch om op het moment zelf tot een compositie te komen. Voor mij zijn improvisatie en compositie van hetzelfde laken een pak. Elk compositorisch idee ontstaat op een creatief moment vanuit het niets. Bij een compositie is het idee vervolgens bijgeschaafd en in een context geplaatst.”

“Als ik freejazz speel, ben ik dan ook vrij om in een ritme te spelen?”

Manipulatie

Wekelijks keek McCraven halsreikend uit naar de audio die hem werd toegestuurd. “Ik zapte door die opnames tot ik fragmenten hoorde die me fascineerden.” Thuis achter zijn laptop begon hij stukjes van de concerten te bewerken. “Langzaamaan ontwikkelde ik de vaardigheden om de audio te manipuleren en terug te brengen tot beknopte composities. Ik knipte bepaalde fragmenten eruit, zette andere stukjes in een loop en voegde nu en dan nieuwe geluidslagen toe. Dat probeerde ik zo subtiel mogelijk te doen om de *vibe* in de muziek niet te onderbreken.” Je zou kunnen zeggen dat *In The Moment* een dubbele improvisatie is, zowel op het podium als in de studio. Het is een werkwijze die bijvoorbeeld werd toegepast op *Bitches Brew* van Miles Davis door producer Teo Macero in 1969. “Als je naar die plaat luistert, kun je dat nauwelijks horen. Als je het achterliggende verhaal niet kent, lijkt het alsof de band van Miles alles zo speelt. Je wordt om de tuin geleid. Maar juist de manipulatie in de studio maakt

Wicked Jazz Sounds,
Jongens van de Wereld
& Nightcare presenteren

WICKED JAZZ SOUNDS FESTIVAL 2016

Typhoon **Kraak & Smaak**
Benjamin Herman **Gallowstreet**
Bruut! **WU15** **Zitakula** **The Ish** **Mutant Wildlife**
Faisal **SuperFly** **Bartelmans Trio** **Skere Heren** **Koffie**
Kauw **Kremlin Disko** **Phil Horneman** **Lorrèn** **D-Rok**
Kika Sprangers **Jasper Slijderink** **Susanne Alt** **Lucas Benjamin**
Yishay Glick **Tijn Wybenga** **Jeff Hollie** **Bas van der Wal** **Leroy Rey**
Gianna Tam **Berenice van Leer** **Pablo Minoli** **Paul van Kessel**

ZATERDAG 25 JUNI 2016

NDSM AMSTERDAM

Noorderlicht-terrein, 12.00 – 23.00 uur

www.wickedjazzsoundsfestival.com

WICKED JAZZ SOUNDS · NIGHTCARE · NOORDERLICHT CULTUREEL CAFE RESTAURANT · Kornuit VERRASSEND FRIS PILS · Het PAROOL · CJP · 22TRACKS · Jazzism

Ontwerp: DBXL

het creatieve proces zo interessant. Het voegt een soort mystiek element toe buiten de realiteit. Alsof je een nieuwe dimensie binnenstapt." Voor McCraven is het proces van improvisatie en compositie een doorlopend geheel. Tijdens zijn komende tournee is het dus niet zo dat de band volledig blanco het podium opstapt. "We spelen materiaal van het album, maar dan weer in nieuwe, uitgewerkte versies. Dat is de volgende stap."

Rotzooi

Ten opzichte van *Split Decision* is *In The Moment* een compleet ander album: vrijer, meer gelaagd, meer georiënteerd op de groove en een moderne sound. Toch is het niet zo dat er in de tussenliggende periode een muzikale aardverschuiving heeft plaatsgevonden in het leven van de Amerikaan. Een muzikant met oogkleppen op is hij nooit geweest. Als zoon van drummer Stephen McCraven bevond hij zich op jonge leeftijd in de nabijheid van avontuurlijke saxofonisten als Archie Shepp, Sam Rivers en Yusef Lateef. Zijn moeder, afkomstig uit Boedapest, vertolkte als zangeres eigenzinnige uitvoeringen van Oost-Europese volks- en zigeunermuziek. Als tiener had McCraven regionaal succes met de funkrockende hiphopband Cold Duck Complex waarmee hij in het voorprogramma stond van 50 Cent. "Als gevolg daarvan kreeg ik telefoontjes van de meest uiteenlopende bands, van reggae tot indierock. Elke keer moest ik me een andere stijl eigen maken. Ondanks mijn technische vaardigheden moest ik de nederigheid hebben om me aan te passen. Het gaat voor mij nooit over genres. Ik heb altijd gekeken naar wat mensen persoonlijk kunnen toevoegen aan de muziek. Al is het een folkzanger met een akoestische gitaar – als het me raakt wat hij doet, werk ik graag samen." Ook in bredere zin merkt McCraven dat genres verdwijnen. Daarmee gaat ook een bredere interesse in jazz gepaard. "Ik merk een behoefte aan frisse, nieuwe muzikale ideeën bij het publiek. Er is zo veel rotzooi op de radio geweest zonder enige muzikale diepgang, dat luisteraars - mezelf incluis - op zoek gaan naar iets anders. Daardoor schuift jazz richting een groter publiek. Kijk naar iemand als Flying Lotus, die veel jonge mensen aanspreekt. Of David Bowie, die een album opneemt met jazzmuzikanten. Dat is opwindend. Dat was vijftien jaar geleden volgens mij niet denkbaar. Het lijkt wel alsof het publiek en de muziekindustrie bezig zijn met een inhaalslag." J

"Het is een werkwijze die bijvoorbeeld werd toegepast op 'Bitches Brew' van Miles Davis"

Gil Scott-Heron

Jazzpoëet en hiphoppionier

De beroemdste dichtregel die Gil Scott-Heron heeft geschreven is: *The Revolution Will Not Be Televised*. Hij schreef er een gedicht omheen dat hij pas later op muziek zette – gesproken, gedicteerd op felle toon, onder begeleiding van enkel percussie. *Spoken word* heette die stijl toen. Later zou Gil Scott-Heron gaan gelden als een van de belangrijkste pioniers in de ontwikkeling van de rap, hiphop en modernere r&b.

TEKST: **SONJA ALFERINK** FOTO'S: **HOLLANDSE HOOGTE**

Zijn eerste album *Small Talk At 125th And Lenox* was een agressieve aanklacht tegen alles wat er mis was met Amerika. Maar dan vooral de discriminatie en achterstelling van zwart door blank. Begeleid door een paar trommels en met bijtende teksten verzette hij zich tegen de beroerde levensomstandigheden van veel zwarte families in de grote steden. In het nummer *Comment #1* zegt hij het volgende over de blanke activist:

"He is fighting for legalized smoke or lower voting age
Less lip from his generation gap and fucking in the street
Where is my parallel to that?
All I want is a good home and a wife and a children
And some food to feed them every night"

Getalenteerd en zwart

Het was de tijd van Martin Luther King en Malcolm X , van de burgerrechtenbeweging die zich steeds meer liet gelden. In 1963, Gil was veertien jaar oud, hield Martin Luther King zijn beroemde speech *I Have A Dream*. Twee jaar later liepen duizenden mensen mee in de protestmarsen vanuit Selma. Op politiek niveau werden er voorzichtige stappen gezet, maar de pijn van jarenlange uitsluiting en vernedering was daarmee nog niet verdwenen.
Gil werd geboren op 1 april 1949. Twee jaar later scheidden zijn ouders. Zijn vader, Gil Heron, een Jamaicaanse profvoetballer, gaat spelen voor Glasgow Celtic. Gil jr. ziet hem pas weer wannneer hij 26 jaar is. Moeder Bobbie laat de opvoeding van haar zoon over aan haar moeder Lily in Jackson, Tennessee. Zelf gaat ze Engelse les geven in Puerto Rico. Lily Scott, burgerrechtenactiviste, speelde een belangrijke rol in Gils ontwikkeling als muzikant, poëet en activist. Zij was het die hem voor het eerst achter een piano zette en hem kennis liet maken met de schrijvers van de Harlem Renaissance – een literaire beweging die de Afro-Amerikaanse cultuur

Zijn oma liet hem kennis maken met de schrijvers van de Harlem Renaissance

Gil Scott-Heron met Archie Shepp

Scott-Herons poltitieke activisme was geen intellectuele, op boeken gebaseerde revolutie

bewust en met trots wilde uitdragen. Op school was hij één van de drie zwarte kinderen. Racisme was voor hem letterlijk de orde van de dag. Dat veranderde niet toen zijn oma overleed en Gil met zijn moeder verhuisde naar The Bronx, New York. Vanwege zijn goede verstand mocht de jongen naar de hoog aangeschreven en overwegend blanke Fieldston Private School. Daar was hij opnieuw de zwarte uitzondering. Scott-Herons poltitieke activisme was geen intellectuele, op boeken gebaseerde revolutie. Of althans niet alléén. Het was zijn eigen, dagelijkse ervaring. En die maakte hem kwaad. Scott-Heron richtte zijn boze teksten niet alleen aan blanken. Hij wilde dat de zwarte bevolking zelf verantwoordelijkheid nam voor het bereiken van verandering. Met die beroemde track *The Revolution Will Not Be Televised* wilde hij zeggen: de werkelijke verandering begint pas bij het bewustzijn dat er iets moet gebeuren aan hetgeen waarmee je het niet eens bent. Dat bewustzijn, vond hij, vindt plaats in je hoofd, in het echte leven. Niet op televisie, waar de werkelijkheid van reclamespotjes en sportuitslagen belangrijker was. Het was een manier om zwarte mensen op hun eigen verantwoordelijkheid te wijzen: *Do something*, en dat zwart zijn geen vrijbrief was. In *Brother*:

"All we need to do is see you shut up and be black
Help that woman,
Help that man,
That's what brothers are for"

Meesterwerk

Aan het tumultueuze einde van de jaren zestig was Gil Scott-Heron inmiddels leider van de studentenprotesten op de universiteit. Hij publiceerde zijn eerste twee boeken: *The Vulture* en *The Nigger Factory*. En hij ontmoette de muzikant Brian Jackson, met hem zou hij het komende decennium negen prachtige albums maken. De twee begonnen hun samenwerking met producer Bob Thiele (John Coltrane, Dizzy Gillespie, Sonny Rollins) op Flying Dutchman Records. Na de grotendeels gesproken debuutplaat, was *Pieces Of A Man* (1971) Herons eerste gezongen liedjesalbum. Het werd een meesterwerk, met *The Revolution Will Not Be Televised* voor het eerst op muziek, een ode aan de jazz in Lady Day en John Coltrane. Ook met de prachtig ingetogen titeltrack *Pieces Of A Man*. Verhalenverteller Scott-Heron komt hier goed tot zijn recht; de inleving en intensiteit in zijn stem en de dynamische wisseling in emoties maken dit nummer tot een van de mooiste uit zijn repertoire. Technisch was hij niet de beste zanger, maar de diepte die

Scott-Heron in zijn liedjes legde maakte dat meer dan goed. De nummers die hij met Jackson maakte waren muzikaal gezien veel lichter, ondanks de zware thema's waarover hij zong. Hun muziek was een toegankelijke fusion van blues, jazz, funk, rap en hier en daar een vleugje reggae. Vanaf het derde album dat de heren maakten, *Winter In America* (1974), prijkt Jackons naam gelijkwaardig naast die van de zanger op de covers van de lp's. Jackson speelde op de albums niet alleen toetsen en fluit, maar componeerde ook veel van de muziek. Het album kwam uit op Strata-East Records, waar Heron en Jackson naar eigen zeggen meer vrijheid kregen om hun niet altijd mainstream sound ten gehore te brengen. *Winter In America* is pure poëzie. De titeltrack gaat over *frozen aspirations*: verloren dromen en stilgevallen ambities. Het is winter: de tijd staat stil, alles ligt stil. De teksten op het album zijn wederom maatschappelijk gekleurd (drankmisbruik, het Watergate-schandaal) maar de toon is anders. Niet boos, eerder kwetsbaar. De melancholie van iemand die teleurgesteld is door verloren gewaande politieke dromen maar tegelijkertijd zelf ook verlangt naar rust. In *Rivers of My Fathers*:

"Let me lay down by a stream
Miles from everything
Rivers of my fathers
Could you carry me home
Carry me home"

Godfather of hiphop

Poëzie of niet, voor de nieuwere generaties rappers en hiphoppers blijft Gil Scott-Heron '*the godfather of rap and hiphop*'. Nog steeds samplen artiesten als Drake en Rihanna stukjes uit zijn werk in hun eigen songs. Bij Gils overlijden twitterde Eminem: "*RIP Gil Scott-Heron. He influenced all of hiphop."* P. Diddy en Snoop Dogg tweetten woorden van dezelfde strekking. Chuck D van Public Enemy schreef: "*We do what we do and how we do because of you."* Op de begrafenis performde Kanye West zijn nummer *Lost in the World/Who Will Survive In America* – waarin een fragment uit Heron's *Comment #1* is opgenomen. Scott-Heron was het zelf niet per se eens met die kwalificatie '*godfather of rap*'. "*I don't know if I can take the blame for it*", zei hij erover. De zanger en dichter zag zichzelf meer als '*bluesologist*', voortbordurend op de tradities van de jazz, de blues en de dichters van de Harlem Renaissance. Misschien

De zanger en dichter zag zichzelf meer als 'bluesologist'

Scott-Heron in 1989

GARE DU NORD RECOMMENDS

Bowers & Wilkins

WHISPERLAND

GARE DU NORD

STRONGER!

"EVERYTHING IN LIFE IS CHANGE"

"Stronger! getuigt van een bijna roekeloze moed om de eigen grenzen op te rekken." (Nrd Hol Courant)

"Deze nieuwe plaat heeft een serieuzere ondertoon...een ambitieus werkstuk..." (Oor)

"Puurder en organischer dan voorheen." ★★★★ (Lust For Life)

"Gare du Nord klinkt op deze plaat meer dan vroeger als liveband." (Trouw)

"De nieuwe plaat klinkt levendiger dan de laatste platen, als een band." (Brabants Dagblad)

WWW.GAREDUNORD.EU

onderschatte hij zichzelf. Of de betekenis, die hij wel degelijk heeft gehad op de ontwikkeling van de rap en de hiphop. Want schrijver Langston Hughes had inderdaad al eens eerder geëxperimenteerd met het voordragen van gedichten onder begeleiding van een jazzensemble. Maar Scott-Heron droeg geen gedichten voor: hij zette zijn gedichten op muziek. Eerst onder de sobere ritmische begeleiding van percussie-instrumenten, later volledig op muziek. Het ritme in zijn voordracht en de politieke boodschap van zijn teksten zijn key-elementen die de verdere ontwikkeling van rap mede hebben vormgegeven. Voor de nieuwe generatie *messengers* had hij in 1994 een kritische boodschap. In *Message To The Messengers* rapt hij:
"What we did was to help our generation realize
They had to get out there and get busy cause it wasn't gonna be televised
We got respect for you rappers and the way they be free-weighin'
But if you're gon' be teachin' folks things, make sure you know what you're sayin'"

It wasn't easy

In 2009 vroeg een journalist van de Washington Post de dichter naar de actuele betekenis van zijn beroemdste gedicht. Hij vroeg of de revolutie inmiddels had plaatsgevonden. "Ja, de verkiezing van Obama was de revolutie", zei Scott-Heron. "Maar", zei de journalist, "Obama's verkiezing was *televised*. In je gedicht schreef je dat dat nooit zou gebeuren." Scott-Heron antwoordde daarop: "De revolutie was een verandering in denken, in mensen die hun harten en hoofden veranderen. Het land stond op een kruispunt en kon meerdere wegen inslaan. Maar mensen begonnen voorbij de oppervlakte te kijken, voorbij de status quo, ze begonnen zelf na te denken. *The revolution is a mental thing. You did not see it televised.*" In zijn persoonlijke leven had de zanger het niet altijd makkelijk. Brian Jackson schreef in 2012: "*It wasn't easy being Gil Scott-Heron.*" Er werd veel van hem verwacht, hij voelde de verantwoordelijkheid over de impact van hun werk sterker dan Jackson. "*You don't shoot the piano player, you shoot the messenger, right?*", schreef Jackson. In de laatste jaren van zijn leven ging het weinig meer over Gils muziek. Er was gedoe met drugs, politie, gevangenisstraffen. Zijn gezondheid werd brozer. In 2010 leek de zanger op de weg terug en voor het eerst sinds 1994 bracht hij een nieuw album uit *I'm New Here*. Een donkere plaat, als een autobiografie, reflecterend op zijn eigen leven. Qua sound en toon onvergelijkbaar met eerder werk, maar evengoed door recensenten positief ontvangen. In 2011 toerde Scott-Heron nog door Europa. Van zijn laatste tour kwam hij ziek terug en stierf in een ziekenhuis in New York in mei dat jaar. Een jaar later kreeg hij postuum een Grammy Lifetime Achievement Award uitgereikt voor zijn verzamelde werk. Dat jaar verschenen ook Scott-Herons zelfgeschreven memoires. J

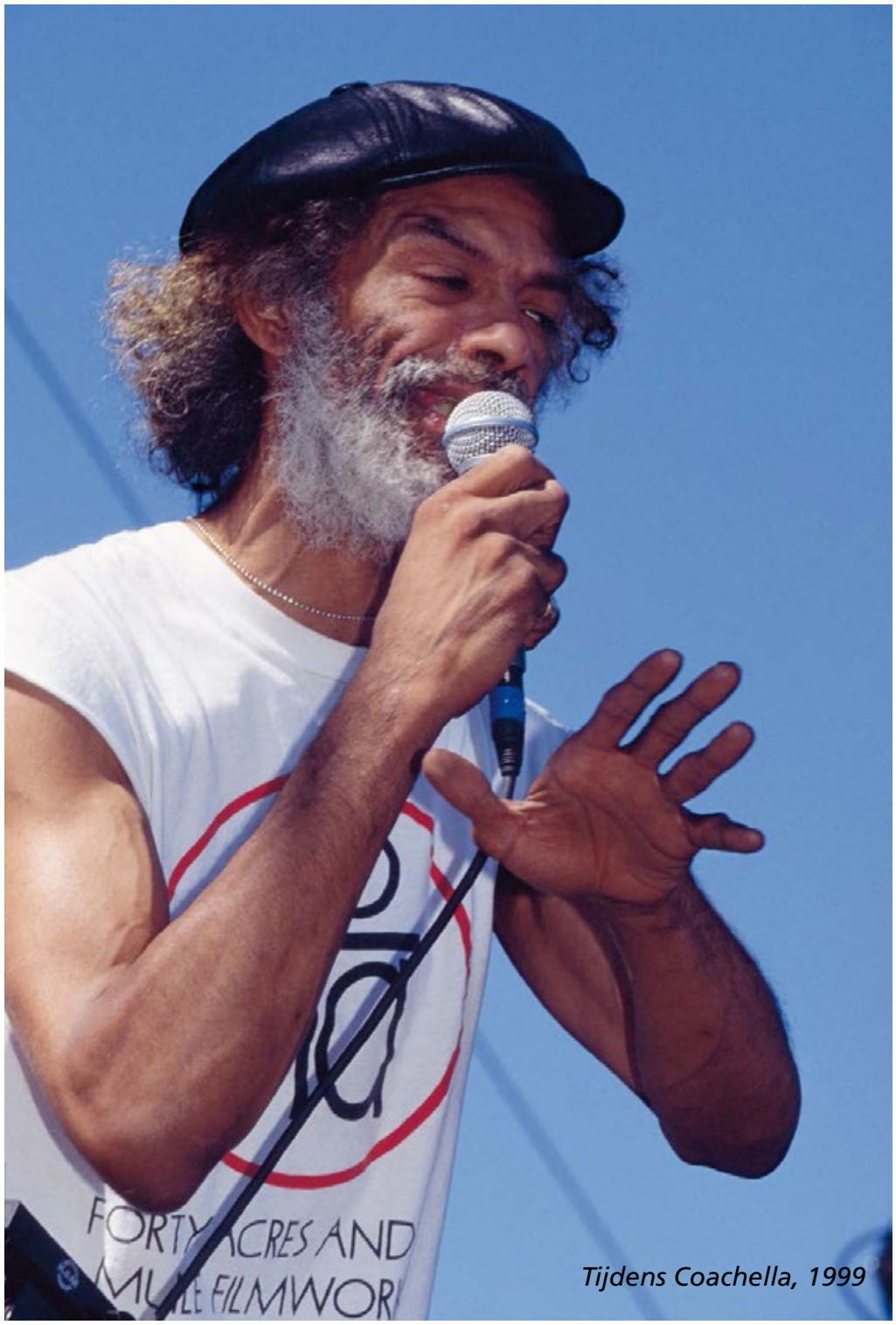

Tijdens Coachella, 1999

CHARENÉE WADE
Op 2 april speelt Charenée Wade liedjes van haar cd *Offering*: the music of Gil Scott-Heron & Brian Jackson in de North Sea Jazz Club in Amsterdam. Deze getalenteerde jazzzangeres en zanglerares uit New York geeft op dit album een vocaal zeer sterke en jazzy interpretatie van Scott-Herons werk.

"De revolutie was een verandering in denken"

Bonnie Raitt

“Delta-blues is voor mij de basis”

Nadat haar vorige album *Slipstream* zeven jaar op zich had laten wachten, lijkt het erop dat Bonnie Raitt haar oude tempo hervonden heeft. ‘*Grand Old Lady Of The Blues’* - zoals ze nogal eens genoemd wordt - is eigenlijk een foute benaming voor een vrouw die, met 66 kruisjes op de teller, nog steeds kek eruitziet en onveranderlijk goede platen blijft uitbrengen. Zoals het nieuwe *Dig In Deep*, waarop haar vertrouwde signatuur nog niks aan glans verloren heeft.

TEKST: **MARCEL HAERKENS** FOTO’S: **MARINA CHAVEZ**

Sterker nog. *Dig In Deep* is een van de betere albums die de inmiddels bijna vijftig jaar omspannende carrière van tienvoudig Grammy winnaar Bonnie Raitt, heeft opgeleverd. Opgenomen met als voornaamste *backing* haar vaste tourband (George Marinelli, gitaar, James 'Hutch' Hutchinson, bas, Ricky Fataar, drums, Mike Finnigan, toetsen) en nog een aantal gasten stijgt ze hier vol gloed boven zich zelf uit. "We waren net terug van een tweejarige tournee en de jongens waren nog vol op stoom, dus zijn we meteen de studio ingedoken. Je moet het ijzer smeden als het heet is. Ik heb ook sinds lange tijd zelf weer een aantal songs geschreven, al is dat niet per se mijn uitgangspunt. Ik heb geen enkel probleem met het uitvoeren van andermans werk. Dat ik het publiek kan laten kennismaken met liedjes die ik zelf leuk vind is prima, al voeg ik daar uiteraard het nodige van mezelf aan toe. Ik kon bijvoorbeeld op *Shakin' Shakin' Shake* van Los Lobos echt losgaan op de gitaar. Of die cover van INXS, *Need You Tonight* – het was al jarenlang een uitdaging om dat nummer eens op mijn manier door de mangel te halen." Opmerkelijk zijn ook de twee pianoballads, terwijl Bonnie toch bij uitstek een gerenommeerd slidegitariste is. "Veel mensen weten niet dat ik al vanaf mijn achtste piano speel en pas een paar jaar later de gitaar opgepikt heb. Ik heb geen klassieke opleiding gevolgd of zo, het was meer een kwestie van dingen uitproberen. Een soort van '*free form jazz*'", zegt ze lachend. "Toch componeer ik altijd op de piano. Dat is voor mij op de een of andere manier het makkelijkst. Dat is ook voor de jongens met wie ik speel beter te behappen. Ik vind het heerlijk om weer in mijn oude creatieve modus te zitten en eindelijk weer wat richting in mijn leven en werk te hebben na al die ellende."

"Ik heb geen enkel probleem met het uitvoeren van andermans werk"

Retraite

Raitt doelt op de zware jaren die ze het eerste decennium van de nieuwe eeuw te verstouwen kreeg. "Rond 2000 werd bij mijn broer kanker gediagnosticeerd. We waren altijd erg close, dus daar ben je in je achterhoofd constant mee bezig. Aanvankelijk leek het goed te gaan, maar in 2008 kreeg hij een tweede tumor waardoor hij blind en verlamd werd. Ik heb me meteen helemaal toegelegd op zijn verzorging. In diezelfde periode stierf ook nog een goede vriend van me en het jaar daarop kwamen mijn beide ouders kort na elkaar te overlijden. Dat hakt er wel in, ja. Ik zat er helemaal doorheen. Veel mensen zien me als een sterke vrouw die voor niemand terugdeinst, maar soms moet je gewoon toegeven dat je geknakt bent. Ik heb me volledig van de wereld teruggetrokken. Voor mijn eigen bestwil moest ik een tijd alleen maar aan mezelf denken." Die zelfopgelegde retraite duurde uiteindelijk minder lang dan Raitt

had verwacht. “Het zal 2012 geweest zijn toen mijn goede vriend Jackson Browne hier in San Francisco optrad. Die avond kwam ik voor het eerst sinds tijden weer eens buitenshuis. Terwijl ik Jackson zo op het podium in de weer zag, kreeg ik de kriebels en dacht ik spontaan: had ik mijn gitaar maar meegenomen. Toen wist ik: kom op meid, je moet weer aan de slag. Zo ben ik er langzaam weer ingerold.”

Countryblues

Bonnie Raitt heeft haar talent niet van een vreemde. Haar moeder was pianiste en vaderlief genoot groot aanzien als musicalster, die schitterde op Broadway. “Ik zou je hele reeksen kunnen opsommen van mensen die me beïnvloed hebben, maar mijn vader John is uiteindelijk toch het belangrijkste voor me geweest. Ik ben er beretrots op dat ik nog samen met hem heb kunnen optreden. Mijn ouders hebben me altijd gesteund in mijn streven om de muziek in te gaan, ook al beseften ze wel degelijk dat onze werelden ver van elkaar verwijderd waren. Ook toen het qua drank en drugs niet al te best met me ging, hebben ze me nooit in de steek gelaten. Vanuit hun achtergrond begrepen ze wel hoe belangrijk de muziek voor me was. Het feit dat Bonnie’s ouders quakers waren, heeft daar in grote mate toe bijgedragen. “Veel mensen associëren quakers met sektes als de amish of mormonen, maar dat slaat nergens op. Het is een verlichte beweging die vaak in een adem met boeddhisme genoemd wordt. De quakers waren de eersten die bij de demonstraties tegen oorlog en voor gelijkberechtiging in de jaren zestig gearresteerd werden.” Dat is ook de reden waarom er in huize Raitt dagelijks steevast folkmuziek te horen is. “Vanaf mijn achtste of negende was ik verkocht; Peter, Paul and Mary, Pete Seeger en The Kingston Trio, die een enorme hit hadden met *Tom Dooley*. En niet lang daarna uiteraard Bob Dylan en Joan Baez. Zij was voor mij niets minder dan een godin. De Lady Gaga van haar tijd.” Hoewel ze zich haast te zeggen dat ze net als alle adolescenten graag luisterde naar reguliere popmuziek, was ze toch het meest onder de indruk van de vroege countryblues. “Ik zou mijn eigen stijl niet kunnen definiëren, maar als je die invloeden op een hoopje gooit, ben je een goed eind op weg. De basis van alles vormt voor mij de deltablues. Na een zomerkamp, waar een jongen met een gitaar rondliep, heb ik mijn ouders gesmeekt om me zo’n ding te kopen. Ik heb urenlang geoefend op mijn kamer. Net als met het pianospelen ben ik autodidact. Ik had een oude bottleneck die ik over mijn middelvinger schoof. De meesten hebben hem om de ringvinger en sommige om de pink, maar dit was blijkbaar ongebruikelijk. Ik was het echter zo gewend dat ik het maar zo gelaten heb. Misschien dat ik zo wel mijn eigen stijl van spelen gevonden heb.”

Geaccepteerd

Als Raitt op de middelbare school zit, heeft ze de mazzel om iemand tegen het lijf te lopen die de Amerikaanse agent van Son House kent. Zo komt ze in contact met een van haar helden en heeft ze de eer om naast hem te spelen met grootheden als Skip James en Mississippi Fred McDowell. Ze benadrukt nog maar eens ongevraagd dat het niet zo’n machomannenwereld was als veel journalisten beweren. “Ik werd volkomen geaccepteerd en er waren trouwens ook genoeg vrouwen actief. Big Mama Thornton trad destijds nog op en je had Barbara Dane en de Britse Jo Ann Kelly, die zich toelegde op het spelen van Memphis Minnie-songs. Wat de mannen betreft was het duidelijk: als je goed kon spelen en de blues in je hart had, dan hoorde je bij de club, vrouw of niet. Al moest je natuurlijk wel goed kunnen zuipen. Mijn vriendin en leeftijdsgenote Rory Block kan daarover meepraten, want die heeft ongeveer hetzelfde traject doorlopen. Helaas zijn de meeste van hen niet meer onder ons, zodat het enige dat we kunnen doen, is de traditie proberen voort te zetten. We staan allemaal op de schouders van giganten. Mijn vorige album heette niet voor niets *Slipstream*. Ik koos deze titel, omdat ik alleen maar kan bestaan in het kielzog van al die fantastische artiesten. Zonder onze voorgangers hadden we ons nooit op deze manier kunnen profileren.”

“Zij was voor mij niets minder dan een godin. De Lady Gaga van haar tijd”

Wereldtournee

Dig In Deep is Raitts twintigste parel aan haar kroon en ze verklaart zonder twijfel nog lang niet klaar te zijn. In februari gaat in Amerika de wereldtournee van start, die haar in juni ook naar de eerste editie van het Holland International Blues Festival in Grolloo, Drenthe zal brengen. Een tour de force toch voor iemand die niet echt meer piepjong is? “Ha, nee hoor. Ik geniet ervan mijn oude ritme weer op te pakken. Natuurlijk gaan de jaren meetellen, maar dat ligt ook veel aan hoe je daar zelf mee omgaat. Een plaat uitbrengen, veel optreden en vervolgens met een hoop nieuwe inspiratie de studio weer induiken. Je weet nooit wat het leven je zal brengen, maar voorlopig is mijn motto: *I’ll stick to that!* Ik drink en rook niet, eet gezond en doe aan yoga. Geen zweverig gedoe hoor, maar het is gewoon gemakkelijk. Ik heb geen dure apparaten nodig en kan het elke dag in een hoekje van mijn hotelkamer waar dan ook beoefenen. Zoals ik me nu voel, ben ik er helemaal klaar voor. Mijn pa stond op 88-jarige leeftijd nog op een podium te zingen, dus wat dat betreft ik heb voorlopig nog wel even de tijd.” J

Kaapverdiaanse muziek in Rotterdam

Het tiende

In 1955 kwam João ‘Djunga di Biluca’ Silva met een Panamees schip aan in Rotterdam. Hij was gevlucht voor de Portugese kolonisator van zijn eiland Kaapverdië en daarmee de eerste Kaapverdiaan in de stad. Hij hielp andere Kaapverdianen hun weg te vinden in Nederland. Djunga richtte Morabeza Records op, waarop de eerste Rotterdams-Kaapverdiaanse muziek werd uitgebracht.

TEKST: **RIK VAN BOECKEL** FOTO’S: **HANS SPEEKENBRINK**

eiland

De Rotterdams Kaapverdiaanse muziekscene v.l.n.r.: Hans de Lange, João Ortet, Dina Medina, Melissa Fortes, Jorge Ortet en Danilo Tavares

Uit de handen van burgemeester Aboutaleb ontving Djunga afgelopen januari de Drs. H.H Horsting-prijs, voor zijn bijdrage aan de cultuur in Rotterdam. Dina Medina, de rijzende ster van de Kaapverdiaanse muziek, zong daarbij twee nummers van deze steunpilaar van de gemeenschap. Kaapverdië telt negen grote en vijf kleine eilanden. Djunga di Biluca, João Silva's bijnaam, noemt Rotterdam het tiende eiland. Vanaf het moment dat de eerste Kaapverdianen zich in de havenstad vestigden, heeft hun muziek er geklonken. Die eerste Kaapverdianen in Rotterdam waren zeelieden, Djunga was bijvoorbeeld machinist op een schip. "Ik was gek op de haven van Rotterdam", vertelt Djunga. "We werden hier goed ontvangen. Als er Kaapverdianen aankwamen, ging ik naar ze toe en vroeg hen of ze hier wilden blijven. Ik hielp ze dan aan werk en woonruimte." De Kaapverdianen verlieten hun eiland vanwege de grote armoede en omdat ze door de Portugezen werden ingezet om te vechten tegen hun eigen volk. Na de onafhankelijkheid in 1975 werd Kaapverdiaanse muziek het middel om zich bewust te worden van hun cultuur en om hieraan uiting te geven. Djunga werd de eerste Kaapverdiaanse consul in Nederland.

Platenlabel

In 1963 bracht Djunga zijn eerste plaat uit op Morabeza Records; *Caboverdianos Na Holanda.* Daarna volgden lp's van Voz De Cabo Verde, Bana en saxofonist Luis Morais. Morais werkte later ook mee aan het eerste album van wijlen Cesária Évora. Deze legendarische zangeres maakte ook opnames in Nederland. Vanaf de jaren negentig tot pakweg 2005 werd de meeste Kaapverdiaanse muziek in Rotterdam geproduceerd. Suzanna Lubrano en Gil Semedo waren belangrijke artiesten. Suzanna werd in 2003 gekozen tot beste zangeres van Afrika en Gil trad met zijn album *Cabopop* op in volle stadions in de Portugeessprekende wereld. Jonge muzikanten vermengden in die tijd Kaapverdiaanse stijlen als funana en coladeira met de van oorsprong Antilliaanse zouk van Martinique. Ook de traditionele muziek van Kaapverdië werd in Rotterdam gespeeld, onder andere door Americo Brito en de groep Rabasa die in januari haar vierde album *Ora Ta Pasa* uitbracht.

Rabasa

In de jaren negentig werd Rabasa (betekent 'bron') opgericht door de vier broers Ortet. De Kaapverdiaanse zangeres Terezinha Fernandes, de Nederlandse drummer Hans de Lange en trompettist Kabiné 'Tagus' Traoré uit Guinee-Conakry voegden zich bij hen. Daarna werd de groep nog uitgebreid met de jonge Kaapverdiaanse gitarist Paulo Bouwman. "Onze basis is de traditionele Kaapverdiaanse muziek", vertelt Hans de Lange. "We gaan er mee op reis, de morna's worden heel traditioneel uitgevoerd. We voegen dingen toe als in *Enfadado,* waarin fado en funana worden gecombineerd." Op dit moment is Rabasa de enige Kaapverdiaanse band in Rotterdam. Vroeger waren er bands als Voz de Cabo Verde, Livity en

João 'Djunga di Biluca' Silva en burgemeester Aboutaleb van Rotterdam

Rotterdam is altijd trendsetter geweest qua Kaapverdiaanse muziek

Dina Medina

Melissa Fortes

Splash. "De laatste jaren zijn er veel meer solo-artiesten", volgens Jorge Ortet. "Als band is het moeilijk te overleven, naast de muziek hebben wij een gewone baan. Sommige musici zoals Paulo Bouwman spelen met verschillende artiesten, hij werkt ook met Dina Medina, Melissa Fortes en Trio Sodade." Opmerkelijk is dat er in twee maanden tijd drie albums van Kaapverdiaans-Rotterdamse artiesten uitkwamen: *Pegam Na Mô* van Dina Medina, Melissa Fortes' *Sonho De Um Beija-flor* en een plaat van Rabasa, *Ora Ta Pasa*. Hans de Lange: "De drie cd's hebben elk een heel eigen karakter. De albums zijn heel erg geworteld in de Kaapverdiaanse muziek, maar met uitstapjes naar andere stijlen. Het is de muziek van het Rotterdam van nu. Rotterdam is altijd trendsetter geweest qua Kaapverdiaanse muziek. Er is een groot publiek dat kennis heeft gemaakt met deze muziek." "Onze muziek heeft de laatste jaren een hele ontwikkeling doorgemaakt", voegt Jorge Ortet eraan toe. "Geen groep speelt zoveel traditionele Kaapverdiaanse muziek zoals Rabasa dat doet. Er zijn artiesten met nieuwe invloeden. We hebben ook Kaapverdianen die muziek maken die niet per se Kaapverdiaans is, zoals zouk, maar wel gezongen in het Kaapverdisch/Creools."

Dina Medina

Dina Medina staat al vanaf haar twaalfde als zangeres op het podium. In 1987 had ze haar eerste band. Toen was er al een groot aantal Kaapverdiaanse musici in Rotterdam actief. Ze zong in Splash en trad op met het Metropole Orkest. Behalve dat ze als soloartiest actief is, zingt ze in CaboCubaJazz (met onder anderen de Kaapverdiaanse pianist Carlos Matos). "Mijn voorbeelden waren Whitney Houston, Barbara Streisand, Julie Andrews. De eerste die mij echt naar de Kaapverdiaanse muziek heeft getrokken was Jacqueline Fortes, zij woont in Rotterdam en zong vroeger altijd traditionals. Op mijn nieuwe album staat van alles; coladeira, funana, morna zijn de stijlen die ik zing. Ik breng een nummer in het Nederlands in duet met Fernando Lameirinhas, die in het Portugees zingt. Hij heeft me altijd heel erg geholpen, net als Hans de Lange. Voor dit album werkte ik met toetsenist Thijs Borsten. Met hem heb ik meer Nederlandstalige nummers gemaakt. Waarom niet, ik ben hier geboren, woon in Schiedam, in het buitenland kan ik laten horen dat de Nederlandse taal ook mooi kan zijn." Volgens Dina is de Kaapverdiaanse muziekscene in Rotterdam heel divers geworden. "Er is een tijd geweest dat er een uniforme *scene* was. Ik merk nu met de jongere generatie dat het circuit groter wordt, dat ze naar andere dingen kijken, naar r&b en rap. Het traditionele Kaapverdiaanse is een stuk minder geworden in mijn ogen." Belangrijk voor Dina is de invloed van Cesária Évora. "Ik zing nummers van haar en onderzoek hoe zij zingt. Dat is best lastig. Ze heeft

een hele relaxte manier van zingen waardoor het simpel lijkt. Maar als je je erin gaat verdiepen merk je dat het niet zo eenvoudig is." Wat opvalt, is dat Kaapverdiaanse musici vaak bij elkaar spelen. Melissa Fortes doet bijvoorbeeld de *backing vocals* bij Dina, die dat zelf ook jaren heeft gedaan en nu het stokje doorgeeft. "Zo ben ik begonnen, daarmee leer je verschillende facetten van het vak kennen." Dina heeft haar album op een eigen label uitgebracht: Dina Medina Music.

Melissa Fortes

Ook Melissa Fortes heeft haar debuut *Sonho De Um Beija-flor* (droom van de kolibri) op een eigen label uitgebracht. De zangeres, met een Kaapverdiaanse vader en een Nederlandse moeder, groeide thuis op met de muziek van Cesária Évora, Tito Paris en Bana. Ze deed *backing vocals* voor Dina en twee andere belangrijke Kaapverdiaanse artiesten uit Rotterdam: Nelson Freitas en Grace Evora. Melissa maakt een mix van Kaapverdiaans, Braziliaans en jazz. "Qua jazz haal ik mijn inspiratie uit Nina Simone, Billie Holiday en Gregory Porter. Ik hou van lage zang." Melissa heeft een tijd in Brazilië gewerkt en dat heeft een grote invloed op haar gehad. Ze houdt van het mixen van stijlen. "Niet alleen in mijn muziek maar ook in kleding. Ik zing geen morna, wel coladeira en funana. Met Boy Gé Mendes, een artiest uit Kaapverdië waar ik erg van hou, zing ik een duet, hij in het Kaapverdisch/Creools en ik in het Nederlands. Het Nederlands is een deel van mij net als het Kaapverdiaans. Daarom wil ik laten horen wat er gebeurt als je de Nederlandse taal met Kaapverdiaanse muziek combineert."

Danilo Tavares

Melissa Fortes' album werd mede geproduceerd door Danilo Tavares. Hij zit al dertig jaar in de Kaapverdiaanse muziekindustrie, als producer en bassist. "Ik speelde in Rebelados, een revolutionaire band uit de jaren negentig", vertelt hij. "We hebben een ommekeer in de moderne Kaapverdiaanse muziek teweeggebracht. We mengden in die tijd akoestische muziek met elektronische. Zo konden we meer uit onze muziek halen. Andere Kaapverdiaanse bands pikten dat op. Ik speelde ook in Splash, produceerde Grace Evora en Gil Semedo, met wie ik een nieuw album aan het opnemen ben. Het is nu aan het veranderen, de generatie van toen keert terug naar het traditionele, naar de roots. Wij moeten het stokje overnemen van de oude generatie." Wat de Kaapverdiaanse muziekscene mist is een eigen plek. Tavares: "In Rotterdam wordt zoveel gegenereerd, maar een club met een eigen programma hebben we niet. In Lissabon heb je dat wel. Daarom verliezen we de strijd een beetje. Artiesten die hun naam hebben gevestigd, proberen buiten Nederland door te breken, veel van hen gaan nu in Kaapverdië of Portugal wonen. Nelson Freitas is zo'n artiest, hij maakt kizomba, dat is ontstaan uit de zouk. Het is een genre dat de Kaapverdiaanse jongeren erg aanspreekt. Het is dansmuziek die ver af staat van wat traditioneel is." Tavares noemt het een goede ontwikkeling dat iedereen de Kaapverdiaanse muziek serieus neemt. "Zowel de artiesten als publiek. Vroeger was het allemaal speels, maar het is essentieel dat er een eigen zaal komt, willen we dit behouden en doorgeven aan de volgende generatie." J

Danilo Tavares

KAAPVERDIAANSE MUZIEKGENRES

Morna wordt door Kaapverdianen gevoeld als de nationale muziek; het is melancholieke muziek met als belangrijkste thema's vertrek, liefde en saudade (heimwee). Het is de blues van Kaapverdië, beïnvloed door de Portugese fado. Cesária Évora maakte de morna internationaal bekend.

Coladeira is een versnelde versie van de morna die de levensvreugde van de Kaapverdiaan uitdrukt. Het is populair dansmuziek met satirische en politiek getinte teksten. Er is sprake van invloeden uit Zuid-Amerikaanse muziek, met name vanuit Brazilië.

Funana heeft een swingend dansbaar ritme en werd traditioneel gespeeld op de gaita, een accordeon, een ijzeren staaf, de ferrinho. Door de Portugezen verboden, omdat de teksten sterk maatschappijkritisch zijn. Na de onafhankelijkheid van Kaapverdië gemoderniseerd en gespeeld op elektrische instrumenten.

GENRES VAN INVLOED OP KAAPVERDIAANSE MUZIEK

Zouk is ontstaan op de Franse Antillen en wereldwijd bekend geworden door de band Kassav. Het is een Caribische muziekstijl, gezongen in het Kweyol (Frans-Creools). Het betekent feest. Kassav ontwikkelde zouk door carnavalsmuziek van de Franse Antillen te mixen met rock.

Kizomba is ontstaan in Portugeessprekende landen, uit een mix van zouk met de semba - een traditioneel ritme uit Angola - en coladeira. Het ritme is langzaam. Door het romantische karakter wordt het ook wel de Afrikaanse tango genoemd.

Bob Whitlock

“Chet was mijn beste vriend”

Bassist Bob Whitlock, de laatst overgebleven muzikant van het originele Gerry Mulligan Quartet met Chet Baker, overleed vorig jaar. Baker en Whitlock waren behalve collega’s en dikke vrienden ook drugsmaatjes. Maar de bassist benadrukte vooral Chets genialiteit. “Chet was een veel grotere jazzmuzikant dan Gerry. Voor Chet was iedere solo een sprong in het diepe.”

TEKST: **JEROEN DE VALK** FOTO’S: **ARCHIEF BOB WHITLOCK**

Op een dag in 1968 zagen ze elkaar voor het laatst. Ze hadden net gescoord en werden het niet eens over de verdeling van de stuff. “Chet zei dat hij voor twee personen moest inkopen, want zijn vrouw Carol was ook verslaafd. Die hing altijd de gekwetste ziel uit, maar deed intussen net zo hard mee. Opeens gaf hij mij een stomp tegen mijn wang. Een harde, want hij was zo sterk als een beer. Ik sloeg terug en er ontstond een gevecht. Carol stormde de kamer binnen en riep: ‘Donder op, Bob, de *cops* zijn hier binnen een paar minuten als jullie zo doorgaan’! We maakten te veel herrie en die twee waren al berucht in de wijk.”

Emotioneel ontregeld

Chet zei dat hij Bob nooit meer wilde zien. Bob zei dat hij Chet nooit meer wilde zien en knalde de deur achter zich dicht. Dergelijke ruzies waren niet ongewoon in die jaren. Bob: “We waren behalve verslaafd ook wanhopig. Ik was uit de band van George Shearing gezet vanwege mijn verslaving. Chet had net een kunstgebit gekregen en kreeg bijna geen noot uit zijn trompet; hij wist niet of hij ooit weer zou kunnen spelen. We dachten: dit was het dan, er is geen toekomst meer. Het enige wat we nog konden, was stoned worden.” Om aan het spul te komen, werden weinig middelen geschuwd. “We braken in bij artsen in de regio Los Angeles. Een ruitje intikken of over een muurtje klimmen en dan een stapel recepten meenemen. Chet, of ik, ging gewoonlijk een paar dagen van tevoren op spreekuur met een of andere smoes, om te zien waar die formulieren lagen. Als de voorraad drugs op was, konden we óf stelen óf doodziek worden van de ontwenningsverschijnselen. Voor ons was de keuze snel gemaakt.” De twee waren ‘emotioneel ontregeld’. “We scholden elkaar uit en vielen elkaar een paar dagen later huilend in de armen. Grote aanstellerij, als ik er nu op terugkijk. Maar zo gaat dat met junkies die in het nauw worden gedreven, die hebben hun emoties niet meer onder controle.” Een week of wat na die laatste ruzie ging Bob naar een apotheek met een eigenhandig ingevuld recept. Hij had zijn best gedaan om het kriebelige doktershandschrift te imiteren. De apotheker keek er ernstig naar, ging naar achteren… en bleef daarna wel erg lang weg. Net toen Bob nattigheid voelde en wilde vertrekken, werd hij door twee agenten in de boeien geslagen. De apotheker had de politie gebeld, omdat hij de zaak niet vertrouwde. Bob kreeg een gevangenisstraf van drie maanden onvoorwaardelijk. Eenmaal op vrije voeten, zocht hij geen contact met Chet. Hij ging zijn eigen gang wel. “Ik begon meteen weer te gebruiken en verdween van de radar, werd onzichtbaar. Mijn grote verdwijntruc! Ik verhuisde een paar keer en vertelde niemand waar ik zat. Mijn laatste plaat was een door vrijwel niemand opgemerkte lp met de pianist Joe Albany: *Proto-Bopper* uit 1972.”

“We waren behalve verslaafd ook wanhopig”

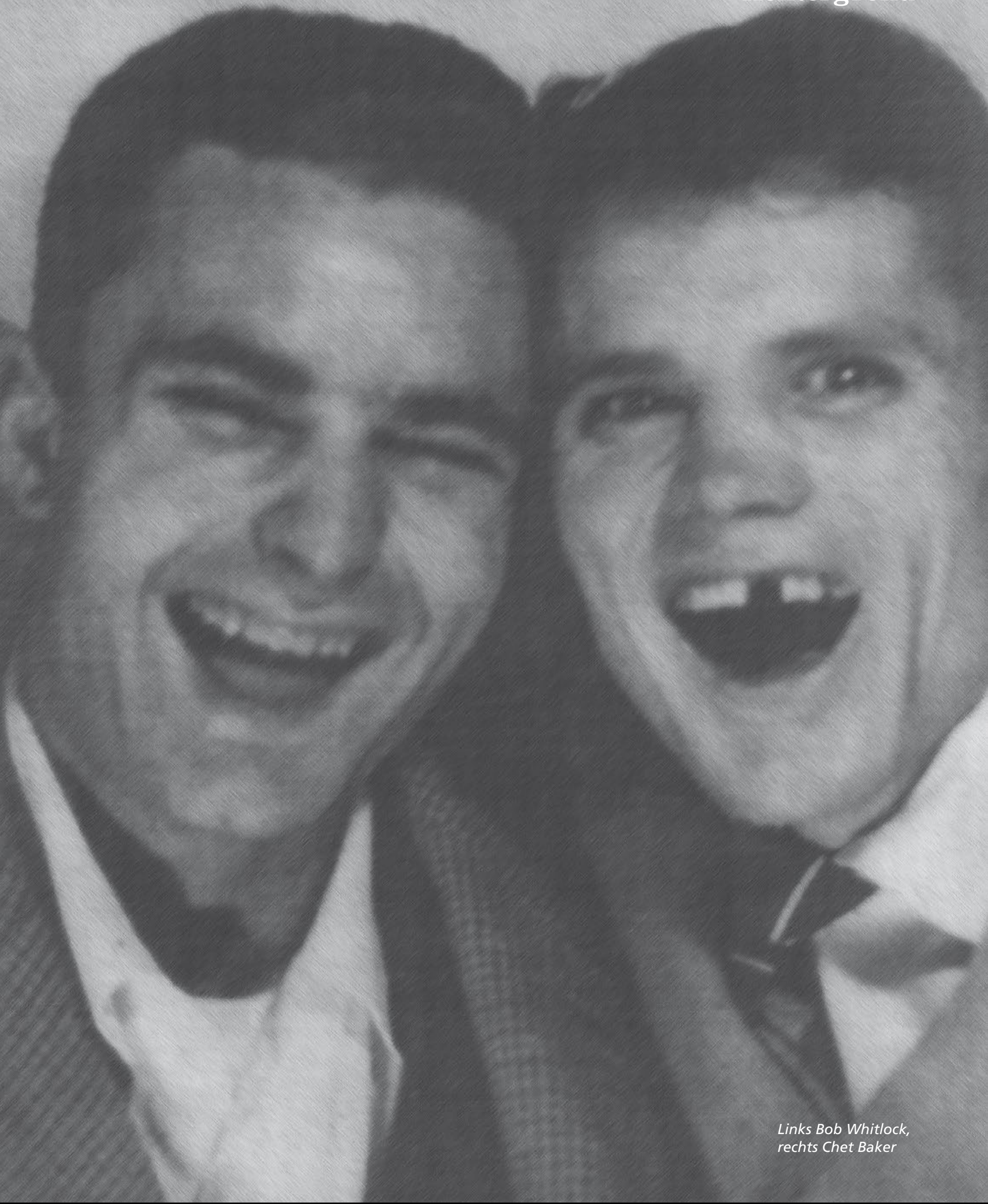

Links Bob Whitlock,
rechts Chet Baker

Het originele Gerry Mulligan Quartet met Mulligan (links) en dan met de klok mee: Chico Hamilton, Chet Baker en Bob Whitlock. Los Angeles, 1952.

Positiever

Bob en Chet dachten dat hun leven op zijn einde liep. Er was toch niets meer om voor te leven, vonden ze. De toekomst pakte positiever uit. "Ik bleef doorrommelen tot de rechter besloot dat ik moest worden opgenomen in een therapeutische woongemeenschap in Venice Beach. Ik verbleef daar 24 uur per dag, drie jaar lang: van 1976 tot 1979. In die jaren ben ik definitief afgekickt. Ik heb wel ernstige hartproblemen overgehouden aan mijn wilde jaren. *My ticker has been giving me hell the last years!*" Chet leerde weer trompet spelen en slaagde erin zijn drugsgebruik dusdanig te reguleren dat hij vooral in Europa een comeback kon maken. Hij overleed op 13 mei 1988 in Amsterdam na een val uit het raam van zijn hotelkamer. Bob kreeg na zijn ontslag uit de kliniek een administratieve functie op de Universiteit van Californië en maakte zich vervolgens zelfstandig als computerexpert. Zijn bedrijf heette Office Solutions. Nog jarenlang woonde hij in alle rust met zijn echtgenote aan de St. Joseph Avenue in Long Beach, Californië. Bob stierf op 29 juni 2015 op 84-jarige leeftijd in zijn woonplaats aan een beroerte. Hij was al bijna veertig jaar clean.

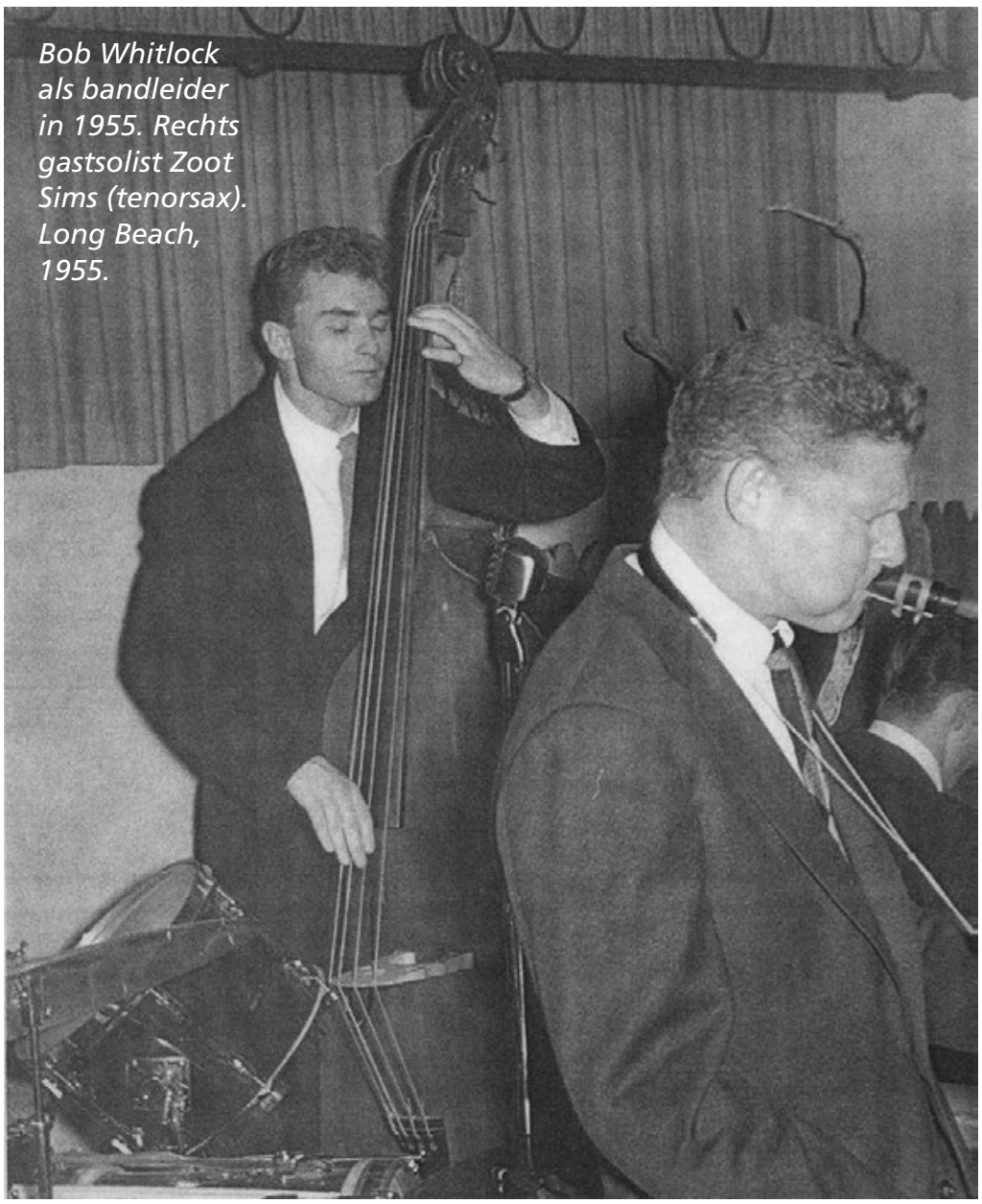

Bob Whitlock als bandleider in 1955. Rechts gastsolist Zoot Sims (tenorsax). Long Beach, 1955.

Klassieke muziek

De vriendschap van Bob en Chet ging ver terug. "We leerden elkaar kennen in 1948. Ik was zeventien, hij werd tegen het einde van dat jaar negentien. We werkten allebei in Los Angeles als trompettist in Ray Vasquez' Latin Band. Daarna gingen we jammen tot het ochtendgloren. Chet was mijn beste vriend. Hij had een geweldige sound, hoewel hij van jongs af aan een voortand miste." Bob, zoon van een onbemiddelde, alleenstaande moeder, had zich het trompetspelen zelf aangeleerd. Hij wilde vooral hoog en luid spelen, net als Roy Eldridge, en dacht dat hij daartoe het mondstuk zo hard mogelijk tegen zijn lippen moest drukken. Tot zijn mond pijn begon te doen en er steeds minder geluid uit de trompet kwam. Hij consulteerde een trompetleraar, die hem na enige tijd mededeelde dat hij zijn lippen kapot had geblazen. Er was niets meer aan te doen. In de muziekhandel waar hij een overbodig geworden kornet wilde verkopen, stond een contrabas. De verkoper zei welwillend: "Neem die bas maar mee en kijk of je ermee uit de voeten kunt." We schrijven 1949. Bob was achttien en besloot dat hij bassist ging worden. "Ik ging meteen goed les nemen. Want wat mij met die trompet was overkomen, mocht geen tweede keer gebeuren. Mijn leraar was een geweldige klassieke muzikant: Nick Furjanick. Hij was gewond geraakt in de Tweede Wereldoorlog en moest noodgedwongen les gaan geven. Maar dat deed hij erg goed. Ik ben daarna nog lang blijven studeren, ook als musicoloog. Uiteindelijk kreeg ik een *Fulbright Scholarship*, nadat ik een scriptie had geschreven op de Universiteit van Californië over het vroege pre-seriële werk van Anton Webern. Ik mocht verder gaan studeren in Parijs in 1961 en 1962. De grote componist en dirigent Pierre Boulez zou mij begeleiden. Toen bleek dat iemand in Londen ook al met dat onderwerp bezig was, mocht ik een switch maken en Boulez bracht mij in contact met de componist Max Deutsch. Met meneer Deutsch bestudeerde ik vooral de kwartetten van Schönberg en Berg."

Auditie

In zijn Parijse jaren speelde Bob vrijwel avond aan avond in de lokale jazzscene, met onder anderen Kenny Clarke, Kenny Drew, Zoot Sims en René Urtreger. Wat waren zijn beste jaren als jazzmuzikant? Daar hoeft Bob geen seconde over na te denken: zijn tijd in dienst van twee combo's. Eerst het pianoloze Gerry Mulligan Quartet en vervolgens het Chet Baker Quartet, dat later een kwintet zou worden. "Ik was degene die Mulligan en Chet bij elkaar bracht. Toen duidelijk werd dat de trompettisten die we eerder hadden niet voldeden, haalde ik Gerry over Chet te vragen. Gerry ging akkoord, op voorwaarde dat er een auditie zou worden gehouden. Die vond plaats in

Cottage Italia, een club in het noorden van Hollywood. Chet had in die tijd de verschrikkelijke gewoonte om bij het opwarmen zo hard en hoog mogelijk te blazen. Na een paar oorverdovende noten riep Gerry: 'Doe dat nooit meer! Niet als ik er ben! Begrepen?' Chet pakte metéén zijn trompet in en zei dat Gerry dood kon vallen." Bob moest praten als Brugman om de twee weer nader tot elkaar te brengen. Hij was diep teleurgesteld toen Mulligan voor de eerste plaatopnamen met Chet een andere bassist liet opdraven: Joe Mondragon werd gevraagd voor een studiosessie op 9 juli 1952. "Tegen die tijd had ik veel, héél veel tijd geïnvesteerd in de band. Ik was min of meer de vaste bassist sinds begin dat jaar en daar ging Gerry zomaar aan voorbij." Bob accepteerde een aanbieding van tenorsaxofonist Vido Musso. Maar zodra bleek dat diens band in hoofdzaak de hit *Come Back To Sorrento* afdraaide, wilde hij zo snel mogelijk naar Mulligan terugkeren: "Desnoods als zijn tuinman." De terugkeer liet niet lang op zich wachten. Toch zou Mulligan jaren later nog een wrok koesteren tegen Whitlock: de baritonsaxofonist verkondigde in interviews dat Carson Smith de oorspronkelijke bassist was van het kwartet. Whitlock moest toegeven dat zijn eigen ongezonde gewoontes de atmosfeer er niet beter op maakten. "Mijn verslaving liep uit de hand tegen kerstmis, 1952. Twee neven van mij, op vakantie in L.A., kwamen langs in de club The Haig. Ze vonden dat ik er zo slecht uitzag, dat ze mij zo ongeveer kidnapten. Een paar dagen later was ik met hen onderweg naar Utah, waar ik was geboren en getogen. Ik bleef daar een halfjaar om mijn gezondheid terug te krijgen."

Improviseren

Whitlock is nog steeds erg gesteld op het West Coast-geluid. "Mulligan wist hoe belangrijk het is om variëteit aan te brengen in repertoire en arrangementen. We speelden niet alleen jazzstandards en een paar eigen stukken, maar eigenlijk alles, van samba's tot liedjes uit Disney-films. Ik wilde iedere avond zo vroeg mogelijk naar mijn werk gaan. *I loved being out there, totally exposed.* Gerry's talent lag volgens mij in het spontaan bedenken van arrangementen. Het leverde een prachtige klank op als ik bijvoorbeeld een baslijn plukte en Gerry een frase improviseerde die er exact een decime boven zat." Echter: "Chet was een veel grotere jazzmuzikant. Hij kon improviseren als geen ander; iedere solo was een sprong in het diepe. Je wist nóóit wat er ging gebeuren zodra hij zijn instrument aan zijn mond zette. Je wist dat wel na een tijdje met Gerry; die had zo zijn vaste loopjes. Gerry heeft zich later opgeworpen als de 'ontdekker' van Chet en hij bleef Chet altijd zien als een sideman. Hij ging er aan voorbij dat Chet al eerder met Charlie Parker had gewerkt en dat het succes van het kwartet voor een groot deel te danken was aan Chet. Gerry was de bedenker van het pianoloze kwartet, maar Chet was degene die het concept tot leven bracht."

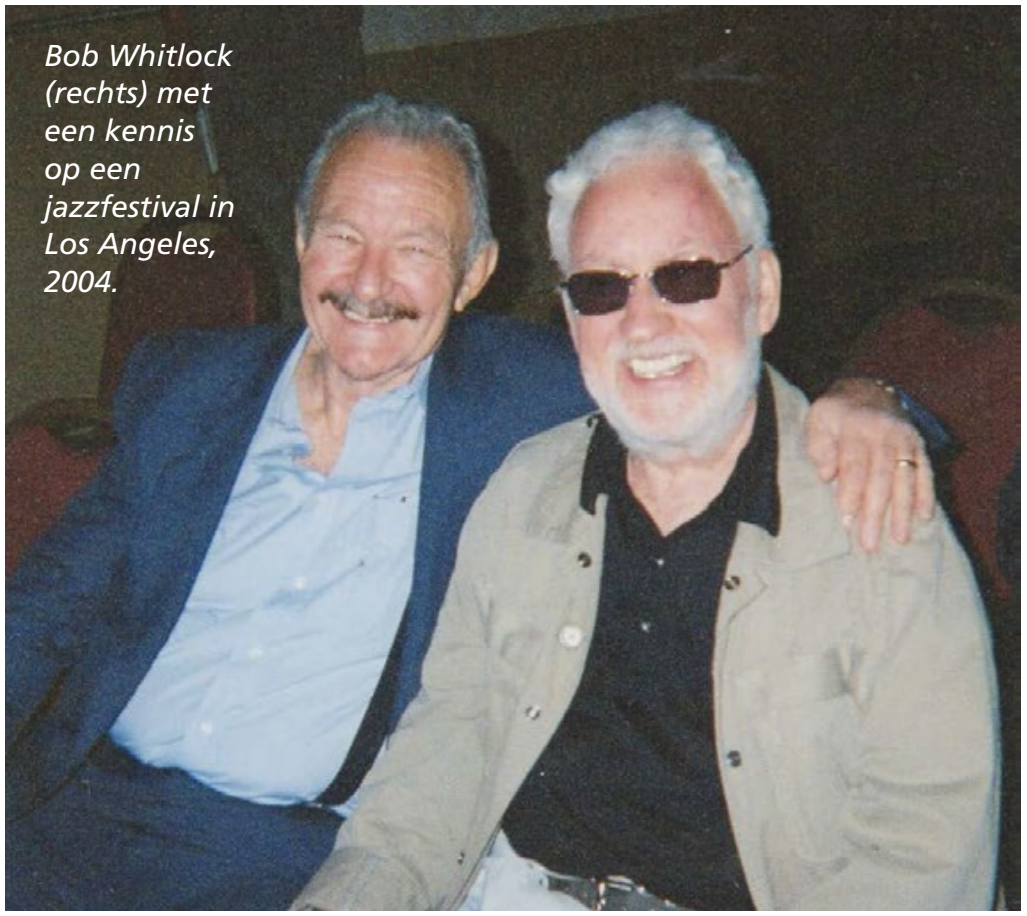

Bob Whitlock (rechts) met een kennis op een jazzfestival in Los Angeles, 2004.

Scheiden der wegen

Na het uiteenvallen van de groep ging Bob in Chets combo's werken. "De beste groep waar ik met Chet in speelde, was een kwintet: we hadden pianist Al Haig, tenorsaxofonist Phil Urso en drummer Bob Neel. De band heeft vier maanden bestaan, vanaf oktober 1954. We hebben met die bezetting helaas geen platen gemaakt. Al Haig speelde met een adembenemende gratie en elegantie." De band viel uit elkaar na 'een stomme ruzie' tussen de pianist en Chets toenmalige vriendin, Liliane Cukier. "Liliane lag met iedereen overhoop. Al werd vervangen door Paul Bley. Het contrast was dusdanig dat ik de groep verliet." Cukier zou later onder de naam Liliane Rovère een vermaard actrice worden in Frankrijk. Een groot vredestichter kan zij niet zijn geweest: ze ruziede ook al met Russ Freeman, die geruime tijd fungeerde als Chets pianist en muzikaal leider. Enfin, de wegen scheidden zich. En toen? "Ik zag hem nog maar sporadisch. Toen Chet anderhalf jaar lang in Italië in de gevangenis zat, schreven we elkaar. Ik zat toen in Parijs met die studiebeurs. Eenmaal terug in de Verenigde Staten, deden we nog wat vage gigs in '67 en '68. Daarna verdween hij uit het zicht. Toch bleef ik hem volgen, zij het op een afstand. Ik ging af en toe naar platenzaken en vond na even zoeken altijd weer een recente lp van Chet in Europa. Ik liet mij wat voorspelen en wist dan: het gaat goed, hij speelt weer geregeld en slaat zich er wel doorheen." JJ

Chet leerde weer trompet spelen en slaagde erin zijn drugsgebruik dusdanig te reguleren dat hij vooral in Europa een comeback kon maken

Simin Tander en Tord Gustavsen

delen een grote spirituele reis

V.l.n.r.:
Jarle Vespestad,
Simin Tander,
Tord Gustavsen

Ze hebben een totaal verschillende afkomst, en dat maakt hun samenwerking wellicht juist zo interessant. Pianist Tord Gustavsen en vocaliste Simin Tander brengen hun Noorse en Afghaanse werelden samen, waarbij eeuwenoude tradities, culturen en talen samensmelten tot een minimalistisch muzikaal kunstwerk van filosofische diepgang.

TEKST: **ANGELIQUE VAN OS** FOTO'S: **HANS FREDRIK ASBJORNSEN**

Krap een uurtje geleden is ze met de trein aangekomen in Hamburg. In een hotel start het avontuur na het creatieve proces. Samen met de Noorse pianist Tord Gustavsen, geeft ze diverse interviews in het kader van hun nieuwe album *What Was Said*. Een droom die uitkomt voor de Duits-Afghaanse Simin Tander, die in Nederland zang studeerde, er jaren woonde en twee succesvolle albums uitbracht (*Wagma*, 2011 en *Where Water Travels Home*, 2014). De vocaliste is enorm dankbaar voor alles wat er gebeurt. Dat een van haar favoriete pianisten haar voor een samenwerking vraagt is een ding, maar vervolgens een plaat opnemen met ECM boegbeeld Manfred Eicher, en een Europese en Noord-Amerikaanse tour gaan doen, dat overkomt niet iedereen. Hoewel, Tander draait al een tijdje op hoog niveau mee: ze speelt op internationale festivals met haar eigen kwartet (met onder anderen Jeroen van Vliet) en werkte met de top van de Nederlandse jazz (zoals Eric Vloeimans, Jazz Orchestra of the Concertgebouw). Voor de Noor is het zijn zevende album dat verschijnt op ECM. Na een aantal mooie avonturen met zijn kwartet keert hij nu terug naar het trio, met dus Tander en muzikale zielsverwant drummer Jarle Vespestad. De heren spelen al ruim dertien jaar samen en vinden elkaar blindelings. Gustavsen hoorde Tander pas een kleine twee jaar geleden voor het eerst zingen en nodigde haar kort daarna uit voor een ontmoeting.

Tord, waardoor werd je geïnspireerd om met Simin te werken?
"Ik was onder de indruk van haar warme stem, indrukwekkende expressie en taalinterpretatie. Helemaal toen ik haar in het Pashto (Afghaanse nationale taal) hoorde zingen. Simins zang gaf me een impuls en ik volgde mijn intuïtie. Dus benaderde ik haar en nodigde haar vervolgens uit om naar Oslo te komen. Ons eerste samenspel voelde erg goed en ik deelde mijn idee om Noorse hymnes te vertalen naar het Pashto."

"Simins zang gaf me een impuls en ik volgde mijn intuïtie"

“De hunkering om songs los te maken van het Lutheraans erfgoed volgt in kleine stapjes”

Simin, jij luisterde al lange tijd naar het werk van Tord. Wat was jouw reactie toen hij je benaderde?
“Ik was verbaasd en bovenal verrast en nieuwsgierig. Twee maanden na onze eerste ontmoeting had Tord de opzet van zijn ideeën al deels uitgewerkt; de samenwerking verliep vrij snel op een natuurlijke wijze. Toen we muziek maakten, drong het tot me door dat dit project werkelijkheid kon worden. Nu het album uit is, besef ik me pas dat dit echt gebeurd is en dat de plaat verschenen is bij ECM, het label met muziekstijlen waarmee ik me diep verbonden voel.”

Tord, waarom wilde je de Noorse traditionele hymnes waarmee je bent opgegroeid, vertalen naar het Pashto en zo het Soefisme (mystieke stroming binnen de Islam) en het Christendom aan elkaar verbinden?
“Het idee voor de bewerkingen ontstond heel natuurlijk, want de melodieën van de hymnes speel ik al mijn hele leven in diverse versies, bezettingen en bandformaties, met of zonder de Noorse tekst. Veel van die teksten dragen een thema of kernboodschap waarmee ik me sterk verbonden voel. Ze zijn verreikend, hoewel ze tegelijkertijd ook elementen bevatten die onnavolgbaar zijn voor een postmodern-liberale geest. De hunkering om songs los te maken van het Lutheraans erfgoed volgt in kleine stapjes. We hebben frases gebruikt waarmee we ons wel verbonden voelen en die bewerkt en vertaald. Het is een enorme spirituele reis voor mij.”

Welke tekstuele boodschap is voor jou belangrijk, wat wil je delen?
“Het is lastig om te verwoorden, maar het heeft te maken met het versmelten van mystieke, goddelijke ervaringen. Dat is niet tastbaar, het zit diep in ons. Dit delen veel verschillende religies. Het is een combinatie van mijn persoonlijke spiritualiteit, waar het soefisme en het christendom grotendeels op dezelfde lijn zitten. Die boodschap verzuipt vandaag de dag regelmatig door de tegenstelling van beschavingen. Met deze muziek voel ik dat we een veld van spirituele raakvlakken tussen tradities ontdekken.”

Versterkt de culturele achtergrond van Simin dit concept nog meer voor jou?
“Misschien wel, ja. De Pastho-taal heelt de eeuwigdurende culturele en globale discussies. Bovenal werpen klank en textuur van het Pastho voor mij nieuw licht op de Noorse hymnes. Voor het album hoeft de luisteraar niet per se in de achtergrond te duiken, de muziek spreekt ook voor zichzelf.”

Simin, je zong op je vorige album al in het Pashto. Het is echter een lastige taal, vooral wat betreft de uitspraak. Was het iets gemakkelijker met dit project?
“Het ging wel ietsjes makkelijker, hoewel er een andere uitdaging was: de tekst is hier vertaald vanuit het Noors en de context was deels aangepast, dus de uitdaging was om tekst en melodie goed samen te brengen zodat timing en frasering kloppen. De intonatie is hierbij heel belangrijk, want daardoor verandert de betekenis van bepaalde woorden. Mijn goede vriend Naqib Sermelwall coachte me hierbij.”

En wat is de connectie met de Afghaanse dichter B. Hamsaaya die stukken als ‘I See You’, ‘A Castle In Heaven’ en ‘Journey Of Life’ heeft vertaald?
Simin: “Tord kende hem en had contact met hem. Het grote verschil voor mij, vergeleken met Tord, is dat ik niet ben opgegroeid met traditionele Noorse songs of met kerkmuziek, dus moest ik die stukken eigen maken. Wel delen we hetzelfde gedachtegoed over spiritualiteit en de fascinatie voor verschillende tradities. In mijn familie was er geen sprake van een

eenzijdige religieuze opvoeding. Mijn vader was moslim (hij is overleden toen ik vier was) en mijn moeder is christelijk. Wel was er altijd ruimte voor spiritualiteit en dat heb ik indirect opgezogen. Dat is wat dit project weergeeft: een dualiteit tussen buigen voor aardse tradities en de openheid voor het onbekende alsook voor sound en taal."

Tord, kun je een voorbeeld geven waar het soefisme en christendom elkaar tekstueel ontmoeten?
"In het nummer *Sweet Melting* zit de frase: "God, mijn hart verlangt om het zoete te proeven met u." Dit is een erotische metafoor, gezien vanuit de protestante, calvinistische beweging. Een paradox tussen de ziel en God, en dat we ons op aarde moeten redden van onze lichamelijke verlangens om god te kunnen bereiken. We hebben voor dit stuk diezelfde openingszin genomen, maar volgen daarna niet het calvinistische gedachtegoed, dat lichamelijke verlangen een zonde is. We omarmen de natuurlijke drang en vorm van versmelting."

Wat betekent dit project muzikaal gezien voor je?
"Het is een goede weergave van waar ik nu sta en een goed vertrekpunt voor wat nog komen gaat. Het brengt tevens twee duo's samen: ik begon dit project met Simin als duo en tegelijkertijd werk ik al jaren met Jarle. Twee jaar geleden zou ik met mijn kwartet in Parijs spelen. Dat werd echter een duo-concert met Jarle, omdat de twee andere bandleden vastzaten op een Noorse luchthaven. Het samenspel beviel zo goed dat we dat gevoel hebben vastgehouden. Ook op de plaat. Dit is overigens het eerste album waarop ik elektronica toepas."
Simin voegt toe: "Dit project is voor mij een groot avontuur. Het voelt als een natuurlijke volgende stap na mijn laatste plaat en geeft me de kans om nog meer qua expressie de diepte in te duiken. Een groot feest."

Waarom heb je gekozen voor de titel 'What Was Said'?
Tord: "De titel is afkomstig van de song, *What Was Said To The Rose*; die zin vervolgt met: …*that made it open was said to me, here in my chest*. Het verwijst naar jezelf openstellen, muzikale grenzen verleggen en nieuwe wegen verkennen. Tevens geeft het een reflectie op de verschillende stemmen die je hoort op dit album: diverse talen, tradities, schrijvers en culturen die samensmelten."

De internationale tournee is begonnen. Hoe denken jullie gezien de diepere betekenissen van het album, contact te gaan maken met het publiek?
Simin: "Veel mensen staan open voor andere culturen en gedachtegoed, dat is echt iets van de hedendaagse maatschappij. Hopelijk luistert het publiek met een open hart en *mind*, want het is heerlijk om daarvoor te mogen optreden."
Tord voegt toe: "Ik denk dat ongeacht afkomst, het publiek openstaat voor onze muziek en bereid is deze reis met ons te maken. Dat ze de bijna meditatieve stilte met ons delen en van daaruit de muziek ons en de luisteraar naar verschillende plekken kan brengen. De afgelopen jaren hoor ik van veel publiek dat mijn stukken een therapeutische werking hebben in moeilijke tijden. Dat vind ik een van de meest waardevolle redenen om muziek te maken. Voor deze tour spelen we letterlijk op allerlei verschillende podia – van kerken, theaters tot clubs en concerthallen. Ik ben benieuwd in hoeverre dezelfde muziek een andere lading krijgt per locatie en wat het met mensen doet."

"Die boodschap verzuipt vandaag de dag regelmatig door de tegenstelling van beschavingen"

FOTO: ED DEPHOURE

Scott LaFaro

De bassist die iedereen beïnvloedde

New York, zondag 25 juni 1961. Laatste dag van een veertiendaags engagement van het Bill Evans-trio in de Village Vanguard. Er is die twee weken niet veel schokkends gebeurd in de wereld. In Israël loopt het proces tegen nazimisdadiger Adolf Eichmann op zijn eind. In Parijs is de Russische sterdanser Rudolf Noerejev overgelopen naar het Vrije Westen. En Orrin Keepnews, producer en mede-eigenaar van het Riverside-label waar Bill Evans onder contract staat, heeft besloten om de laatste dag in de Vanguard opnamen te maken voor een livealbum.

TEKST: **FRED VAN DOORN**

Vier maanden eerder heeft Keepnews nog een studioalbum opgenomen, maar hij is niet gerust op het voortbestaan van het trio. Het samenspel tussen pianist Evans, bassist Scott LaFaro en drummer Paul Motian heeft unieke dimensies gekregen, de grenzen van het pianotrio verlegd en nieuwe deuren geopend. Maar er zijn ook wrijvingen. Perfectionist LaFaro heeft er moeite mee als Evans een mindere dag heeft vanwege zijn drugsgebruik en laat dat ook merken - op soms een te luide manier - als hij in bijzijn van drummer Paul Motian zegt: "*Man, you're just fucking up the music. Go look at yourself in the mirror.*" Er wordt ook aan wonderbassist LaFaro getrokken door onder andere Ornette Coleman, die hem in augustus 1960 heeft opgenomen in zijn kwartet als vervanger van Charlie Haden. Coleman nam met LaFaro in december het baanbrekende dubbelkwartetalbum *Free Jazz* op, alsmede in januari 1961 het nieuwe kwartetalbum *Ornette!* Dan is er ook nog tenorsaxofonist Stan Getz, die LaFaro al jaren tracht in te lijven en hem exclusief wil. Na het Vanguard-engagement zal LaFaro begin juli met het Stan Getz-kwartet optreden tijdens het Newport Jazz Festival. Keepnews heeft het gevoel dat hij het Bill Evans-trio nú live moet opnemen.

Perfecte interactie

Het is die zondag een beetje fris, 22 graden Celsius, lichtbewolkt en er staat een matige wind. Niet ongunstig voor het bezoek aan de Vanguard. Het probleem is dat Riverside's vaste geluidstechnicus, Ray Fowler, die dag niet beschikbaar is. Als vervanger komt Dave Jones, in de beginperiode van Riverside heeft hij traditionele jazz opgenomen. Hij heeft één draagbare Ampex-recorder tot zijn beschikking, die op een tafel bij de bandstand wordt opgesteld. Jones blijkt een voorkeur te hebben voor de bas en neemt hem prominent en duidelijk op. Wie wil horen wat er die zondag in welke volgorde wordt opgenomen, moet de uit 2003 daterende Japanse Victor-box *The Complete Live At The Village Vanguard 1961* (3 cd's) beluisteren waarop de bas naar voren gehaald kan worden. Wie de twee lp's kent die van die dag zijn uitgebracht, *Sunday At The Village Vanguard* en *Walz For Debby*, zal even gedesoriënteerd raken door de afwijkende

De leden van de Duke Ellington-band hebben hem gecomplimenteerd met zijn basspel

Wat opvalt is de virtuositeit van LaFaro, die de bas soms bespeelt alsof het een gitaar is

volgorde. Zo dacht ik altijd dat *Milestones*, de laatste song van de tweede lp, de laatst opgenomen bassolo van LaFaro was (en tevens een van de beste uit de jazzgeschiedenis). Dat blijkt echter fictie. Het is de laatste song van de tweede set in de avond, er zou nog een set volgen.
Die zondag speelt een 25-jarige jongen - zeven jaar daarvoor had hij nog nooit een bas aangeraakt - in perfecte interactie met zijn twee medemusici. Het is basspel van een niveau dat nog nooit vertoond is. Anderhalve week later is hij dood.

All-American boy

Rocco Scott LaFaro, derde generatie Italiaanse en Ierse immigranten, wordt op 3 april 1936 in Irvington, New Jersey geboren. Als zoon van een violist groeit hij op als een *all-American boy*: goed in sport en populair bij de meisjes. Op high school gaat hij tenorsax en klarinet spelen. Als hij in de herfst van 1954 muziek wil gaan studeren aan het Ithaca College, is hij verplicht een snaarinstrument te kiezen. Zijn vader koopt een bas voor hem. Hij ziet het als een verplicht nummer want zijn doel is de saxofoon. In het dagboek van zijn vriendin schrijft hij: *"I'm going to really study. I'm going to practice until I've become as good as Konitz, Desmond, Getz and Sims rolled altogether and then I'll still practice some more."* Terwijl hij bas studeert, speelt hij tenorsax in bandjes om bij te verdienen. Al spoedig doet hij de bassisten voor hoe ze echt moeten spelen en zijn faam als bassist verspreidt zich snel. Na zijn eerste jaar krijgt hij eind 1955 een aanbod te gaan spelen in de band van trombonist Buddy Morrow, een populair orkest in die tijd. Hij verlaat Ithaca en gaat met Morrow op tournee. In februari 1956 schrijft hij vanuit Detroit aan zijn vriendin dat de leden van de Duke Ellington-band hem hebben gecomplimenteerd met zijn basspel. Zouden ze in zijn spel iets hebben herkend van Jimmy Blanton, de jonge virtuoos die de bas losweekte uit de bigbandrol en als solo-instrument lanceerde? De Blanton die net zo oud was als LaFaro toen hij bij Ellington kwam en die op zijn 23ste stierf?

Snelle ontwikkeling

Na een jaar heeft Scott LaFaro het wel gehad met bigbands en in oktober 1956 wordt hij de opvolger van Jimmy Bond in het Chet Baker-kwintet. Hij zal er een half jaar blijven, waarin hij geregeld botst met de trompettist vanwege diens drugsgebruik. Drummer Larance Marable zou daar later over zeggen: "*Scotty's bass playing was out of this world. He was before his time. But Chet and Scotty were from different worlds.*" In de zomer van 1957 zit hij in Los Angeles waar hij intrekt bij altsaxofonist Herb Geller en diens vrouw Lorraine. De lokale jazzscene bevalt hem en hij speelt met gevestigde namen zoals tenorsaxofonist Harold Land en pianist Elmo Hope, maar ook met avant-gardisten als trompettist Don Cherry en drummer Billy Higgins. Zijn platencarrière begint in januari 1958 met *The Arrival Of Victor Feldman*, de eerste Amerikaanse plaat van de Engelse pianist. Een maand later volgt een opname met Stan Getz en vibrafonist Cal Tjader en in maart 1958 één met pianist Hampton Hawes: *For Real!* Op al die platen klinkt LaFaro als een alerte, stuwende bassist, technisch begaafd en vingervlug, maar niet vreselijk origineel. Hij ontwikkelt zich echter snel, want uit een later opgedoken liveopname van september 1958 in The Lighthouse, met tenorsaxofonist Richie Kamuca, speelt hij veel vrijer. Hij blijft een jaar in en rond Los Angeles hangen, speelt bij Stan Kenton, Marty Paich, Victor Feldman en Herb Geller. Collega-musici roemen zijn spel en toewijding, want als zij zich vermaken in de Californische zon zit hij op zijn kamer te oefenen.

Tweevingertechniek

In de herfst van 1959 besluit Scott LaFaro naar New York te vertrekken. Daar werkt hij een tijdje met pianist Don Friedman en valt hij af en toe in bij Bill Evans, die na zijn tijd bij Miles Davis voor zichzelf is begonnen en moeite heeft het juiste trio te formeren. Een reeks bassisten en drummers heeft hij al uitgeprobeerd als op 5 november Paul Motian (de drummer op Evans' eerste lp *New Jazz Conceptions* van september 1956) invalt en LaFaro dan net de bassist is. Het klikt meteen tussen het drietal en het Bill Evans-trio heeft zijn bezetting gevonden. Op 28 december 1959 nemen ze in een negen uur durende sessie voor Riverside hun eerste lp op, *Portrait In Jazz*. Een aantal songs wordt redelijk conventioneel gespeeld, maar bij een paar, zoals *Autumn Leaves* en *Blue In Green*, wordt de traditionele rolverdeling tussen de instrumenten losgelaten. De bas beperkt zich niet tot *time keeping*, maar speelt rond en met de piano en laat het maat houden aan de drums over. Dat is wat Evans en LaFaro voor ogen staat: interactie tussen gelijkwaardige instrumenten en collectieve improvisatie. Wat opvalt is de virtuositeit van LaFaro, die de bas soms bespeelt alsof het een gitaar is. Dat kan hij doordat hij met de rechterhand een tweevingertechniek hanteert, afgekeken van Red Mitchell in Los Angeles. Een bassist plukte normaliter met één vinger van zijn rechterhand de snaren, soms met de middel- of wijsvinger er tegenaan geduwd om kracht te kunnen zetten. Door met twee vingers te spelen, wordt de weg vrijgemaakt voor veel sneller spel en in het hoge register geeft dat al snel gitaareffecten. In de maanden die volgen, werken Evans, LaFaro en Motian hun gevonden stijl verder uit, wat beluisterd kan worden in radio-opnamen die zijn gemaakt van hun optredens in maart en april 1960 in Birdland. LaFaro's faam verbreidt zich snel en collega-bassisten komen hem beluisteren. Vooral Ray Brown, op dat moment de godfather van de bas, is verrukt: *"This kid has his own thing! Man, he really has his own thing."* Het Bill Evans-trio is eigenlijk volgeboekt voor 1960, maar in augustus van dat jaar wordt Evans ernstig ziek (hepatitis) en moet alles gecanceld worden. LaFaro wordt meteen benaderd door Ornette Coleman voor een tournee langs de

V.l.n.r.: Scott LaFaro, Bill Evans, Paul Motian

westkust met zijn kwartet. Coleman zou later zeggen dat hij zich aangetrokken voelde door de mystieke, spirituele kant in LaFaro's spel. *"He was freer than free jazz. He could create ideas that no other person could at that time."*

Nadrukkelijker aanwezig

Na drie maanden is het Coleman-kwartet terug in New York en spelen ze de eerste twee weken van november 1960 in de Village Vanguard. John S. Wilson schrijft in The New York Times dat hij verbijsterd is door LaFaro *"using his bass as though he were plucking a Spanish guitar."* Aansluitend aan het optreden met Coleman volgen veertien dagen met een weer herstelde Bill Evans. LaFaro eindigt 1960 op 21 december met de opname van *Free Jazz*, een collectieve improvisatie door een dubbelkwartet onder leiding van Ornette Coleman. De eerste weken van januari 1961 toert hij met Bill Evans door het midwesten, maar de laatste twee weken van die maand is hij weer met Coleman in de Village Vanguard. Op 31 januari neemt het Ornette Coleman-kwartet met Scott LaFaro de lp *Ornette!* op en het is opvallend hoeveel explicieter hij is dan zijn voorganger op bas, Charlie Haden. Twee dagen later maakt LaFaro met Evans de tweede lp van het trio, *Explorations*. Ook hier is hij nadrukkelijker aanwezig, met name in songs als *Israel* en *Nardis*, waarin hij de melodische lijnen uitzet. Op 21 februari maakt hij een opname met het Stan Getz-kwartet en een paar dagen later een met Don Friedman en drummer Pete La Roca. Ze nemen die dag vier nummers op die bijna een halve eeuw op de plank blijven liggen en pas in 2009 zullen verschijnen als bijlage van de biografie die LaFaro's jongere zuster Helene over hem schrijft. Het is een veel conventionelere trioplaat met fantastisch spel van LaFaro, maar zonder de interactie van het Bill Evans-trio. In maart maakt het trio een tournee door het Noorden van de VS en Canada, in april vertrekt LaFaro met Getz naar Los Angeles. Daar heeft hij volgens drummer Roy Haynes één keer met John Coltrane in de Zebra Lounge gespeeld. Tot 21 mei speelt Getz in de Blackhawk in San Francisco en daarna gaat het kwartet weer terug naar New York, waar het vanaf 6 juni 1961 één week is geboekt in de Village Vanguard. En vanaf 13 juni staat het Bill Evans-trio er twee weken.

Iconische dag

In retrospectief is alles dus samengekomen op die ene laatste zondag in juni 1961 die voor het nageslacht bewaard is gebleven. Die dag speelt Scott LaFaro *out of this world.* Voor het eerst worden ook twee van zijn eigen composities opgenomen: *Gloria's Step*, een ode aan zijn vriendin - die danseres is - en *Jade Visions*, een sfeervolle, lyrische compositie waar vreemd genoeg de laatste set die avond twee keer mee wordt afgesloten. Daar is later veel symboliek in gezien, maar waarschijnlijker is dat ze met de eerste opname niet helemaal tevreden waren. Voor Bill Evans, Scott LaFaro en Paul Motian was het gewoon de laatste dag van een regulier engagement, dat toevallig werd opgenomen en dat wilden ze zo goed mogelijk doen. Dat 25 juni 1961 een iconische dag in de jazzgeschiedenis is geworden, komt doordat Scott LaFaro zich - tien dagen later - in de vroege uren van 3 juli, na een bezoek aan zijn ouderlijk huis met een vriend van vroeger, tegen een boom te pletter reed. Moe, achter het stuur in slaap gevallen. Na zijn dood hebben velen zich erover verwonderd dat iemand in zo'n korte tijd zo veel invloed heeft kunnen uitoefenen. Er is na Scott LaFaro vrijwel geen bassist te noemen die niet aan hem schatplichtig is. Zijn stijl werd door iedereen nagevolgd en is gemeengoed geworden in de decennia na hem. Qua invloed op zijn instrument is hij wel wel vergeleken met Charlie Parker en John Coltrane, die ook als een schaduw zijn blijven hangen boven iedereen die na hen kwam. Christian McBride, een van de invloedrijkste bassisten van deze tijd, heeft het zelfs in Bijbelse termen verwoord: "Als Jimmy Blanton het Oude Testament was, dan is Scott LaFaro het Nieuwe Testament." Het is misschien wat overdreven, de Jezus van de bas. Zeker voor iemand die de 33 niet eens heeft gehaald. J

"He was freer than free jazz. He could create ideas that no other person could at that time"

Leve als Neve

De Belgische pianist Jef Neve reist de hele wereld rond met zijn muziek. In iedere editie van Jazzism beschrijft hij een fragment uit zijn leven.

"Is een piano vrouwelijk of mannelijk?" Ettelijke keren kreeg ik die vraag reeds gesteld. Eerlijk gezegd heeft dat er voor mij nooit zo erg toe gedaan. De belangrijkste vraag is: Wat betekent een piano voor u? Wel, ik heb eindelijk mijn droominstrument gevonden, een prachtige concertvleugel van Fazioli, die samen met mijn Steinway B, Apollo, Yamaha, Zimmermann en Petrof mijn ivoren garnizoen vervolledigt. Ik vertel u graag hoe ik de wereld ontdek door 88 toetsen.

In het huis waar ik opgroeide, stond een oude buffetpiano. 'Hoffmann', stond er boven de toetsen in sierlijke gouden letters gegraveerd. Via mijn moeder leerde ik de eerste stappen zetten in de magische wereld van de muziek. Vooral de composities van Mozart vond ik intrigerend, want die waren geschreven door iemand die ongeveer dezelfde leeftijd moet hebben gehad als ik toen. Op dit instrument leerde ik dat elke noot een eigen kleur had, en in mijn kinderlijke fantasie waren er 'Sponknoten' (Sponk was een boosaardige man uit een kinderreeks op tv), 'riddernoten', 'zonnoten', 'waternoten', 'goeie-mijnheernoten' en 'heksnoten'. Door al deze personages en natuurfenomenen te combineren, creëerde ik mijn eigen verhalen.

Toen ik een aantal jaren later in de muziekschool voor het eerst op een vleugelpiano mocht spelen, ging er een nieuwe wereld voor mij open. Ik had de bekende eerste *Prelude In C Groot* van J.S. Bach voorbereid. En op dat moment ontdekte ik dat muziek de sleutel naar de hemel kon zijn: een eindeloze flirt van boventonen vormde een auditieve choreografie van kronkelende lichamen, verstrengeld met en door elkaar, een symbiose van kleuren zoals ik die nog nooit gehoord had. De impact van dat moment op mijn kinderlijke muzikale leefwereld ervaar ik nog steeds als mijn belangrijkste openbaring. Ik leerde namelijk dat pianospelen niet gaat over de techniek van het spelen op zich, maar over het bespelen van een uniek instrument waarmee je een intieme relatie aangaat. In tegenstelling tot wat vele mensen denken, speelt een pianist niet alleen op piano, maar wordt hij op zijn beurt ook zelf bespeeld door het instrument. Een goed instrument laat toe om dieper in je ziel te kijken, triggert emoties die soms heel diep bedolven zaten onder lang vergeten verhalen, laat je toe om kwesties uit te leggen met een gevoeligheid en precisie waar de menselijke woordenschat vaak tekortschiet. Dit verklaart waarom pianisten altijd eerst de piano zullen checken, nog voor ze hun loge in de backstage bezocht hebben: de piano vertelt ons meteen hoeveel we onze fantasie die avond de loop mogen (en kunnen) laten gaan.

Zelf heb ik een fijne verzameling piano's, stuk voor stuk instrumenten waarvan ik vind dat ze een mooie inborst hebben, een goed verhaal te vertellen hebben, karakter hebben en me uitdagen, me dingen laten zien waarvan ik het bestaan niet afwist. Klinkt u dit allemaal een beetje 'wacko'? Bedenk dan dat wij minstens een aantal uren per dag achter onze piano spenderen, dag in dag uit, in goede en kwade dagen, mét goesting of tegen onze zin, wanneer we blij zijn of net heel boos, kortom meer dan een gemiddeld huwelijk. Geef toe, dan wil je toch liever goed getrouwd zijn?

Aankoop van mijn definitieve bruid(egom)

Crapaud - 148 cm

Boudoir - 165 cm

Salon - 178 cm

Conservatoire - 187 cm

Maestro - 212 cm

Doutreligne Seven designpiano
voorgesteld in het Belgische Paviljoen
van de wereldexpo in Milaan

Een inspirerende piano-ervaring

DOUTRELIGNE

Maene Creation

- Buffet- en vleugelpiano's voor elk budget
- Ideale prijs-kwaliteitverhouding
- Rechtstreeks van "fabrikant" naar pianist, geen tussenhandel
- Europese klankkleur
- Zangbodem en hamerkoppen van topkwaliteit
- Intonatie en afregeling door de Piano's Maene technici
- Expertise van het atelier "Chris Maene"
- Productie met respect voor mens en milieu
- 5 jaar waarborg
- Gratis gelijkvloerse levering over heel België
- Passende, in hoogte verstelbare pianobank inbegrepen
- Optioneel uit te rusten met silent-systeem

MAENE

Showrooms in Brussel, Gent, Antwerpen & Ruiselede.
Doutreligne is een geregistreerd handselsmerk van Piano's Maene N.V.

www.maene.be

THE 58th GRAMMYs®

Impulse! congratulates its two Grammy Award winners

THE 58th GRAMMYs

The impulse! Renaissance !!!!!!!!!!

SNARKY PUPPY & METROPOLE ORKEST

JOHN SCOFIELD PAST PRESENT

impulse!

The impulse! Renaissance !!!!!!!!!!

THE 58th GRAMMYs

JOHN SCOFIELD